

SIDRONIJJ

HOSSCHIJES SOCIETATE
IESU

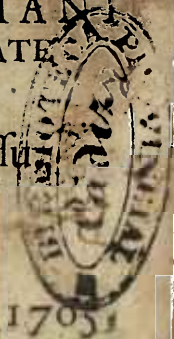
ELEGIARVM LIBRI SEX.

ITEM

IACOBI BIDERMANI
EX EADEM SOCIETATE
HEROVM EPISTOLÆ.

Superiorum permissu

Anno

Hispani sumptibus, & typis LVCE MARTINI DE HERMO-
SILLA, librorum Mercatoris, in Vico
de Genova,

2138

est. de la ciudad de la Cruz

donde se encuentra el

monumento a la Cruz

5XVIII

4744

SANCTISSIMO DOMINO
nostro Alexandro VII. Pontifici Ma-
ximo, cuius sedem, & annos
Iacobus Wallius.

FUIT illa, Santissime Pater, excellentium pi-
rum gloria, vt suprema illorum opera, quam-
quam imperfecta, maiori tamen in pretio haberen-
tur, quàm ea, quibus manum vltimam imposue-
rant. Addebant quippe tabulis nondum absolutis
commendationem, & gratiam perficiendi abscissa
spes, &, vt virtutem sublatam ex oculis plerumque
avidius quærimus, maius extincti artificis, quàm
florentis desiderium. Cæterum ex affectu operis ins-
titutione colligebant periti rerum æstimatores quid-
quid deerat: adeòque in ipsorum intimas cogita-
tiones ingressi, affingebant animo rebus inchoatis
venustatem, quam ingenio, & manu contulissent.
Quod non perinde commemoro, quasi Sacræ Ma-
iestati tuæ, cui nihil nisi numeris omnibus absolu-
tum offerre convenit, libellos imperfectos, & velut
funeri Authoris ereptos consecrem. Si enim is ad-
huc nobiscum viveret, nihil haberet, opinor, quod
huic operi adderet, nisi Apelleum istud, *Faciebat*,
quo scilicet contra iudiciorum varietates ipse sese
communiret, & regressum ad veniam, si quid emen-
datius fieri potuisset, sibi intercludi nolle pro sua
modestia fateretur. Nihilominus hoc affirmare mi-
hi posse videor, immaturam mortem attulisse præ-
stantissimo Poetæ aliquid, quod ex veterum illorum,
ac celeberrimorum artificum æmulatione & no-
men illius extolleret, & pretium postumis libellis
accenderet. Primum enim quem litteratorum non
delectet,

delectet, ac pascat hæc suavis, & simplex, & inviden-
do, ac nusquam affectato cultu insignis, & affecti-
bus pijs, & exquisitis sententijs, & delicijs omnibus
redundans poesis? Deinde cui non in desiderio sint
illa, quæ ab eiusdem ingenio proficisci, expectari-
que poterant, nisi spes tantas mors intercepisset?
Næ illa importuna semper est ijs, qui vivendi causas
nullas habent, immortales sese reddant. Nunc au-
tem hoc quidquid est, quod post se reliquit, si, quod
post extremam limam additam humanitus illi acci-
dit, prius accidisset, certum est, futurum nunquam
fuisse, ut id pari elegantia, iudicijque severitate ab
alio perpolitum haberemus. Ut enim nemo inven-
tus fuit, qui eam tabulæ pattem, quam Appelles
inchoatam reliquit, absolveret: (oris enim pulchri-
tudo reliqui corporis imitandi spem auferbat) sic
ea quæ Sidronius (nam quæ Cicero de Panærio, ego
de illo verè dicam) non perfecisset, propter eorum,
quæ fecit, præstantiam, nemo persecuturus fuisset.
Nec me fugit, quid de illo dixeris, scripserisve, cum
ad Rhenum amplissimo, gravissimoque Pontificij
Legati munere pro Christianæ Reipublicæ tran-
quillitate fungereris. Tot inter curas cum rerum
Sidroniarum nescio quid in manus tuas venisset,
non tantum tibi placuisse testatus es quod legeras,
sed, siquid ab eo prætereà conceptum, atque in lu-
cem editum esset, submitti voluisti. Tū demum visi
Sidronio sunt aliquid esse lusus sui, cum tibi pro-
barentur. Quid enim sperare amplius potuit, quam
ab illo æstimari, qui iudicium suum tractandis Cœli,
terrarumque negotijs natum, subinde ad litteras, &
poesin, quoad curæ sinerent, transferre gauderet:
neque aliunde sortasse libentius honestissimam oc-
cupatæ mentis relaxationem peteret. Quod si inte-
rim

rim cum suprema in terris dignitate negotiorum
moles pariter crevit: non id tamen me absteruit,
quò minus cum eiusdem libellis ad te venerabun-
dus venirem. Desiderio enim obsequor tuo: quod
olim tibi mitti voluisti, ipse nunc adfero. Veniam
dabis consilio meo, cuius ipse causam præbuit.
Atque utinam fecisset Deus immortalis, ut hæ Musæ
non per meas, sed ipsius Sidronij manus in consp-
ectum tuum venirent! Haberen illæ expressio-
rem aliquam, & illustriorem illius lætitiæ signifi-
cationem, qua honor maximus tuis virtutibus delatus
Regum, & populorum animos complevit. Verum
non alienum abs re, & tempore tibi ad orbis clavum
sedenti videbitur argumentum, quod hic primò
loco illustratum leges. Rempublicam sapientes viri
rectè navi comparant; propterea quòd qui illam
tractat, auxilijs suis assidere, tempestates prospice-
re, inter illas cursum tenere, scopulos vitare, por-
tum petere quadam prudentiæ, vigilantixque simi-
litudine debeat. Quam illi comparisonem ad
Rempublicam administrandam, eandem ad ani-
mum nostrum in hoc vitæ cursu regendum Poeta
traduxit. Parva quædam Respublica suus cuique
est animus: hunc regere non minoris est artis, for-
tassis etiam maioris, quàm alios seu belli; seu pacis
artibus in officio continere. Hic, si visquam, opus
est in omnem partem excubare, ac circumspicere
omnia: nisi fortè existimemus; minores esse animo-
rum æltus, quàm fluctuum; minùsque cavenda
naufragia inter vitæ nostræ, quàm Oceani scopu-
los. Quare si navis, ut cursum inoffensum teneat,
gubernaculo, velis, ancora, cæterisque armamen-
tis instruitur; quantò magis suis prædijs instruen-
dus est animus, ne sibi relictus non ratione, sed
impetu

Impetu feratur, & inconsultis affectibus ludibrium,
exitiumque debeat. Certas igitur vias, ac leges ani-
mam regendi è re nautica petijt Sidronius, vt quod
à Poetis exigitur, non delectare tantum, sed etiam
prodesse conaretur. Accedunt his alij carminum
libelli, quorum varium est argumentum, prout
aut impetus animi proprius, aut amicorum gratia,
aut moderatorum voluntas imperavit. Ne hæc
cum auctore extinguerentur, neve sensim sicut vo-
cis, aut citharæ percussæ sonus evanescerent, mihi
curæ in primis fuit. Quæ, dum se respiciunt, &
si augustissimum illud tuum in terris solum adire
reformidant: tamen dum gratiam, quam ijs
conciliasti, attendunt, sibi audent polliceri, fore
vt quem præconem sibi gratulantur, eundem quo-
que patronum habeant.

*Censura R. A. P. M. Ioannis de Gamiz è Societate Iesu,
Collegij Hispalensis D. Hermenegildi Regis,
& Martyris Studiorum
Præfetti.*

IUSSA D. D. Ioannis de Monroy, Canonici S. Ecclesie Hispalensis, Gubernatoris, & Vicarij Generalis huius Diocesis pro Excellentissimo D. D. Emmanuele de Arias Archiepiscopo Hispalensi, relegi hæc Proemata, & iudicium de his meum ita subscripsi. Epistolas Iacobi Bidermani, & Sidronij Hasschij Elegias, duorum è Societate Iesu Vatum lectissimorum, quæ non è Pindi Pegaseo vngue pe reussi vertice manantem, sed è Calvarie sacra rupe, fontibusque Salvatoris limpidissimum Christianæ Poeseos liquorem iuventuti ingenuæ propinent; vtilissimè in lucem iteram edi, & studentium manibus teri posse, nemo est, qui dubitet. Laudanda igitur sedulitas, quò severius inventus absque villo aut erroris, aut offensionis periculo Poësim simul, ac pietatem bibat. Ita censeo. Hispali in Collegio S. Hermenegildi Regis, & Martyris Societatis Iesu. Die 30. Octobris 1704.

*Ioannes de Gamiz Studiorum
Præfectus.*

LICENCIA DEL ORDINARIO.

EL Doctor D. Juan de Monroy, Canonigo de la Santa Iglesia Metropolitana de esta Ciudad de Sevilla, Gobernador, Provvisor, y Vicario General en ella, y su Arçobispado por el Excelentissimo Señor D. Manuel Arias, mi señor, por la gracia de Dios, y de la Santa Sede Apostolica, Arçobispo de esta Ciudad, y Arçobispado, del Consejo de estado de su Magestad. Por la presente doy licencia, para que se pueda reimprimir, y reimprima este libro, cuyo titulo es : *Elegiarum libri sex. Item Heronum epistolæ* : sus Autores los Padres Sidronio Hosschio, y Jacobo Bidermano de la Compañia de Jesus ; atento à que dicho libro no contiene cosa contra nuestra Santa Fè, y buenas costumbres ; sobre que ha dado su censura, y parecer el M. R. P. M. Juan de Gamiz, Prefecto de los estudios del Colegio de San Hermenegildo de esta Ciudad, à quien cometimos su vista, y censura ; y con tal que al principio de cada libro se imprima dicha censura, y esta nuestra licencia. Dada en Sevilla à 4. de Noviembre de 1704.

Doct. D. Juan de Monroy.

Por mandado del señor Provvisor.

*Fabio Alberto
Notario.*

*Censura R. A. P. M. D. Laurentij de la Torre, Sacri
Ordinis Divi Basilij Magni.*

EX commissione D. D. Antonij Ferdinandi Maria de Milan, Regij Consiliarij, in Regali Audientia huius Hispalensis Urbis Criminis Prætoris, ac prælorum Iudicis, Elegiaca hæc Poemata à PP. Sidronio Hoffchio, & Iacobo Bidermano è Societate Iesu composita legi; quorum nomina nude prolata utriusque authoritatem satis ostendunt; ita ut de quolibet illorum Plinij verba epist. 9. possint iure proferri: *Omnia dixi, cum virum dixi.* Cum autem uterque sit Iesu Societatis alumnus, in operibus suis omnium sane approbationem, ob tutam doctrinam, secum afferre videtur. In illis quidem habent lectores non tantum carminum suavitatem, sed utilem etiam ipsis eruditionem. Censeo prædictorum Patrum Poemata maximè utilia, & commoda esse ijs, qui talem facultatem scire desiderant. In illis etiam ingeniosi, & sapientes novos conceptus, ac subtilitates, quas laudent, atque admirentur, invenient. Unusquisque namque ex præfatis Vatibus *profert de thesauro suo nova, & vetera*: quod Christus Dominus in erudito Scriptore reperiri volebat. Ergò in prædicto opere propositionem nullam reprehensione dignam inveni: imò cunctas Sanctæ Matris Ecclesiæ doctrinæ, bonisque moribus esse consentaneas existimo. Sic sentio, salvo &c. in hoc Hispalensi D. Basilij Magni Collegio. Die 3. Octobris 1704.

*D. Laurentius de la Torre in Sacra
Theologia Magister.*

LICENCIA

LICENCIA DEL JVEZ de la Imprenta.

EL Licenciado D. Antonio Fernando Maria de Milan, del Consejo de su Magestad, su Alcalde del Crimen de la Real Audiencia de esta Ciudad de Sevilla, Juez superintendente de las Imprentas, y librerías de esta Ciudad, y su partido; Por lo que toca à mi comission, doy licencia, para que por vna vez se pueda reimprimir, y reimprima vn libro, cuyo titulo es: *Elegiarum libri sex. Item Heroun epistola*. Compuesto por los PP. Sidronio Hosschio, y Jacobo Bidermano de la Compañia de Jesus. Atento à no contener cosa alguna que se oponga à las verdades de nuestra Santa Fè Catholica, y buenas costumbres; sobre que por comission mia diò su censura el M. R. P. M. D. Lorenço de la Torre de el Orden de San Basilio el Magno, eu 3. de Octubre de este año. La qual con esta licencia se imprima al principio de cada libro, corrigiendose la dicha impressiõ con su original. Dada en Sevilla en 3. de Octubre de 1704. años.

Licenciado D. Antonio Fernando

Maria de Milan.

Por su mandado.

Juan Francisco Carrera

Secretario.

R.T.F.

*R. P. F. ISIDORI LOPEZ SACRI
Ordinis Predicatorum, in Regali Conventu
S. Dominici Xericiensi quondam Artium Lecto-
ris, nunc autem in Collegio Maiori D. Thomæ
Aquinatis Hispalensi humanarum litterarum
Professoris, ad Studiosam iuventutem,
in huius libri Authorum
laudem.*

E L E G I A.

EN vobis, iuvenes, eduntur carmina Vatum,
Queis similem nullum novit Apollo prius.
Pieridum modulos sic haurit prorsus vterque,
Ut proprijs illas vincat vterque nimis.
Hæc si fortè suo vidisset tempore Naso
Carmina, tunc minime scriberet ille sua.
Iure quidem: eius enim numeros superare videntur

Tantum Vatum carmina mille modis:
Scilicet eloquio, sensu, gravitate, pudore,
Ordine, materia, voce, decore, stylo.
Quid mirum? Genium foelix in carmen habentes,

Iuvit eos etiam Gratia multa Dei.
Hæc meritò prisca penitus caruere Poetæ,
Qui coluere virum Numina facta manu.
Casta canunt isti, castoque in carmine nulli
Sive nocere Venus, sive Cupido potest.
Quippè pij Vates Iesu vexilla sequentes,
Te, Venus, illudunt, teque, Cupido, cremant.

Carmina

Carmina digna quidem sunt hæc, discriminẽ nullo,

Quæ iuvenes omnes sæpe, senesque legant.

Laudibus, ecce meis hic Vatum nullus egebat :

Nam sua collaudant carmina vtrumque satis.

Illaque cùm legerem, mea sæpe abolere paravi ;

Iaque aliqua puduit parte locare libri.

Illis namque meum tacitus cùm comparo car-
men,

Hoc umbram, video, carminis esse levem.

Vicit amor, Vates nimium quò prosequor ;

eius,

Talia quòd scripsi carmina, culpa fuit.

Perlegite, ò iuvenes, excepto nemine, librum ;

Occupet is vestras nocte, dieque manus.

Atque utinam cuncti, Christum qui corde faten-
tur,

Perlegerent ! Illis commoda quanta forent !

Dum librum legerent, possent componere mo-
res ;

Illos materies non fuit esse malos.

Dulcia nam numeris mulcent dum carmina
mentem

Materies dictis impedit omne scelus,

Nunc tibi gratus ago de corde, Typographe,
grates ;

Quòd mihi, quòd multis gratius edis opus.

Belgica ter librum potuit, bis Roma videre

Excusum ; & nobis deficiebat adhuc.

• Perte iam poterit congaudens Bætica nostra

Tali deinde libro tempus in omne frui.

EL IMPRESSOR

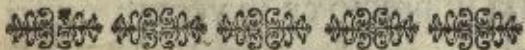
al Lector.

NO TENIENDO NOTICIA (Christiano Lector) de los Autores de este libro, me la diò vn Religioso, que entendia de Poesia latina; y aviendolos alabado muy mucho, tanto por la elegancia, y suavidad de sus versos, quanto por la doctrina, y seguridad de su materia, con poca dificultad le di credito: lo vno, porque siendo los Autores de la Compania de Jesus, sus obras serian muy acertadas; y lo otro, porque no siendo obra propria de dicho Religioso

fo , ò de Authores de su familia,
no tenia lugar en sus alanbanças
la lisonja. Añadiòme despues,
que haria vna obra muy buena,
si en vn libro reimprimiera las
obras de los dos Authores , que
ya se avian impresso dos , y tres
vezes en Roma , y en Flandes:
pues su leccion seria de mucho
gusto , y vtilidad al que las le-
yesse : porque aunque en vna li-
breria de Sevilla se hallaban las
obras del P.Sidronio, se vendian
en precio tan alto , que prohibia
à muchos su compra. Condes-
cendi à dicha insinuacion, y con
mucho gusto la he executado. Y
por

por quãto imprimiẽdo todas las obras del P. Sidronio con todas las del P. Bidermano , seria el libro de grande volumen, y creceria su precio en su venta ; omiti algunas de las Elegias del P. Sidronio , imprimiendo aquellas que podrian ser de mas gusto , y vtilidad , y juntamente suficientes , para que juntas con las del Padre Bidermano , quedara el libro en tal proporcion , que no siendo demasiada la costa de su imprenta , fuesse corto el precio de su venta ; y assi pudiesse sin quebranto leerle el que dẽl gustasse. Recibelo, pues (Christiano
no

no Lector) que no dudo , que
de su leyenda podràs lograr à vn
mismo tiempo gusto, y vtilidad.
Vale.

Erratorum correctio.

Pagina 24. linea 25. omnia. *lege* omnia. pag. 59. lin. 3.
asque. *lege* absque. pag. 74. lin. 11. quilibet. *lege*
quidlibet. pag. 104. lin. 5. Putcamus. *lege* puteanus.
pag. 122. lin. 9. Tractus. *lege* Tactus. Ibidem lin. 25.
Hin. *lege* Hinc. pag. 129. lin. 24. Virginei. *lege* Virgi-
nei. pag. 172. lin. 20. lacrymamilem. *lege* lacrymabi-
lem. pag. 185. lin. 8. viden. *lege* viden. pag. 187. in ar-
gumento, lin. 2. affuentem. *lege* affluentem. pag. 222.
lin. 29. Ego. *lege* Ergo. pag. 300. lin. 11. quid. *lege* quis.

SIDRONIJ
HOSSCHIJ
E SOCIETATE IESV

ELEGIARUM
LIBER PRIMUS:

C V R S V S
VITÆ HVMANÆ.

ELEGIA I.

Vitam mari similem esse.

Ita mare est : res plena metu , res plena
tumultu

Vtraque. Mortales credite, Vita mare
est.

Neutri tuta fides : quot fluctibus aspera surgunt
Æquora, tot causas illa timoris habet.

Syrribus infame est, saxisque latentibus æquore:
Infamis scopulis est quoque vita suis.

Saxa, maris scopuli; vitæ, sua cuique cupido.

Hei mihi, quot scopulus perdidit ille rates!

Et fluit, & refluit, rapiturque & voluitur æstu,

Et stabile in sola mobilitate mare est.

Littora nunc repetit, nunc littora deserit vnda,

Occurritque sibi, seque reversa fugit.

Æstuat, & discors etiam sibi vita resistit;
 Perque suos æstus nostraque, nosque rapit:
 Et modò, quod prodest, temerè averfatur, & horret,
 Et modò, quod lædit, per sua dàmna petit.
 Et dolet, & gaudet; speratque, timerque; sibi que
 Credit, & obsistit; ne sciaque ipsa sui est.
 Nec magis immitte est pelagus quàm vita, nec iræ
 Plus habet: hoc monstris, nec minùs illa scatet.
 Est maris, est vitæ cursus metuendus & anceps:
 Publica naufragijs vtraque facta via est.
 Aspicias vt vexent crudeles æquora venti?
 Vt tollant vndas montibus illa pares?
 Concurrent Euri Zephyris, Aquilonibus Austri,
 Præliaque in pelago, cum pelagoque gerunt.
 Vita quid hæc aliud, nili tristis, & aspera pugna est?
 Pace caret pelagus, vitaque pace caret.
 Si qua tamen pax est, nihil est incertius illa:
 Iam Boreas franget, quam tulit antè, ratem.
 Navita quid precibus fluctus placare laboras?
 Accipiunt nullas æquora furda preces.
 Ipse tonat, precibusque tuis obmurmurat æther,
 Verbaque discerpunt, qui tua vela, Noti.
 Vnda furens inopum cymbas, Regumque triremes
 Percutit, & meritas, immeritasque rapit.
 Pluribus, aut totidem nullo discrimine sævit,
 Nec minùs infestis improba vita malis.
 Nõne per adversas agitur propè tota pre cellas?
 Nõne suos fremitus, vt mare, semper habet?
 Non quos Oleniæ sidus pluviale capellæ,
 Aut oriens Sterope, Taygeteque ciet:
 Sed quos ipsa sibi, quos ipsi plurimus hostis,
 Ipsa sibi, atque hostis, sed magis ipsa movet.
 Cumque ars sæpè domet fluctus vitæque, marisque,
 Deficit ars dubijs vtraque sæpè malis.

Hic primo, hic medio cursu perit, ille supremo:
 Sæpè etiam in portu naufraga turba sumus.
 Sors eadem populos florentes iactat & vrbes:
 Sors eadem Reges, totaque Regna rapit.
 Illa viris, armisque potens, tot nomina fastis
 Quæ dedit, & Superis par propè Roma fuit,
 Totque triumphorum sibi maximus ipsa triumphus;
 Quæ sibi subdiderat Solis vtrumque latus,
 Visa sibi alterius sortis discrimine maior,
 Interijt ventis naufraga facta suis.
 Maiestas cecidit, fellæ cecidere curules:
 Barbaries victrix Itala signa tulit.
 Quæ dõmitum vidit septem de montibus orbem,
 Vidit in externas victa venire manus.
 Hæc ego te moneo, qui, quod iubet impetus, audes
 Cui volat excusso cymba soluta metu:
 Quem nil Cyanæ, nil monstra natantia terrent,
 Nil tabulæ, & merces, gazaque sparsa mari:
 Qui neque, quid moneant venti, quid sidera, curas,
 Quid resonans longè littus, & vnda notet:
 Quid signent medio revolantes æquore mergi,
 Oblitus pelagi, nec minùs ipse tui.
 At nisi ludibrium debes, animamque procellis,
 Quot fluctus, totidem crede venire neces.
 Sollicitos servat felix indastria nautas,
 Nec nisi sollicito nascitur illa metu.
 Cùm mare, cùm ventos, cùm circumspexeris astra;
 Dic, Vbi nunc velis commoda stella meis?
 Sic tibi sit numquam Ceyca referre natantem,
 Seraque post fractam perdere vota ratem.

ELEGIA II.

*Ad felicem cursum pretiosam navem non conferre :
Vitam divitijs beatam, securamque non
reddi.*

Non tibi si tristes pelagi denuntiat iras,
Nostra ratem ventis credere Musa vetat:
Sed monet, vt, quoniam ventis dare vela necesse est,
Firma per infidum sit tibi navis iter.
Nec tibi de pulchra, nec sit de divite cura,
Vela nec antennis serica nocte tuis.
Serica non curant Aquilones vela, nec Austri,
Nec timide pictos verberat vnda Deos.
Littoribus solvens patrijs Regina Canopi,
Miranti luxum gurgite, vela dedit.
Aurea puppis erat, formæque in puppe Deorum,
Monstraque delubris, Nile, recepta tuis:
Bubastisque, Epaphusque, & Anubis, & Inachis Io,
Et quæ præterea numina Memphis habet.
Aurea fulgebant summo carchesia malo,
Fulgebant nitidis illita transstra notis.
Cærulea inaurati verrebant æquora remi:
E cedro tabulæ, clavus eburnus erat.
Vnda percussio radiabat concolor auro,
Et qualis Danaen fallere posset, erat.
Mollia purpurei noctebant vela rudentes:
E media fuerant vela petita Tyro.
Ipsa videbatur velorum purpura fluctus
Tingere, purpureas findere puppis aquas.
In medio thalamus: thalamo Regina iacebat,
Visa sibi æquoreas inter habenda Deas.
Errabant pueri, quales pinguntur Amores,
Reginam circum, purpureumque torum.

CURSUS VITÆ HUMANÆ.

5.

Pars arcum, pharetramque gerit : pars aurea vibrat
Spicula : pars dominæ spargit in ora rosas.
Quid memorem, vt culturæ Nympharum more puellæ
Nautarum subeant arte, manuque vices?
Vt feriant illæ ductis ad pectora remis
Æquora; propulsam dirigat illa ratem?
Hæc faciles captat ventos, tractatque rudentes,
Et modò dat Zephyris, & modò vela Notis.
Illa sedet, citharamque tenet, remisque canendo
Imperat, & pulsas carmine mulcet aquas.
Pars philyra flores, & ferta fragrantia nectit:
Illa coronandis puppibus, illa Dijs.
Pars tibi votivas pingunt Neptune tabellas,
Quas tibi pro salva munera puppe ferant.
Singula quid referam? Quas pendunt Regna Canopi
Et quas Nilus opes, vna carina vehit.
Quid tibi vis Regina tamen? Cùm pallidus auro
Malus, & antennæ, pictaque transfragement,
Cùm fera te iactabit hiems, ferientque carinam
Fulmina, cùm Boreas tollet in astra mare;
Et modò surgentes pulsabunt sidera fluctus,
Et modò diductis terra patebit aquis;
Navita cùm pallens cœlo diffidet & arti,
Isidaque & surdum poscet Osirin opem;
Quid tibi tunc pretiosa ratis, quid conferet aurum?
Quid tibi tunc mentis, si qua supersit, erit?
Tunc putas opibus Borean, Austrumque furentem,
Delicijsque capi Nereæ posse tuis?
Pallentes gravis vnda genas, gravis vnda capillos
Sparget, & humenti lumina veste teges.
Non tibi tunc miseræ pallorem regia demet
Purpura, nec Libyci nobile dentis ebur.
Nil aurum poterit: mare non corrumpitur auro:
Exorant tumidos munera nulla Notos.

Tunc frustra pelagi Nymphis regalia tendes
Brachia, natalem respiciesque Pharon.
Ludibrium ventis & verba, & vela ferentur,
Ludibrium sævis aurea puppis aquis.
Falleris ò quicumque tibi blandiris, & inter
Immenſas felix eſſe videris opes.
Te quoque deceptum, ſoloque errore beatum
Per tumidas deſert aurea puppis aquas.
Crede mihi, nullis opibus confidere tutum:
Eludunt dominos, deſtituuntque ſuos.
Ah percat, qui primus opes effodit opertas,
Quas melius tenebris alta tegebat humus.
Illum debuerat coeuntis mole ruinæ
Obruere, atque opibus iungere terra ſuis.
Quàm benè deſoſſo latuiſſet proximus auro!
Quot pariter ſclerum monſtra ſepulta forent!
At nunc ex antris pariter prorupit iſſdem
Proditio, & gaudens ſanguine cædis Amor,
Et Mars, & Martis comites Terrorque, Furorque,
Et Luxus, bello peius, & hoſte malum,
Ambitio tantas qua duxit origine vires,
Vnde trahunt ortus Faſtus, & Ira ſuos.
Aurum captivæ leges, & iura ſequuntur,
Cumque ſua ſequitur capta balance Themis.
Fortius hoc ferro, trifidoque potentiùs igne
Perrumpit valida mœnia ſtructa manu.
Pugnare, & humanis infame eſt cædibus aurum,
Et minùs à ferro corpora noſtra iacent.
Impius, ante aras, fœdavit cæde Sichæi
Pygmalion, auri captus amore, manus.
Perdidiſt Oicliden Eriphyle, nupta maritum:
Perfidie fuluum cauſa monile fuit.
Quid Pelopem ſoceri conſperſit ſanguine, quidve
Triftia Myrtos nomina fecit aquæ?

Vnde, nisi ex auro, iaculis increvit acutis
 Ferrea, quæ texit te Polydore, seges?
 Ferrea, quæ patimur, primum flaxistis ab auro
 Sæcula: dos auri divitis illa fuit.
 Aurea (si qua fides) aurum non noverat ætas:
 Quæ primum hoc novit, decolor illa fuit.
 Cùm tellus aconita ferat, tristisque cicutæ
 Gramina, nil auro divite peius habet.
 Illa suas iterum venas, aurumque recondat;
 Aurea, quæ currunt sæcula, rursus erunt.
 Hoc primum docuit, mirantibus æquoris vndis,
 Ad sua deceptas damna volare rates.
 Inunc trans Gangem, trans fluctas curre rubentis
 Æquoris, ut referas vnde perire velis.

ELEGIA III.

Malum, antennas, vela, ceteraq; armamenta magnitudini navis aptanda esse: Mediocritatem in vita sectandam.

NON satis est firmam ventis committere navem:
 Cætera si desint, firma carina parum est.
 Arbor & antennis, & velis apta ferendis
 Ex æquo mediam temperet arte ratem.
 Et latere à gemino spatijs æqualibus absit,
 Ne pars hæc oneris plus ferat, illa minùs.
 Vela quoque aptentur. Quæ sint aptissima, quæris?
 Non minima, at magnis esse minora velim.
 Parce, precor, velis æquo maioribus uti:
 Res est auxilijs ista timenda suis.
 Aptâ habili ipoderare manu: modò stringe tumentes,
 Ut venti fuerint, & modò paude sinus.
 Et modò in obliquum Zephyros captare memento,
 Et modò fac sollets, quâ venit aura, pedem.

Nec ventis aude confidere : contrahe prudens
 Quæ Zephyro nimium vela ferente tument.
 Nulla fides ventis : nihil est fallacius illis :
 Ipsa quoque amittit, quæ favet, aut a fidem.
 Vidi ego naufragij tabulas per littora sparsas,
 Causaque vis Aultri vela iuvantis erat.
 Fortuna nimium læta perijstis Athenæ:
 Hæc vos, & vestræ perfida fregit opes.
 Elatae rerum successibus itis in arma:
 Sub tumidis æquor classibus omne latet.
 Quid tremitis Siculae visis tot navibus vrbes?
 Hæc sibi, non vobis, vltima fata vehunt.
 Transiliat velis, animisque tumentibus æquor,
 Totaque se placitis Attica credat aquis.
 Nunc quibus insultat, mox victa fatiscet in vndis:
 Naufragium classis, gentis & vrbis erit.
 Dum victrix domitum septem de montibus orbem
 Aspicit, è tanto culmine Roma ruit.
 Cladæ sua fluctus Antonius ire cruentos
 Vidit, &, Hos, dixit, lætior aura movet.
 Cræse pyram supera : iam vivus in igne sedebis :
 Hoc solium tibi fors illa benigna dedit.
 Prospera res armis, omnique potentiùs hoste,
 Exitio Reges, Regnaque sæpè dedit.
 O fuge fortunæ ridenti fidere, nec te
 Auferat vtilitas : vtilitate nocet.
 Addit opes : cumulat titulos : post omnia, mentem
 Eripit : hoc pretium dona faventis habent.
 Pulsa fugit Ratio, vacuumque Superbia sedem
 Occupat, & cuiquam cedere turpe putat.
 Nec patitur sortis dubio nutantis in orbe,
 Nec vitæ fragilis, nec meminisse sui.
 Ferre parem nescit, maioraque viribus audet,
 Consilijque experts in sua damna ruit.

Nec minùs intereà Livor, iùblimia semper
 Qui petit, infida clàm movet arma manu.
 Infidijs Livor, quod viribus hostis apertis,
 Totaque quod nequeunt agmina, sæpè facit.
 Nec tamen, invidia fueris si maior, & hoste,
 Tutus es. Ipsa tuo pondere magna ruunt.
 Mole sua turres, excelsaque tecta laborant,
 Incumbensque tibi grande fatiscit onus.

ELEGIA IV.

*Navem, quò stabilior sit, saburra onerandam : Naturæ
 nostræ levitatem virtute stabiliendam.*

NOs agit, & versat levitas : mutamur in horas,
 Et nihil est, quod nos, vota que nostra regit.
 Nunc odijs animus, nunc expugnatur amore:
 Nunc spes, nunc agitat pectora nostra metus.
 Deiciunt luctus, attollunt gaudia : motus
 Turbida mens sequitur, nec capit ipsa suos.
 Aut rapit instabilem brevis, & non vera voluptas,
 Aut animus cœptum deficit inter opus.
 Fluctuat infelix quacumque impellitur aura,
 Nec satis exactum, cedat, an obstat, habet.
 Nec telis opus est, morte inque minantibus armis,
 Quæ revocent, & quæ cœpimus, ire vetent.
 Cedimus impulsu minimo. Meliora perosos
 Causa levis cogit deteriora sequi.
 Vivimus incerto multi, pars maxima nullo
 Consilio : pauci, quò vocat usus, eunt.
 Quem sua non vexant fastidia? perdere vitam
 Maxima, dum nescit vivere, turba solet.
 Excutiunt etiam cœpto nos tædia cursu.
 Hæc, puto, sunt nostri maxima causa mali.

Novi ego qui subito pulchri succensus amore
Iam virtutis erat currere certus iter.

Vincula, dicebat, iam sum meus, omnia rupi,
Quæque diu iuvit ferre, tulisse pudet.

Iam mihi mortales mens est excedere curas:

Terra nihil dignum, quo teneamur, habet.

Nec me blanditiæ possint, nec munera Regum

Vertere: mors cursum finiet vna meum.

Obstitit exigui facies inopina laboris,

Parvaque venerunt tædia, fractus erat.

Sæpè etiam, qui præbuerat felicia ventis

Carbasa, flexit iter, causaque nulla fuit.

Heu sibi non constans animus! Sic canna palustris

Nutat, & hiberno flectitur acta Noto.

Sic volucres fumos, vectamque per aera nubem

Arbitrio vertit quælibet aura suo.

At nos (nec pudor est) prætexere nomina culpæ

Nescio quæ, nobis & dare verba iuvat.

Ille, vel ille meæ, clamamus, causa ruinæ est:

Nec tamen, ah liceat dicere vera, fuit.

In nobis est causa mali. Mens nescia voti,

Aut incerta sui, solaque crimen habet.

Hæc est consilij, hæc est virtute regenda:

Hæc est officij sæpè monenda sui.

Nunc tibi facta Patrum, veterumque exempla virorū,

Nunc Divum monitus, & sacra verba refer.

Nunc etiam in teneris robur mirare puellis:

A sexu vinci sit levior pudor.

Cur virtus odio est? malè sarcina magna putatur:

Ne tua te levitas auferat, illa facit.

Vt sit onus, prodest: ventis obstitit, & vndis,

Cur, quod te servet, ferre gravaris onus?

Quòd nisi te firmet virtus immota, sui que

Consilij, quamvis exagitata, tenax,

Heu frustra alterius felicia vela videbis,
 In medijs, lacera nave, relictus aquis.
 Nonne vides, vt se pelago malè credat aperto,
 Nectutum faciat puppis inanis iter?
 Vel rudibus saxis, vel adhuc humentis arena
 Providus instabilem navita mole gravat.
 Ni faciat, navim levitas evertat euntem.
 In cursu stabilem iusta saburra facit.
 Illa suo trepidantem examine librat in vndis:
 In latera impulsis illa resistit aquis.
 At labat infelix, & tantum voluitur vndis,
 Hac sine per fluctus quæ ratis errat ope.
 Non illi portus, non expectanda corona est:
 Exitium sævis perdita debet aquis.
 Vt careat scopulis quodcumque subiuerit æquor,
 Pro scopulis miseræ fluctus, & æstus erunt.
 Dic mihi, quid refert, tumidis an fluctibus hausta,
 An fracta pereas ad vada cæca rate?
 Num minùs immanes pascès sub gurgite phocas?
 Num minùs eiectum vilis arena teget?
 Ergò animum firmet tanto in discrimine Virtus.
 Pondus, quo ventos & mare vincat, habet.

ELEGIA V.

Remigandum quandoque esse: In vita laborandum.

L Intea si ventus tua deficit, vtere remis:
 Ventorum remi sæpè fuere loco.
 Nec pigeat fessos pulso versare lacertos
 Æquore: si cessent, auferet vnda ratem.
 Tū licet obnixus vento lucteris, & vndis,
 Sitque procul remis terra petenda tuis:
 Et licet erumpat toto tibi corpore sudor,

Lædat

Lædat & attritas pustula rupta manus:
 Non animus, non tu desisti tibi. Nil sine magno,
 Quod iuuet, & proffit, vita labore dedit.
 Dum patiens corpus, dum mens est apta labori,
 Illud agat partes, nec minùs illa suas.
 Aspice tot celebres muiis, & turribus vrbes,
 Fluminaque insuetas currere iussa vias:
 Totque operum moles, monumentaque docta, tot
 artes :

Omnia sollerti nata labore vides.
 Signa manu docti nondum formata Myronis,
 Quid nisi marmor iners, & rude pondus erant?
 Quid nisi cum lappis tribulos, & inutile grainen
 Vomeribus nullis faucia fundit humus?
 Et labor emendat tristes in palmite succos,
 Et facit, vt fidus semina reddat ager.
 Fama senem celebrat prisca de gente Quiritum,
 Cuius opes messis, cultaque vitis erant.
 Ipse suam subigebat humum, seu vomeris vsus,
 Seu curuæ falcis, siue ligonis erat.
 Sive foret siccus ventis, aut solibus annus,
 Non illi segetes sicca negabat humus.
 Sive fata, & terras nimius perfunderet imber,
 Humida speratas terra ferebat opes.
 Fallebat vicina seges quandoque colonos;
 Illius semper luxuriabat ager.
 Semper in illius turgebant vitibus vuæ;
 Parcior, aut sterilis proxima vitis erat.
 Quidquid peccabant soles, auræque malignæ,
 Supplebat varia sedulus arte labor.
 Nemo sine invidia felix. Et agrestia livor
 Culmina, non tantùm regia tecta petit.
 Invidiam meruit virtus operosa coloni.
 Arte ferax magica dicitur esse solum.

Luce sacra politis cessabat pagus aratris:

Fumabant calidis annua liba focis.

Turba frequens ibat templis latura coronas,

Parvaque Dis iuris munera, ruris opes.

Quà via ducebat, prima surgebat in herba,

Sed reliquis multò lætior vna seges.

Hanc aliquis comitū spectans: quò tendimus? inquit:

Gens rudis, & nobis non satis æqua sumus.

Quid frustra à toties fruges lustramus, & agros,

Et Divum templis irrita setta damus?

Nec spicis placanda Ceres, nec palmite Bacchus:

Est alia, & melior victima danda Dijs.

Ille senex, cuius tam lætum cernitis agrum,

In sua cantatas horrea condit opes.

Carminibus fruges nostris traducit ab agris,

Traducit nostra semina isæta manu.

Esse nefas constat: cur non deferitur ad aures

Iudicis, & merito plectitur ille suo?

Vt veniant messes, veniant felicius vna,

Hæc melior magnis victima danda Dijs.

Dixerat: assensit gens rustica: mittitur index

Criminis: accusat: curia mota fuit.

Iamque dies aderat, quo iudicis ora subire

Rusticus, & pro se dicere iussus erat.

Confedere patres: posito stetit ille timore,

Et baculo nitens hos dedit ore sonos:

Non agit vlla meam, nec agat facundia causam:

Alterius, verbis; rebus agenda mea est.

Nec mora: splendentes versa tellure ligones,

Sarculaque in medio ponit adunca foro,

Tribulaque, & falces, & iniquo pondere rastros:

Nec teres ingenti mole cylindrus abest.

Astiterat patri robustis nata lacertis,

Grandis, & æstivis solibus vsta genas.

. Astite.

Astiterant soliti glebas invertere ferro,
 Iunexique iugo colla torosa boves.
 Dum stupet, expectatque silens cum plebe **Senatus**,
 Tam nova iudicij quid sibi forma velit:
 Callosam senior tendens ad singula dextram,
 Illa veneficij sunt, ait, arma mei.
 His, nea carminibus vitis purgatur, & vuas
 Tot parit: his felix est mihi, sitque seges.
 Hæc, ego si damner, mecum damnentur oportet;
 Criminis auxilium, parsque fucæ mei.
 Simplicitas placuit, placuerunt verba coloni,
 Tutaque Romano iudice causa fuit.
 Tu quoque quæ timidis virtutis præmia votis
 Expetis, in manibus crede reposta tuis.
 Has memor exerce, nataque impende labori?
 Exacti pretium dulce laboris erit.

E L E G I A VI-

*In tempestate navem ancora firmandam: Spem in rebus
 adversis retinendam.*

CUr tibi tempestas animos irataque frangant
 Æquora? non semper ventus, & vnda furit.
 Speranda infestis tibi fors est altera rebus:
 Res mala felicitis semina fortis habet.
 Si puppim Boreas tamen abripit, ancora firmet.
 Hanc Spes formosa porrigit ipsa manu.
 Quamvis iam tabulæ ventis solvantur, & vndis,
 Et tumidæ feriant ora precantis aquæ:
 Quamvis iam puppim torta vertigine fluctus
 Mergat, & in medio destituare freto:
 Spes tamen adijciat vires, animosque natanti:
 Illa per invitas brachia ducet aquas.

Omnia cū terrent, & deplorata videntur,
Quod iuvet, in medijs invenit illa malis.
Illa nec ad scopulos a lisa nave fatiscit,
Nec fracta pariter cum rate fracta perit.
Illa etiam in valto reperit sibi gurgite portum:
Illa suas, quamvis naufraga, servat opes.
Te quoque votiū doceant sperare tabellæ,
In quibus iniussi crimina picta maris.
Quid tibi post casum lacrymæ funduntur inanes?
Non est auxilium planctus, inersque dolor.
Saucius, & victus redit in certamina miles,
Et fert exuvias qua modò vincla manu.
Sit quamvis sterili delusus messe colonus,
Rursus arat, rursus semina mandat humo.
Sustinet, infectos cancer cui serpit in artus,
Vt vitam redimat, parte carere sui.
Spem reus infelix, seu crux, ignesque parantur,
Seu micat ante oculos stricta securis, habet.
Sors cbur, & fascēs, & avitos tollere census;
Tollere spem cuiquam non tamen illa potest.
Quam fors nulla potest, hanc tu tibi demere noli.
Non tibi si fuerit nunc malè, semper erit.
Consule Mæonidem vitæ præcepta ferentem:
Quæ firment animum fabula vatis habet.
Seu Mars, seu pelagus patientem iactet Vlyssēm,
Invictum quævis ad mala pectus habet.
Spes illi celerem versabat in omnia mentem,
Præsentēsque animos, consiliumque dabat.
Tunc quoque sperabat, cū gens Troiana latentem
In sibi suspecto poenè videbat equo.
Vrite, clamabat vates: malè creditur hosti:
Fraudem dona tegunt: vrite, Troes, equum.
Audijs, hisque ipsis, per quos perijsse putares,
Speravit vinci Pergama posse dolis.

Dum patriam repetit, dum terris omnibus errat,
 Num minus huic forse est, quàm fuit antè gravis?
 Non illum elapsi potuerunt vtribus Euri
 Frangere, cærulei non gravis ira Dei.
 Cum sævis toties vndis, populisque, locisque,
 Et Dis luctanti spes bona semper erat.
Hæc quoque Lotophagos, hæc Circeen auspice fugit,
Hæc Læstrigonas, Antipharisque manus.

Nec spes destituit vasto Cyclopi in antro
 Spectantem comitum viscera sparsa solo:
 Spectantem trepidos avidis sub dentibus artus,
 Oraque crudeli sanguinolenta dape.
 Illius effugio quis non præclusa putaret
 Omnia? quàm fugeret, spes patefecit iter.
 Naufragus, & nudus cum se servavit in alto,
 Plus sibi, quàm socij, totaque classis erat.
 Nec tu cede malis: vinci mala sortis acerbæ
 Posse puta, vinces: fer modò, spemque tene.
 Pœnè suo semper metus est discrimine maior:
 Vulneris est peior vulnere sæpè metus.
 Serpentes non omnis habet tigresque, leasque
 Silva: nec ex omni fulmina nube cadunt.
 Vndarum Boreas dum voluit in æquore montes,
 Et quasi tacturas sidera tollit aquas;
 Si molem spectes, quæcumque allabitur, vndæ:
 Obruet hæc, dices, quæ venit vnda ratem.
 At nihil illa nocet: tantum modò tollit in altum,
 Dum venit; & salvam præterit illa ratem.
 Ipse tuos animo refer, & circumspice casus,
 Quos modò te forti mente tulisse iuvat.
 Dixisti quoties rebus deprensus in arctis:
 Tempestas puppi deprimet illa meam.
 Tempestas abiit: puppis tibi salva cucurrit,
 Nec quidquam gravius passa timore fuit.

Si fortuna tamen, quidquid tibi contulit, aufert,
 Non spem, non animos auferat illa tuos.
 Omnibus amissis si spes, animusque superfit;
 Pars melior census est tibi salva tui.

E L E G I A VII.

Clavum puppi; Prudentiam vitæ necessariam
 esse.

INvigilat minimis etiam Prudentia rebus,
 Ne tenuis culpæ grandia damna ferat.
 Crede mihi, minimis debent se maxima causis:
 Ipsa levi nutu statque, caditque salus.
 In rate pars quamvis minima est, extremaque *clavus*,
 At primum pars hæc in rate munus habet.
 Seu placet Auroræ populos, Nabatæaque regna,
 Seu petere occiduo quæ loca sole tepent;
 Seu semper madidas nimbis Australibus oras,
 Sive Lycaoniæ frigida regna plagæ;
 Ille per adversas cursum quoque diriget vndas,
 Et quocumque voles limite flectet iter.
 Ille etiam scopulos ventis obnixus iniquis
 Vitat, & à dubijs vela retorquet aquis.
 Hoc sine si ventis, si te commiseris vndis,
 Quò tua te puppis, quò tua vela ferent?
 Hoc sine quos tanges portus? Iactabere tantum,
 Nullaque erit velis utilis aura tuis.
 Hoc sine nec Colchos reperisset Theffalæ pinus,
 Nec spolium Minyis fulva fuisset ovis.
 Ars tua, si clavi careas ope, Tiphys, iacebit:
 Ludibrium ventis ille peritus eris.
 Non satis est puppim validis impellere remis:
 Non satis est ventis credere vela suis.

Remigis officium, puppiū qui temperat, anteit:

Pugnaci ductor milite plura facit.

Nauta tenet cursum, quamvis superanda resistent

Æquora, nec vento naviget ipse suo.

Scit benè nil Zephyris incertius esse secundis :

Scit benè diversis motibus æquor agi.

Quod venti peccant, facili moderamine clavi

Corrigit, inceptas persequiturque vias.

Sæpè sibi adversas videas occurrere naves:

Illa volat pelago; nec minùs illa volat.

Si celerem spectes sulcata per æquora cursum,

Hæc vento, dicas, fertur, & illa suo.

Vtraque vela tument, ventoque feruntur eodem:

Hoc modicus clavi flexus vtrimque facit.

Tu quoque, dum versâ est, & vultus sumpsit acerbos,

Define fortunæ de levitate queri.

Illa nihil, quod durat, habet : mutatur vt aura:

Nunc favet, & prodest; nunc inimica nocet.

Non frustrâ, quoniam numquam sibi constat, in orbe

Pingitur, & dubio lubrica stare pede.

Quidlibet eveniat, nil non prudentia vincet :

Quà durum superes, illa docebit, iter.

At tibi dum pontus tantum spectatur, & æther,

Nullaque se produnt littora, nulla Pharos,

Astra regant cursum : Cœlestia suspice signa,

Atque oculis Helicen, Pleiadasque nota.

Nec tu nescieris, quid prænus peccet Orion,

Quo fremitu nigras concitet Hædus aquas.

Nec tu nescieris, quid Syrtis cæca minctur,

Nec quàm Nisæi monstra timenda canes.

Prospice quis scopulis alios impeerit error:

Alterius damno disce cavere tuum.

Dum Graij redeunt, & adhuc fumantia cernunt

Pergama, laurigeras obruit vnda rates.

Exitij tanti malè cognitus antè Caphareus,
 Qui latet Euboico gurgite, causa fuit.
 Cæca priùs multas fregeit Ceraunia puppes,
 Quàm rudis Illyricas nauta timeret aquas.
 Eheu, quàm multi serò doluere Charybdin,
 Et rabiem ierò nosse Malea tuam!
 Tu quoque ne fias documentum triste caveto,
 Si temerè ignotum per mare vela facis.
 Ah caveas: hic cauta satis fiducia nulla est:
 Vt securus eas, omnia tuta time.
 Tranquillas etiam formidat naufragus vndas.
 Vtilis hic timor est. Qui timet, ille cavet.

ELEGIA VIII.

Viam tenendam esse in mari: In vita humana non qua-
 situr, sed qua eundum est, contendendum esse.

DUm licet, & medijs fertur tua pinus in vndis,
 Prospice quæ velis terra petenda tuis.
 Scit benè quò currat, qui palmæ currit amore,
 Scit benè qua teneat parte viator iter.
 Tela nec incertas mittit iaculator in auras:
 Luminibus prædam, quam petit, antè notat.
 Tu quoque, cui votum est per aperta pericula tutò
 Tendere, quò rapiant te tua vela, vide.
 Alter iter sit nosse labor, ne devius erres.
 Non alius damnum tristius error habet.
 Quære vbi sint Syrtes, quo latret in æquore Scylla,
 Qua vomat epotas parte Charybdis aquas.
 Effuge Sirenum scopulos, suspectaque Circes
 Littora, blanditijs infidiosa suis.
 Quid moror? vñ illud moneo, præque omnibus vñ
 Præcipio: memori pectore dicta tene.

Nec tibi nunc hominē, nec Graium oracula quercus;
 Ipsum crede Deum nostra per ora loqui.
 Tu, quā remigijs, quā plenīs currere velis
 Innumeras puppes videris, ire cave.
 Non est, crede mihi, non est, quā pluribus itur,
 Ne trahat exemplo copia, tuta via.
 In scyulos fertur plenīs pars maxima velis:
 Naufragio credas quemque favere suo.
 Quis non, quo pereat, cupidē sectatur, & optat
 Exitij causis proximus esse sui?
 Deficit hic etiam doctas sapientia mentes:
 Hæ quoque quā vulgus, turbaque sæpè ruunt.
 Nec quamvis meliora vident, meliora sequuntur.
 Usque aded miseris dulce cupido malum est.
 Huic pugnat ratio; sed tamquam vincere nolit,
 Seque sua patitur proditiōe capi.
 Nil didicisse iuvat, nil excoluisse per artes
 Pectora: mens partes deferit ipsa suas.
 Ah genus infelix! quod te fiducia mendax
 Abripit, heu causæ gens inimica tuæ?
 Quis furor est, impunè ratis qua nulla cucurrit,
 Aut portum tenuit, currere velle via?
 Cui te cum turba credis, mare portubus orbū est:
 Naufragium cursus terminus huius erit.
 Commoda prima via est, fateor: rapit æstus euntes,
 Grataque securis aura secundat iter.
 Et quoniam scopulos, & saxa latentia celat
 Blanda maris species, omnia tuta putant.
 ¶ En iterū moneo: numero ne crede, volantem
 Flecte ratem: numerus, quod malè cedet, amat.
 Ultima cæca via est; laceratque, hauritque carinas.
 Pauci, quos tabulæ per freta summa vehunt.
 Exitus infelix hic irreparabile damnum est:
 Non reditum, non spem naufraga puppis habet.

Sera suæ tunc quisque facit conuitia culpæ.

Dum licet, & prodest flectere, flecte ratem.

Nec, si dispositos per littora videris ignes,

Esse puta fidos: ad vada cæca vocant.

Sic olim specula genitor Palamedis ab alta

Perdedit ostensa carbasa Graia face.

Credebant miseri portus intrare si deles:

Saxa Caphareæ perfida rupis erant.

Tunc quoq; (quis credat?) scopulis idū pendet iniquis,

Exitij gaudet nescia turba sui.

Sic, vbi venator silvas indagine cinxit,

Infelix nescit se perijsse fera.

Illa sibi nemore in medio secura videtur,

Cū sit dispositis vndique clausa plagis.

Quid facias, quæris? quæras hoc providus ipsum,

Quid faciasque scies, si modò scire velis.

Nec tua speratos non tangent lintea portus;

Inuenies illos, si reperire voles.

Si fluctus amor est, dubiosque evadere casus,

Ne dubita adversis obuius ire Notis.

Nec pigeat, paucos quā tendere cernis, eodē

Flectere iter: pauci littora tuta petunt.

Nitete te contra, victor, pelagique, tuique:

Quā portum inuenias, nulla nisi ista via est.

Dum ratis in cursu est, dum turgent lintea, tu te

Collige: da monitis tempora parva meis.

Dic tibi: Quò ferimur? quem finem cursus habebit?

Quod sequor, ad portum, quem peto, ducit iter?

Hic labor, hi strepitus curarum, hic pectoris æstus

Quod pretium, cur his conficiamur, habent?

Maior ut invidia fuerim, credarque beatus,

Ut mea transcendam vota, quid inde feram?

Hac eo, quā tutum est, & quā vincor eundum?

Aut hoc scire, quod est scire necesse, piget?

Errori causas mens non prætexit inanes?
 Nec pudet erroris, pœnituisse pudet?
 Si pudor in culpa est, tantum trahit ille malorum,
 Vt levius cuiquam sit perijisse malum?
 Hæc tecum, quamvis aliò vocat aura, locutus,
 Retrorsum, si qua est mens tibi, vela dabis.

ELEGIA IX.

Portus.

HAstenus incerti ventis iactamur & vndis,
 Nec tenuit nostras ancora fixa rates.
 Iam puppis meruit terræ vicina coronam:
 Apparent portus: navita vela lege.
Optati portus, statio gratissima fessis,
 Non intermisso digna labore peti.
O patria! o ingens Divum domus! aurea Cœli
 Limina, spes nostræ metaque summa viæ!
 Vt te securi, post tot discrimina, tandem
 Aspicimus, sedes invchimurque tuas!
Et tot in Ionio, quas æquore turbida ventis
 Iactat hiems, paucas obruit vnda rates,
 Mille sed hic inter, vix te millesima puppis
 Aspicit, & longo fessa labore tenet.
Felix, quæ tumidis pelagi defuncta periclis
 Securo tandem littore tuta sedet!
Felix, votiva quæ iam redimita corona
 Æquoreis fractas rupibus audit aquas!
 Hanc Amor, hæc bona Spes, hanc Pax deducit euntē,
 Et sedet in summa candida puppe Salus.
Ipsa sedet, Divosque vocat, Zephyrosque faventes:
 Ipsa movet nivea turgida vela manu.
I mea, quò debes, quamvis superanda repugnant
 Æquora, per tumidas i mea puppis aquas.
Auspicibus

Auspiciis Superis portum cape, cuius amore,
 Quidquid triste fuit ferre, tulisse iuvat.
 Hic nos excipient ipsis communia Divis
 Gaudia, mortali non referenda sono.
 Hæc nos meta manet: sumus hæc ad gaudia nati:
 Non alio nobis vivere sine datum est.
 Infelix, qui non portum festinat ad illum,
 Cæcaque inoffensum per vada quærit iter!
 Creditur esse aliquid Regum de sanguine nasci,
 Et sperare sua sceptrâ tenenda manu.
 Quid tamẽ hoc tanti est? cur quisquã hoc invidet vlli?
 Nec se, nec titulos respicit ipse suos?
 Ut regnum Oceano, & terrarum finibus æquent,
 Quid magno Reges nomine maius habent?
 Ut desint curæ, quæ numquam sceptrâ relinquunt,
 Nec sit ab invidia, nec sit ab hoste metus:
 Deficiunt Reges, aurumque, & purpura Regum,
 Et fugiunt firmas sceptrâ caduca manus.
 Respice te, qui sis: tua plus quàm regia fors est.
 Me miserum! cur hæc tam malè nota tibi est?
 Plus tibi, quàm regnum primo defertur ab ortu:
 Plus tibi quod donet, non habet ipse Deus.
 Et quisquam, cui sunt humili de plebe parentes,
 Hoc dolet? & nullo se putat esse loco?
 Gratia magna tibi, Regum supreme, laboris
 Dulce levis pretium qui tua regna facis.
 Gratia magna tibi, cuius clementia, dignos
 Hoc folio quos non invenit, ipsa facit.
 Cur hoc non capimus? cur huc non tendimus omnes?
 In bona cur quisquam tanta venire negat?
 Ergò ego sustinui, rapiente cupidine mentem,
 Umbras nescio quas, vota que stulta sequi?
 Ergò ego plus aliquid, quàm te vesanus amavi?
 Cùm facere hoc ausa est, mens ubi nostra fuit?

O ego quàm tunc me miserum furialiter odi!
 Quàm gravis ipse mihi tunc inimicus eram!
 Qui sine te nequeo, cur tecum viuere fugi?
 Omnia tu nobis, & satis, vnus eris.
 Cætera deficiunt, vt nix humentibus Austris
 Deficit, vt vernæ sole calente rosæ.
 O caras hominum! levis hos mendaxque voluptas,
 Hôs amor, & cineri debita forma capit.
 Sunt, quos ambitio speciosis detinet vmbris:
 Sunt, quos laus pretio quolibet empta iuvat.
 Mutandis alius transmittit mercibus æquor,
 Congestas alius per scelus auget opes.
 De Cœlo & Superis, si qua est tamen, vltima cura est.
 Hei mihi! quàm paucos hæc mea verba movent!
 Quid facitis miseri? quid spes agitis inanes?
 Quod fugit & fallit, quis sapienter amat?
 Quod pretium vestri nisi fraus & pœna laboris,
 Debita seminibus messis amara suis?
 Cur vobis mors ipsa magis quàm vita probatur?
 Cur plus quàm portus, naufraga saxa placent?
 Ah cur non potius, quod numquam fallit, amatis?
 Hoc (neque nescitis) quisquis amavit, habet.
 At mihi, quæ profint, placeant ante omnia curæ.
 Hic labor, hæc studij summa sit vna mei.
 Ille meos, solus qui me fatiabit, amores
 Viudicet: ille mihi est omnia. Terra vale.

SIDRONIJ HOSSCHIJ

ELEGIARUM

LIBER SECVNDVS. CHRISTVS PATIENS.

ELEGIA I.

Amorem de Deo triumphare.

ISCITE quid sit Amor. Res est antiquior
ipso
Tempore : dumque fuit Numen , & ille
fuit.

Parque Deo quamvis nihil est, tamen imperat illi,
Et sibi ceu victum cedere sæpè iubet.

Ante mare & terras, cœlique volubilis axes,

Cùm species rerum nulla, nec orbis erat,

Illi dixit Amor : Terras & sidera conde.

Nec mora; lucebant sidera, stabat humus.

Lucidus ex illo certa vice voluitur æther:

In medio constans aere pendet humus.

Viderat oppressos scelerati fraude tyranni

Vincula mortales non patienda pati;

Præcipitesque rapi turmatim in tartara prædas,

Nec miseris vllum stragibus esse modum.

Non tulit hoc miserans Amor, & cum Numine
questus:

Ipse tuum vindex affere, dixit, opus.

Iusserat : obsequitur Deus, & sua sidera linquens,

Protinus in nostram devenit exul humum.

Tantaque

Tantaque Maiestas moribundi corporis artus
 Induit, & nasci paupere matre tulit.
 Nec pudor adstantes inter vagisse iuuenços,
 Nec pudor in fœno decubuisse fuit.
 Ultima ferali quis nescit in arbore passum?
 Quis morti nescit succubuisse Deum?
 Omnia iussit Amor: Cœlo dat iura, nec ipso
 Omnia cui parent, regna minora tenet.

E L E G I A II.

*Christum ingenti patiendi desiderio semper
 arsisse.*

Iunge triumphales currus Amor: indue lauro
 Tempora: de magno pone trophæa Deo.
 Succubuit Deus ipse tibi: tua iussa secutus
 Exilium regno prætulit ille suo.
 Utque suum servaret opus, tulit omnia, & ingens
 Nos vitæ pretium credidit esse suæ.
 Heu pietas! quantas aluit sub pectore flammæ!
 Quanta illi, & quoties vota fuere mori!
 Non ita suspirat, solvique miserrimus optat,
 Quem rigida vinctum compede carcer habet:
 Non ita Sarmaticis exul confectus in oris
 Ad patrios ardet posse redire lares;
 Ut nos morte sua meritæ subducere morti
 Arsit, & in pœnæ totus amore fuit.
 Hæc nondum geniti, hæc inopi nascentis in antro,
 Hæc dura in stipula vota iacentis erant.
 Vagierat: Mater frigus nocuisse putavit,
 Aut rigido lædi stramine molle latus:
 Quaque potest, stipulas, & fœnum mollius æquat;
 Quaque potest, frigus lenit, & arcet ope.
 Nil agis ò Mater: dolor hic, & causa doloris
 Materna tolli sedulitate nequit.

Non tantum plorat, quia cannæ, & stramina lædunt,
Et quia plus duro stramine lædit hiems;
(Quamvis & plorat, quia cannæ, & stramina lædunt,
Et quia plus duro stramine lædit hiems:)
Quantum quòd longi mora temporis obstat amanti,
Et videt extremum tam procul esse diem.
Si liceat, iam flagra pati, iam saucius altæ
Affigi cupiat brachia parva cruci.
Ipsa crucis mora tormentum est cruce durius ipsa:
Hanc puer, hanc causam, cur lacrymetur, habet.
Creverat, & pariter patiendi creverat ardor:
Iamque fabri patris non leve tractat opus.
Ah quoties, dum solus erat, fabrilia signans
Instrumenta oculis, talia verba dedit!
Malleus en, claviq̃ue, & trabs, transversaque ligna,
Iussaque porrigimus brachia; licetor vbi es?
Sic ait, exertaſque manus, corpusque trabali
Aptat amans trunco, vulneribusque parat.
Collis erat: collem felix umbrabat oliva,
Non procul à muris vrbs Solymæa tuis.
Illic corpus humi prosternere, sæpè solebat,
Illic flens tota ducere nocte preces.
Oscula mille dabat terræ, quia primus in illam
Omnibus è venis sanguis iturus erat.
Sæpè preces inter: Quando te sanguine tingam
Humida nunc lacrymis, dixit, arena meis?
Sæpè salutavit, tunc cùm veniebat in urbem,
Conscia supplicij tecta futura sui.
Lustrat & interdum, quod postmodò sæpè fatiscens
Sub cruce purpureum sanguine fecit iter:
Dumque videt montem vincendæ Mortis arenam,
Qua metam pœnis, & sibi fixit Amor;
Tum verò vultus, oculosque ardere videres,
Nec flammæ pectus posse tenere suas.

Hæc eadem exercent nocturnam visa quietem;
 Pœnarum series ordine tota redit.
 Tunc quoque sæpè manus ratus est offerre catenis,
 Terga flagris, spinis tempora, colla cruci.
 Brachiaque extendit vanum captantia lignum,
 Impia ceu præsens cum cruce turba foret.
 Quin etiam interdum velut inclinare videtur
 Exanimum collo deficiente caput.
 Somnus abit; sed enim species obiecta futuri
 Non abit: hanc versat, perpetuamque facit.
 Surgit, & ex imo suspiria pectore ducit,
 Quæque feret, iam nunc ferre paratus, ait:
 Ludis Amor, vincisque Deum; cogisque fateri,
 Nostra propè imperijs esse minora tuis.
 Possum ego luctantes pelago compescere ventos,
 Et murmur trepidis eripere omne Notis.
 Cum libuit, vitæ, lucique cadavera reddo:
 A nutu pendent Vitaque, Morsque meo.
 Quoslibet alterius possum sanare dolores:
 Tollere non possum, te prohibente, meos.
 Non ego dedignor tibi cedere victus, & vitro
 Addere captivas in tua vincla manus.
 Sed, mihi quæ victor facies, quid vulnera differs?
 Cur mihi crux nondum dulce subitur onus?
 An decet, aut æquum est tua te mandata morari?
 Cur, quæ ferre iubes vulnera, ferre vetas?
 Aut non virgeres, aut me parere volentem,
 Imperium sineres, & tua iussa sequi.
 Scilicet expectanda dies, & temporis ordo.
 Tolle moras: illas impiger odit amor.
 Hei mihi! tam lento mea cur pede labitur ætas?
 Hei mihi! cur annos non venit ante suos?
 Quàm vellem menses, sineret Pater, ocyùs ire,
 Et solito volucres ocyùs ire dies!

Ite dies, horæque, levi properate volatu,
 Invisaſque mihi præcipitate moras.
 O quàm grata mihi venies, aſperriſſima quamvis,
 Quæ vitæ venies hora ſuprema meæ!
 Quamvis tot paries, quot habes momenta, dolores;
 Te tamen hanc ipſam, qua loquor, eſſe velim.
 Ah! propera, & tecum nullas non aduehe poenas;
 Sola mihi poenæ poena levamen erit.
 Ut properes, & te curras velociùs ipſa,
 Advenies votis ſerior hora meis.

ELEGIA III.

*Futuros cruciatus Chriſto præſentium ſemper dolorum
 cauſam fuiſſe.*

C Hriſte, quid ætatem, menſeſque, annosque
 morantes,
 Quid quereris lentis paſſibus ire dies?
 Et quaſi nunc iras, quibus in te ſæviet olim
 Crudelis Solyme, non paterere, gemis?
 Parce queri: quidquid vitæ tibi fluxit ab illo,
 Quo cœpit primùm tempore, poena fuit.
 Expletur titis iſta tibi, qua fervidus ardes:
 Plena quid in medijs flumina quæris aquis?
 Si, niſi morte, tamen non pones mortis amorem,
 Vtilior votis eſt mora longa tuis.
 Hæc tibi ſupplicium eſt: hæc mortes mortibus addit:
 Hæc, quidquid faciet barbara turba, facit.
 Dicere fas mihi ſit: Non eſt mora. Nõne furentum,
 Dum te ſic cruciat, prævenit illa manus?
 Si nondum cervice geris, manibuſque catenas,
 Nec lacerant ſacrum ſpinea ſerta caput;
 Si nondum tibi velluntur de corpore veſtes,
 Nec perfuſa tuo ſanguine terra rubet;

Nec

Nec duris graviora sonant convitia flagris,
 Nec te pendentem crux subeunda tenet:
 At tibi sævitæ mens non ignara futuræ
 Hoc facit, & tanti causa doloris amor.
 Illa videt quidquid poterunt odiumque, furorque;
 Quodque videt patitur, nec dolor ullus abest.
Immo nunc sævit in hac, quamvis non sauciat artus,
Lictorum rabies, vulneraque alta facit.
 Illic proditio, periuræque verba tuorum,
 Et sicca levior fronde futura fides.
 Vincula sunt illic, ferroque sonante catenæ,
 Et, quo figetur, lancea fixa loco est.
 Illic carnifices, illic clavosque, crucemque,
 Et quæ te lacerant vulnera semper habes.
 Hic quoque stat Genitrix, teque in cruce pallida
 spectat;
 Quotque videt plagas, tot putat esse suas.
 Hic pariter tecum lætuque, & mole laborum
 Obruta, mille neces sustinet ante necem.
 Quid gravius, cum pendebis moriturus in alto
 Stipite; quid gravius, cum moriere, teres?
 Ah quantò levior tibi erunt scuticæque, ve-
 presque,
 Et crux, & ferro vulnera facta dolor!
 Nec tibi decedit, sed inévitable hæret
 Ante oculos tantæ semper imago mali.
 Vrit, seu medios properas docturus in agros:
 Vrit, seu latebras, & loca sola petis.
 Ac veluti cervus Libani nemus inter odorum,
 Cui procul incautum fixit arundo latus;
 Pascua seu, camposque fuga transiit apertos
 Saucius, è puro seu levat amne sitim,
 Frustrà quærit opem: lateri lethale cruento
 Telum hæret: finis mors erit vna mali.

Sic mortis sensu numquam cariturus amaro

Vivis, & hæc luctus finiet vna tuos.

Interea crux in votis, & pectore toto est.

Hanc velut absentem nocte, dieque vocas.

Somnia te cruciant veras imitantia poenas,

Nec tibi nox sævo est mitior vlla die.

Cur igitur tibi creduntur, mala tanta ferenti,

Tempora supplicij lenta venire tui?

Votum in amante novum est: quod adest, exposcis;

& optas,

Quæ iam nunc pateris vulnera, posse pati.

Quid credam? votisne tuis tua vota repugnent?

Immemorémne tui te quoque reddat amor?

Quod petis, hoc tecum est: neque crux fatalis amante

Deserit, aut summum deferet ante diem.

E L E G I A IV.

*Mentis, quam corporis sensum Christo acriorem fuisse,
& perpetuum.*

AH! malè nil ferro gravius rude vulgus, & igni,
Carnificisque putat durius esse manu.

Maxima supplicij pars est, quam conscia rerum

Mens, nondum tacto corpore, prima subit.

Dum ferrum, & flammæ, dum prospicit omnia sævæ

Instrumenta necis, sævitæque modos;

Dum nihil ignorat, trislique in imagine tota est,

Iam patitur quidquid poena doloris habet.

Et mentis magis est, quam sensus corporis, acer:

Hic dum percipitur deficit, ille manet.

Quid doluit, subito teli qui faucibus icta

Concidit, & lethi nescius antè fuit?

Quid doluit, quem securum, somnoque fruentem

Emolli rapuit mors inopina toro?

Gethsemani

Gethsemani colles, tuque ò Calvaria rupes,
 Et quæcumque Dei cæde madebis humus;
 Pontificumque aulæ, & Latæ prætoria turinæ,
 Tuque æther sensus signa dature tui,
 Totaque, quæ meritis rerum Natura dolebis,
 Ah! quota pars vobis nota doloris erit?
 Nec mare tot fluctus, nec habet tot littus arenas,
 Nec tot vere novo gramina mollis humus:
 Quot te, Christe, premunt ex omni parte dolores.
 Solus, quæ pateris, tu numerare potes.
 Omnia cernentem pars non latet vlla futuri.
 Heu quantum pænæ præviis horror habet!
 Sic rapiunt: sic percutient: sic vincula stringent:
 Sichi, sic illi vulnera, totque dabunt:
 Sic adigent, & tot, tamque altè in tempora spinas:
 Hæc procerum, hæc turbæ verba furentis erunt.
 Sic rigidi scindent cravi palmasque, pedesque:
 Lancea sic pectus per latus æta petet.
 Talibus, atque alijs mens exercetur amantis,
 Vt lapis assiduis quem mare pulsat aquis.
 Excipit hibernas clementior aura procellas:
 Nulla venit rebus mollior aura tuis.
 Tempus, & ipsa dies cui non medicina dolori est?
 Spes etiam curas, & dolor ipse levat.
 At tibi nil pænæ rapidi fuga temporis aufert,
 Nec tibi spes vllam credula monstrat opem.
 Nec tuus exhaurit sese dolor ille; nec vnquam
 Expletur lacrymis, egeriturve suis.
 Inveniunt nostri centum solatia luctus:
 Nulla tuis nisi mors est medicina malis.
 Mensque licet tristes possit divertere curas,
 Se tamen in pœnis detinet ipsa suis.
 Ipsa sibi, quæ ferre potest, solatia demit;
 Nec mœrore suo posse carere velit.

Non illam requies, non dulcis imago futuri,
 Non nox adveniens, non reditura dies,
 Non illam maternus amor, vultusque suorum,
 Non patrium Cœlum, non Pater ipse levat.
 Nate Deo, quamnam possum te dicere causa
 Tot mala tam longo tempore velle pati?
 Scilicet vt serves, à quo sic læderis, hostem,
 Et læsus partes conciliantis agas.
 Et quisquam tanto victus non cedit amor?
 Immemor & luctus sustinet esse tui?
 Sustinet, & curas aliò traducit inanes,
 Securus, quid amor, vulneraque ista velint.
 Vana iuvant: fertur præceptis quò cæca libido,
 Et furor, & levitas, ambitioque rapit.
 Ah! tibi nec mens est hominis, nec, quæ tibi vitam
 Prima dedit, nostri sanguinis illa fuit.
 Ferree, si te nec spinæ, nec vulnera tangunt
 Illa, quibus cautes indoluisse ferunt.
 Ferree, si lacrymas nec sanguinis elicit imbet,
 Nec qui se fuso sanguine prodit amor.
 Hoc est, quod gravius loris vtebat amantem,
 Hoc est, quod clavis, quod cruce maius erat.
 Metimur miseri flagris, spinisque dolorem;
 At nec spina dolor, flagraq; summus erant.
 Summus erat gens dura suæ tibi causa ruinæ,
 Et tanti fructus nullus amoris amor.

ELEGIA V.

Amorem Christi in medijs tormentis adhuc inexplētum fuisse.

EN tibi, Nate Deo, lux optatissima tandem,
 Et suprema, tui testis amoris, adest.
 Tempus ad hoc sola quæ vulnera mente tulisti,
 Nunc etiam toto corpore fixa geris.

Nunc pateris quidquid, quantumque optare solebas:-

Nec voti pars est vlla caduca tui.

Nunc saltem pietas finem tua contigit, &, quo

Se probeat & pascat, nil, puto, maius habet.

Sanguine sudasti: nivi fluxere cruenti:

Ora, sinus, vestes, ipsa madebat humus.

Cæcifices duris oneratum colla catenis

Saxa per, & duras te rapuere vias.

Cæsus es, & rapta passus tot verbera veste,

Quot pulsat Tyriam fluctibus æquor humum.

Forſan & auxisti fessis in verbera vires,

Vt votis esset par tua pœna suis.

Quæ membris species? vnum sunt omnia vulnus:

Pœnè patent sævis ossa recte cta flagris.

Fustibus impacti pervadunt tempora vepres,

Et lacerant, totum perfodiuntque caput.

Quò color, & vultus, quò frontis gratia fugit?

Lumina quò stellis lucidiora tuis?

Illa decens facies multo iam verberè livet:

Lumina sanguineo fracta tumore rubent.

Sanguine concreti pendent super ora capilli,

Totaque nil formæ forma prioris habet.

Quid probra cominorem, teque execrantia verba?

Impiaque in mores ora soluta tuos?

Mons quoque conspersus sanie, taboque reorum;

Tot tibi pœnarum meta, tenendus erat.

Huc laceris quamvis humeris te ferre coegit

Impia gens duram durior ipsa crucem.

Altiùs ò quanto spinas in tempora fixit,

Tam grave, cùm quateret colla ferentis, onus!

Ah quoties ingressus iter succumbere tranco

Visus es, & lacera fronte ferire solum!

Ah quoties stimulis foderunt terga iacentis,

Et latera, & duris tempora plena rubis!

Intactæ fuerant, nec sectæ verbere plantæ;
Aspera pro duris saxa fuisse flagris.
Dum foderis stimulis, huc dum raptaris, & illuc,
Perque salebrosas cogeris ire vias;
Saxa tibi geminas fecuerunt aspera plantas,
Ne pars immunis vulneris vlla foret.
Iamque iugo tandem superato montis iniqui,
Spiritus exhaustum, vitæque pœnè fugit.
Hæc pateris; nec adhuc patiendi expleta cupido est:
Quo sese tandem limite sistet amor?
Respice quid redimas, pretiumq; expède quod offeras:
Non homines tanti, totaque terra sumus.
Solvere si pretio mercem superante volebas,
Plus satis vna tui gutta cruoris erat.
Omnia nunc livent: nunc vndique, & vndiq; vulnus,
Et cruor. Ah nimium prodigus ipse tui es!
Saltem si qua tuo, quamvis minor, esset amor
Gratia, non omni parte pigendus erat.
Cui tuus est sanguis, cui sunt tua vulnera curæ?
Atque utinam nostri summa sit ista probri!
Sæpè etiam meriti merces iniuria tanti est:
Eheu cultori messis iniqua suo!
Te tamen vrit amor, graviora que ferre paratus:
Pascimur his pœnis, non satiamur, ais.
Quas amor infligit, mea sunt solatia pœnæ:
Hoc benè sedatur flumine nostra sitis.
Barbaries in me vires exhauriat omnes,
Addat & innumeris vulnera plura, feram.
Nondum sunt omni vacuæ mihi sanguine venæ:
Quidquid adhuc superest, hauriat illa precor:
Utque facit, mihi det faciles in amore ministros:
Mercedem nostras sentiet illa preces.
Ipsos, qui faciunt, lustrabunt facta nocentes
Vulnera: mors culpæ nostra piæmen erit.

Sic pius extenuat quidquid peccamus, & ipse
 A nostro vires crimine sumit amor.
 Membra quidem, lacerosque artus, corpusq; fatiscens
 Deficiunt nervi, deficiuntque pedes:
 At non deficiunt animi: maioribus vltro
 Obijciunt sese, sufficiuntque malis.
 Utque novis ingens alimentis pascitur ignis,
 Materiesque illum vincere nulla potest:
 Sic alit ipse suos, augetque doloribus ignes;
 Quique nihil non fert, nil satis esse putat.
 Plura, & plura pati, & graviora prioribus optat:
 Votaque successum, quem sibi poscit, habent.
 Barbaries, & Amor paribus crudeliter instant
 Viribus, infestas expediuntque manus.
 Coniurasse putes: expleri plena furoris
 Barbaries nescit sanguine, nescit Amor.

E L E G I A VI.

In Christum contumeliosissime denudatum.

Quid tibi vis crudelis Amor? quem barbare
 tandem
 Vulneribus statues, sævitæque modum?
 En iterum venis manant stillantibus artus:
 Et iterum multo sanguine terra rubet.
 Diripitur vestis: vestem concreta tenebant
 Vulnera; quâ trahitur, detrahit illa cutem.
 Parcite carnifices miserum convellere corpus:
 Nil nisi iam lacerum, quod laceretis, habet.
 Quæ coeunt, horrent mollem quoque vulnera tactu.
 Quid properè injecta rumpitis illa manu?
 Nil agimus: tumidi ritu torrentis aguntur,
 Obvia qui subitis omnia sternit aquis.

Vndique

Vndique prorumpit sanguis, manatque per artus,
 Quoque potest velat corpora nuda modo.
 Non dispar in membris species, cum militis ira
 Hæc eadem flagris dilaniasset, erat.
 Quid potuit tantis dignum committere pœnis,
 Nullius culpæ, Iudice teste, reus?
 Ecce tremens allat raptò spoliatus amictu:
 Iamque pudor plus, quàm pœna, doloris habet.
 Sol, quod mox facies, radios nunc subtrahere terris,
 Auctoremque tuum, teque, diemque tege.
 Ah faceres: sed quem tenebris involuere velles,
 Officio non vult ipse latere tuo.
 Non minui cupit ipse suas, sed crescere pœnas.
 Pars bona te lucem dempta negante foret.
 Carnifices, vbi nunc quamvis sordentia vela,
 Tecta quibus facies illius antè fuit?
 Quæ laceros artus, vestri quoque signa furoris,
 Parte aliqua saltem sordida vela tegent.
 Qualicumque, precor, circumdate corpus amictu:
 Munere pro magno vilis amictus erit.
 Ah rude ne textum lacero, nudoque negate.
 In ventos abeunt irrita verba: negant.
 Ergò qui folijs silvas, qui cortice truncos,
 Qui vestit campos gramine, veste caret.
 Sic tibi se Natus, Genitor, suaque omnia nudus
 Immolat: hoc sese víctima more litat.

E L E G I A VII.

Dolores Christi in crucem acti.

Quid mirer priùs hic? aut quid doleámve,
 querárve?

Mens abit hoc, & se deserit ipsa loco.
 Aut hic, aut nusquam, quot sint in amore dolores,
 Aut hic, aut nusquam, quid sit amare, patet.

Ecce (nefas visu) nudum, totisque tementem
Artibus arripiunt, iniiciuntque cruci.

Ah satis est pœnæ : quid adhuc gens dira paratis ?

Vltiorne potest tot gradus esse malis ?

Nil vos hæc species, nil vos lacerata flagellis
Corpora, nil spinis tempora rupta movent ?

Nihil humeris crux in montem perlata cruentis,
Quodque suo madidum sanguine fecit iter ?

Non potuit toties, & per tot vulnera fusus
Vestram aliqua sanguis parte levare sitim ?

Nil mala tanta movent : crescit, crescentibus illis,
Sanguine se pascens, supplicijque furor.

Ille iacet pronus, charoque dat oscula ligno :
Iniectaque tenet robora dura manu.

Dumque tenet : Salve mea crux, mea gaudia, dixit :
Aspera, sed quamvis aspera, chara tamen ;

Tam sperata mihi, quam formidata nocenti.
Plura loqui lacrymæ, carnificesque verant.

Corripiunt primum, vertuntque in terga supinum,
Pressaque nodoso brachia fune ligant.

Atque ita diversi geminos vtrisque lacertos
Distendunt : validas adiuvat ira manus.

Iuncturis emota suis dant ossa fragorem :
Abrumpenda humeris brachia pœnè putes :

Nec convulsa minus crurum internodia solvunt,
Dum tendunt, odio vium geminante, pedes.

Hei mihi ! quis teneat lacrymas ? maiora minantur
Artifices scelcrum : non habet ira modum.

Pars tenet injecto distentos fune lacertos,
Pars fera sanguinea concutit arma manu.

Malleus in dextra est, rigidum tenet altera clavum,
(Asper, & obtusa cuspide clavus erat)

Dira viris facies, toruis in vultibus iras,
Inque oculis facinus, quod indicantur, habent.

Me miserum ! stringunt clavos , magnoque furcites
 Perque manus adigunt impete , perque pedes.
 Rumpuntur venæ , nervi rumpuntur , & artus :
 Sanguinis en rivi fluminis instar eunt.
 Dum geminant ictus , dum mons , & saxa resultant
 Ictibus , heu quantus transit ad ossa dolor !
 Esse homines credâ mne , quibus tam tristis imago
 Nil animum , qua sunt saxa movenda , moveat.
 Si quibus est tantum circum præcordia ferri ,
 Aspiciant siccis hæc in amante genis :
 Hæc ego dum specto , cor quod mihi durius ære est ,
 Rumpitur , & sensum commiserantis habet.
 Proh ! supreme Pater patientem talia Natum
 Aspicias , & cessas ? iraque lenta tua est ?
 En crux aerias , & cum cruce corpus in auras
 Tollitur : in plagas omne recumbit onus.
 Corpora sullentant soli pendentia clavi :
 Vulnèra , quod clavis nititur , auget onus ,
 Tormentum ! quo Sol condat sua lumina viso ,
 Et mundo radios , officiumque neget.
 Ipsa quod impietas , spatium modò præbeat iræ ,
 Horreat , admissi tacta dolore sui.
 Sævitiæ cumulum tantis convitia pœnis
 Adijciunt , tamquam crux foret ipsa parum.
 Iam Deus in trunco spectabilis vndique pendes :
 Hoc tua se dignum gloria culmen habet ?
 Quis tibi , nate Deo , patienti talia sensus ?
 Par animus tantis sustinet esse malis ?
 Hoc etiam placida toleras , ut cætera , mente ,
 Et vultu votis conveniente tuis ?
 Tam fera nec gemitus , nec vox tormenta sequuntur ?
 Ah silet : usque adeò nos patienter amat.
 Quis ferat hæc , nisi tu , cuius patientia finem
 Non habet , ut finem non habet ipse dolor ?

Hæccine, quam toties, & tota mente petisti,
 Totque modum votis impositura quies?
 Hæccine dulcis amarities, hæc illa voluptas,
 Quæque suis curis gaudia miscet Amor?
 Primum alijs votum est nullos sentire dolores,
 Quamque secuta fuit spes bona, sorte frui.
 Vepantes sua præda, seges sperata colonos,
 Tuta iuvant nautas littora, palma duces.
 Vota pati tua sunt, tua sunt solatia poenæ,
 Summaque crudelem gaudia ferre necem.
 Crux tibi deliciæ, messis sperata dolores,
 Convelli requies, palma petita mori.
 Musa sile, vocemque premens, nihil esse fatere,
 De tanto dici quidquid amore potest.

E L E G I A VIII.

*Latronem in cruce servatum omnibus spei
 exemplum esse.*

Mortales sperate. Dei placabilis ira est:
 Vincitur, & nullos submovet illa reos.
 Depositis etiam præstò est clementia causis.
 Omnibus, atque omni tempore tota patet.
 Nec mihi quis steriles causetur perditus annos;
 Nec mihi quis vitæ tempora sèra suæ;
 Nec scelerum numerum. Tot sint, quot in æquore
 fluctus,
 Quot silvis frondes, frigoribusque nives;
 Pœniteat tantùm; causam dolor ipse perorat,
 Nec lacrymis feris vlla repulsa venit.
 Latro sit exemplo: trunco pendebat in alto,
 Quosque dabat gemitus, iam morientis erant.
 Flebat, & ad Dominum vertebat pallidus ora.
 Hoc satis, vt veniam consequeretur, erat.

Proh Superi ! quantum gemitus valere precantis,
Verbaque ! Divorum gaudia munus habent.

Felix, infami quamvis in stipite pendes,
Tam brevis, & facilis cui dedit astra labor !

Quamquam convictus scelerum es, quodque ipse
fateris,

Morte peris vitæ conveniente tuæ;
At voti iam pignus habes, quod fallere nescit :

Iam, reor, asperitas excidit ipsa crucis.
Frangite lictores, iam ferro frangite crura :

Hoc illi nullum munere maius erit.
Iam poenasque novas, nova iam sibi vulnera poscit !

Solaque, quod cruciet, iam mora mortis habet.
O ego quàm cupiam sic fixus in arbore mortem,

Hæc mihi si dentur præmia, ferre tuam !
At tu quid dubitas veniam, pacemque precari,

Qui scelerum pendes, supplicijque comes ?
Tempus adest aptum precibus : dabit ille roganti,

Qui iam morte sua, quod tibi donet, emit.
Me miserum ! avertit vultus, Dominumque scelestis

Insequitur verbis, & negat esse Deum.
Heu cadit in quemquam tantus furor ! heu sibi

quisquam
Tot bona tam prono danda favore negat !

Nate Deo, per ego hunc, quo nos dignaris, amorem,
Per spes, quas de te fontibus esse iubes,

Per genus hoc mortis, per quæ tibi corpore toto
Vulnera sunt animi pignora certa tui :

Hic mihi, quem spernit sibi tam deimenter iniquus,
Hic mihi contingat, te misera nte, favor :

Sic, quos te pietas pro nobis ferre labores
Impulit, excipiat publicus orbis amor :

Sic bona spes ad te facilem, veniæque paratum
Invitet trepidos, alliciatque reos.

Non tua, quæ Cœlo miseros clementia donat,
 Parcior est vñquam, dissimilisque sui.
 Nec spes destituit: cuius, discrimine nullo,
 Fontibus ex iisdem, vulneribusque venit,
 Cur ego diffidam? quæ fonti verba Latroni
 Dixisti moriens, hæc mihi dicta puto:
 Dixeris hæc vni, satis est. Ottendis in vno,
 Spes de te quantas omnibus esse velis.

E L E G I A IX,

In insultantes crucifixo Deo.

HEu Solyme scelerata, reisque nocentior ipsis,
 Quos ad supplicium, quod mernere, vocas!
 Tunc Deum medios inter pendere latrones,
 Quaque illi pereunt lege, perire iubes?
 Vt scelerum socius, qui pœnæ est, esse putetur!
 Sic geminas, insons vt videare, nefas?
 Sanguine crudeles oculos gens impia pasce:
 Deficit exhausto sanguine vita Deum.
 At vos sacrilegi iam saltem parcite linguis:
 Quis superest odijs, scævitiæque locus?
 In cruce suspendi voluillis: pendet in illa:
 Mille pati in fontem vulnera: plura tulit.
 Morte mori lenta: lenta iam morte necatis.
 Contenti tantis iam precor esse malis.
 Tot quid abest pœnis? deerant sua vulnera menti
 Scilicet. Hæc linguis pars laceranda fuit.
Impia gens erras. Tormenta immania semper,
 Pluraque, quàm potuit corpore, mente tulit.
 Me miserum! perstant, visoque à sanguine vires,
 Quo deliniri debuit, ira capit.
 Confusæ insurgunt voces, sed percipit omnes.
 Verba, quibus petitur, singula virus habent.

Non

Non sensus, animique latent: introspicit illos.

Quid non hinc etiam, quo crucietur, habet?

Hinc amor, hinc odium certant. Vos, si quid acerbis

Restat adhuc odijs, addite; vincet amor.

Tollite clamores, linguisque instate protervis,

Vt, quem iactavit, se probet esse Deum;

Vt sese eripiat letho, ferroque reflexas

Expediat plantas, expediatque manus.

Non illum immanes retinent in stipite clavi.

Quòd maneat, nostri fixus amore manet:

Seque, quod exigitis, non servat, servet vt omnes,

Omnes vult pretium sanguinis esse sui.

Hoc est, cum minimo possit vos perdere nutu,

Cur toleret lentus, dissimuletque nefas.

Hoc est, cur gravius læsum irritantia Patrem

Crimina, quàm pœnas sentiat ipse suas.

Nec, quia non plectit, non plectere posse putetis.

Iusta sibi longas imperat ira moras.

Hac quoq̃, quæ fixa est, vellet modò, crimina vindex

Plecteret, hac fulmen mitteret ille manu.

Mitteret ah! fulmen? precibus, non fulmine certat.

Pro vobis pendens in cruce vota facit;

Conciliatque Patrem lacrymans, vestroque furori,

Quam veniam vos non poscitis, ipse petit.

Quà licet, excusat facinus quoque: supplicat vltro,

Invidiamque suæ detrahit ipse neci.

Parce Pater, dixit, nec quod gens cæca meretur,

Morte luat: partem criminis error habet.

Quid facies, hostem qui sic miseraris, amanti,

O maiestatis non memor ipse tuæ?

Læderis, & læsus veniam peccantibus oras.

Materiam veniæ crimina nostra facis.

Ipse subis pœnas, pœnarum præmia nobis

Reddis; &, vt reddas, restibi parva mori est.

E L E G I A X.

De titulo Crucis.

HÆc quoque ludibrijs decrant? illudere morti
 Debuit appositis scripta tabella notis?
 Cùm pelagus, cùm terra tibi, cùm serviat æther,
 Regnaque sint meritis ista minora tuis;
 Hoc, quod eras, probro verti, crimenque putari,
 Causaque supplicij debuit esse tui?
 Scripserit hoc iudex, tamquam tua crimina, nomen,
 Et titulum mortis iusserit esse tuæ:
 Ille tamen vero scripsit te nomine Regem.
 Maiestas sed enim, pompæque Regis ubi est?
 An crux infamis solum tibi? purpura sanguis?
 An clavi inanibus debita sceptrâ tuis?
 Carnifices, populusque furens, geminique latrones
 Sunt tibi, quæ stipet regia turba latus?
 Voxque salutantum, diræ? convitia, plausus?
 Omnia paupertas quæ tibi deimplsit, opes?
 Nudus, & irrisus, fixusque in stipite pendes:
 Maiestas Regi convenit illa Deo?
 Crede tamen Solyme: Regum rex maximus ille est,
 Quem tibi venturum sæcula prisca canunt.
 Sit reus, invidiæ moriens sit victima vestræ,
 Ille reus, iudex vester, & orbis erit.
 Nate Deo, tibi nos, tibi quem debemus honorem
 Solvimus, & solum voluimus ante tuam.
 Quamvis in media pallens iam morte teneris,
 Quamvis nil, pendens in cruce, Regis habes:
 Maiestas non tota latet. Quod terra, quod æther,
 Quod mare dent luctus tristia signa sui:
 Quod procul adverso Cœli festinet ab orbe,
 Et retrò celeres Luna reflectat equos,

Quod

Quod Solis vultus, quod se, Cœlumque, diemque
Occulat, imperij vis manifesta tui est.
Tu modò pallentes revocas ad corpora manes,
E tumulisque cies ossa sepulta suis.
Tu modò perpetuis frænas Plutona catenis,
Et inortem moriens sub tua iura trahis.
Insultet Solyme : plus te nos esse fatemur,
Quàm titulus scriptis præferat ille notis.
Nūc quoque te, cū summa trahens suspiria sensim
Deficis, æternum credimus esse Deum.
Nūc quoq; cū pēdes sine sensu, & sanguine corpus,
Nos mœsti lacrymas, nos tibi vota damus.
Tempus erit, tibi cū ponent insignia Reges,
Et figent aris munera digna tuis :
Et crucis ad truncum curvato poplite fusi
Submittent pedibus sceptraque, seque tuis.
Templa tibi surgent Parijs innixa columnis :
Fumabunt sacris dona Sabæa focis.
In templis tua cum titulo ponetur imago,
Qualem nunc pendens in cruce nudus habes.
Ad latus hinc stabit lacrymans, & pallida Mater;
Hinc comes, eximium quem tibi fecit amor.
Illa potens rerum, cuius victricibus armis
Nilus, & Euphrates, totaque cessit humus :
Illa suos fasces, animosque, orbemque subactum
Imperijs subdet maxima Roma tuis.
Expelli lustrata Iovem Capitolia cernent,
Et tibi, cui soli debita, thura ferent.
At populo tua crux, lacerumque in imagine corpus,
Quodque alto pectus vulnere rupit Amor,
Et rigidi sentes, & sparsi sanguine vultus,
Sæpè tibi grati causa doloris erunt.
Quanta dabunt visis, & quot suspiria clavis !
Hi quoque non paucis vulnera sæpè dabunt.

Hoc ipsum in summo quod pendet stipite nomen
 Iam Cœlum supplex, tunc quoque terra colet.
 Hoc metuet, frustra que fremens horrescet Avernus,
 Totaque Styx imis exululata vadis.
 Quantum, & quale decas tibi tunc infamia præsens,
 Quantus, quæ modò fers, probra triumphus erunt!

ELEGIA XI.

Ad Virginem matrem stantem sub cruce.

Quid, genitrix, nato geminas sine fine dolores?
 Crux in supplicium non erat vna satis?
 Altera crux nato est matrem spectare dolentem:
 Nec minus hæc pœnæ; plus quoque forsân habet.
 Ipsa vides lacera guttas è fronte cruentas
 Perque oculos illi currere, perque genas.
 Ipsa vides manibus, pedibusque erumpere rivos
 Sanguinis: & nervis ossa soluta suis.
 Sic natum spectare vocas solatia Mater?
 Hoc iuvat? hæc luctum scena levare potest?
 Non potes, ut cupias, solantia dicere verba:
 Verba locuturæ frangit in ore dolor.
 Non strophio siccare sacros, non veste cruores:
 Crux illum manibus submovet alta tuis.
 Non, vbi finierit mors illi sæva labores,
 Lumina materna condere fracta manu.
 Parce, precor, saltem nato, si parcere nescis
 Ipsa tibi: lacrymis vritur ille tuis.
 Nec tibi solamen præsens potes esse, nec illi:
 Illius luctu læderis, ille tuo.
 Nate Deo, qui fers, quæ te nisi ferre videret,
 Barbaries ferri posse vel ipsa neget:
 Te testor, sensumque tuum: te sævius vrunt,
 Quàm tua, quæ de te vulnera Mater habet.

Hoc quoque non nescis Mater : scis quodlibet illi
 Supplicium luctu lenius esse tuo.
 Discedet tecum, n̄ tu discedere possis,
 Illius ex aliqua parte, tuusque dolor.
 Narrabunt alij quæ verba novissima : quales,
 Pro quibus arenti fuderit ore preces :
 Quid biberit sitiens : quid deficiente rogarit
 Voce Patrem : quàm non immemor ille tui :
 Vt fractis oculis, in duro stipite, vitam
 Clauferit : vt fixum ruperit hasta latus.
 Hæc alij referent : at tu pallebis, & ipsa
 Pectore materno, quætulit ille, feres.
 Quid facies præsens, si, quæ perceperis absens,
 Singula sunt animo plaga futura tuo?
 Me miserum ! stat fixa loco, truncumque madentem
 Sanguine perfundit fletibus vsque suis.
 Nunc lacrymis madidos convertit ad æthera vultus,
 Nunc tenet in nato lumina fixa suo.
 Heu quid agat? maneat? prohibet dolor. inde recedat?
 Fortior immotam sub cruce sistit amor.
 Dure Amor ! has servas leges? sic iungis amantes?
 Quàm non sunt regni mollia iura tui !

E L E G I A XII.

De Christi morientis siti, & derelictione.

OMnia nunc illi, qui possidet omnia, defunt.
 Poscentem gelidæ deficit haustus aquæ.
 Exhaufere labor vires, sudorque, cruorque
 Fusus, & in tantis nox vigilata malis,
 Et via per præceps, humerisque iniecta cruentis
 Illa trabis moles, sævitieque necis.
 Ferte citi lymphas : lymphæ solabitur haustus,
 Arenti quam vix indicat ore, sitim.

Heu fera barbaries ! morienti lymphæ negatur :
 Pocula, quæ spumant felle, bibenda ferunt.
 Et tamen hæc libat : fauces simul vrit, & ora
 Peius, amarities, quàm sitis ipsa, malum.
 O iterum duris erumpite rupibus vndæ !
 Saxa dabunt vobis rupta dolore viam.
 Qui rore, & pluvijs sitientes irrigat herbas,
 Arida qui vernis imbribus arua iuvat,
 Qui scatebris fontes, qui fontibus evocat amnes,
 Vestra deficiens nunc eget auctor ope.
 Esse quid hoc dicam ? de clavis nulla, nec vlla
 De cruce ; de sæva sola querela siti est.
 Cætera, tamque diu tacitè tormenta ferenti,
 Crede mihi, solæ non sitiuntur aquæ.
 Quæ petit in tantis sitiens solatia pœnis,
 A nobis, non à fontibus illa petit.
 Hei mihi ! supremæ neque nos movere querelæ !
 Nos quoque cum multo pocula felle damus.
 At, reor, è Cœlo venient solatia : Cœlum
 Audiet, & vanas non sinet esse preces.
 Ah ! tantum tenebris se conscius occulit æther,
 Et luget dominum, non iuvat ille suum.
 Te saltem, genitor, nati suspiria tangant
 Ultima ; te pœcit vox morientis opem.
 Aspicias, ut verset supremo languida motu
 Lumina ? vix cervix sustinet ægra caput.
 Et quamvis tenues fugiant cum sanguine vires,
 Destituatque suus corpus inane vigor ;
 Attollit tamen exangues ad sidera vultus,
 Utque potest, oculis quærit, & ore Patrem.
 Singulumque trahens imo de pectore : Mène
 Destituis, clamat, tu quoque chære Pater ?
 Quæ toties movere, nihil iam summa Parentem
 Verba movent : natum deservisse putes.

Magne Pater, neque tu nati miserere ferentis
 Ultima? nec pietas illa paterna subit?
 Nec te perpetuis exacta doloribus ætas,
 Nec mors ipsa mover, causaque mortis amor?
 Hoc quoque, Christe, feras opus est, tam mitis in
 omnes,
 In te sustineat durus vt esse Pater.

E L E G I A XIII.

Ad B. Virginem, Filio iam in cruce mortuo.

O Cœdit: in pectus cervix inflexa recumbit.
 Occidit: exanimum de cruce pendet onus.
 Quæ mens, quis tibi nunc, mater mœstissima, sensus?
 Mors pariter vitam non rapit ista tuam?
 Ah! plus quàm vitam rapuit, cùm sustulit illum,
 Qui tibi spes omnis, vitæque solus erat.
 Ferreus ah! nimiumque tibi crudeliter hostis,
 Luctibus his causam qui tibi cumque dedit.
 Quid loquor? ille ego sum, senti: nil quærimus vltra:
 Me peragis vultu, Diva, silente reum.
 Nil opus est verbis: oculi lacrymæque loquuntur.
 His lacrymis vocem sensimus esse suam.
 Ah fateor, tuus ille meum, mœstissima, crimen
 Est dolor, hæc operis sunt monumenta mei.
 Nostra nocens anima est: quæ fles, ego vulnera feci:
 Hæc quoque nostra manus sanguinolenta nece est.
 His mea te, natumque malis de mentia merfit.
 Mens fugit admissi plena pudore sui.
 Hic lacrymas fudisse parum est. Non, omnis apertus
 Exhaustus venis si mihi sanguis eat;
 Non, si me Scythicæ scindant in frusta secures,
 Membraque diversis diripiantur equis;
 Non, si Trinacrij damnatus voce tyranni
 Torrear in tauro, sæve Perille, tuo;

In caput hoc non si totus defæviat æther,
 Æqualis merito pœna fit vlla meo.
 Quid f' ciam infelix? quò spes, quò carbasa vertam?
 Quod mihi perfugium, quis mihi portus erit?
 Ad tua, nate Deo, suplex me vulnera venio:
 Sola mecum p'ssunt illa piare nefas.
 Illa, precor, veniæ mihi spes, & gratia fiant:
 Aut hac, aut nulla parte iuvandus ero.
 Sævitiæ monumenta mœæ mihi gratia fiant?
 Et prosint manibus vulnera facta meis?
 Sic est: cuius ego sum funestissimus auctor,
 Hac mors placandi spes mihi sola tui est.
 Dicam equidem, quamvis res dictu est horrida, dicā:
 Impietas nobis utilis ipsa fuit.
 Pœnè fide maius: prodest sua culpa nocenti.
 Est nostri fructus criminis ipsa salus.
 Quas merui, Deus ipse suo dat sanguine pœnas:
 Quem læli, pro me sustinet esse reus.
 Quàm plectar meritò, flammisque perennibus vrar,
 Si mea non tangat pectora tantus amor!

E L E G I A XIV.

*Ad Dei matrem, ex anime filij corpus gremio
sustinentem.*

Tene ego (nec mover?) videam, mœstissima
 matrum,
 Complexam nati membra cruenta tui?
 Deque tuis oculis illius in ora cadentes
 Aspiciam lacrymas, contineamque meas?
 Ecce suo tecum rerum natura parenti
 Ingemit, & quo tu, funere læsa dolet.
 Sol, tam funestæ ne spectet crimina cædis,
 Avertit vultus, oraque mœsta tegit.

Sub pedibus mugit tellus : convulsa dehiscunt
Marmora : lugubris fertur ad astra fragor.
Lugentes errant manes : tumultisque sub ipsis
Et gelidos cineres tangit, & ossa dolor.
Non hoc spectator potuit de funere quisquam
Lumina, non licetor sicca referre domum.
Qua scuticas strinxit, qua vim, qua vulnera sævus
Intulit, hac tundit pectora nuda manu.
Pars etiam turbæ, quo tot convitia fecit,
Hoc gemit, hoc rabiem devovet ore suam.
Omnia cùm doleant, vni mihi pectora consent
Rupibus, & scissis asperiora iugis ?
Vnus ego immotus funus tam flebile possim,
Et tua non madidis ora videre genis ?
Non rigor hic meus est : tua me, tua flentis imago
Sauciat : vtque facit, sauciet vsque precor.
Vulnera seu spectas, totidemque in pectore sentis ;
Efficce sint animo tot quoque fixa meo.
Oscula iungenti seu frontem spina cruentat ;
Me tuus hic vrat, conficiatque dolor.
Seu tibi, quæ nato, fixit præcordia cuspis ;
Per medium nobis hæc quoque pectus eat.
Carnificum seu terret adhuc te vultus ; in illis
Horrescam facinus, devoveamque meum.
Seu quocumque alio veniunt è fonte dolores ;
Et meus erumpat protinus inde dolor.
Qui sum causa tui, sim pars quoque, Diva, doloris,
Et minuam luctus hac ego parte tuos.
Me meminisse decet, cùm sub cruce pallida stares,
Quæ fuerint nati verba suprema tui.
Ille mihi moriens : Serva communis amorem
Matris, ait ; tibi iam, quæ mihi, mater erit.
Hinc crevit, crescatque precor, qui tempore ab illo
Me tenet, & totum se tibi debet amor.

Omnia, quæ pateris, mihi sint communia tecum:
 Ni fuerint, nati nomen inane gero.
 Quid? me non lædant, quæ lædunt vulnera matrem?
 Hoc quoque barbaries oderit ipsa nefas.
 Nec satis est, si nostra tuis suspiria iungam:
 Te, mea, te cupiam, vita, dolente mori.
 O illo mihi contingat tabescere luctu!
 Felix, si lethi causa sit ista mei.

E L E G I A XV.

Memoriam vulnerum Christi retinendam.

SI quis es, in tristi qui fixus imagine spectas,
 Quæ tulerit pro te vulnera, quotque Deus;
 In laccro numquam tot vulnera corpore cernes,
 Quot tulit: ars numerum pingere nulla potest.
 At sunt, quæ rapiant animos, penitusque morentur
 Lumina, quæque suo sunt speciosa loco.
 Aspice, quàm lato patefactum pectus hiatu,
 Quantaque sint manuum vulnera, quanta pedum.
 Illa cicatricem non sunt ductura: patebunt,
 Donec, qui moriens illa recepit, erit.
 Illa sui retinet victor monumenta triumphi,
 Et libertatis dulcia signa tuæ.
 Non hæc tam clavi, nec acuto lancea ferro,
 Nec populi fecit, carnificumque furor;
 Quàm, qui causa fuit tantorum prima dolorum,
 Totque Deum plagas ferre coegit, amor.
 Redde vicem meritis. Quæris, quo munere possis?
 Aut quid, qui gratum te cupit esse, velit?
 Non petit, ut clavis scindi plantasque, manusque,
 Tempora nec spinis ut patiare fodi:
 Non ut flagra tuos lacerent inmaniter artus,
 Perque tuum stridens transeat hasta latus:

Plagarum

Plagarum tantum te vult meminisse suarum.

Quis minor est autem, quam meminisse, labor?

Hoc satis est illi, si tu, quæ vulnera pro te

Saucius ille tulit corpore, mente geras.

E L E G I A XVI.

Etiam nos Christi do'oribus causam dedisse.

Est mihi sanguineæ crucis, & pendentis in illa
Nutrinis artificii picta tabella manu.

Hæc mihi sæpè animi sopitos suscitât ignes :

Nonnumquam lacrymas provocat illa meas.

Nuper in hac oculis, & toto pectore fixus

Spectabam populi triste furentis opus.

Spectabam laceros clavis immanibus artus,

Quodque vnum in toto corpore vulnus erat.

Heu! dirum facinus! dixi: Tène, optime rerum,

Perdere cognatæ sic potnere manus?

At tibi pro scelere hoc, gens impia, quale mereris

Exitium iusti vindicis ira ferat.

Dira fames dentes in mutua corpora vertat,

Quæque ex se genuit viscera, mater edat.

Ferro excisa cadas: vident tua sanguine templa:

Det cladi lacrymas hostis & ipse tuæ.

Inque tuas pergat victor sævire ruinas,

Donec; quæ saxis saxa revellat, erunt.

Longa mora est: iam nunc tellus, precor, ima dehiscet:

Non satis ad tantum est intremuisse nefas.

Hæc ego cum gemitu indignans, & plura parabam;

Iustaque, dicebam, quò vocat ira, sequar.

Cùm subito, qualem volucres, dum nubila findunt,

Visa fuit nobis aura dedisse sonam.

Stabat Amor; sed non solitis circumdatus armis,

Nec pueri cultus, qui solet esse, fuit.

Non

Non humeris pendent pharetræ, non aureus arcus,
 Non manus instructas ventilat igne faces.
 Altera tela hastam, duos tela altera clavos,
 Hamatosque vepres, flagraque sæva tenet.
 Nec rigidi funes, nec crux, nec ahenea defunt
 Vincula : purpureus tinxerat illa cruor.
 Vt vidi, vt stupui ! vultusque, oculosque minaces,
 Armaque miratus, talia verba dedi :
 Quid tibi, blande puer, cum tam crudelibus armis ?
 Quid tenera tractas non tua tela manu ?
 Non tua, quæ spargis, quamvis immitibus vrunt
 Ignibus, invidiam spicula cædis habent.
 Ista Scythas, Bessosque truces, sævosque Gelonos,
 Barbariemque avidam sanguinis arma decent.
 Quæstus eram; vultu cum protinus ille severo,
 Quos tua, quos, inquit, devovet ira reos ?
 Quid Solymam acculas, dictisque incessis amaris,
 Non prius auditum quæ fuit ausa nefas ?
 Funeris illius, quod Sol, quod terra, quod æther
 Horruit, auctor ego, primaque causa fui.
 Nec piget esse reum : facto quoque gloriator illo :
 Hinc decus, hinc rebus gloria summa meis.
 Me sine quid poterant odium, rabiesque nocentum ?
 Me sine quæ poterant lædere tela Deum ?
 Illi ego mortales artus, pœnæque capaces,
 Membraque quæ possent verbera ferre, dedi.
 Illi ego fluxuro replevi sanguine venas :
 A me, quo culpam diluat orbis, habet.
 Ex illo mihi crux, clavique, vepresque cruenti,
 Sævaque pro telis hasta fuere meis.
 At tibi mens illis non est superabilis armis :
 Tu, quod Amor nescit vincere, pectus habes.
 Et rupi tumulos, & manes flere coegi,
 Saxaque sunt flammis mollia facta meis.

Inte deficiunt vires : & cautibus ipsis,
 Et cineri maior, quàm tibi, sensus inest.
 Hæret, & in medio sistit victoria cursu,
 Te mihi difficiles injiciente moras.
 Quid modò damnabas populum? tu durior illo.
 Non benè peccantes arguit ipse nocens.
 Tu quoque, tu tanti pars es non parva furoris :
 Tam flendæ titulum tu quoque mortis habes.
 Membra cruentabant illi : sed amantis in imum,
 Quæ tu cumque facis vulnera, pectus eunt.
 Illorum sceleri multum quoque detrahit error :
 Militibus notum non ita Numen erat.
 Tu nil, dum peccas, potes ignorare, nec villo
 Nomine sævitiam dissimulare tuam.
 Plus tua culpa meis, si nescis, sæviit armis;
 Quodque ita sævierint, hæc quoque culpa tua est.
 Inuic, carnifices diris incesse querelis,
 Immemor ipse tua de feritate queri.
 Dexit, & irato similis discessit in auras:
 At mihi cum lacrymis venit in ora rubor.

E L E G I A XVII.

Christum à peccantibus iterum crucifigi.

Hoc verum est, renovare tuos commissa dolores
 Crimina? nec satis est illa luisse semel?
 Mille lacer plagis, nudusque, & fixus in alto.
 Stupite commoto visus es orbe mori :
 Et tamen est aliquis tam durus, & asper, vt ausit
 Vulnera peccatis tot renovare suis?
 Nos quoque, nate Deo, numero censetur in illo?
 Hæi mihi, censetur : culpa fatenda mea est.
 Nam quid dissimulem? nil sum nisi crimen & horror,
 Ipsaque quod tellus ferre gravatur onus.

Peccarunt oculi, peccarunt ora, manusque,

Peccarunt celeres in mea damna pedes.

Nec mihi mens insons; sceleratior omnibus illa est:

Hinc venit culpis maxima causa meis.

Quos benè debuerat dominæ compescere more,

Turpiter est motus illa secuta suos.

Sum reus: hæc brevis est actorum summa meorum.

Sum reus: est crimen crux tua, morsque meum.

Ergò ego sustinui tua scindere membra flagellis,

Teque cruentantum pars ego magna fui?

Téne ego percussi, rapuique á vertice crines,

Et sputis facies est tua sparsa meis?

Téne ego calcavi trunci sub mole iacentem,

Tamquam oneri truncus non satis ipse foret?

Hæc crux, hi vepres, hi sunt mea crimina clavi?

Hæc sunt flagitijs vulnera facta meis?

Quò non humanæ rapitur vecordia mentis!

Quod supèrest, quò se prorrigat illa, nefas?

Tullia, dum vehitur, patrium violasse cadaver

Dicitur impulsis ipsa per ora rotis.

Terruit aurigam facinus data fræna prementem;

Ipsa, quod aurigam terruit, ausa fuit.

Sævior hac ego sum: stimulis furialibus acta

Protrivit patrem filia; Numen ego.

Illa suos patrio cùm sparsit sanguine currus,

Sensus in extincto corpore nullus erat.

Sentibus, & scuticis, clavisque armata cruentis

Sævijt in vivo corpore nostra manus.

Æpiùs ipse Deum læsi; semel illa parentem:

Magna patri pietas debita; summa Deo.

Fecerat audacem partum iam crimine Regnum;

Nil, quod sublato patre timeret, erat.

Iusta ego debueram terreri Numinis ira:

Omne trahit secum Numinis ira malum.

Quid

Quid dederat natæ genitor, nisi nominis umbram,
Spemque caducatam, quas malè cepit, opum?
Cum mihi, quem toties læsi, donaverit ultro
Maxima, maiorum pignora mille dedit.
Illius est igitur minor hoc iniuria nostra,
Quo minùs est, quàm qui condidit auctor, opus.
Hei mihi, cur vixi? cur me genuere parentes?
Cur dedit afflatus ventus, & aura suos?
O utinam primis perijssem mensibus infans!
Aut mihi rapta foret, quo data vita die!
Serior ò utinam nostra lux morte fuisset,
Quæ prima est culpæ cunctia facta meæ!
Aut potius, quæ me peperit sine prole fuisset,
Deque meis natus nemo fuisset avis.
Non ego carnificum pars dicerer esse tuorum,
Nec titulum arguerer mortis habere tuæ.
O ego, ne possim tantos renovare dolores,
Quàm malim alitibus præda, ferisque dari:
Aut in Caucasæ partem durescere rupis,
Quam in Notus, & gelidis verberet imber aquis!
Tene ego, te vepribus rursus, laceremque flagellis?
Simque iterùm cædis causaque, parsque tuæ?
Antè precor terræ scelus averfantis hiatus
Devorer, aut vultus obruat unda meos.
Antè cinis fiam, flammisque ultatricibus vrar,
Fulmine delictum præveniente meum.
Mens fugit admonitu, quoties peccasse recordor:
Inque meos artus horror, & ossa venit.
Ipse odio mihi sum, meque, & mea crimina damno.
Nec satis irasci me mihi posse queror.
Vertite carnifices in me furiasque, manusque:
Est crimen, quidquid sustinet ille, meum.
Ipse necem merui: ligno nil tale merentem
Demite: cur factò plectitur ille meo?

Si cui tollenda est, tollenda est vita nocenti :

Nos cruce quod dignum est fecimus; ille nihil.

Figite me clavis, hoc me suspendite trunco :

Non ego me pœnis, supplicijsque nego.

Plus ego commerui, quàm vos inferre potestis :

Sum meriti iudex optimus ipse mei.

Quæ precor ah fiant, nec quisquam verba, doloris

Signa mei, tantùm verba fuisse putet.

Nulla mora est in me : nosti stat funeris ara :

Expectat vestras hostia dira manus.

Omnibus in pœnas, si quando, incumbite nervis :

Materies vestro digna furore sumus.

Non mihi stet parvo feritas mea : plectite fontem :

Cædes convicti morte pianda rei est.

Tu tamen hoc non vis : satis est, te iudice, pœnæ,

Si me peccati pœnituisse vides.

Pœnitet auctorum, nec possum dicere quantum ;

Nec quantum, ut coner, dicere posse velim.

Hic quicumque potest verbis æquare dolorem,

Pro causa leviter, materiaque dolet.

Quid verbis opus est ? oculis, quibus omnia spectas,

Pectora nostra patent inspicienda tuis.

Ipse vides mihi quis stimulet præcordia sensus :

Causa necis sensus sit, precor, ille meæ.

Quòd doleam, prosit. Peccavi : parce fatenti :

Causa tuæ mortis parcere velle fuit.

Cæde tua sparsa est, fateor, guttisque cruentis

Stillat adhuc supplex, quam tibi tendo, manus.

Et tamen hanc tendo, & securus tendo repulsæ :

Exorat veniam, quo madet illa, cruor.

SIDRONIJ HOSSCHIJ,
ELEGIARUM
LIBER TERTIVS.

LACRYMÆ S. PETRI.

ELEGIA I

Peccatum suum amarè deflet.

IQUA fides superest periuro, pœnitet, eheu!

Pœniter: hæc causam vox agat vna meam.

Cætera diceris lacrymæ, si vocis habetis

Pondera, si nulla fallitis arte fidem.

Ite igitur, facinusque meum, culpamque piate;

Non intermissis currite semper aquis,

Vos mihi subsidium fluitis: vos pectoris huius,

Ex aliqua saltem parte, levatis onus.

Ite, sed asque modo: causa immoderata dolendi est.

Illæ sibi noctes vindicet, illa dies.

Ite: nihil satis est; non si crescatis cundo,

Crescere collectis ut solet amnis aquis.

Non ego mensuram vobis, non tempora pono,

Nec mea me patitur ponere causa modum.

Non moveor damnis fortunæ crimine factis.

Nil cupere, & fluxas spernere doctus opes.

Nec ciet hos luctus aut rapti funus amici,

Aut labes famæ non abolenda meæ.

Indigna est lacrymis levium iactura bonorum:

Vitam æquaturo digna dolore mea est.

Et quamvis lacrymis facilè est reparabilis illa,

Nulla tamen lacrymis dignior esse potest,

Hei mihi ! periuro toties quod diximus ore,
Mens meminisse horret, lingua referre timet.

Vos igitur lacrymæ periuria dicite nostra :

Nil dolor hic linguæ voce querentis eget.

Vos eritis, dum clausa mihi pudor ora tenebit,
Peccati testes, & medicina mei.

Heu lacrymæ viles, nostris neque luctibus aptæ !

Currere sanguinæ debueratis aquæ :

Qualibus hac ipsa perfusus nocte madebat,

Cui tanti luctus pars ego magna fui.

Mens abit. & morior, quoties lacrymantis imago,

Orantisque Patrem forma modusque subit.

Affixis telluri oculis, sparsisque iacebat

Crinibus, & longas flens dabat ore preces.

Illum ego, qui flebat, testor, colleinque cruentum,

Et, quæ servat adhuc signa doloris, humum.

Sanguis erant lacrymæ : stillabant sanguine vultus :

Purpureus multo sanguine sudor erat.

O ego quàm vellem tales quoque fundere fletus !

Erumpe ex oculis vnda cruenta meis.

Crimina, quæ fontes alios fecere, piari

Conveniat lacrymis ; sanguine nostra decet.

Sanguine pro lacrymis aliena piacula flevit :

Vt mea deplem, sufficietis aquæ ?

I cruor ex oculis : poscit mea causa cruorem ;

Quamvis nec sceleri sit satis ille meo.

Et quota pars oculi sunt corporis ? ò mihi possit

Omnibus exundans artubus ire cruor !

Et mihi sunt venæ, & venæ mihi sanguine turgent :

Erumpe ex oculis vnda cruenta meis.

Quid mihi nunc prodest cum parvis humida cymbis

Retia, quid patriam deseruisse casam ?

Quid, quas ipse mihi victas formidine clausi,

Cœlestes alijs pandere posse fores ?

Omnia perdidimus, Cœlumq; animamq; Deumque:
 Nullaque non sceleri debita pœna meo est.
 Sed pœnam meruisse parum est: quod torquet, & vrit,
 Illius est nostro crimine læsus amor.
 Offendisse illum mihi prima, & maxima pœna est.
 Erumpe ex oculis vnda cruenta meis.
 Debueram Dominum vitæ præferre; negavi:
 Morte nec in media perfidus esse; fui.
 O vtinam nocitura mihi pars pessima nostri
 In medijs verbis lingua revulsa foret!
 Mene negasse Deum, flexo qui poplite pronus
 His pedibus latices hac quoque nocte dedit?
 Qui nobis dedit ipse suum cum sanguine corpus,
 Cumque daret: Memores, dixerat, este mei.
 Sic memorem ille sui tanto me munere fecit?
 Erumpe ex oculis vnda cruenta meis.
 Sic certè flerem, si non de marmore, si non
 De ferro nobis pectus, & ære foret.
 Interea dum vota nihil conceditur ultra,
 Ex oculis saltem currite semper aquæ:
 Qualiter æternis manant è fontibus vndæ,
 Quæ vena numquam deficiente fluunt.
 Tempus erit, cum vos sanguis fortasse sequetur,
 Si modò non fallam rursus, vt antè, fidem.

E L E G I A II.

In specu flens se intus at.

Rupes dura, mei verissimæ cordis imago,
 Horrida, sed lacrymis apta latebra meis:
 Ad te flens venio, lethali faucibus ictu,
 Squallidus immixtis mœsta per ora comis.
 Accipe me, profugumque tuo, precor, abde sub antro,
 Et referant gemitus concava saxa meos.

Tu mihi deserta sedes securior aula es :

Non hic, qui rursus plurima quærat, crit.

Hic licet arcanos animi depromere sensus :

Has inter tenebras tuta querela mea est.

Hic impunè licet quis sim, qualisque fateri :

Hic mea me tutò prodere lingua potest.

Ille ego sum miles verbis animosus, & audax,

Et solo fortis nomine, rebus iners.

Ille ego sum, prima quem stravit foemina voce

Oblitum Domini, cum Dominoque mei :

Qui nil sum veritus, tantùm ne cognitus essem,

Perfidiaë testem sæpè vocare Deum.

O testis, iudexque meæ certissime culpæ,

Quis de me sensus sit meus, ipse vides.

Nunc ego te meliùs testem voco : iusta doloris

Quàm tibi causà mei, tam dolor ipse patet.

Hic es, & hos gemitus, & quidquid dicimus, audis :

Has lacrymas oculis aspicias ipse tuis.

O dulces oculi, casus solatia nostri !

O spes, ò cymbæ sidera certa meæ !

In tantis animi tenebris vos prima fuistis

Lux mihi : servatus vestrum ego dicar opus.

His oculis, qui me lapsum monuere, gementem

Aspice : placandi spes venit inde tui.

Aspice lugentis speciem, vestesque, sinusque,

Antraque de lacrymis humida facta meis.

Aspice lassatas tundendo pectora palmas,

Et moveat vultus inæsta figura tuos.

Non precor antiquo, quo non sum dignus, honori

Reddi, nec regimen puppis habere tuæ.

Clavum alius teneat : remis ego perfidus addar :

Est mihi, quæ remos torqueat, apta manus.

Non ego servitium, quamtumvis vile, recuso :

Dummodò sim tecum, quidlibet esse feram.

E L E G I A III.

Veniam delicti pctit.

Tene ego littoribus, linoque affuctus, & hamis,
Ad tua de medijs regna vocatus aquis;
Tene ego sustinui perjuris lædere verbis,
Et Dominum toties esse negare meum?
Hæc mea magna fides? sic vita charior ipsa
Tu mihi? sic nostra morte probatus amor?
Tu mihi te, Cœlumque, casæ, cymbæque relictæ
Das pretium; & puduit me tamen esse tuum.
Mene tui puduit? certè tuus esse negavi,
Ausaque, Non novi, dicere lingua fuit.
Certè ego iuravi de te nil scire, nec villo
Fœdere coniunctum te mihi, meque tibi.
Quis tibi tunc sensus de me fuit? acrius vrens,
Quàm quos nos dedimus, non, puto, vulnus habes.
Debit hic cumulus pœnis accedere tantis,
Vt tibi pars essem summa doloris ego?
Non tantum doluere tibi, sævissima quamvis,
Vulnera, quàm linguæ perfida verba meæ.
Qui placidus fuerat media inter verbera vultus,
Peccato cœpit tristior esse meo.
Inde tui sensus crevit sine fine doloris:
Vnde tuus crevit, crescit & inde meus.
Militiæ pars prima tuæ tua signa reliqui
Perfidus: hoc Cœlum, terraque ferre potes?
Parce Pater; neque, quod merui, me fulmine perde:
Nec mihi sub pedibus rupta dehiscat humus.
Parce precor: mea me satis, heu! periuria plectunt:
Illa tuo gravior fulmine pœna mihi est.
Viribus vt totis in me tua detonet ira,
Mens sibi supplicium perfida maius erit.

Quod

Quod redimi saltem flamma si vindice posset,
Quàm cuperem flamma vindice posse mori!
Hei mihi, cur volui me fortior esse videri?
Hei mihi, cur vinqum lingua locuta mea est?
Cùm mihi calcatum vestigia ferre per æquor
Posse datum est, tutam cur dedit vnda viam?
Cur me pressa tulit? cur me, quod cœpit eunti
Cedere, non totis obruit æquor aquis?
Quantum perfidæ mecum perijisset in illo!
Quanta sub his mecum culpa sepulta foret!
Securo nunc vestra gradu me terga prementem
In quantos luctus sustinuitis aquæ!
Nunc ego naufragium passus sum tristius illo,
Quo mare diductis me tumulasset aquis.
Parce Pater: medijs iactor dum naufragus vndis,
Si me non recipis, quis mihi portus erit?
Quæ mihi sola super, tabulam ne subtrahe nanti,
Nec dura gemitus aure repelle meos.
Semper habent aditus ad te suspiria molles:
Ad te, ne pereant, qui periere, vocas.
Quodque iuvat, cùm sis hominum iudexque, Paterq̃,
Præcipuè titulum nominis huius amas.
Iudicis officium est punire; ignoscere Patris:
Sis mihi, quod mavis omnibus esse, Pater.
Hoc eris: hoc potius celebrari nomine gaudes:
Naturæ pietas convenit illa tuæ.
Novi ego te, quatinvis toties te nosse negavi:
Es pius, & placido respicis ore reos.
Tardus es ad pœnas, &, quæ non mittere mallets,
Invita mittis fulmina rara manu.
Læsus eras, memini: Iusto pete fulmine fontes,
Diximus: offensa est fulmine digna tuo.
Parcite, dicebas: quid sit, nescitis, amare:
Non est ingenij spiritus ille mei.

Protuit hoc, illis; proſit mihi: teſtis amoris,
 Exemplumque, tuæ ſim pietatis ego.
 Illa mihi pietas miſeros ſolantis inhæret,
 Quos labor, aut animi triſte gravaret onus.
 Ad mea, dicebas, celeres præcepta venite:
 Quiſquis eris, noſtra lætus abibis ope.
 Hac ego ſpe fretus venio. Mihi crimina pondus
 Sunt mea: mens iſto victa labore gemit.
 En venio: tu, quo premimur, ſolare laborem:
 Mole quod immenſa me gravat, aufer onus.
 Ah quid agam, tua cùm ſupplex ante ora iacebo?
 An potero lingua pauca tremente loqui?
 Hæcine, quæ toties te lingua eſt auſa negare,
 Perfidia, poterit dicere, parce meæ?
 Vt puto, non poterit: verba imperfecta relinquit,
 Et rumpet medios victa pudore ſonos.
 Sed licet hæc taceat, gemitus, lacrymæque loquentur
 Hæ quoque ſi delint, ingemuiffe ſat eſt.
 Tu gemitum, meditata magis quàm verba requiris:
 Hic index animi certior eſſe ſolet.
 Vt fleat, vincatque tuam, quam deprecor, iram,
 Facunda mutus plus valet arte dolor.
 Sic venio ſupplex, quamvis peccaſſe dolentem
 Me meus hæc intra detinet antra timor.
 O Pater, hoc tantum, veniam concede dolenti,
 Et lacrymas noſtro mitis in ore vide.
 Per, qui te genuit, veriſſima cuius imago es,
 Et qui te voluit, quod ſumus, eſſe, Patrem,
 Qui, nos vt ſerves, vitam te perdere iuſſit,
 Qui vult nos pretium ſanguinis eſſe tui:
 Perque tuum, quo vile genus dignaris, amorem,
 Quite, quod modò fers, ferre coegit onus:
 Per quos iam pateris, per quos patiere dolores,
 Dum peragis noſtræ grande ſalutis opus.

Sic testata tuum celebret clementia nomen,
 Araque sit miseris semper aperta reis :
 Sic, quod scire dedit genitor mihi, Vesper, & Ortus
 Te genus esse Dei credat, & esse Deum :
 Exemplum sic quisque meo speretque, sciatque
 Littora naufragio tuta patere suo :
 Sic parere tuis assuescat legibus orbis;
 Et pretium mortis non sit inane tuæ.

E L E G I A IV.

Nimiam sui fiduciam arguit.

Q Uid miser hæc lacrymis, & questu saxa fatigas?
 Tam graviter læso Numine, flere parum est.
 Non benè corrigitur solis ignavia votis :
 Magnanimus votis quilibet esse potest.
 Si benè pœnituit, factis testare dolorem :
 Læsa semel factis est reparanda fides.
 Et plusquam lacrymis commissum dilue crimen.
 I, repete intrepido tecta relicta pede.
 Hic flendi locus est : hic te peccasse fatere :
 Nec premat ignavus libera verba timor.
 Hic te periturum, mentitumque omnia dicas :
 Hic flens da fidei pignora certa tuæ.
 Illum ego, dic, novi, toties quem nosse negavi,
 Pro quo non metuam, vivat ut ipse, mori.
 Illum ego, dic, vidi subito compescere ventos :
 Illum ego turbato ponere iura mari.
 Cùm voluit, vacuis panes crevere canistris :
 Cùm voluit, liquidæ vinæ fuistis aquæ.
 Illius in laudes rupere silentia muti;
 Æquato claudi subsiliere pede.
 Debuit huic lucem cæcus, seu matris ab aluo,
 Seu morbi vitio luminis orbus erat.

Sæpè Erebi furia vocem tremuere iubentis,
Corporaque invita deseruere fuga
Sæpè cadaveribus conspectis : Vivite, dixit :
Nec mora : vivebant, qui modò funus erant.
Quòd loquor, & spiro, quòd Cœlum, & sidera Cœli
Aspicio, quòd adhuc vivimus, ille dedit.
Talibus, atque alijs (culpæ si cura piandæ
Est tibi) perfidiæ verba refelle tuæ.
Hoc placet, hoc fixum est : vt sunt, quæcumq; fatebor;
Vtque animi nobis, sic satis oris erit.
Imus, & obstantes certum est perrumpere turmas :
Si perimar, fidei mors mea pignus erit.
Imus, & in media moriemur fortiter aula :
Perfidiam miles vindicet ense meam.
Forfan & intrepido conferta per atria gressu
Evadam Domini chara sub ora mei.
Hic ego perfusus lacrymis, plenusque pudoris
Provoluar supplex illius ante pedes.
Hic ego delicti veniam (niti verba dolentis
Impediant lacrymæ) voce tremente petam.
Aut mihi placatum felix audacia reddet :
Aut animi saltem conscius huius erit.
Quid loquor? incautam malè fido in gurgite puppim;
Ad scopulos fractam sit satis esse temel.
Hic erat, hic, memini, qui me modò perdidit ardor:
Imperus hic idem magna loquentis erat.
Non tamen aut nudos Romani militis enses,
Aut populi timeo, Pontificumque minas.
Me timeo : mihi sum plus istis ipse timendus.
Mobilitas animi iam mihi nota mei est.
Tam multos inter, quos fugi turpiter, hostes,
Hostis ego mihi met maximus ipse fui.
Nemo potest nobis tantum (fac velle) nocere,
Quantum ego convincor iam nocuisse mihi.

Parcite, si gressum refero : quibus antè natavit

In tabula, meritò naufragus horret aquas.

Devoceo mihi funestas, & abominor ædes :

Hic mens, & vires procubuerunt meæ.

Deserto satis est crimen lugere sub antro,

Ne virtus iterùm sit mea flenda mihi.

Impelix, quem stulta sui fiducia tollit :

Illa fuit nostri prima favilla mali.

Hoc perdet multos, hoc multos perdidit antè,

Metiri fallu magna pericula suo.

Omnia spondentem de se sibi, nilque timentem,

(Expertus moneo) certa ruina manet.

E L E G I A V.

Casum suum orbi manifestat.

E Loquar? an silcā? dolor hoc, pudor impedit illud:

Mens variat motus, nec capit ægra suos.

Cede pudor, iustoque animi succumbe dolori,

Et pars sit poenæ culpa professâ meæ.

Admonitu quamvis luctus renovantur amari,

Eloquar infelix dedecus ipse meum.

Nox erat, & montem Dominus de more petebat,

Certus in hostiles sponte venire manus.

Quos ego tunc animos, quos sensi pectoris ignes?

Ille meis maior viribus ardor erat.

Ipse ego te casus, dixi, comitabor in omnes,

Pro te, vel tecum certus & ipse mori.

Infargat Solyme, totis vomat agmina portis,

Miles ego tecum, castraque solus ero.

Diffugiant alij, tenebrisque, & nocte tegantur,

Tergaque militibus dent sua, pectus ego.

Hoc caput obijciet turmis se pluribus vnum :

Non ego de timidis, res vbi poscet, ero.

Hei mihi, quàm brevis hic fuit, & temerarius ardor !
Quàm levis, & mendax impetus ille fuit !
Omnibus exemplum fidei fore grande videbar :
Eheu ! perfidiæ duxque, caputque fui.
Viderat hoc in me vitium, qui prospicit vnus
Omnia, cui melius, quàm mihi, notus eram.
Viderat, & : Vanis cave fidere viribus, inquit,
Fortiaque infirmas desine verba loqui.
Hæc nox hos animos, ne tu te falle, probabit,
Conscia perfidiæ sæpè futura tuæ.
Quantum animis erroris inest ! non sensimus ipsum,
Ceu falli posset, vera monere Deum.
Obstitimas monitis : Prius æquore silva sub alto
Crescet, & in summis, diximus, alga iugis,
Quàm te destituam. Non sum desertor amoris.
Tessis erit fidei resque, locusque meæ.
Interea trepidans, & pallens morte futura,
Innocuas Dominus tollit ad astra manus.
Quæ species orantis erat ! reverentia prociū
Straverat : erumpens sparserat ora cruor.
Humebant crines, humebat sanguine pectus :
Sanguineis guttis humida vestis erat :
Collaque, Cœlestesque humeri, totumque precantis
Vndabat mistis sanguine corpus aquis.
Sanguine rorabant stillantia gramina circum :
Sanguine, ceu rivis, sparsa rubebat humus.
Dum pavet, & pallet, dum flet, sudatque, suūque
Supplicium ante oculos iam moriturus habet,
Non potuit species me tam miseranda tenere,
Quia gravis obrueret lumina fessa sopor.
Scilicet hæc virtutis erant præludia nostræ :
Sic mea se primùm visa probare fides.
Arma sonant, fremitusque virum : coit omnis in vnū
Impetus : audaces instruor ense manus.

Quid frustra fortes fuimus? quid inutile ferrum
Strinximus? haud illa tempus egebat ope.
Barbara gens instat, stimulisque, & verbere sævit,
Vinclaque divinas addit in arcta manus.
Sponte sua victus rapitur tot ab hostibus vnus,
Mitis ab infestis vt solet agna lupis.
Sic, vbi cognovi, quod se permetteret hosti,
Et sibi, quam poterat, ferre negaret opem,
Tum verò extimui: stabam sine sanguine pallens,
Attonitoque diu nil mihi mentis erat.
Quid facerem? sequerer? misero timor obstat amanti.
Terga darem? prohibet vertere terga pudor.
Ardua res, Domini sortem quancumque subire,
Inque eadem captas addere vincla manus.
Sed tamen avelli, nec scire quis exitus illi
Immineat, non est pœna priore minor.
Mens incerta diu dubijs affectibus errat:
Quidque velit, nescit: nota nec ipsa sibi est.
Sic vbi discordes exercent æquora venti,
Huc agit, atque illuc ventus, & vnda ratem.
Nil mihi, quod sequerer potiùs, fugeremve, subibat.
Res est mentis inops, consilijque timor.
Cedit amor: fugio, comitumque exempla secutus,
Obscuræ noctis munere, tuta peto.
Mox dubitans, medioque inhibens vestigia cursu,
Quid facis ah? dixi: quod miser, vnde fugis?
Quid nisi mors superest, vitam si deseris ipsam?
Hæc pietas nullo concutienda metu?
Spiritus hic ille est omni discrimine maior?
Hæc sunt militiæ splendida facta tuæ?
Vincit amor: redeo: sed non bonus augur cuncti,
Plurima dum subeunt, pes mihi tardus erat.
Et sequor, & timido moveo vestigia passu:
Ire iubebat amor, lentius ire timor.

Et iam contigeram scelerati limina tecti,
Limina tam timido non adeunda pede.
Ingredior: vires animus dabat; at mihi quantò
(Et pudet, & dicam) quàm priùs, ille minor.
Ah quoties finxi vultum, voluique videri
Fortis, & occultos dissimulare metus!
Ah quoties oculos nostris in vultibus omnes
Esse ratus, nostri conscia signa dedi!
Heu, quàm difficile est animum non prodere vultu!
Hic aperit quidquid cura, timor que tegunt.
Prima foris custos præsentit serva, quis essem:
Prima mihi, Capto tu comes, inquit, eras.
Protinus, ut trepidas vox hæc mihi perculit aures,
Pallor in attonito plurimus ore fuit.
Ille refutabat linguæ mendacia pallor,
Plus propè me patrio prodidit ille sono.
Nil ea, dixit, agis: Galilæam lingua fatetur
Tetua, te, qui sis, teste negare potes?
Obijcit hoc ipsum nobis mox alter, & alter;
Et, coniecturam quo tueantur, habent.
Tum verò effræni periuria fundere lingua
Cœpimus, & diris dedere mille caput.
Nec memini vidisse, nec est mihi nomine notus;
Et peream, si non hæc ego vera loquor.
Perque Deum, per quod omne sacrum, me nosse negavi.
Horruit ad voces impia turba meas.
Nec verbis stimulanda meis me Numinis ira
Terruit: audacem fecerat ipse timor.
At frustra, quod eram, volui non esse videri:
Prodebat causam perfida lingua suam.
Dicebam quoties, Non novi, nosse fatebat:
Contra se testis lingua negantis erat.
Sed licet esse meo, quod eram, convincerer ore,
Impietas aliud visa probare fuit.

Tūc quoque me Domini pietas (quis credere possit?)
 Non est ex merito passa perire meo.
 Flexit amans oculos, meque inter vincula spectans,
 Plus nostri est visus, quàm memor esse sui.
 Non torvam speciem, non præ se mœsta ferebant
 Ora minas, culpæ signa nec vlla meæ.
 Vultus erat, qualem misereri credere possem,
 Et dare placandi spem mihi velle sui.
 Quis mihi tunc, Superi! concussit pectora motus?
 Sensimus: ille oculus me miserantis erat.
 Tunc ego me demum cœpi sentire nocentem:
 Tunc animo demum lux fuit orta meo.
 Nec mens venisset melior, nisi tanta fuisset,
 Et maior Domino, quàm mihi cura mei.
 Frustrà me crebris monuisset cantibus ales:
 Sic ego, non avium voce monendus eram.
 Egredior; læsamque fidem, turpemque timorem
 Execror, & tanti conscia testis mali.
 Turpiter evasi, quæ me quoque ferre decebat,
 Vincula: peccando deteriora tali.
 Hinc grave supplicium periuræ discere mentis
 Cogor, & iratum quid sit habere Deum.
 Ex illo madet os lacrymis, semperque mædebit,
 Et brevior luctu vita futura meo est.

E L E G I A VI.

Fragilitatem suam agnoscit, & deplorat.

Dicebam, memini, geminos revolutus in ortus
 Iordanes versis antè recurret aquis,
 Quàm violem te, sancta fides, victusque timore
 Signa ferar Domini deferuisse mei.
 Vertere Iordanes, flexoque relabere cursu:
 Deferui Domini prodita signa mei.

Nec mihi Romulei fasces, stricteque secures,
Nec mihi fecerunt arma, virique metum.
Vocibus ancillæ (res indignissima dictu)
Cessimus; heu ubi tunc ille superbus eram?
Qui me laudabam, qui nil nisi magna loquebar,
Carnifices audax inter, & arma mori.
Omnia spernebam, quæ possent cumque timeri,
Ducebamque animis inferiora meis.
Plus quoq; quâ loquerer, demens mihi posse videbar:
Concidit exiguo spiritus ille metu.
Nec saltem primum, quamvis terrore careret,
Congressum vires sustinere meæ.
Non cedit primis percussa securibus ilex,
Nec nisi multiplici vulnere victa cadit.
Firma diu perstat, nec iniquo pressa fatiscit
Pondere Tænarijs cæsa columna iugis.
Nequidquam vento rupes pulsatur, & imbri:
Indeicta manet, tutaque mole sua est.
Non minùs his fortis credi, dicique volebam:
Quæ me deijceret vox fatis vna fuit.
Quòd si me iudex, quòd si me plena rogasset
Curia, causa minùs nostra pudenda foret.
Lumina percellit septum terrore tribunal;
Formaque iudicij, quod timeatur, habet.
Quæsitòr, iudex, lictores, vincula, carcer,
Nomina sunt, quorum terret & ipse sonus.
Nunc me serua levi prostravit foemina verbo.
Opudor! imbelli vulnus ab hoste tuli.
Si mihi dixisset quisquam; Te foemina vincet,
Deque tuis spoliū viribus illa feret:
Iquoque, dixissem, Cerva venare leonem,
Inque fugam dama verte sequente canes.
Et tamen evenit, fieri quod posse negavi:
Prostrati titulum cerva leonis habet.

O ego quàm non sum, quod me miser esse putavi!
 Flammaque de stipula quàm brevis orta mea est!
 Viribus heu adij maiora pericula nostris:
 Et rudis illorum, nec mihi notus eram.
 Quid possim, didici: me causa levissima fregit:
 Exitus est fastus fienda ruina mei.
 Intrepidus slabam: stantem levis impulit aura:
 Sic damno coëpi doctior esse meo.
 Quid sumus? aut qua spe meditamur grandia parvi,
 Esse aliquid falsò nostraque, nosque rati?
 Cur nos decipimus? cur nobis, quilibet ausi
 De nobis stultè credere, verba damus?
 Nil magnum nostræ possunt promittere vires:
 Sponte sua, nullo concutiente, labant.
 Si Deus auxilio est, tunc omnia possumus omnes;
 Si non est, sine re nomen inane sumus.

E L E G I A VII.

Dolet se occasionem peccandi non vitasse

HEi mihi, cur, plus quàm possum, me posse putavi?
 Cur nimium de me credulus ipse fui?
 Cur ego me præceps in aperta pericula misi,
 Nec Domini voces me tetigere mei?
 Admonuit quoties: Tua te fiducia perdet:
 Destituet vires imperus ille tuas.
 Vera quidem monuit, sed me meus ardor agebat?
 Plus tibi, quàm magno credidit ille Deo.
 Quis me cogebat sceleratæ accedere turbæ,
 Quis detestandæ limen adire domus?
 Fugissem melius: levior fuga culpa fuisset:
 Perfidia causas præbuit ille locus.
 Hic mihi, dedecoris quæ pars non vltima nostri est,
 Naufragij scopulus scemina facta fuit.

Fœmina

Fœmina prima novo dirum scelus intulit orbi :
Perdidit humanum fœnina prima genus,
Exitio fuit illa mihi; mihi tempus in omne
Principium flendi, materiemque dedit.
Illius exemplo miles quoque multa rogavit,
Multaque me falso compulit ore loqui.
Infestis odijs Dominus, furijſque patebat,
Et quiſquis Domini pars erat vlla mei.
Debueram vires, niſi mens mihi nulla fuiſſet,
In tam præcipiti tempore noſſe meas.
Cryſtallus tenui leviter percuſſa lapillo
Frangitur : infirmis cauſa puſilla nocet.
Non benè rimofæ decurrunt æquora puppes :
Non benè lapſantes fulcit arundo pedes.
Impoſito glacies oneri non apta ferendo eſt,
Quam primo leviter frigore vinxit hiems.
Quæ ſtat, & in ſumma tantùm fundatur arena,
Subruet impulſam ventus, & vnda domum.
Per vada, per ſcopulos ſi pandit lintea ventis,
Fertur in exitium ſponte carina ſuum.
Corporibus ſanis aſſant contagia virus :
Qui ſapit, hæc vitet; proximitate nocent.
Diſcite poſteritas, exemplo diſcite noſtro,
Per non tentandam non dare vela viam.
Nemo ſibi credat, nec adire pericula fidens
Audeat : exitium, qui ſibi fidit, amat.
Hæc mihi ſi monito meliùs percepta fuiſſent,
Non mea nunc forſan naufraga cymba foret.

Occasionem probandæ fidei à se neglectam esse dolet.

AH potius nocitura mihi quàm tecta subissem,
 Ultima submotum me tenuisset humus!
 Aut subitus languor nervos soluisset cuntis:
 Aut ruptum cita mors impedisset iter!
 Non ego nunc seris periuria nostra querelis,
 Nec Domini flerem signa relicta mei.
 Impia me diræ læsit vicina turbæ,
 Et nox ambigui plena timore mali.
 Quid miser incuso tempusque, hominesq̃, locumque?
 Prima mali, & gravior sum mihi causa mei.
 Ipse locus causam virtutis præbuit, & quæ
 Multa rogans vrsit, quisve, vel vnde forem.
 Tunc ego, si quando, poteram monstrare quis essem;
 Explorant stabilem tempora dura fidem.
 Ventorum furij, & missa grandine nimbis
 Obvia radices altius arbor agit.
 Qui tenuis primùm fuerat, similisque moranti,
 A Borea vires concitus ignis alit.
 Strenuus ancipiti Martis certamine miles
 Se probat; implacidis nauta peritus aquis.
 Quis iuvenes nosset, quibus olim flamma pepercit,
 Si non tentassent flammaque, Rexque fidem?
 Pastor Isthides præijt virtutibus annos,
 Invidiam fœceri passus, & arma sui.
 Sic ego debueram quidvis superare ferendo,
 Temporaque in laudes vertere dura meas.
 Nec tamen aut fornax nobis, ignesque parati,
 Aut lateri fuerant tela timenda meo.
 Strenue bellator, verbo prosternebris vno:
 I nunc, atque aude cum moriente mori.

At benè fortis etiam, nec ad vlla pericula pallens,
Dum lingua tantùm res mihi gesta fuit.
O quantò melius, cui nuper facta videndi
Copia, quem numquam viderat antè, diem !
Ille suum est medicum defendere fortiter ausus,
Quem violare fui turpiter ausus ego.
Illi oculos tribuit, non omnibus vtile inunus,
Qui lacrymis causas sæpè dedere suis :
At mihi divinæ fontem cognoscere lacis,
Utque Dei verum sit genus, ipse Deus.
Nec miles, nec serua mihi convitia fecit :
Acribus exceptus vocibus ille fuit.
Bilēnos inter proceres, sanctumque Senatum
Dux ego : pars nostri non erat ille chori.
Non ego Pontificum vultus, quos ille, subivi ;
Nec mea sub duro iudice causa fuit.
Quæ me perierum verbo percelluit vno,
Sordida contemptæ fœmina fortis erat.
Sæpè ego quærentes studui celare, quis essem :
Non illi pietas dissimulata metu est.
Ille relaturum se nil impunè sciebat :
Pœna fuit capiti nulla parata meo.
Ille sibi medio stetit in discrimine præsens :
Me levis incerti perdidit vmbra mali.
Heu quid agam, cùm verberibus, strictoque tyrannus
Tentabit nostram barbarus ense fidem ?
Cùm mea nudatæ terre bunt ora secures,
Aut crux supplicio fortè parata meo ?
Cùm trux impietas vncos, ignesque, rotasque
Proferet in sævas ingeniosa necesse ?
Ut veteres redeant animi, diffidimus illis :
Suspectam didici lapsus habere fidem.
Tunc animos mihi, magne Deus, tunc suffice vires :
Aut ego, quod timeo dicere, rursus ero.

Ad galli cantum lacrymas se tenere non posse.

EVocat auroram nimum mihi cognitus ales,
Vicinam quoties sentit adesse diem.
Auroram, lacrymasque meas simul evocat ales,
Nec lacrymis oritur certius illa meis.
Tunc vitreo frondes hument, & gramina rore:
Et mea consueto lumina rore madent.
Admoneor scelëris, quod, dum mihi vita manebit,
Mœroris semper causa recentis erit.
Omnia tunc subeunt, tristissima noctis imago,
Et scelus, & sceleris conscia tecta mei.
Aut ego Pontificum videor scelerata subire
Limina, quoque prius, pallidus esse metu:
Aut famulos inter iurantia dicere verba
Perfidus, & gentem dissimulare meam:
Et modò sacrilegis mœrens excedere tectis,
Pectoraque infesta sæpè ferire manu:
Et modò fusus humi, vacuoque abiectus in antro,
De me, deque meo crimine multa queri.
Omnia cùm iubeant, Domini tamen ora recurrant
Sæpius, & lapsum respicientis amor.
Tunc pariter redeunt gemitus; lacrymæque per ora,
Ceu data tunc primum causâ fuisset, eunt.
Est sua vis signis: pellunt oblivia rerum,
Quodque semel factum est, non meminisse vetant.
Te quoque te nostri generis lacrymabilis auctor,
Tristitiæ dicunt non posuisse modum.
Sæpè dies veniens lacrymantem, sæpè recedens
Repperit: ante oculos arbor, & anguis erant.
Ausus eras tangi vetitum decerpere pomum,
Oraque lethifera conscelerare dape.

Credibile

Credibile est visos in qualibet arbore foetus
 Luminibus lacrymas eliciuisse tuis.
 Credibile est, quoties tibi se tulit obuius anguis,
 Ob veteres anguis te genuisse dolos.
 Sic, quoties cantat, quasi, Perfide, diceret ales,
 Immemorem culpæ non sinit esse meæ.
 Culpa quidē vetus est, sed tam nova semper oberrat,
 Ut memor in lacrymas totus abire velim.
 Perfidia nostræ, quàm quondam, certior index
 Non furdis, ut tunc, auribus ille canit.
 Quid tamen est illo nobis opus indice? numquam
 Peccati vox est parva futura mei.
 Hæc mihi vox trepidas semper circumsonat aures:
 Hæc mihi, quæ feci, nocte, dieque refert.
 Cùmque meos renovet nullo non tempore fletus,
 Flere tamen luctus est medicina mei.

ELEGIA X.

Ad S. Petrum, ut lacrymis modum ponat.

PETRE, quid assiduis delictum fletibus vrges,
 Nec tristi cessant imbre madere genæ?
 Causa (nec id nescis) tua te quoque iudice tuta est:
 Conciliat læsum culpa professâ Deum.
 Non hominum ritu Deus implacabilis iras,
 Irarum quamvis est data causa, fovet.
 Sontibus est semper facilis, veniæque paratus,
 Quos videt admissi pœnituisse sui.
 Sæpè erat in totas sparsurus fulmina terras:
 Vnius ut lacrymas vidit, inermis erat.
 Sæpè reos morbis, & iniqui sideris æstu,
 Sæpè armis voluit perdere, sæpè fame:
 Avertere malum lacrymæ: pœnasque remisit,
 Et posuit iustas ira coacta minas.

Cùm lacrymis quæcumque Dei venit ante tribunal
Causa, patrociniò tuta potente venit.
At tibi, quæ pridem veniam meruere, Deumque
Placuerunt lacrymæ, fine, modoque carent.
Vique per attritis rivum sibi ducit arenas,
Quæ riguo manat fonte perennis aqua;
Sic exesa tibi sulcos duxere per ora,
Ex oculis imbres qui tibi semper eunt.
Non est quod metuas : Domini clementia victa est:
Materiem luctus sustulit illa tui.
Mille notis in te veterem testatus amorem est,
Qui nihilo nunc est, quàm fuit antè, minor.
Ille ubi post Erebi vires, Mortisque subactas,
Conspicuum multa se tibi luce dedit,
Num te corripuit ? num Vane, aut, Perfide, dixit ?
Num memor est visus criminis esse tui ?
Num tibi, quos dederat titulos, aut munus ademit,
Quo rerum arbitrio tradita summa tuo est ?
Ne tibi mens anceps, ne spes dubitabilis esset,
Quanta tibi pacis pignora, quotque dedit !
Ipse tibi voluit, simul atque à morte revixit,
Deferri vitæ nuncia prima suæ.
O quoties coràm dulcem saturavit amorem,
Tractandosque artus, vulneraque ipsa dedit !
O quoties, & quæ tecum fuit ille locutus,
Pasce meas, toties cùm tibi dixit, oves !
Dixerat, Amissam si de grege senserit unam,
Per silvas quærit, per sata pastor ovem :
Si reperit, gaudens humeris ad ovile reportat,
Inventamque gregis totius instar habet.
Hæc te pastoris profugam quærentis imago
Tangit, & amissam repperientis ovem.
Repperit, inventumque suo præfecit ovili :
Certius indicium pacis an esse potest ?

Quid quòd in assueto captanti gurgite pisces

Adfuit, & dulci te recreavit ope ?

Nox erat incassum vano consumpta labore,

Et radijs undas sparserat orta dies.

Dextrorsum pueri iam retia mittite, dixit :

Mittitis, & subitum retia merfit onus.

Verba suprema suis cum stans in vertice montis

Diceret, hos inter tu quoque primus eras.

Tunc tibi complexus iterumque, iterumque ferebat,

Et, quæ mille dabat signa, favoris erant.

Tunc tibi præ reliquis (& quid dare maius habe-
bat ?)

Commisit pretium sanguinis ipse sui.

Quod si sunt aliquod veniæ miracula signum,

Nunc quoque, quàm quondam, plus tibi posse
datum est.

Tunc precibus fufis, tactuque potente fugabas

Omne genus morbi : nunc satis umbra tua est.

At cum te vinctum feralis carcer haberet,

Quæ Domino de te, quantaque cura fuit ?

Dicta dies aderat, quæ te suprema manebat,

Nec spes effugij, nec modus ullus erat.

Captivum ærati postes, vigilesque tenebant ;

Arctabant nexas ferrea vincla manus.

Aliger è Cœlo præstò est tibi : fulgor ab illo

Protinus evicta nocte diurnus erat.

Surge age, festina, sumptasque, ait, indue vestes,

Et fuge, nilque time : me duce tutus eris.

Vincla vetant, dicturus eras, creberque satelles

Excubat æratas pervigil ante fores :

Aspicias è manibus lapsas cecidisse catenas,

Aspicias obstructas dissilisse fores.

Ducentem sequeris, nec quisquam sensit euntem :

Sopierat vigiles somnus, & alta quies.

Liber abis, fassus, quamvis manifesta videres,
Credere vix oculis te potuisse tuis.

Ipse Deus vinclis vltro tibi brachia soluit :

Et dubitas animi vincla soluta tui ?

Singula quid referam ? veniæ te reddere certum

De tot pignoribus pars satis vna potest.

Desine (pacatum persuadent omnia Numen)

Deterere assiduo desine rore genas.

Forfan & hinc tua spes possit minor esse videri,

Ceu Domini notus non satis eisset amor.

Crede quod est : tua naufragio subducta carina est :

Incolumis portum iam tenet illa suum.

E L E G I A XI.

*S. Petrus causam reddit, cur lacrymis temperare
non possit.*

ARguor immerito : numquam non iusta, recens-
que,

Donc̃ ero, flendi causa futura mihi est.

Nō prius hos oculos lacrymæ, quàm vita relinquent;

Illarumque idem qui modus huius erit.

Nec mihi priscorum superent si sæcula Patrum,

Lux veniet siccis vlla videnda genis.

Non equidem dubito : lacrymas respexit amaras,

Quem toties falso læsimus ore, Deus.

Ne spes deficeret, ne mens incerta labaret,

Mille dedit nobis signa faventis amor.

Vidi ego pacatos vultus, visosque notavi;

Plenaque blanditijs verba loquentis erant.

Non tamen idcirco lacrymæ suspendite cursum :

Non ego, si possim, vos tamen ire vetem.

Torrentes, rivosque aliquando cursus, & vnda

Deficit : exhaustis alueus arct aquis.

Nulla

Nulla dies semper nimbis æqualibus humet:

Sæpè fagat Boreas nubilis, sæpè Notus.

At vos perpetuis lacrymæ mihi currite rivis:

Currite: quod fundat, vena perennis habet.

Vos ego, donec erunt, quæ sunt in corpore, vires;

Vos oculo fundam deficiente senex.

Non me, cur lacrymer, solo de crimine nata

Causa movet; quamvis hæc quoque causa movet.

Qui flendi causam solum putat esse dolorem,

Fallitur, & sensus nescius ille mei est.

Sunt alij fontes, vñque invenimus illos:

Acrius ad lacrymas, quàm dolor, virget amor.

Ille meis oculis humentes evocat imbres,

Perque genas, fontis more perennis, agit.

Vividus, & fervens effusis ignibus ignis

Obruitur: lacrymæ sunt in amore faces.

Testis Iellides nobis: quas moverat illi

Culpa prius lacrymas, continuabat amor.

Audierat lamenta Deus, gemitusque precantis:

Dixerat &, Vates, Culpa soluta tua est.

Num tamen ideirco lacrymas retinebat cunctes,

Aut ininùs in cursu, quàm fuit antè, dolor?

Ducebat vigiles inter suspiria noctes,

Infesta tundens pectora sæpè manu.

Regia nocturno rorabant stragula fletu:

Rorabant medio vultus, & ora die.

Horrebant artus Tyrio pro murice setis,

Squallidaque asperso pulvere facta coma.

Tunc quoque cùm resonas feriebat pectine chordas,

Quod lyra pulsa dabat, flebile carmen erat.

Ante oculos illi commissæ cædis imago,

Et violata tori fœdera semper erant.

Nec quasi lenito dubius de Numine flebat:

Iugis erat flendi causa, fuisse reum.

Qui toties, & tot lacrymas, planctusque ciceret,
Nesciretque modum, sensus amantis erat.
Transfuga sic luget, qui fors Regemque, fideinque
Prodidit, & supplex ad sua castra redit.
Si quid adhuc superest generosæ mentis in illo,
In Regem si non excidit omnis amor :
Perfidia quamvis concessa est gratia, moeret ;
Et sibi, quam veniam Rex dedit, ipse negat.
Seque, quod à signis vecors defecerit, odit :
Hoc memori fixum pectore vulnus alit.
Regia, qua fruitur, nutrit clementia luctum ;
Vitaque cur misero sit quoque acerba, facit.
Turpe licet facinus pulchris absterferit ausis,
Vera tamen vox est : Perfidus ille fuit.
Hoc est quod cruciat, stimulisque tenacibus ægrum
Conficit : hoc redimi sanguine posse velit.
Peior causa mea est ; Domini clementia maior :
Meque aliquis fletum sistere posse putet ?
Ipse mihi, Lacrymas inhibe, si dicat, obortas ;
Deprecer. usque aded flenda ruina mea est.
Vt spes, & veniæ tot iam data pignora nobis
Ire vetent illas, ire iubebit amor.
Non eadem est ratio lacrymas in amore tenere,
Et damni sensu : fortius ille movet.
Immemor est damni, tumido quod in æquore fecit
Institor, amissas dum reparavit opes :
Verum si quis amet, lætisse dolebit amantem
Tunc quoque, cum fuerit conciliatus amor.
Nec semper lacrymas oculis dolor exprimit : ille
Tempore decrescit ; tempore crescit amor.
Crescit in immensum, si quæ fert vulnera læsus,
Non nisi muneribus vindicat illa suis.
Contigit hoc nobis : non vindex Numinis ira
Periurum trifido percutit igne caput :

LACRYMÆ S. PETRI.

Nec mihi ius Regni, nec summum munus ademit,
Crimine quæ nostro perdere dignus eram.

Nec leviter saltem durissima quæque merentem
Arguit, aut vultu tristitia signa dedit.

Quin etiam verbis vltro est solatus amicis,
Offensæ visus non meminisse suæ.

Credibili maiora dedit ; possimque videri
Flagitijs illum demeruisse meis.

Quid mihi splendidius, quàm quod dedit, ille
dedisset,

Parte fides nulla si mea lapsa foret?

Si vinctum, & polita iam stantem ad verbera velle
Texissem obiecta corporis ipse mei?

Si factis animos, promissaque magna probassem,
Altaque signassem sanguine verba meo?

Posteritas credésne, reo tot signa favoris,
Et data post ruptam præmia tanta fidem?

Sim lapis, aut durum mihi sit pro pectore ferrum,
Si mea me lacrymas filtere causa sinat.

Tempore se nullo, nullis se fletibus umquam
Egerit à læso motus amore dolor.

SIDRONIJ HOSSCHIJ,

ELEGIARUM

LIBER QVARTVS.

Matri misericordiæ votum à lethali morbo,

Ota fidem poscunt : hanc solvimus.

Accipe Mater,

Et pariter votum, corque voventis
habe.

Divitias alius sacras suspendat ad aras ;

Carmen ego : nostras accipe carmen opes.

Hoc ego sum pactus fugientem munere vitam :

Sæpè tuus sequitur munera parva favor.

Scilicet in pretio est animus, non dona voventum,

Ipsaque simplicitas hæc pretiosa facit.

Sic plus Mentorea placuit tibi fiscina lance :

Plus gemmis fragiles sic placuere rosæ.

Sic pretium, laudemque tui meruere palumbi,

Divitibus quamvis hostia maior erat.

Quidquid id est, certè tenui non aspera vati

Non nihil es numeris visa dedisse meis.

Ergò, si Superis vates, si carmina curæ,

Nunc age, nunc Divam Calliopea cane.

Nec mihi cunctandi subeat prætexere causas :

Præcipites iusto cogimur esse metu.

Scribimus, & nondum morbi vis tota remittit:

Scribimus alterius carmina nostra manu.

Nulla laborantem teneat mora. Magne PETAVI,

Terreor exemplis, crudiotque tuis.

Distuleras Divæ * promissum solvere carmen,
Hei mihi, quàm vindex illa severa fuit !
Ecce furens iterùm febris depascitur artus :
Aut fuit, aut visa est hæc tibi pœna moræ.
Ah iterùm gelidas volui rebare per vndas,
Et medijs in aquis quærere rursus aquas !
Ah iterùm totos siciebas perditus amas !
Sequanaque, & Ligeris vota bibentis erant.
At neque gurgitibus sedare, nec omnibus vndis
Ardores poterant flamina tota tuos.
Flumina non potuere tuas extinguere flammæ;
Sed potuit venæ fluxus, & vnda tuæ.
Divaque, pace data : Vives, ait, & mea sæclis
Munera venturis, & tua vota canes.
Et dabitem sospes, mediaque è morte receptus
Non dare promissis otia prima meis ?
En propero, quamvis mecum mea carmina languët,
Nec domini vultu sunt meliora sui.
Illa diu lateant, nonumque premantur in annum
Carmina, quæ vivent, notaque semper erunt.
Nos vrgent Superi : non est mora libera nobis.
Parcite lectores : dulce valere mihi est.
Nec mea iam vobis, sed Divis Musa laborat.
O quanto minor est his placuisse labor !
Tu mihi Lisa pater, qui nunc nostrisque, tuisque
Exundas lacrymis, tu mihi testis eris :
Quæ rerum facies, quis tota luctus in vrbe !
Mors propè iam nullas non ferit atra fores.
Seu tacit hoc belli terror, seu Numinis ira,
Seu dolor, & curæ, seu gravis aura nocent :

Vieta prius ferro, nunc vrbs exhausta suorum
Funeribus, gemino carpitur ægra malo.

Cui non adfuimus? cui non succurrimus ægro?

Hausimus hinc nostri semina prima mali.

O quoties tristes succos, herbasque potentes

Sumpsimus, & docta pocula mista manu!

Omnia nequidquam: flammæ crevere medendo,

Ut solet affusa fortior ignis aqua.

Ah! frustra, dixi, de me speratis amici.

Quod patimur, nulla vincitur arte malum.

Væ mihi! mors in me telum ferale coruscat,

Et fremit, & vultum fata minantis habet.

Divæ, precor, mortis furias, arcusque minaces,

Et cohibe strictas in mea fata manus.

Tu potes, ut visum est, telum extorquere fremen-
ti,

Ferreæque arbitrio vertere iura tuo.

Tu potes invitis animare cadavera Parcis:

Tu cineri vitam reddere, Diva, potes.

Vidi ego quos sensus, quos spes defecerat omnis,

Incolumes aris munera ferre tuis.

Adjice servatis per te tot millibus vnum:

Materies Musis sit, precor, inde meis

Iam mihi spes crescit, quantum ipsa pericula
crescunt,

Hanc mihi maiorem Diva timore facit.

Eheu! quàm lentæ torrent præcordia flammæ!

Quàm vereor, ne spem dissipet aura meam!

Sed neque sum tanti; uec, si mihi vita super sit,

Hæc dignum, quidquid posse putamur, erit.

Illustres vivant animæ: me cedere fati

Quid refert? nulli flebile funus ero.

O vbi crux, & in hac IESU morientis imago?

Huc ades, ò vitæ portus, & aura meæ.

Te stringam moriens, te spectent nostra supremum

Lumina, te teneam deficiente manu.

Auguror ah! (crudescit enim ferus ardor) eundum est.

Quis, patrio qui me limine sistat, erit?

Non mihi iam pictos vultus, non signa, sed ipsum

Ferte: per ignotas dux erit ille vias.

Hoc duce contemnam Furias securus hiantes,

Nec mihi pallori totus Avernus erit.

Vox quoque Cœlestis, nisi fallimur, impulit aures;

Illā, Veni, nobis dicere visa fuit

Nulla mora est, venio: vires amor addet, & alas.

Terra vale: liber, nec tuus, astra peto.

Ergo ego iam Divum formosa palatia tangam?

Ergo ego iam superi pars ero parva chori?

Dum loquimur, tenebris acies torpescit obortis,

Vanescunt sensus, cripiorque mihi.

Mater id, tibi Mors pharetram submisit, & arcum,

Imperium maius ferre coacta suo.

Deploratus eram: tumulus mihi solus, & urna

Decrat, & exequijs vltima pompa meis.

Quis non ex ipso me dixit adesse sepulchro?

Ossaque, & exuvias inde referre meas?

Diva, tuum hoc opus est: ego te miserante revixi:

Hæc mihi das voti præmia ferre mei.

Quod mihi nunc aliquæ superant in carmina vires,

Scribere quod possum, quod memor esse, tuum est.

Vivere nec tanti, sed per te vivere dulce est:

Plus, tu quod dederis, quàm data vita iuvat.

Nunc ego, nunc iterum primævos ordiar annos:

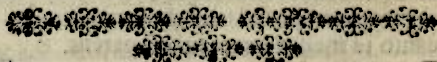
Natalis mihi nunc alter, & alter erit.

Lætus vterque mihi, sed tanto lætior alter,

Quanto tu melior matre priore parens.

Tunc

Tunc tua Panchæis fumabit odoribus ædes,
 Tunc tua sollemnes audiet ara preces.
 Sertaque suspendam genitale notantia tempus,
 Et memori rursum carmine gratus ero.
 Liso retrò properans verso prius amnè recurreret,
 Nec fundet solitas vrna perennis aquas,
 Quàm mihi, quod, vita iam deficiente, tulisti,
 ✓ Auxilij ante oculos non stet imago tui.
 Te quoties, arasque tuas, & templa videbo,
 Hæc video, dicam, munere Diva tuo.
 Hei mihi! quàm nihil est, quod vox tibi nostra
 rependit!
 O quanto meritis est minor illa tuis!
 Sed benè, quod minimos potes hoc in pectore
 motus
 Inspicere, & verbis plura videre meis.
 Ipsa vides, quotiesque tibi, quantumque loquatur
 Mens memor, & semper plena futura tui.
 Ora licet taceant, sua vox est, linguaque menti:
 Hæc numquam non est parte disertus amor.
 Nec poterit, nec posse volet desistere dulci
 Officio; non fert otia, quisquis amat.
 Intereà memor hæc meritorum charta tuorum
 Duret, & effigiem pendeat ante tuam.
 Pendeat, & duri cùm iam lex ferrea fati
 Non exorandum carpere coget iter,
 Tunc te detineat supplex, blandisque moretur
 Attentam numeris, admoneatque mei.
 Tunc adsis, ò Diva, tuoque occurre Poetæ.
 Vita modò est; mihi tunc mors quoque munus
 erit.

E L E G I A II.

*Ad Carolum Vanden Bosch Brugensem Episcopum
inauguratum.*

GRatia cœlitibus : sua sunt solatia Brugæ
Reddita : quem Divos orba poposcit, habet.
Ferte pedum, sacrumque humeris quod fulgeat
ostium :
Annulus est digitis, insula danda comis.
Ata parata vocat : Cœlum favet : ipsa videtur,
Cui velit imponi, nosse tiara caput.
Pompa venit : pompæ ruit ad spectacula vulgus,
Plaudentesque bona dant bona verba die.
Omnibus in vultu sunt gaudia : respice vultus
Carole : cerra suæ pignora mentis habent.
Atque utinam ut vultus, animos ita cernere posses !
Aspiceres, qui sit publicus vrbis amor.
Aspiceres hilari se diffundentia sensu
Pectora, lætitia non capiente modum.
Non quia dextra pedum gestat, caput insula cingit,
Inque humeris fulget purpura sacra tuis :
Nec quia, quæ meruit, præfert insignia Virtus :
Maius se pretium non habet illa sui :
Sed quia quidquid aget pulchro spectanda theatro,
Hoc vrbis, hoc populus spe capit ante sua.
Spes bona, spes ingens, vana nec imagine rerum
Nixa, nec augurijs decipienda suis.
Non malè res gestæ sunt coniectura futuri,
Grandius exacto quamlibet instet opus.
Ille per Ionium velis felicibus ibit,
Qui benè Tyrrheno rexit in amne ratem.
Vincet, & admissos prævertet in Elide currus
In campo bijugos flectere doctus equos.

Qui totas acies fortem violentus in hostem.
Victor agit, turmas duxerat antè suas.
Talibus augurijs sua de te gaudia pascit,
Carole, virtutis concìcia Bruga tuæ.
Nil tibi non spondet, dum bis duo Iustra recenset,
Et quid præstiteris, quid fuerisque, subit.
At sperata tuis constabunt gaudia curis :
Vtilitas tuus est ista futura labor.
Non ego virtutes, laudum argumenta tuarum,
Verbaque mulcendis auribus apta sequar.
Quam laudem meruere, grave est audire modestis ;
Hanc alij spectent, his meruisse sat est.
Da veniam Musæ; vultu venit illa severo :
Nec tamen officij non memor vsque sui.
Illa quidem plaudit, meritoque affargit honori,
Adiuvat & votis publica vota suis.
Sed rapit attonitam series densissima rerum,
Quæ te circumstat, nec linet esse tuum.
Hei mihi, curarum quot millia, quotque laborum
Pontificis secum vitta, pedumque trahunt !
Ah nimium rudis est, qui sola insignia spectat :
Demite splendorem, quid, quod ametur, habent ?
Dicere difficile est, quàm sit grave purpura pondus.
Deficit hoc certè nostra Thalia loco.
Non humeri Alcidæ, non Cœliferi Athlantis
Sufficiant : tantum est illa ferentis onus.
Nec moles te tanta prius, quàm vita relinquet.
Affluet assidue, quo tenearis, opus.
Æt tuat, & cursu numquam cessante laborat
Eridanus, fessis irrequietus aquis :
Spumeus it, fervensque, undamque supervenit undæ;
Hæc illam, sed & hanc non minùs ista premit.
Voluit ir, & voluit pariter, motuque perenni
Truditur à fluctu posteriore prior.

Sic quos aggredieris, stimulum virtutis; honores,
 Res tibi, dum vives, plena laboris erunt.
 Excipiet curam nova cura, laborque laborem,
 Nec minùs exhausto, quod superabit, erit.
 Proxima quæque dies rebus res addet agendas,
 Et quantum crescent tempora, crelect onus.
 Dimidioque tui cives, urbemque fovebis;
 Dimidio, fidei credita rura tuæ.
 Mille operum causas, seu poscat consista falçem
 Vinca, seu tellus rastra, colonus habet.
 Sideribus certis plantas, & germina fuleis,
 Sideribus certis semina mandat humo.
 Nunc lolium, tribulosque, & iniquas frugibus
 herbas
 Eximit, irriguis nunc fata nutrit aquis.
 Terret, & à stabulis arcet furesque, luposque,
 Et tenero foetas gramine pascit oves.
 Nec, tibi qui venient, facies erit vna laborum,
 Dum morum vindex, & quod es, esse voles.
 Sed nihil est, quod non vincat labor arduus: illum,
 Et euras animi dotibus adde tui,
 Materiemque tuis dignam virtutibus vrge:
 Provenient caulis omnia digna suis.
 At tu Bruga novo felix Antistite gaude:
 Ille tibi, qualem spes tua finxit, erit.

E L E G I A III.

*In opera Theologica postuma Leonardi Lessij
 è Societate Iesu.*

FORTÈ sepulchralem Lessi Mors viderat vnam:
 Vincimur, aut vinci posse putamur, ait.
 Ipse sibi superest, & adhuc à funere vivit;
 Nec cinis arbitrio subditur ipsa meo.

Tam benè qui LEGES, & Ius iustissimus ipse

Noverat, hic potuit ius violare meum?

Vlciscar, faciamque nefas; ne nescia vinci

Dicar ab exanimi victa fuisse manu.

Dixit, & ad Lessi chartas cava lumina torquens;

Vindicat has fati lege, putatque suas.

Sæpè etiam, Hæc mea sunt, fertur clamasse; sed illis

Inijcere obscuras non fuit ausa manus.

Pulveribus tantùm, & densa caligine sepsit;

Pro fumule, latebras viâ probare fuit.

Si lateant, satis est: etiam latuisse, perire est;

Exitus ingenijs pluribus iste fuit.

Tot veterum curæ, quas ætas postera nescit,

Aut putat extinctas, quid nisi luce carent?

Dixerat, & furuos spargens circum vndique rores:

Ista tuis, Lethe spargimus, inquit, aquis.

Invida, quid frustra es? malè lux celatur in umbra:

Plenum est ingenij luce, quod abdis, opus.

Lux vires à nocte capit, nec clariùs umquam,

Plurima quàm circum dum volat umbra, nitet.

Quid nisi nox aperit formosos ætheris ignes?

Tunc Helice cerni, tunc Cynosura potest.

Tunc Ariadneæ spectatur flamma coronæ,

Candida tunc profert Cassiopea caput.

Lux tua, Taure, latet, si nox non evocet illam;

Si non sint tenebræ, lux tua, Virgo, latet.

Arcada quis nosset, quis nosset plaustra Bootæ,

Hos nisi nox umbris proderet atra suis?

Pleiades, atque Hyades, Geminique, & Cancer,

& Hædus.

Noctè patent, noctis munere nomen habent.

Quid tibi vis igitur? quid Mors tibi cæca repugnas?

Ista quod à tenebris, hoc quoque sidus habet.

Cui tamen ut speres obscuram offundere noctem,
 Nec tua nox, nec spes ista perennis erit.
 Non finat hoc Pictas, non hoc Sapia : Lessi
 Curas illa suas cedit, & illa suas.
 Divaque victuris dum custos utraque chartis
 Affidet, & spoliū temporis esse vetat :
 En iterū venit in cathedras, & pulpita doctor,
 En iterū post se Lessius ipse venit.
a Mortalesque docet, quæ sint ad gaudia nati;
b Quid cursum dubias dirigat inter aquas.
 Quæ vada, quæ Syrtis illuc properantibus obstant,
 Quæ fragiles illuc pervehat aura rates.
c Quas habeat, quibus in tabulis, spes naufragus ;
 & quam
 Annonæ nunquam deficientis opem.
 Nesciit hæc Stagira sagax, ignaraque tanti
 Porticus arcani, totaque Stoa fuit.
 Altius hinc trans & nubes, & sidera fertur
 Ad solium magni, conciliumque Dei.
d Et docet, ut nostris similes Deus induat artus,
 Naturamque novam, dissimilemque suæ.
e Ut simul extremas rerum excedentia metas
 Aptet, & æterno fœdere nectat Amor.
f Cesserit ut morti, quem nunquam vita reliquit,
 Seque minor magnus gaudeat esse Deus.
 Hæc nos, & nondum genitos arcana nepotes
 Non defecturo, ceu prius, ore docet.

Felix,

*a De Beatitudine.**b De Actibus humanis.**c De Sacramentis.**d De Incarnatione.**e Unio Hypostatica.**f Communicatio idiomatum.*

Felix, qui præsens hausit spirantis ab ore,
Omnia, quæ meritò discere sæcla volent.
Nos quoque felices, quibus hæc solatia restant;
Quamvis hinc abiit, non tamen omnis abest.
In chartis superest. Hic, Lestis maxime, præsens
Te fruor, hic ego te pænè videre puto.
Mensque sibi credit, gaudetque audire loquentem,
Totaque doctòris pendet ab ore sui.
Sic oculos intenta suos dum pascit, & aures,
Nescio quid certè sentit adesse tui.
Ignoscant picti vultus, & picta tabellis
Nomina; quod legimus, malor imago tua est.
Quid nisi vox nobis, & verba sonantia desunt?
Pascimur ingenio postera turba tuo.
Sed neque vox deerit: te primus, & ultimus orbis
Audiet, & gemino proxima terra polo;
Et quæcumque ætas signabit cuncta fastis
Tempora. Vox operis tanta futura tui est.
At vobis malè sit mala Mors, Noctesque malignæ,
Quarum hæc invidia lux propè rapta fuit.
Quis furor, ò pestes, vos sic armavit in illud,
Quod se posse neget carpere livor, opus?
Quidve virum petitis, cuius virtutibus æther
Annuit, & supplex invocat orbis opem?
Cur non Nestorios, cur non celatis Arios,
Totque alios scelèrum, perfidiæque duces?
Opprimite hos tenebris, penitusq; involuite vestris.
Vtiliter mundi publica datna latent.
Perdite, quæ populos, orbemque volumina perdunt.
Grande operæ pretium: tutior orbis erit.
Nocte tegi debet noctis foedissima proles,
Quam Nox si videat, non ferat esse suam.
Hæcedro niteant chartæ; situs inquinet illas.
Nam cur inficiant ista venena diem?

• Eumenidum thalami, nigrique cubilia Ditis,
 Aut Chaos, aut per quæ Cerberus antra iacet,
 Aut carcer, cuius Furia pallentia servant
 Limina, sunt illis scrinia digna libris,
 Quos Tumor, & Fastus, sperataque crimine Fama,
 Et mendax peperit Religionis Amor,
 Et Furor, & cæcis implexus fraudibus Error,
 Istaque quæ loquitur sæpè per ora, Venus.
 Lessius interea vestris redivivus ab umbris
 Clarior, in lucem, post sua fata, venit.

E L E G I A IV.

AD FRANCISCUM MONTMORENTIUM
 E SOCIETATE IESV.

Cum Idyllia sua ederet.

Heroum Franciscæ genus, cui præmia Virtus
 Illo, quo satus es, sanguine digna dedit;
 Præcipuè tot cum titulos in tædia vertit,
 Et tibi pro titulis omnibus ipsa fuit.
 Quàm iuvat umbriferos tecum conscendere colles,
 Charaque Coelicolis, & tibi, rura sequi?
 Et fontes lustrare sacros, lucosque sonantes
 Divum carminibus, carminibusque tuis?
 Sed mihi Bethlemi placeant ante omnia valles,
 Et quæ lessidès per loca duxit oves.
 Hic inter nemora, & gratas pastoribus umbras,
 Cantando tenuit, demeruitque Deum.
 Tantaque maiestas calamis, & arundine parva,
 Et stipulae potuit simplicitate capi.
 Hic, dum manè novo stabulis educeret agnas,
 Ipsa simul Pietas manè petebat agros
 At non sacra pecus loca tangere passus, & olim
 Conscia nascentis tecta futura Dei.

*David
 sollevo la
 atenciones
 de Dios
 elegan
 de novor
 ser hasto
 de obed
 a cura*

Quamvis æstus erat, quamvis grex languidus umbras
 Quæreret, & medio frigora grata die,
 Et Bethlæa gregem traheret specus: attamen, Umbrâ
 Hic captare meâ parcite, dixit, oves.
 Religiosus inest qui vos hinc arceat horror,
 Rupe sub hac infans vagiet ipse Deus.
 O quoties, parvus caneret dum talia Vates,
 Inmemor ardoris sublitit omne pecus.
 Sæpè etiam Superi puerum cinxisse feruntur,
 Cantusque ad pueri continuisse suos.
 Parte alia ante pedes Salomoni æterna canenti
 Fœdera mirantes procubuerunt feræ.
 Impavidæ circum vitulæ, taurique iacebant,
 Et lupus attento mixtus, & vrsâ gregi.
 Fallor? an his etiam in silvis quælivit, & antris
 Sollicito natum cum sene diva Parens?
 Et fas hunc, inquit, certis deprendere signis:
 Esse aliquem è Superis arguit ipse decor.
 Quæ referat violas est vestis, eburnea cervix,
 Aurea cæsaries, matris in ore color.
 Hæc ibi me Franciscæ iuvet memorare, tuosque
 Quamvis dissimili voce referre modos.
 Assyrijs ò qui modò lucis inferat! ò qui
 Me modò Chaldæi sistat ad amnis aquas!
 Fusus vbi in musco Daniel ad flumina, Regem
 Ire boves inter vidit, & esse bovem.
 Ut videt, ut plorat, dum qua modò fronte coronam,
 Hac Dominum spectat cornua ferre suum.
 Ferreus est lacrymis, si quis non tangitur istis:
 Ipso qui fletur plus feritatis habet.
 Ferreus est etiam, quem non Hebronia Tempe,
 Nec Libani valles plus Helicone iuvant.
 Huc feror: his primùm Cœlo delapsa Poësis
 Montibus erravit, cultaque Diva fuit.

Non petulans oculisve argutans mollibus ignes,
Nec miscens. numeris verba pudenda suis.
Qualem Cecropiæ mox prostituistis Athenæ,
Romaque dein mundi, nequitiaque caput.
Sed penitus formosa, suoque simillima Cœlo;
Blandaue, sed quamvis blanda, pudica tamen;
Cingebat castam Pudor, & Sapientia Divam:
Castus cum telis ad latus ibat Amor.
Vatibus hæc primis iunctas ostendit avenas,
Suggestit numeros, materiemque dedit.
Fluminaque, & silvas cantare, & Numen in illis
Iussit; &, Hoc Divum credite, dixit, opus.
Fortunate senex, per te redit illa voluptas,
Seque iterum nasci sæcula prisca vident.
Illa tuis tota est, cantatque in versibus ætas;
Totque simul Vatum quod fuit, vnus habes.
Vnde, precor, tantus vigor est ægroque, senique?
An labor ipse tuis est medicina malis?
An tibi dilectis venere è montibus herbæ,
Instaurare annos quæ potuere tuos?
An potiùs Dea, quæ primos docuissè Poetas
Creditor, has vires, ingeniumque facit?
Sic est: illa tuum Cœlesti nectare pectus
Imbuit, & docuit Numine digna loqui.
Et manibus modò plectra dedit, gracilescque cicutas;
Aptaque temporibus laurea fersa tuis:
Et modò, qui Superos traherent, dictavit amores,
Et modò quæ possent verba domare feras.
Non finit hæc eadem longos sentire dolores;
Non finit annorum, non meminisse tui.
Ergo licet morbi que premant, morbosque senectus
Ipsa gravet, numquam te finet illa mori.
Nam quemcumque semel placido Dea lumine vidit,
(Hæc mihi quàm paucis evenit iste favor)

Ipse sibi superest, vivitque à funere vates,
Et mors, illius nil nisi corpus habet.

E L E G I A V.

AD GUILIELMUM DE WAEL E SOCIE-
TATE IESU, PER FLANDROBELGICAM PRÆPOSITVM
I. PROVINCIALEM.

*Cum ab eo monitus esset, ut se litteris humanioribus
daret.*

Nunc mea sperati veniunt in lintea venti,
Pronaque cum ventis adiuvat vnda ratem.

Imperio, Guilielme, tuo, ad Parnassia Tempe,
Quò mea me dudum vota tulere, feror.

Lætū iter : huc ducent properantē sponte Camœnæ,
Et, mihi qui dicat carmina, castus Amor.

Nil mihi vobiscum est gens tristis, & aspera Musis :
Ite procul, vobis invia rura peto.

Nec tamen argutum mihi sternutavit Apollo,
Nec dextrum niveæ vidimus omen avis.

Tu tantum Guilielme fave, satis ominis hoc est.
Si faveas, sternet Cynthius ipse viam.

Imus, & æternū virides ascendere colles,
Et paucis notos stat penetrare specus.

Nec me detineant, quæ captat præmia vulgus :
Altera nec cœptum cura moretur iter.

Salute æterni colles : iuga vestra subimus.
O mihi felici sint ea tacta pede.

Hic ego traducam lætos inglorius annos;
Hæc mihi sors felix Regna, Deusque dedit.

Sifas est, magni nobis concedite Reges;
Plus aliquid sceptris hæc mihi Regna dabunt.

Urbibus, & vobis ætas subducet honores :
Otia quod condent nostra, manebit opus.

Vos agitant curæ; vos speque, metuque fatigant
Numquam secura sceptrâ tenenda manu.
At mihi non acies, non infidiabitur hostis,
Nec lateris peior perfidus hoste comes.
Lætus ego lauros inter, fontesque perennes,
Tempora sinceræ plena quietis agam.
Non tamen ut politis cupiam torpescere curis,
Otiaque ignavus desidiosa sequi.
Si nescis, magnos mandas Guilielme labores :
Sed leve fit, si, quod fertur, amatur onus.
Si non extremos propero pius exul ad Indos,
Nec rate gemmiferi per freta curro maris :
Nec me facundæ commendat gratia linguæ,
Nec rapitur dictis turba, favetque meis :
At mihi Pierides de lauro pulpita condent,
In quibus oranti vox mihi carmen erit.
Hinc ego trans pelagus, trans vstos audiar Indos,
Clausaque barbaricis Sinica Regna minis.
Audiar, Oceanus quamvis obmurmuret ingens,
Quamvis tam procul hinc illa recessit humus.
Invia carminibus nulla est via: claustra revellam
Sinica, & invadam quo licet illa pede.
Et faciam, ut medios Iapon eat omnis in ignes,
Et tener assuescat velle flagrare puer.
Et prunas teneræ, ceu florum ferta, puellæ
Virgineis pergant implicuisse comis.
Sanctus Amor, tantis qui fortius ignibus vrit,
Has vires nobis, ingeniumque dabit.
Hic mihi succinctus pharetrâ dictabit, & arcu
Verba tyrannorum non cohibenda minis.
Nec minùs intercâ patriæ vivam utilis : ingens,
Quodlibet ad munus, carmina pondus habent.
Dicam ego, quàm pauper medio sit avarus in auro :
Quantæ paupertas, quæ benè fertur, opes.

Dicam etiam facibus, quibus hic Venus vrit amâtes,
Accendi æternos in Phlegetonte rogos :
Et quibus vna fuit Baccho indulgere voluptas,
Tantaleo fervens quàm sit in amne sitis.
Quàmque miser, vulgi quem fecit fama beatum;
Quàm felix, quisquis sustinet esse miser.
Vqs quoque lascivi gens perniciofa, poetæ,
Non tangent teneræ, me prohibente, manus.
Eheu ! carminibus vix est, qui præbeat aurem :
Turba, pij vates, frustra operosa sumus.
Nempe nihil carmen, nil prodest carminis auctor :
Quisque animi dotes vtilitate probat.
Dicimur ignavi, levibusque insistere curis :
Hæc labor infelix præmia noster habet.
Quis me non culpat ? quis non mihi, Define, dicit,
Meque reum stultæ sedulitatis agit ?
Confiteor, non his possum durare ferendis :
Ingenium frangunt talia verba meum.
Sed neque sustineo doctas odisse sorores,
Ah ! nimium morbo blandior ipse meo.
Nec pudor est, animi vitium, labemque fateri,
Stultitiæque modum non posuisse meæ.
Tu quoque, cui mentes curis stimulantibus ægras
Pandimus, & medicas scis adhibere manus,
Si nostrum, Guilielme, velis sanare furorem,
Deprecer : vsque adeò, quod nocet, æger amo.
Perge faces potius, flammisque adiungere flammæ :
Me magis hic morbus, quàm medicina iuvat.
Vicinus ò Musæ : venientem admittite vatem :
Guilielmus votis annuit ecce meis.
Hic favet, hoc satis est. Populi vesana valete
Murmura : Guilielmo iudice tutus ero.

E L E G I A VI.

AD OTHONEM ZYLIUM
E SOCITTATE IESU.*Cum Silvaducensis Divæ miracula evulgaret.*

Livor testis erit, geminas miracula Zyli:
Scribere sic de se non nisi Diva dedit.
Seu tibi flamma pia est, mollique innoxia tactu,
Æquora suspensis sive moraris aquis;
Sive iubes rigidi mollescere vincula ferri,
Seu facis æratas sponte patere fores;
Seu recreas subitis infirmos viribus artus,
Prodigijs certat pagina quæque suis.
Sic media ventos in tempestate coerces,
Et placidum invito gurgite sternis iter.
O quoties sua pro tabulis sunt vota natanti,
Cum ratis infans victa dehiscit aquis!
O quoties pallens coram latrone viator
Vix, Fer opem Virgo, dicit; & illa tulit!
Ducis & interdum strictos impunè per enses,
Quem circum sitiens sanguinis Ira fremit.
Vidi ego, quod medio ferrum torpebat in ictu,
Virginea vires eripiente manu.
Sæpè globum vidi, qui fulmine pulveris actus,
Pectoris in summa parte pendit iners.
Quin etiam tenues redeunt in corpora vitæ,
Natalemque novum sæpè cadaver habet.
Vita licet redeat, tamen hanc mors altera tollet:
Quam tu das, Zyli, vita perennis erit.
O nova præteritis miracula iungere felix,
Hoc age: Diva tuas dirigit ipsa manus.

Precessere duces, animosi Lipsius oris,
 Et Phœbi, & Charitum par Puteamus amor,
 Nomen erit Lipsi, donec Mons stabit Acutus,
 Et rapidis Hallam Senna rigabit aquis.
 Et Puteanus erit, duro dum nomine Collis,
 At non languentum vocibus Asper erit.
 Tu quoque, dum votis, Zyli, tua Diva coletur,
 Doctaque dum vivent scripta, super stes cris.
 Silva dabit meritos, quamvis inœstissima, plausus;
 Heu Silva! heu! nullis flenda satis lacrymis.
 Fas audire fuit, fas & spectare dolentem;
 Sit quoque fas luctus, Silva, referre tuos.
 Dicebas, memini, Prius ò à stirpe revellar,
 Quàm vitiet ramos illa Megæra meos.
 Vana precor, sævis victam tenet Hæresis armis,
 Perque meas multo sibilat angue comas.
 Tristior hic sonus est, quàm Martius antè tumultus:
 Audiui; atque iterùm sum mihi visa capi.
 Hæc spiris tenet implicitam: vix libera vox est;
 Libera vix tacito gutta dolore fluit.
 Libertas tamen est, Batavis si creditur. eheu!
 Quanto libertas me premit illa iugo!
 Impia libertas, arctandaque mille catenis,
 Quæ, nisi quâ pereant, non finis ire tuos—
 Vnica, te Domina, miseris obstructa salutis,
 Et centumgeminæ mortis aperta via est.
 Libera sic non sim, mihi vix captiva videbor.
 Hæresis est luctus causa, caputque mei.
 Illa necaturi perfundit tæbe veneni
 Ætherio solitas rore madere comas.
 Ergo ego paullatim stygia corrumper ab aura:
 Ille mei sensim defluet oris honor.
 Qualiter aut gelidis pallens Aquilonibus hortus,
 Aut vitio Cœli deficit ægra seges.

Pugno quidem contrà; sed Tempus, vt Hæresis,
instat,

Et spoliū de me quilibet annus habet.

Cumque alios sanet Tempus, inuariatque dolores,

Nostra quod augebit vulnèra, Tempus erit.

Ah ! potiùs ferro victor me perde, vel igni :

Sic mihi, si nescis, lenior hostis eris.

Non flebo in cineres verti, bustumque meorum,

Dummodò sit pretium cladis, avita Fides.

Hoc mihi contingat : reddent hæc funera vitam,

Æternosque rogos obruct ille cinis.

At nunc, ò vtinam ! (miseris ignoscite votis)

Quàm quod sum, potiùs campus, & herba forem !

Vos flentum precibus faciles subscribere Divi,

Hoc date, si mereor clade minore premi.

Erige Silva animos. Spes numquam in Virgine nul-
la est;

Spes falli augurijs non solet illa suis.

Respice quo soleat succurrere tempore Virgo;

Hoc tibi spem, quamvis flebile, tempus alet.

Cùm iacuit nulla medici curabilis arte,

Tunc exoravit Virginis æger opem.

Quique sacra pietas suspendit in æde procellas

Navita servatus, naufragus antè fuit.

Vinculorum imminues, an onustos pondere ferri,

Laxavit tacita iussa catena fera ?

Virgo quibus gelidos animam revocavit in artus,

Nónne prius cassum lumine funus erant ?

Denique vota tuam toties orantia Divam,

Pro deploratis scis valuisse malis.

Et tu spem retine, quamvis pessumdata, quamvis

Mœrens captivas Dommela voluat aquas.

Et quantum opprimeris, tantum sperare memento :

Crede mihi, Superos spes animosa capit.

Si capit, hoc satis est: tunc in via nulla salutis
 Moenia, nec vastæ stagna paludis erunt.
 En tibi quod maior surgat fiducia, Virgo
 Per duo vix notam sæcula monstrat opem.
 Aspicias ut puro veniat pulcherrima cultu,
 Si sineretque tuus, tota serena, dolor?
 Aspicias augustæ quàm blanda modestia formæ!
 Quàm spiret roseis gratia viva genis?
 Maternos animos oculis, vultuque fatetur,
 Nec facie mentem dissimulante venit.
 Et venit, in tenebras numquam reditura priores:
 Historiæ, Zyli, lux erit illa tuæ.

E L E G I A VII.

AD IOANNEM TOLLENARIUM
E SOCIETATE IESU.

*Cùm Ecclesiasten soluta, ligataque oratione dilucidatum
 ederet.*

Sic est: decipimur. Quodcumque videmus, inane est
 Et speciem somni prætereuntis habet.
 Decipimur: vanum sine re sunt omnia nomen,
 Quæ petit, excepto Numine, noster amor.
 Quisquis opes propter, titulosque à plebe beatus
 Diceris, & te, quod diceris, esse putas:
 Dic ubi nunc trabes, & sellæ, quæque ordine longo
 Tot Reges trepida sceptrâ tulere manu,
 Auratæque trabes, & centum nixa columnis
 Atria, & innumero limina trita pede?
 Quid superest de tot celebratis vrbibus olim,
 Deque tot imperijs? fama fuisse refert.
 Carthago cinis est: sunt collis, & herba Mycenæ:
 Has tellus; illas æquor & vnda tegit.

Quid

Quid Pandioniae iam sunt, nisi nomen, Athenae?
Deme Poetarum carmina, Troia quid est?
Plurimaque ingenijs, opibusque valentia quondam
Oppida, montanis nunc habitata feris,
Quorum cum totis perijt quoque fama ruinis,
Quid modò sunt, quàm tunc, cum viguere, minùs?
Nunc vbi tot quondam laudatae carmine formae?
Quò decor, & niveo fugit ab ore color?
At, puto, quas vates sapienter amare putamur,
Sunt aliquid Phocis, Pieridesque Dæ.
Musæ, noster amor, veniam date vera fatenti,
Quid vestrum est aliud, quàm levis aura, decus?
Vt, quotquot vates, totidem faciatis Homeros,
Quid mutos cineres gloria vestra iuvat?
Tu quoque Socraticis sapientia tradita chartis,
Quæque hortos iactas porticus alta tuos:
Famaque, quæ nomen spondes, laurosque perennes,
Præmia quæ, si quæ, digna labore datis?
Vt benè vincatis discentum vota, quid illa,
Humanæ mentes quo fatientur, habent?
Nec mandasse iuvat victuris nomina chartis:
Nomina cum chartis sunt peritura suis.
Sub magno nihil est quod longum duret Olympo:
Protinus, vt cœpit quidlibet esse, perit.
Quæ vitæ prima est, eadem quoque mortis origo:
Vix leve discrimen casus, & ortus habent.
Omnia deficiunt, volucrique simillima somno
Nos capiunt specie, decipiuntque sua.
Ceui vapor, in tennes Aquilo quem dissipat auras,
Aut citharæ, quem dat pectine tacta, sonus.
Num minùs hæc larvæ mendax fugientis imago
Ludibrijs versat pectora nostra suis?
Pro rebus stolidi speciem captamus, & vmbra,
Nec piget elusa semper hiare siti.

Qualis, qui medijs semper deceptus in vndis,
Arefugo semper flumine sperat aquas.
Pinxerat, vt fama est, teneras cum frondibus vuas
Zeuxis, & ars ipsas decipiebat aves.
Sed tamen, vt rostro perstrinxit quæque tabellam,
Errorem sensit, deposuitque suum.
Nec redijt cupidis ad eandem protinus alis :
Fallere non potuit plus semel ille color.
At nos elusos eadem tamen vsque voluptas
Ludit, & insana credulitate tenet.
Non captat nebulas, nec inanes cerva vapores,
Vt leuet vrentem pectus, & ora sitim.
Nec bos irriguo pro gramine ruminat auras :
Flore nec in picto mel sibi quærit apis.
At nos auferimur rerum mendacibus vmbis,
Turbaque mortales læta vapore sumus.
Qui Cererem cæsa violavit in arbore, pœnam
Fertur inexpletam sustinuisse famem.
Pressus adhuc somno corpus mulcente iacebat,
Appositasque sibi somniat esse dapes.
Oraque vana movet, dentemque in dente fatigat,
Et vano fallit guttur, & ora cibo.
Nos fumo vigiles, vigiles nos pascimur aura,
Et magis hæc nobis, quàm bona vera placent.
O faveant Superi tibi, cui mortalia tantam
Pectora stultitiam dedocnisse labor.
Primus in hoc sacros agitavit pulvere currus
Edoctus Salomon vsibus ipse suis.
Illius ò felix i per vestigia vates :
Non est vox Musæ vana futura tuæ.
Illa, vbicumque canet, Cœlestiaque ora movebit,
Proderit, & positi causa furoris erit.
Audiat hanc dives, fiet de divite pauper :
Audiat hanc pauper, sat mihi, dicet, opum est.

Andiat hanc animi tumidus, tumor ille residet,
Et subitò fastus, altaque verba cadent.
Illius monitis gemmæ spernentur, & aurum,
Et quidquid toties sanguine vulgus emit.
Vivat, & æternùm tam felix Musa superfit,
Cæteraque vt pereant, nesciat illa mori.
Irrita non voveo: nullo non tempore vivet,
Victurique eadem tempora vatis erunt.
Omnia vastantis legem non sentiet ævi,
Materiæ nec erit more caduca suæ.
Auguror, & fiet: fulvis quandoque coronis
Regales Siren exuet illa comas.
Sæpè tuos arcus infringet, sæpè sagittas,
Obruet illa tuas sæpè, Cupido, faces.
In lacrymas vinum, longa in ieiunia luxum
Vertet, & obscœnos in pia vota sonos.
Nec minùs evincet, claræ quoque murmura famæ,
Vt sæclis maneant omnibus, esse nihil.
Certè ego qui stulto tituli tangebar amore,
Credebamque aliquid, quas sequor, esse Deas,
Vt legi tua scripta, Pater, mea protinus odi,
Et me damnavi, iudiciumque meum.
Iratusque mihi: Cœptorum desine, dixi:
Quod fugit, & fallit, quis sapienter amat?
Et iam dissidium à Musis benè ferre videbar:
Cura nec illarum, nec rediisset amor.
Exemplo tamen ipse tuo mea sacra resumpsi,
Et, tua quo currunt æquore, vela dedi.
Plus aliquid spectas, quàm vatum vulgus, inane
Quos iuvat à scriptis nomen habere suis.
Ipse Deus sola est studiorum causa tuorum:
Meta tuis hæc est vna petita rotis.
Hoc habeat votum nostri quoque summa laboris:
Tendere sic rerum nos per inane iuвет.

Ipse Deus nostri pretium est, si causa, laboris:

O tanto felix auspice quod sit opus!

Hic modus: hæc nostro signetur semita curru,

Irrita pars talis nulla laboris erit.

E L E G I A VIII.

AD FRANCISCUM VIVERIM MEDICUM
GANDAVENSEM.

Preservat Cum iussu Senatus ederet opus medicum, quod inscribi-
tivo de Ganda. tur, Antidotarium Gandavense.

diem, te **Q**uas vires Natura, quibusque in se verit herbis,
ha sic Tempore laus omni maxima scire fuit.

ran alab. Hac ope, dum vixit, prisco Podalirius ævo,

u. a. el rason Eripuit certæ corpora sæpè neci.

efueras Cui non Phillyridæ, doctique Machaonis artes,

ia tenid Cui non Præoniæ gloria nota manus?

naturale Miscuerant succos: æger bibit: haud mora: venis

donq. Causa mali, languor corpore pulsus erat.

corva Quid tamen ex illis, nisi nomen inutile restat,

quædo au Famaque, quæ miseros, nil habet, vnde levet?

mentant Artis erit, Franciscæ, tuæ felicior usus,

Vivere, quæ multis, post tua fata dabit.

De Hippo Tradita sic chartis nostros pervenit in annos

crates, y Vtilis ars Coj, Pergameique senis.

Galeno. Ars facit, ut valeant homines, non fama medentum:

Arte mali semen, tollitur arte malum.

Tempus ad hoc multis vitæ nova causa fuisti,

Auxilij multi convaluere tuis.

Nectua se tenuit patrijs industria muris:

Non illam, quamvis maxima, Ganda capit.

Finiti-

Finitimas etiam latè se fudit in oras,
Et paribus visà est patribus ire Salus.
Atque vtinam rivis rons ille perennibus iret,
Currentesque nihil fessere posset aquas!
Irrita sed voveo: scatebris arentibus vndaë,
Tamque salutares deficietis aquaë.
Corporis iste vigor feris tardabitur annis,
Nec poteris longas semper inire vias.
Paullatim vires, & te tibi subtrahit ætas,
Morsque gradu strepitum non faciente venit.
Ah! cur hæc sacris non est medicabilis herbis?
Cur tantum terris invidet illa bonum?
Quid queror, aut timeo? docta tibi mente reperta est,
Qua mortem fallas, effugiaque, via.
Quaque tuas artes, & opem poscentibus adsis,
Nec careant vsu sæcula sera tuo.
Quæ vis Pæonijs, & quanta potentia succis,
Et quæ temperies, scribere cura tibi est.
Hoc petit vt facias, pars cuius es, ipse Senatus;
Vtque petat, censet muneris esse sui.
Gaudet amans populi populo prodesse Senatus:
Exigere illa tuam cura coegit opem.
Exigit hanc, quæ te tangit quoque publica cura,
Et pius est patriæ consuluisse labor.
Tu Gandæ, præter nomen, famamque, relinques,
Per quod te numquam Ganda carebit, opus.
Tunc quoque cum vivis te mors exemerit, & cum
Funebris exuvias clauferit vrna tuas,
Sæpè tua vires æger sperabit ab arte,
Sæpè tua sumet pocula mista manu.
Posteritas omnis sic te præsentem fruetur,
Auxilijs nunquam destituenda tuis.
Mors spoliū de te nullum, nisi corpus, habebit,
Civibus hoc tantum subtrahet illa tuis.

Quos meliore tui numquam non parte iuvabis :
Iamque cinis, multis causa salutis eris.

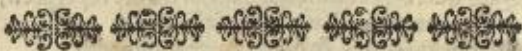
Plus ita quàm Pæon, plus quàm cum fratre Ma-
chaon,

Quorum nil, præter nomen, habemus, ages.
Laude tua semper, fama que superstitè vives,
Nec, velut hi, sterili nomine claruseris.

Proderis infirmis, ægrisque medebere, donec
Humanum medica corpus egebit ope.

Nec sinet, immensum quam nunc transmittis
in ævum

Victtricem lethi, te Medicina mori.

SIDORNIJ HOSSCHIJ,

ELEGIARUM

LIBER QUINTVS.

ELEGIA I.

AD IACOBUM WALLIUM
E SOCIETATE IESV.

Vt Poemata sua in lucem edat.

Los, & amor vatum, quo Cynthus ipse
canente,

Et veniunt faciles ex Helicone Dæ,
Quândo erit, vt magnis addat te fama poetis,
At tota dignum posteritate legi?

Serta quidem, laurosque tibi properamus amici :
Munera privati sunt tamen ista lauris.
Immensum tua Musa, nec arctius orbe theatrum
Exigit : hoc spatium laudis habere potes.
Quis tibi non canit hæc, & miscet plausibus iras ?
Illa tibi irasci me quoque causa iubet.
Quod potes, hoc igitur tantum te posse sciemus ?
Solaque spes de te, vota que semper erunt ?
Vtilis interea, meliorque elabitur ætas.
Cessatum satis est : quod vocat ira, sequar.
Nec mihi vindictæ est, quam non vereare, facultas.
Musarum causa est : & Deus ora movet.
Nec tibi, si causa victus vincaris, & armis,
Turpe puta culpæ poenituisse tuæ.
Invidiam, & lauros, & nomen, & omnia vatum
Præmia Pierides iam meruere tuæ.
Sive gravi nixus canis arma, virosque cothurno ;
Armis digna virum verba cothurnus habet.
Seu Latiam tentas Venusina barbiton arte ;
Proveniunt Latia carmina digna lyra.
Seu cantes elegos : Quo, dicat, Apolline, Naso
Implevit numeros iste poeta meos ?
Seu Deus increpuit thyrso graviore furem,
Nil vulgare sonas : omnia pondus habent.
Sermo fuit purus, priscoque simillimus auro,
Et quem Roma vetus non neget esse suum.
Pars operis quæcumque tui, quæcumque legetur
Pagina, me verum dicere testis erit.
Curarum interea pretium tibi vile tuarum est,
Si te nil aliud, quam labor ipse iuvat.
Admonui quoties, Debes tua carmina famæ :
Fama tuum expectat non patienter opus.
Sic ego : sed mihi tu, Musisque monentibus aures
Obstruis, & paucos poscere carmen ais.

Quid culpam extenuas? non excusabilis illa est,

Quæ labor est meritis præmia ferre, ferat.

Quis, nisi mentis inops, ipsis iam dives ab Indis

Dum redit, aduectas in mare mittat opes?

Numquid Erythræo quas legit littore conchas,

Rursus Erythræo littore condit Arabs?

Quid tibi, quid Superis obstas, tantumque recusas

Quantum optare soles, nec tua vota capis?

Ergo terra tuum cum corpore nomen habebit?

Et qui te tumulus, tam bona scripta teget?

Si tibi mens melior, nec postera nesciat ætas,

Nec tua, te priscis vatibus esse parem.

Marmora Lysippus, vivosque imitantia vultus

Non tulit in cæco signa latere specu.

Nec venerem Cous, postquam pinxisset Apelles,

Passus in obscuro delituisse loco est.

Tu tua scripta premes? potioraque marmore, & ære

Ingenij perdes tot monumenta tui?

Si furor antiquis placuisset vatibus idem,

Quid Maro, quid Flaccus, quid modò Naso
foret?

Hæc eadem magno, si mens venisset Homero,

Quis vatum Aonijs ora rigasset aquis?

Finibus exiguis virtus, & inertia distant,

Obruta si virtus semper, ut illa, latet.

Si Calamis nocti tantum, tenebrisque laboret,

Exactos Calamis quid mihi iacet equos?

Ille Syracosij toties laudata Mironis

Bucula, quæ domino, quæ sibi fama fuit:

Plus propè, quàm domino, luci debere fatetur;

Hæc vitam, hæc famam contulit; ille ma-
num.

Ille dedit saxo vitam, lucemque mereri:

Quod vivat, quod adhuc nota sit, illa dedit.

At tibi, si lateas, quid proderit esse poetam?
Si renuis laurum, quid meruisse iuvat?
Quid dubitas, nimiumque times tui credere famam
Carmina: nil illis cura quod addat habet.
Aude, quid trepidas? en cum lauroque, tubaque
Fama tuas pridem constitit ante fores.
Hoc aude versare tuos in pulvere currus:
Ne dubita, vinctus: palma parata tibi est.
Sæpe aliquis laurosque comis, hederasque precat:
Imploratque omnes, sollicitatque Deas.
Nec veniunt hederæ, nec circum tempora lauri,
Nec misero Phœbus, Pieridesque favent.
At, tibi quos vivo promittit Fama triumphos,
Paucis post cineres vatibus equa dedit.
Ipsa tibi defert Pindi de vertice laurum,
Sertaque temporibus Calliopea tuis.
Ecce tibi affurgit Phœbi chorus omnis, & orat
Ut te respicias, &, quod es, esse velis.
Sarmaticas horrens Nasonis spiritus umbras
Dum fugit, nostram lustrat, & ambit humum,
Repperit heredem, dominoque, exoque superstes
Incidit ingenio, magne poeta, tuo.
Hunc tu, quem nec hiems Scythiæ, nec Cæsaris ira
Perdidit, hunc in te non superesse fines?
Hoc tu si facies, tum te de marmore dicam
Excisum è Scythicis pectus habere iugis.
Hoc tu si facies, siam de supplice vindex.
Cornua iam sumpsi: dum licet, illa cave.
Indice me (neque enim nomen, culpamque tacebo,
Nec mea cum paucis iuncta querela venit)
Indice me, donec vates, hederæque vigeant,
Diceris populi publicus ore reus.
Cedis? an obduras? nec te mea vota, nec ire,
Nec te Parnassi numina magna movent?

am feror in pugnam : neque me reverentia
vertet,

Aut pudor, aut tanti causa furoris amor.
Nec vani assultus, nec erunt sine viribus ire :

Pierides nobis, & dolor arma dabunt.

Trans ego Pyrenem, trans altas audiar Alpes,
Vena mihi felix sit modò, parque tuę.

Solis ab occasu mea vox pertinget ad ortum,

Nec te posteritas nesciet esse reum.

Sed, puto, flecteris : si falles, pagina testis

Hęc maneat culpę tempus in omne tuę.

E L E G I A II.

AD FRANCISCUM GANDAVILLANUM

EPISCOPVM TORNACENSEM INAVGURATVM.

Augustum, Francisce, caput submitte tiarę,
Sume pedum sacra Pontificale manu :

Non titulis, domuique tuę data, maxime Pręsul,
Munera, sed meritis, iudice Rege, tuis.

Digna quidem fastis semper gessere parentes,
Et Regem obsequijs demeruisse suis.

Incorrupta fides, nullisque infracta procellis,
Gloria Villanę est, raraque fama domus.

Illa, fidem Belgi magno violante tumultu,
In tanto rerum turbine, firma stetit.

Hanc neque promissis convellere turba rebellis,
Nec prece, nec pretio nec potuere minis.

Parte sui magna sospes se Belgica vobis

Debet, & hoc gaudens, grataque sępę refert.

Quid memorem innumeras, victorum pręmia,
lauros,

Maiores toties quas meruere tui ?

Hic acie vicit, muris hic depulit hostes;
Ille suo moriens sanguine tinxit humum:
Perstitit ille, suaque enses in caede fractos
Rettulit, & centum pervia scuta locis.
Immanem ille, & adhuc stillantem cede bipennem
Atria victrici fixit ad alta manu:
Exuviasque ducum, curruisque, hastasque cruentes
Bellica virtutis pulchraque signa suæ.
Est igitur, quo nunc frueris, tua, maxime Præsul,
Et maiore etiam digna favore domus.
Sed genus, & proavos, & quæ non feceris ipse,
Ceu tua vix essent, poenè aliena putas.
Pars minor est in laude tua laus tanta tuorum,
Multum illis debes, plus tamen ipse tibi.
Quod Latias olim virtus tua transijt Alpes,
Quod te mirata est Martia Roma, tuum est.
Illic certantem quod te stupuere Lyceæ,
Docta que promentem pectoris arma, tuum est.
Et veteres olim, mandato Regis, honores,
Et iam ferre novos, & meruisse, tuum est.
Progenies, seriesque ducum, laudataque Regum
Gloria principijs talibus orta venit.
Ah! valeat, quisquis ceras nil præter avorum,
Magna que nil præter nomina, laudis habet.
Qui tantum famæ, titulisque incumbit avitis;
Heu, quantum generi detrahit ille suo!
Demite virtutem, quæ nobilitatis origo est,
Iam Cossi, & Decij quid nisi vulgus erunt?
Demite virtutem, totum mors tollet Achillem;
Ignotum Ænéas nomen, & Hector erunt.
At tibi (quæ laus est vera, & pulcherrima) semper
Virtutem generi iungere cura fuit.
Inde tibi venit sapientia Præsule digna,
Mensque capax tantæ sumere molis onus.

Quid, quod in hoc scandis Leopoldo vindice
culmen?

O quanto tua se gloria teste probat !

Quid tua non poterit tanto sub nomine virtus?

Sit, precor, auspicijs non minor illa suis.

Nec tamen hic gradus est in tanto summus honore;

Est hoc ferre decus, quàm meruisse, minus.

Sic auges nomenque tuum, nomenque tuorum:

Sic verè fructum nobilitatis habes.

Illa via est, qua tu, qua gens Villana potestis

Crescere; tu gentis laudibus, illa tuis.

E L E G I A III.

AD MATREM MISERICORDIÆ.

*Pro valetudine Aloysij Lauvvenbach è Societate
Iesu.*

DIva, tibi chari tandem miserere poetæ:

Hic tua consumpta poscitur arte manus.

Altera iam silvas revocatis frondibus æstas

Vestijt, & silvas altera nudat hiems.

Cùm iacet, & vitio tabescit pectoris eger:

Nec modus est tanti, nec medicina mali.

Aspicias, vt macies vultum depascit, & artus?

Vividus vt toto fugerit ore color?

Quid super ex illo? pro corpore, corporis vmbra
est,

Membraque vix, anima iam fugiente, trahit.

Nil miserum lectæque herbe, succique potentes,

Nil patrij Coeli, nil iuvat aura maris.

Nec quibus & socij, nec nos, quibus vtimur, artes.

(Nam medicum fecit me quoque vatis amor)

Deficit,

Deficit, & pariter spes deficit ipsa medentum.

En ageſum vati, Diva, medere tuo.

Fer bona mater opem: multos ſervabis in vno.

Tu vati, ille alijs cauſa ſalutis erit.

Dum tibi depulſis augetur gloria morbis,

Accedat titulis ſoſpes & ille tuis.

Te facilem ſibi ſenſerunt tot millia matrem;

Nec tamen in laudes turba diſerta tuas.

Hic oculos, lucemque tibi debere fatetur:

Quamque videt lucem, tam tua dona videt.

Carceris ille fores à te ſibi narrat apertas,

Donaque fert illa, qua modò vincla, manu.

Hic loquitur, cui poſſe loqui natura negat;

Ipsaque ſe memorat vox opus eſſe tuum.

Quis tamen ex illis tradit miracula famæ?

Victuro certè carmine nemo canit.

Te meus hic vates, modò des in carmina vires,

Carminè, quod tempus vivet in omne, canet.

Quod modò tabe perit, vena tunc divite felix,

Inque tuas laudes fertile pectus erit.

Tunc neque iam labens, nec poſtera nesciet etas;

Te vati medicas applicuiſſe manus.

Omniaque agnoſcent, quod par ſibi ſæcula ſemper

Mirabuntur opus, muneris eſſe tui.

Sed tamen hoc minus eſt, quàm quòd te reſpicit

vnam,

Et toties aras voluitur ante tuas.

Nos quoque (ſi quid eſt) & flentes vatis amici,

Vt puto, grata tibi turba, precamur idem.

Nam veneror, ſeu te deſertum in monte

ſacellum,

Seu vetus annoso cortice quercus habet.

Hoc orant alij tua circum altaria fuſi,

Et multos lacrymas non retinere puto.

At mihi iam toto dolor hic non deficit anno :

Exercet somnos hæc quoque cura meos.

Quid tamen hæc profunt cum tot suspiria votis ?

Num minus infesto carpitur ille malo ?

Quid rear ? an de te, quasi non succurrere possis,

Omnia cum possis, me dubitare putem ?

Diva, velis tantum ; satis est voluisse : resurget.

Scimus, Diva, tuas omnia posse manus.

Hoc ego si dubitem, tunc in me languor ab illo

Transeat, & quidquid non tulit, ipse feram.

Et, quo poena mihi, nec vulnus acerbius esset,

Æger, &, vt nunc est, sit miser ille diu.

Fer bona mater opem : Nam posse, & velle mederi

Fixa docent aris plurima signa tuis.

Ipse etiam titulus, tua quo signatur imago,

Exorare tuam poenè videtur opem.

Mater, non tua sunt, vt cetera pectora matrum :

Omnia sint vnum, plus tua matris habent.

Adsis ò Mater, nec nominis immemor huius,

Servandi partem spem mihi tolle mei.

Vivat, si meruit, cui de te scribere semper

Mens fuit, &, per te si modò vivat, erit.

O Cœli decus, ò magni spes publica mundi,

O de te genito numine digna Parens :

Per lacerum nati pectus, lacerataque spinis

Tempora, per fixum cuspidis ere latus ;

Perque tuum toties in nati pectore lesum :

Nam tua, quæ nati vulnere, semper erant :

Annue sollicitis rerum mitissima votis :

Annue, hæc vatem despice, Diva, tuum.

Sic tibi non desint memores pendere tabellæ :

Sic in sera tuus sæcula cultus eat :

Sic tibi votivis niteant altaria flammis :

Sic niteant altis aurea dona tholis :

Sic cum tot populis videas, & Regibus orbem
Ante tuos humilem procubuisse pedes.
Fallimur? an subito facies in imagine visa est
Blandior, & gemitu tangitur illa meo?
Auguror: eveniet votorum summa meorum:
Accipies prona supplicis aure preces.
Qualia tunc, & quot pro salvo munera vate,
Quos tibi tunc flores, quot tibi ferta feram!
Hunc ego ritè diem memori pietate quotannis
Protequar, & lætus per tua templa colam,
Natalemque meum sollemni more vocabo.
Tam mihi, tam vati candida surge dies.

E L E G I A IV.

S. Andrea in crucem amor.

FLebat, & exceptum gremio mœstissima Mater
Spectabat Nati corpus inane sui,
Et stabat feralis adhuc, multoque rubebat
Sanguine crux alto conspicienda iugo.
Vidit, & eliso percussus aere pennis
Protinus in summo stipite sedit Amor.
Exiit hic humero pharetram, selectaque promptis,
Et tinxit Domini sanguine tela sui.
Quæ fuerant aurata prius, iam tela rubebant:
Aurum sanguineus texerat omne color.
Aspicit has, tractatque manu, versatque sagittas,
Miraturque suum teliger ales opus.
Nec mora: Quas habeant in saucia pectora vires,
Vulnera quæ faciant, experiamur, ait.
Protinus exarsit, quicumque est tactus ab illis,
Nec potuit flammæ dissimulare suas

Ex illo pharetræ non cessavere, nec arcus;
 Nullaque non pueri certa sagitta fuit.
 Gaudet, & inflat Amor: crescit successibus usus!
 Telaque cùm iecit plurima, plura iacit.
 Viderat Andream montis iuga sacra petentem
 Supplicio Domini facta cruenta sui:
 Lunavitque suos arcus, missaque sagitta,
 Quæ locus hic poscit vulnera, dixit, habe.
 Tractus erat: serpunt flammæ: traiecta perurit,
 Quo sua tela puer tinxerat, ossi cruor.
 Nec mora: summa iugi celer in fastigia fertur:
 Et pictas vires, & novus addit amor.
 Illic in media supplex procumbit arena,
 Multaque cùm lacrymis oscula figit humo.
 Et modò dum crucis est, Dominiq; in imagine totus:
 Crux, ait, ò vitæ sit quoque meta meæ.
 Et modò pro Domino Domini vestigia tangit,
 Impressas tamquam servet arena notas.
 Hic stetit: hic iacuit: succos hic hausit amaros:
 Sanguinis hæc guttas forsàn arena bibit.
 Hic tremuit nudus, sigendaque brachia clavis
 Præbuit: hoc stabat crux veneranda loco.
 Talibus, atque alijs dulcem nutribat amorem,
 Materiem flammis sufficiente loco.
 Hin crux in votis, crux illi semper in ore est,
 Et penitus tota mente recepta sedet.
 Hanc amat, hanc optat, sola suspirat in illa:
 Illius hanc animo noxque, diesque refert.
 Sæpè videns altam procero dè vertice quercum:
 O vtinam de te crux mihi fiat, ait!
 Interdum tereti circumdat brachia trunco,
 Vísque crux illi, quod tenet, esse fuit.
 Mixtaque blanditijs suspiria pectore fundens
 Humectat lacrymis robora pressa suis.

Denique

Denique quidquid agit, quoquo vestigia vertit,
Non aliud votum pectus amantis alit.
Riphei montes, & Achaica littora testes,
Quæque procul Scythico terra sub axe iacet.
Quo spes cumque vocat, per dura per aspera rerum
Circumfert Domini signa verenda sui.
Stat crux in templis : stat crux sublimis in aris :
Crux stat in aerijs conspicienda iugis.
Non tulit Impietas tot templa erecta, tot aras,
Sacræque tam multis fixa trophæa locis.
Captus erat : capto, Tua desere signa, tyrannus,
Aut tua supplicium crux tibi, dixit, erit.
Quid facis ? ignarus cupidum solaris amantem :
Quod tu supplicium, spem vocat ille suam.
Si nescis, genus hoc poenæ pro munere poscit.
Vt doleat, mortem, quodque minare, nega.
Crux illi Regnis, crux vita charior ipsa est :
Hanc benè tormentis, & necce credit emi.
Andreas fruitur votis : cruce pendet in alta,
Estque voluptati qui necat ipse dolor.
Ifelix, & te dignum molire triumphum :
Iam sperata crucis præmia victor habes.
Felix qui meruit, qua tu, quoque culpide figi,
Et Domino similis, quâ licet, esse suo.
Hoc mihi contingat : nihil est quod poscimus
ultrâ :
Hæc ego, dum vivam, cuspide læsus cam.

Ad somnum.

SOmne, quies animi, curarum, Somne, levamen,
 Et primus placidos inter habende Deos :
 Seu prope Ciinmerios tua te tēnet aulā iacentem,
 Seu legis in tenera molle papaver humo :
 Seu geminas aperis valuas, habituraque mittis
 Somnia, seu mittis non habitura fidem :
 Huc ades, & tacitis allabens leniter alis,
 Nostra soporifera lumina tange manu.
 Decubui : sed enim multo iam tempore noctis
 Sum vigil, & lasso corpore : Somne veni.
 Eia age Somne veni: nec enim tibi causa morādi est;
 Si qua foret, certē conscius ipse forem.
 Nā neque, quas colimus, Terror circumvolat edes,
 Nec sedet ante fores anxia Cura meas:
 Nec tibi trux Boreas, nec turbidus obstrepit Austër.
 Æolius clausum carcer vtrumque tenet.
 Nec canis ad limen, nec sub trabe garrula Progne :
 Garrula iam Progne, iam tacuere canes.
 Nunc etiam nox alta favet, nunc humidus aer,
 Lunaque somniferis humida rorat aquis.
 Vicinis tantum folijs immurmurat aura,
 Et rivus tremulę lenē susurrat aquæ.
 Somne veni: cristata cadet tibi cæsa volucris :
 Spargentur pennæ lacte, meroque tuæ.
 Ipse seram tenerum placita tibi nocte papaver,
 Vnde tuis nectam ferta gerenda comis.
 Ipse tibi laudes, votivaque carmina solvam;
 Tu modò ne desis laudibus ipse tuis.
 Tu reparas vires, reddisque laboribus aptas :
 Tu sistis lacrymas, ægraque corda levas.

Quod neque divitiæ possunt conferre, nec aurum,
Quod nec honor titulis omnibus, ipse potes.
Tū curas circum Regalia sceptrā volantes,
Et procūl invisos cogis abesse metus,
Tu sævas acies tota cum viribus ira
Exuis, & meliùs quolibet hosse domas.
Quaque venis, securā Quies comitatur euntem:
Illa est grata tuę causā, comesque viæ.
Illa (nec invideo) per te tot millia mulcet:
Cur non sum de tot millibus vnus ego?
An, quia fortunata patent tibi limina Regum,
Te pudet in parva pauperis esse domo?
Sēpè tamen magni subiere mapalia Divi:
Te certè tenues constat amare casus.
A tibi dilectis quid te, precor, ædibus arcet?
Et tua cur sine te tempora noctis eunt?
Suspice; dum Cœlo labentia signa videbis,
Vt properem, dices, quò vocor, illa monent.
Iam sua declinat verso temone Bootes
Plaustra: tuas tardus vincet an ille moras?
Fallimur? an cecinit? non fallimur: audio: rursus
Vicinè cecinit nuncia lucis avis.
Vt puto, lux inflat: quid adhuc ò lente moraris?
Iam tua prætereunt tempora: Somne veni.
Nil ago: blanditias, & non tibi debita verba
Perdimus, ò tenebris turpior ipse tuis.
Somne niger, nigro cui pectus concolor ori;
Ferreæ, nec mites inter habende Deos.
Noxia, Somne, quies, iacturaque maxima vitæ:
Hæc, hæc sunt meritis nomina digna tuis.
Nec te commendat generis, nec gloria rerum;
Nec tibi maiestas, nec decor vllus inest.
Quæ peperit Furias, quæque Vmbras nocte volantes,
Dicitur hæc eadem te peperisse parens.

Eumenidum frater, metuendaque mortis imago,
Sis procul, & longè lumina nostra fuge.
Corpora quæ sternis, quid sunt nisi funera? spirant;
Hoc vnum vitæ, cætera mortis habent.
Mors vires, mentemque adimit. Quis mente, quis
ore,

Quisve manu promptus, te veniente, fuit?
Corporibus dulcem vitæ subducere sensum
Et necis, & somni est semper inertis opus.
Sæpè etiam somnus cœpit, quod finxerat, esse:
Morsque fuit, species quæ modò mortis erat.
Somnus in eternam centum Argi lumina noctem
Claudit, & immerito sanguine sparlit humum.
Spes Priami Rhesus causa non occidit vna:
Proditus à somno, cæsus ab hoste fuit.
Quid referam Danaï generos, in vulnera quo rum
Somnus fœmineas impulit ipse manus?
Somnus amat fraudes: somno fraus vsa ministro
Exitio populos, Regnaque tota dedit.
Troia, quæ decimo benè se defenderat anno,
Everse titulum quis nisi somnus habet?
Tène ego tam sævum, & toties laudare nocentem,
Et potui magnis annumerare Dijs?
Cuius ope, vt perimant, ad inermia corpora semper
Inveniunt faciles ensis, & hasta vias.
Hecine sunt, quæ pœtoribustū munera condis?
Hoccine, quam præfers, perfide, pacis opus?
An mentes idèd nostras curaque, metuque,
Ad sua ne vigilent damna, scelestè, levas?
Iurgia crescebant, gravioraque verba parabam:
Et satis irarum, nec minus oris erat.
Hoc metuit, credo. Venit sopor, oraque preffit,
Atque impercepta lumina nostra manu.

E L E G I A VI.

Elegia casta.

STtat vetus, & multa densissimus arbore lucus :
Undique Phœbeas submovet umbra faces,
In medio fugiens trepidat per gramina rivus,
Et similis fonti labitur vsque suo.
Prisca loco numen finxisset in esse vetustas :
Certè illum Musis fama placere putat.
Hic ego, nescio quas, solabar carmine curas :
In manibus vates vnus, & alter erant.
Dignum erat æterna lauro, quodcumque legebam :
Argutus candor, sermo pudicus erat.
Hei mihi, cur non sunt, velut hæc, quoque cetera,
dixi,
Carmina ? cur quedam crimen amoris habent ?
At, si casta forent, quid erat divinius illis ?
Non finit hæc vates causa placere mihi.
In quibus vtilitas levior solet esse periculo :
Tot mala, tot casti damna pudoris habent.
Hec ego dum mecum lacrymis indignor obortis,
Inque leves auras verba querentis eunt :
Venit inæquali mœrens Elegeia passu :
Ingenui facies plena pudoris erat.
Squalebat vestis ritu conscissa dolentis :
Squalebant fusæ mœsta per ora comæ.
Serta, sed invitam velabant myrtea frontem :
Plus quoque, quàm vellet, crinis odoratus erat.
Bis conata loqui, pudibunda bis ora repressit :
Ausu iterùm, causæ prospiciensque suæ :
Quod potes ò, dixit, vates succurre dolenti,
Si modò sim curæ pars ego parva tuæ.

Scis, puto, quid doleam: non dirę crimina cædis,
Non lacrymas nobis funus, & vīna movent.
Nec qui tot populos modò Mars collidit, & vrbes;
Quamvis, vt populis, sic mihi sæpè nocet.
Cernis, vt invisam Cythereia munera myrtum
Sustineam castis, non mea ferta, comis?
Turpis Amor, numerisque meis, & versibus vsus
Hos miseram cultus semper habere iubet.
Sim licet, & maneam, credi vetat ille pudicam,
Dum mea, qua Veneris tempora, fronde tegit.
Sed tamen indicium myrtus leve criminis esset:
Nequitia faciunt mollia verba ream.
Qualiscumque, animi sermo benè creditur index:
Certior obscæno vix tamen esse solet.
Seu quia, quod peccant, stulti venerantur amantes:
Seu quia lascivo fugit ab ore pudor.
Eheu, quàm magno mihi Cynthia sæpè rubori est!
Vt lædat, per me Cynthia forma potens.
Nec minùs hac fallax, & adhuc versuta Corinna,
Nec tantùm domini prima ruina sui:
Deliaque, & Nemesis, mihi que invidiosa Neæra,
Pluraque criminibus nomina clara suis:
Ars quoque, quæ vatem malè me feliciter vsum
Perdidit. heu! plures perdidit illud opus.
Felices, Scythiei si tantùm frigora Ponti,
Nec gravior miseris pœna luenda foret.
Quid referam, quoties fuerim periura, datamque
In numeris tantùm iussa tenere fidem?
O quoties foribus castis convitia feci,
Quæ sparsæ lacrymis permaduere meis!
O quoties populus pendentem vidit in illis,
A quo me puduit prætereunte legi!
Sæpè Venus comitem, comitem me sæpè Cupido,
Sæpè etiam lenam fecit vterque suam.

Sæpè aliquis iuvenum, quem non Venus ipsa
moveret,

Me legit, & lecto carmine læsus abit.

Senserat has in me vires vafer esse Cupido,

Nec mora : pro telis hæc mihi, dixit, erit.

Sæpius ex illo per terras errat inermis

Tempore ; sed numeros tunc gerit ille meos.

Si qua fides, centum non expugnata sagittis

Pectora, blanditijs victa fuere meis.

Ergò ego plus valeo, quàm sæva Cupidinis arma ?

Ergò ego sum peius, quàm Venus ipsa, ma-
lum ?

O utinam potius perijssem, & carmina mecum,

Hæc ego si virgo labe notanda fui ?

Ars bona ; sed postquam furor hanc violavit amanti,

Exitium multis illa, mihi que fuit.

O si me potius fecisset flamma favillam !

Quantum texisset criminis ille cinis !

Dij facerent saltem, si totam perdere nolint,

Possẽ, qua non sum parte pudica, mori.

Non ego nequitix cuiquam suspecta venirem,

Nec toties, ut nunc, dicerer esse nocens.

Nec, quibus, ut castam, solis placuisse decebat,

Vitarent aliquid pectora casta mei.

Tunc ego Pierias inter pulcherrima nymphas,

Irem virgineï fama, decusque chori.

Nunc neque me miseram luctus, nec vita relinquet,

Quæque dolet, numquam, nec dolor ipse cadet.

Per mea nempe leves numquam morientur Amores

Carmina : vivaces gratia nostra facit.

At tu, non leviter mea quem suspiria tangunt,

Nec siccis audis tot inala nostra genis :

Quid tantum tacito miseraris pectore flentem,

Nec relevas luctus, qua potes, arte meos ?

Quæ mihi me reddant, non sunt Medeides
herbe,

Nec de Theſſalicis gramina lecta iugis :

Nec quæ vicinaſ traducant carmina fruges ;

Sed mea : quæ vacuus dictat amore pudor.

Qua ſum leſa, mea quoque ſum curabilis arte :

Quiddam habuit fati Pelias haſta mei.

Tu qui, quæ toties nobis laſcivia miſcet,

Carminis odiſti crimina, carmen amas,

Scribe precor : caſti mea ſunt medicina libelli.

Quid trepidus vires conſulis uſque tui s?

Aſpice tot vates priùs hoc feliciter auſos,

Par quibus, aut multo non minor eſſe potes.

Si non ingenio, ſi non equaveris arte,

Quos priſcis meritò vatibus equat honor ;

Quæ potes, hæc ſaltem nobis ſolatia præbe,

Carmina : quæ ſaleo quiſque pudore legat.

Sic tibi Picrides faveant, & labe carentem

Concedant famam, diſſimilemque meæ.

Sic te, quod mecum Divos, & Numina poſcis,

Exemplis ſuperent poſtera ſæcla tuis.

Deſierat. dixi: Quos tu, nos odimus ignes :

Paremus iuſſis, Diva pudica, tuis.

Aut fuit, aut viſa eſt promiſſis lætior iſtis :

Ora minùs certè mœlla dolent ſerant.

Sit rata noſtra fides. Roſeis Pudor aduolet alis :

Hoc duce præſcriptum Muſa teramus iter.

E L E G I A VII.

Supplicium Cupidinis.

S Ancius Idalia flebat sub valle Cupido:
Et fuberat lacrymis altera causa pudor.
Victorem toties victum cessisse pudebat,
Et pulsum turpi terga dedisse fugæ.
Livebant artus: stillabant sanguine venæ:
Immani lacerum vulnere pectus erat.
Flebat, & vt læsos sensim dolor acrius vrit,
Iam patiens poenæ vix erat ipse suæ.
Forrè Venus niveos curru iungebat olores,
Addebatque avibus mollia fræna suis.
Dum vehitur, medio cursu lamenta dolentis
Audit, & huc niveas pallida flectit aves.
Vt stetit, & toto laniatum corpore natum,
Et madidam circùm sanguine vidit humum,
Excidit ipsa sibi, lapsaque è vertice myrto
Linqitur: attonitæ voxque, colorque fugit.
Sic Nioben natos inter, nataque peremptas
Marmoreo perhibent diriguissè gelu.
Sic in pisce sedens animos, & fræna remisit
Audita nati pallida cæde Thetis.
Hæc Veneris facies, hæc ipsa dolentis imago,
Te quoque dum lacerum vidit Adoni, fuit.
Luminibus puerum tacitis & vulnera spectat,
Quotque videt, totidem faucia mente gerit.
Nerui pænè patent, & parvi corporis ossa:
Nullaque pars plagis, nulla dolore vacat.
Armaque, de Superis spoliū quæ sæpè tulerunt,
Viceruntque Iovis fulmina, fracta iacent,
Spicula cum facibus, phætræq̃, & lampas, & arcus;
Et pariter domini sparsa cruore madent.

Convulsæ quoque sunt, & rorant sanguine pennæ.

Hæc erat ex illo forma relicta Deo.

At Venus, ut potuit lacrymis diffundere luctum,

Et sua sustinuit prodere signa dolor,

Vnguibus ora secat, laniatque insana capillos,

Et trepida tundit pectora sæpè manu.

Plorantemque amplexa, comasq̃ in sanguine vertens,

Et lacrymis spargens faucia membra suis:

Me miseram! quis, ait, sic in te sæviit hostis?

Aut quibus hæc telis vulnera facta putem?

Non licet hoc Superis: Superi sensere quid esses,

Cum toties telis succubere tuis.

Nec lupa sic in te potuit sævire, nec vrsa,

Nec, mihi qui charum stravit Adonin, aper;

Nec lea, nec tigris, nec vipera plena veneno:

Manfuescit flammis hæc quoque turba tuis.

Sævior illis feris, Divisque potentior ipsis,

In te qui potuit tam ferus esse, fuit.

Esse hominem credamne, aliqua de matre creatum?

Non, non humani est pectoris ille furor.

Ætna neque è scopulis, neque Caucasus edidit illū:

Ingenio saxis asperiore fuit.

Nec fortasse tuis quisquis fuit ille sagittis

Saucius, in merito pectore vulnus habet.

Forssitan & lacrymas nostras irridet, & iras.

Heu quanto est pœnis dignior ille tuis!

Sic Venus: at lacrymas miscens cum sanguine natus,

Non mea cessarunt spicula, mater, ait.

Quondam alijs; at nunc domino nocuere sagittæ,

Primaque tam magni causa fuere mali.

Infelix illas alieno fortè vibrabam

Sanguine tingendas, & rubuere meo.

Mens fugit admonitu, parsque est meminisse doloris:

Sed tamen exponam dedecus ipse meum.

Est locus Elysijs par, aut formosior hortis,
De quo tu verbis concipe plura meis.
Innumeros summittit humus viridissima flores,
Præcipuè niveos: eminet ille color,
Quos inter trepidat crystallo purior humor,
Quem gracili labens murmure rivus agit.
Ille vagus quidquid felicibus alluit vndis
Vestit odoratis, & sine labe rosis.
Forma loci superat flores, quos innuba laurus
Cingit, & æternis vndique palma comis.
Nascitur hic Zephyrus, campumq̃ tepentibus auris,
Et liquido mixtis nectare mulcet aquis.
Sed nusquam myrti, nusquam cum vite racemi.
Gens odio, nobis quidquid amatur, habet.
Virginitasque, Pudorq̃ colunt loca. Vulgus a mantū
Exulat, & flammæ conscia turba meæ.
Nemo quid sit Hymen, quid sint connubia curat:
Omnibus est odio, ceu grave crimen, amor.
Pars flores in ferta legunt: pars carmina dicant,
Qualia gens nostri non canit vlla chori.
Non Vinber, non Naso tuus, non ipse Tibullus:
Fama licet nil his dulcius esse pntet.
Quilibet ex illis nec te, pulcherrima mater,
Respicit, aut curat, nostra nec arma timet.
Dant animos illis scuticæ, setæque rigentes,
Et labor, & longa pallida membra fame.
Pars quoque numinibus faciunt convitia nostris:
Pars vocat impuros, pars negat esse Deos.
Fabula dicor ego, & vanum sine corpore nomen:
Tu pelagi spumis vanior esse Dea.
Nec mora, commotus dictis, pharetraque soluta,
Quàm grave sit, dixi, discite numen Amor.
Lunavique arcum, selectaque spicula misi,
Plus quibus occulti nulla furoris habent.

Iupiter his tactus se dissimularet in auro,
Rursus & ad Spartes tecta volaret olor.
Quas ego selegi, nulli nocuere sagittæ :
Credibili populus durior ille fuit.
Quid facerem? pudor est nil proficientia tela
Perdere; sed victum maior abire pudor.
Hei mihi! cur maiora meis sum viribus ausus?
Cur ego tam præceps in mea damna fui?
Omnia cur spreui? nam non fore prospera nobis
Prælia, funestæ voce monebar avis.
Quisquis bella parat, validumque insurgit in hostem,
Si sapiat, vires consulat antè suas.
Omnia nec spernat, seu vox seu penna minentur :
Magna fides avibus; vaticinantur aves.
Ex humeris pharetram, & segnem suspendimus arcū,
Ardentesque novo sumptimus igne faces.
Et feror in medios, & quæ tulit impetus iram,
Tentavi flammis saxea corda meis.
Senserunt (quis enim nostros non sentiat ignes?)
Leniter ardores ire sub ossa meos.
Atque aliquis subitam luctando extinguere flammā
Dum parat, hostili corripit arma manu,
Meque tenet, sociosque vocat, Captusque tenetur,
Hæc loca qui nobis invidet hostis, ait.
Dixerat : extemplò circum affluit undique, & in me
Comparat armatas gens inimica manus.
Quid facerem puer, & tam multos vnus in hostes?
Quidve animo nobis tunc superasse putas?
Populeæ veluti frondes, quibus ingruit Auster,
Aut vt canna, Noti quam ferit aura, tremit :
Sic ego pœnarum pallens horrore tremebam,
Lampadas è digitis executiente metu.
Nec mora : pars stimulis, pars acri verbere pulsat,
Pars secat hamatis corpus inermis flagris.

Fanibus hic, nodisque ; hic ferro sævit, & igni :
 Meque aiunt meritis ferre minora meis.
Ille meam extinctis conculcat lampada flammis :
 Hic manibus pennas vellit ; at ille comas.
Ille meos frangens arcus, Quos frangimus, arcus,
 Este meæ testes signaque mentis, ait.
Quisque furit, nostrosque dolens vlciscitur ignes,
 Sævaque crudeles audiuvat ira manus.
Aspicias ambustos circum mea colla capillos ?
 Et ferrugineis livida terga notis ?
Stipitis ardentis, mater, vestigia cernis
 In caput illi : causaque parva fuit.
Clarus erat iuvenis titulis, ac sanguine, cuius
 Contigeram timido limina prius pede.
Me viso vultumque trahit, subitoque flagrantem
 E medio torrem corripit ille foco.
Impingitque ferox humeris : arscere capilli,
 Stridoremque vsto sanguine plaga dedit.
Sic ferus ille meos compefcuit ignibus ignes :
 Flamina fuit flammis fortior illa meis.
Alterius pectus mea vix liberat arando,
 Vindice cum saxo verberat ille meum.
Nec modus, aut requies ; repetitos ferreus ictus
 Ingeminat : nec me non meruisse iuvat.
Utque tuis meritis reddatur gratia, dixit :
 Accipe vulneribus vulnera digna tuis.
Quid fles ? disce puer, quid sit præcordia lædi :
 Nam tua plus nostris tela doloris habent.
Arguis immeritò mea, dixi, sævæ tela,
 Queis nihil imminens blandius orbis habet.
At tili de scopulo saxumque, & pectus eodem est,
 Quo tua, quo toties pectora nostra feris.
Quod nisi iam parcas, fiam de supplice vindex,
 Et faciam telis comminuare meis.

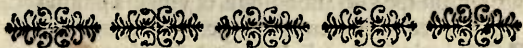
Ille tenens nostro stillantem sanguine caute[m],
 Ostentansque mihi, talia verba refert :
 Hoc, puer, antè tuo mollescet sanguine saxum,
 Quàm fiat facibus cor mihi molle tuis.
 Vre ferum, & torque : possunt mollescere rupes;
 At non durities pectoris illa mei.
 Tu licet Ausonias, spectacula lubrica, formas
 Objicias oculis improbe sæpè meis,
 Et molles nimium risus, agilesque choreas,
 Pluraque quæ nobis Roma videre dedit :
 Antè tamen Tybrim Solyme bibet, ipsaque stabit
 Roma Palæstinis conspicienda iugis,
 Quàm tua consuetudo non tundam pectora saxo,
 Supplicio meritis conveniente tuis.
 Dixerat : intereà pœnarum mille figuris
 Vindicat offensas cætera turba suas ;
 Maxima pars nullas : satis est voluisse videri
 Lædere, supplicij dicar ut esse reus.
 Singula quid memorem? non si noctesque, diesque
 Mille mihi voces, oraque mille sonent,
 Pœnarum species, & nomina dicere possim :
 Præcipuas etiam longa referre mora est.
 Credis & hoc nobis? certissima pignora veri
 Cerne cicatrices : hæc dubitare vetant.
 Per vepres aliquis nudum volvitque, rapitque,
 Spiculaque insultans hæc, ait, adde tuis.
 Omnia vincentes hæc vincunt tela sagittas :
 Si dubitas, armis ista retunde tuis.
 Quæ toties iactas cedunt tua spicula spinis.
 I nunc, & titulum cuncta domantis habe.
 Ah miser intereà spinis lacerabar acutis,
 Et, quæ cernis adhuc, vulnera mille tuli.
 Vepribus, & verbis pariter lædebar ; at illi
 His mihi sunt visum mitius esse malum.

Barbare, clamabam, si te neque forma, nec ætas,
Nec quæ non merui vulnera ferre movent:
At prosit tennes tibi nil nocuisse sagittas.
Est aliquid iaculis crimen abesse meis.
Quid faceres læsus, qui sic sine vulnere sævis?
Sanguine, nec cessas, iam nemo omne rubet.
Et, quasi parva feram, verbis quoque lædis amaris,
O his asperior linguaque, mensque rubis!
Abripit hæc fantem nostro quoque saucius igne
Nescio quis, sed non tactus ad ossa senex.
Atq̃ ita: Quid rapidas iactas, puer improbe, flammam?
Vrat cuncta tuus, te meus ignis, ait.
Me simul accensis vestigia figere prunis
Cogit, & in medio detinet igne pedes.
Heu malè tam sævis teneros vlcisceris ignes,
Tolle tuos, clamo, iam periere mei.
Non sic Antiphates in me, non sæviat Atreus,
Non qui mendacem torruit igne bovem;
Non qui sanguineos artus, & cruda voravit
Viscera: plus istis tu feritatis habes.
Talia vociferans auras plangore replebam,
Cum venit ignoti pallida forma viri,
Quique tuo toties alios, ait, vrere tentas,
Parce puer nostro saucius igne queri,
Clamores compesce: tuos sedabimus æstus,
Frigora si nullum, flammaque foedus habent.
Dixit, & in campum nivibus me raprat opertum,
Corpora que amplecti de nive facta iubet.
Hic, velut è terra fertur fecisse Prometheus,
Corpora de gelida finxerat ille nive.
Pugnabam levibus contra mala frigora flammis;
Sed victæ nivibus succubuerunt faces.
Stagnum erat: afflatus stagni frigentibus alis
Riphæus leviter vinxerat Euræ aquas.

Me trahit huc positus miles crudelior armis,
 Quàm fuit, infestà cùm tulit illa manu.
 Ille reluctantem pedibus, frustra que precantem
 Raptat, & in gelidæ margine silit aquæ,
 Et subitò secum stagnum rapit asper in altum:
 Discedens glacies pondere rupta fuit.
 Et collo tenus immergit, gelidisque sub undis
 Per longas cruciat membra tenella moras.
 Diffusum totos abiit mihi frigus in artus,
 Et glacies humeros, collaque læsa secat.
 Ipse mihi est visus con crescere frigore sanguis.
 Heu ubi tunc flammæ vis erat illa meæ?
 Quid tibi, clamabam, mecum est durissime rerum?
 Non tua sunt facibus corda petita meis.
 Quid tibi cum glacie, qui gaudes ignibus? an te
 Pœnitet ardoris, quo truculente cales?
 Curam hanc mitte puer: si qua est in pectore nostro,
 Illa sub his, inquit, flamma foveatur aquis.
 Hi flactus glacie pariter, vento que sonantes
 Nostro, si nescis, sunt in amore faces.
 At tua perdenda est, qua multos improbe gaudes
 Perdere, digna sub his flamma perire vadis.
 Sis licet igne patris, matrisque ferocior undis,
 Ille ferox modica nempe domandus aqua es.
 Nec priùs hinc, victum quàm te fateare, recedes.
 Hic spoliū de te debet habere lacus.
 Quamque vides stagni crescentem in margine, fagi
 Hoc in rugoso cortice carmen erit:
 Quod de Leucadia priscis à vatibus vnda
 Traditur, hic domito fecit Amore lacus.
 Hætenus: at nobis sensi torpere medullas,
 Inrimaque infelix serpere in ossa gelu.
 Hæc, & quæ taceo, sum passus plura, measque
 Quilibet in pœnas ingeniosus erat.

Ut licuit, madidis, & adhuc stillantibus alis
Proripui turpi me celer inde fuga.
Dum fugi, frondes inter, lucumque virentem
Vidimus in molli stragula picta toro,
Inque toro iuvenem : cohibebant arcta iacentis
Serica vincla manus, serica vincla pedes.
Me tremit hic viso : nodosque, & vincula pugnat
Rumpere : pugnantem fortiter illa tenent.
Tuque meis saltem, dixi, superaberis armis,
Aut reprimas victa, si potes, illa manu.
Ille (fide maius) linguam sibi dentibus aufert,
Et mea cum multo sanguine in ora iacit.
Non nocuisse mihi teneram cum sanguine linguam
Forfan, & hoc telum molle fuisse putas?
Credce mihi, mater, gravius non sensimus isto :
Igne, gelu, spinis acrius illud erat.
Ergo iterum fugi victus, lentèque volanti
Ipse loci limes iam propè visus erat.
Ecce virum nudo recubantem in cespite vidi :
Obruerat fessi lumina victa sopor.
Certa mihi saltem sopitum vincere spes est.
Victrices, dixi, sentiet ille faces.
Vix leviter distractus erat, sensitque ; mihi que
Percutit os plena terque, quaterque manu :
Percutit, & somno premitur : mihi protinus ingens
Naribus, & læso manat ab ore cruor.
Spes quoque tunc victa est : nam quæ superesset in
hostem,
Cui contra insidias excubat ipse sopor?
Undique sic pulsus, scelerata relinquinus arua,
Vix oneri penna sufficiente suo.
Dum feror, Hoc superest, pendens super æquora,
dixi,
Ut demicæruleis nomen amoris aquis.

Ante oculos nomen tua fors erat Icare, cum Sol
 Vicino pennas solveret igne tuas.
 Tunc didici, sensique miser freta longa remensus,
 Debilibus pennis findere quid sit iter,
 Finierat : flebant : & se non omnia posse
 Vincere, se victus teste fatetur Amor.

SIDORNIJ HOSSCHIJ,

ELEGIARUM

LIBER SEXTVS.

AD FERDINANDUM DEL PLANO
 E SOCIETATE IESU.

Dum Elegias meas sæpius exigeret.

Uid mihi desidiam toties, & crimen inertis
 Obijcis, & versus exigis vsque meos?
 Da veniam fasso: vix sunt mihi carmina tanti,
 Ut toties à te segnis, inerisque vocer,
 An quia non omni mitto tibi mense volumen,
 Me torpere putas, desidiamque sequi?
 Siqua fides, nec desidiam, nec pingua sector
 Otia, nec somnos præmia magna voco.
 Ut cupiam, dulcès nequeam dimittere Divas:
 Sirenes cymbæ sunt ea turba meæ.

Qui vacat, & torpet, nec, quid sint carmina, nescit,

Ille mihi lignum creditur, ille lapis.

Scribo; sed vt scripsi, damno rude carmen, & odi:

Exitus est studij ducta litura mei.

Verba miser frustra non provenientia quæro;

Aut quæ proveniunt, non placitura reor.

Nunc quoque, ni rursus dicturum, Ignave, timerem,

Hoc quodcumque vides, omne litura foret.

Nam mea dum priscais committo carmina scriptis,

Sive tuis Naso, sive Tibulle tuis:

Et pudet, & nostri subeunt fastidia venæ,

Meque rudem, quamvis non putor, esse queror.

Et modò Pegaseos demens accuso liquores,

Et modò laurigeri plectra, lyramque Dei.

Pulpita quin etiam, & calamos fregisse recordor,

Vtque puto, dolor hic, iraque iusta fuit.

Quin etiam nuper, Musæ discedite, dixi.

Doctæque cum vestris turba valete modis.

Musæ, dulce malum, ah quondam mea cura, valete:

Non ego sum, frustra qui miser esse velim.

Iam satis adverso cursum tentavimus amne,

Hæsit & in dubijs nostra carina vadis.

Phœbe vale: tua iam nobis insania longè est:

Illecebris vidcor posse carere tuis.

Risit, vt audivit Phœbus, vultuque sereno

Partem, inquit, fati disce, poeta tui:

Cum nec apis flores, nec amabit flumina cygnus,

Nec teneræ blandi tempora veris aves:

Tunc quoque tu Musis poteris spirare relictis,

Tunc quoque te nullus carminis vret amor.

Hoc tibi nec volucrum linguæ dixere, nec alæ,

Nec tibi sidereo lævus ab axe fragor,

Nec pecudum fibræ, venturi per fida signa;

Sed Phœbus: Phœbo scire futura licet.

Dixerat:

Dixerat : erubui ; sabitusque per ossa cucurrit ,
 Quem sæpè in venis sensimus antè, calor.
 Vera ramen dixi : verum quoque dixit Apollo ;
 Sed solet in Divis certior esse fides.
 Cura redit, teneros tantùm spectando libellos ;
 Si non aspiciam, sat meminisse fuit.
 Vincor, & adversas iterùm lubet ire per vndas :
 En iterùm in Syrtes, & vada blanda feror.
 Sic vbi deseruit Scaldim status æquoris æstus,
 Mox redit, & pleno rursus in amne tumet.
 At tu parce, precor, crescentes poscere lusus :
 Semper habent iustæ commoda magna moræ.
 Quod tumet Autumno maturis nectar in vuīs,
 Ante diem ingratus succus, & asper erat.
 Quid fuit antè seges, nisi spes, & inutile gramen ?
 Tempore proveniunt vina, segesque suo.
 Quid teneras prima segetes evellis in herba ?
 Quid de vix nata Massica vite petis ?
 Crescenti spatium da, Ferdinande, poetæ.
 Nunc herbæ, quodam tempore messis erunt.

E L E G I A II.

AD ADDRIANUM COOLS
 E SOCIETATE IESU.

Cùm ad scribendum hortaretur.

Sic te Phœbus amet, doctæque, Adriane, sorores,
 Et capiti nectant debita fœta tuo.
 An mea tam felix tibi Musa videtur, vt ævo
 Maius, & invidia condere possit opus ?
 Nam quid multa monens toties hortaris, vt ausim
 Credere me famæ, iudicioque tuo ?

Parce,

Parce, precor, leve tot stimulis impellere pectus;
Ne mea diligerem damna, monendus eram.
Scilicet Icarios miserum tentare volatus,
Et Phaethonteis curribus ire iubes.
Impetus est, fateor, nobis in carmina magnus;
Et pueris illis impetus acer erat.
Hic fuit exitio. Quoties caret impetus arte,
Frangitur, & vires conficit ipse suas.
Infelix Phaethon, quis te furor egit in illas,
Per quas sæpè pater palluit ire vias?
Ah! patrios tibi sat currus, insane, fuisset,
Et nitidas auro posse videre rotas.
Ignipedumque iubas mulcere, & lucida colla,
Gemmaeque admota tangere lora manu.
Et satis ingentes propriùs spectare columnas,
Nixa quibus rutili regia patris erat.
Nec minùs argenti radiantes lumine valuas,
Claraque formosis limina chrysolithis,
Purpureasque fores Auroræ, & plena rosarum
Atria securo tangere posse pede.
Tum neque præcipitem, Iove te feriente, dedissent
Fulminis ardentem igne, suoque rotæ.
Nec te populea flerent sub fronde sorores,
In silvam versis ad tua busta comis.
Et tibi, qui vitreo fecisti nomina ponto,
Frustrà solliciti cura, dolorque Patris:
Ni levior pennis, quæ te vexere, fuisses,
Hoc, ex quo rueres, non placuisset iter.
Sed, plumas captare leves, quas moverat aura,
Cereaque ignara rumpere vincla manu.
Hoc satis: & tutum fuerat sic tangere pennas,
Dum Pater ambobus triste parabat opus.
Tutiùs ò quanto numquam hic, Adriane, volasset;
Alipedes alter non agitalet equos!

Nunc

Nunc quoniam nimium, nimiumque est ausus
vterque,

Hic perijt pennis, curribus ille suis.

Sic redeunt, quicumque nimis sublimia tentant:

Et tu me pennas fumere, amice, mones?

Alta petat, quicumque sua gaudere ruina

Sustinet: à nobis sit procul ille furor.

Mi satis est humilem tenues errare per umbras,

Quà teneras lauros fons Heliconis alit.

Et spectare nemus, cuius sua tempora cingit

Frondebis, & vatum tempora cingit Honor.

Illic aspiciam lætis pendentia ramis

Barbita, sed digitis non temeranda meis.

Illic prisca tuos venerabor, Roma, poetas,

Et quibus hi certant, Græcia docta, tuos.

Et non cessuros priscis, nisi tempore, vates,

Æmula quos tantæ Belgica laudis habet.

Hos ego securus mirabor in æthera fama

Tendere; mirantem nulla ruina premet.

Hoc nostrum sit opus, curarum hæc summa mearum:

Hoc mea si ludat flumine cymba, fat est!

Me miserum! unde mihi subit hæc sapientia pectus?

Vtque prius, vacuum non finit esse metu?

Ite procul segnes curæ, procùl ite timores.

Non sunt sollicitæ carmina mentis opus.

Forsthan his vivam sapienter legibus olim.

Nunc me, nec pudor est, desipuissè iuvat.

Dum cavet, & metuit, magnis prudentia votis

Sæpè nocet; certè non favet illa meis.

Si nimium Æsonides ventos timuisset, & vndas,

Vellera Phryxæ num retulisset ovis?

Dædalus æterno clausurus carcere vitam,

Crederet se Cœlo nî foret ausus, erat.

Si dubium pavidus Martem vitasset Achilles,
 Illiacas victor quis lacerasset opes?
 Scilicet audendum est: audentes dexter Apollo,
 Et Musæ faciles, & furor ipse iuvant.
 Torqueor heu! nec fors pœnam pro laude repor-
 tem.

Terminus est altæ sæpè ruina viæ.
 Quidlibet eveniat: nocet hæc sapientia nobis,
 Qua neque, si cupiam, me puto posse regi.
 Nectimidos Virtus animos, nec Gloria curat:
 Vtraque torpentes deficit ante manus.
 Quo tu cumque vocas, faciles, Adriane, sequemur;
 Securi, quò nos fataque, forsque ferant.
 Iam mihi, iam multis, olim quoque nostra place-
 bunt
 Carmina, iudicio si placuere tuo.

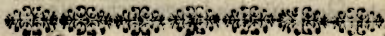
E L E G I A III.

AD MARCHIONEM AYTONÆ.

*Donec veniret Serenissimus Cardinalis, Infans Hispaniæ
 Ferdinandus, Belgij, & Burgundiæ
 Gubernatorem.*

Moncada, Aragonum genns alto à sanguine
 Regum,
 Quem proavis æquant fortia facta suis;
 Spes, & amor patriæ, Belgique extrema timentis
 In tam præcipiti tempore certa salus;
 Sive paras bellum trepidis fatale Batavis,
 Seu fraudes aperis, perfidiamque domas;
 Si licet, ingentes paulisper supprime curas,
 Et placidos vultus ad mea verba refer.

Et facies : vates tibi sunt in amore, manuque ;
Tunc queque, cū vatum carmine digna geris.
Non ego, quas alibi meritis impleveris cras,
Nec tua, quæ Cæsar prædicat, acta canam ;
Nec quot quā felix legatus adiuveris vrbes :
Forſitan hæc alios, nos bona noſtra movent.
Mi ſatis eſt, per te capiant quæ gaudia Belgæ,
Dicere, & auſpicijs cmina nata tuis ;
Et memorare diem, te quo Rex magnus Iberum,
Quod Superis curæ nos probat eſſe, dedit ;
Et dixit : Moncada regat, reddatque per vrbes,
Dum veniat Frater, regia iura meas.
Ille meos Belgas, quo cœpit Marte, tueri
Pergat, & occultis obuius ire dolis.
Poſſum ego, dum vigilat, fraudeſque avertit, & hoſtē,
Curarum partem ponere, Belga metum.
Dixerat : ingenti plaufu mandata feruntur :
Ipfæ ſibi reddi patria viſa fuit.
Nec ſpes vana fuit : nil conſurata nocentum
Fœdera, nil poſſunt hoc vigilante doli.
Teſtantur ſervata ſuo Bouchinia Regi
Mœnia, totque alijs oppida ſalva locis.
Tu quoque, cū fremeres animis infeſtus, & armis,
Quem ſis expertus, Battave, teſtis eris.
Intrepidus Moncada, animoque ipſe agminis inſtar,
Viribus oppoſuit millia multa tuis.
Ivit, & oblato certamine ſapè repreſſit,
Et modò terrentes terruit ipſe duces.
Ivit, & auſuros (vt erat timor) omnia fregit ;
Et rerum facies verſa repente fuit.
Hoc vigil, & curas animus ſimul acer in omnes
Fecit, & in Regem ſancta Deumque fides.

E L E G I A IV.

AD MATHIAM CASIMIRUM SARBIE-
VIVM E SOCIETATÈ IESU.

Poetam lyricum.

Romanæ fidicen citharæ, qui sidera tangis
Vertice, & ignavam despicias ales humum :
Pace tua, quamvis nec certius alta Cleanthis,
Nec Samij fuerint ora locuta senis :
Semita Dirçæi non est tamen invia cygni :
Ivit, & hanc pennis tepperit alter olor.
Nec minus est auræ, qua se levat æmulus ales,
Nec spatio nubes inferiore secat.
Nec malè ceratis ad sidera nititur alis,
Æquoreis nomen triste daturus aquis.
Æthereas animas testor, Zephyrosque, Notosque;
Et quæcumque tuos detulit aura modos ;
Si tua, Sarbievi, sperasset carmina Flaccus,
Et factum fieri posse putasset opus :
Forſitan æquari vatem non poſſe negaſſet,
Quem vigor in Cœlum, plurimaque aura levat,
Felix, credibili maior quem concitat ardor !
Iudicium ſuperas vatis, & orbis idem.
Non abit in peius ſemper vitioſior ætas ;
Nec quamvis ſemel eſt ferrea, ſemper erit.
Nomina noſtra ſuo eſt melior, dicique meretur
Aurea, carminibus nobilitata tuis.
Hæc ego vos, Muſæ, veſtroque in monte virentes
Iam pridem lauros edidiciſſe reor.
Hæc ubi cantantur, nec ſaxa, nec æquora ſurda,
Nec ſunt indomitæ turba timenda fera.
Vos eritis teſtes Getico ſub ſidere cautes :
Quique Lycaonio, Ponte, ſub axe iaces.

At neque solus habes auritas, Sarmata, rupes,
 Mirantéſve tenes, Viſtula, ſolus aquas.
 Et Rhodope, & ſcopulis veniunt plauſentibus
 Alpes,

Nullaque non montes gens videt ire ſuos.
 Hæc Rhodanumque, Padumque tenent, hæc
 carmina Rhenum,

Oblitos notas, vt priùs, ire vias.

Hæſit, sæpè Tagus, fuluaque reclinis in vna
 Dixit: Eunt auro puriùs illa meo.

Sæpè aliquis nulla vates hæc legit in vmbra,
 Et circum viridis protinus vmbra ſtetit.

Cui hæc, hæc gelida nemorum ſecurus in vmbra;
 Belga ſed, heu! lituos inter, & arma canit.

Sic tantum in patrijs cantaret; montibus Orpheus,
 Cum ſilvis itidem ſaxa ſecuta forent.

Nec minùs Aonias lapis aſcendiſſet in arces
 Evectus numeris, magne poeta, tuis.

Nec minùs his captus, qui vexit Ariona, delphin
 Æquoreis ludens exiliſſet aquis.

Me certè tua Muſa ſui dulcedine cantus
 Abripit, & memorem non finit eſſe mei.

Sæpè fui, ceu vaticinans, aliena locutus,
 Et fuit abrepti carmen in ore tuum.

Sæpè locuturus diuturna ſilentia feci,
 Aut rupit medios lingua retenta ſonos.

Mans abit, & ſubitò tacitum mirantur amici;
 Me rapiunt numeri, cygne canore, tui.

Sæpe iubes in Threicium capere arma tyrannum,
 Pænè minax digitis ſumitur haſta meis.

Sic ſuper nubes ſublimis, & æthera tendis,
 Ipſe levi videor nube repentè vehi.

Siue per Auſonios ſpatiaris lauriger hortos,
 Me Zephyri, & Floræ regna ſubire puto.

Seu tristes hilari solaris pectine curas,
 Defluit ex animo cura, dolorque meo.
 Sive pios castæ suspiras mentis amores,
 Vrimar : ardentes sunt tua verba faces.
 Denique me formas subito convertit in omnes
 Qualiscumque operis pagina lectatui.
 Hoc est & volucres cantu, fluviosque morari :
 Hoc est aerea ducere saxa via.
 Hoc est fulmineas auferre leonibus iras :
 Hoc agnis rapidos conciliare lupos.
 Pegasides Divæ, vestro date debita vati,
 Quæ possunt Clarium festa decere Deum.
 Quid precor ? exiles lauro redimite poetas :
 Vos mihi, si merui, nectite festa Deæ.
 Nam tua, Sarbievi, cùm silvæ plectra sequantur,
 Ad crines properat laurea sponte tuos.

E L E G I A V.

AD ANTONIUM SANDERUM IPRENSIS
 ECCLESIAE CANONICUM.

Cùm de Eucharistia scriberet.

Naturæ mores alij, causasque latentes,
 Et Cœli referant, Oceanique vices :
 Vnde nives, aut qua prorumpat origine fulmen :
 Tantus in elisis nubibus vnde fragor :
 Aut cur alterno tumidum mare ferveat æstu :
 An secum æquoreas Cynthia mutet aquas :
 Cur Boreas siccis, madidis cur evolet alis
 Ausset, & in fontes vnde perennis aqua.
 Hæc alij : tu dic illum, quem fulmen, & imbres,
 Et Dominum agnoscit mundus uterque suum.

Vade

Vade Deo plenus, quite sua sacra docentem

Non fuit humanas, vt prius, ire vias.

Te tua cura iuuet, quem nil mortale sequentem

Ducit in occulti conscia sacra Dei.

Hic res ignotas oculis, & sensibus hauris:

Quodque stupent Superi, pandis amoris opus,

Quanta, & quot faciant paucæ miracula voces,

Numine cum verbis adveniente, doces.

Vt Bacchi, & Cereris vestigia sola superlint,

Vtque tegant, quem non cernimus, illa Deum;

Vtque oculis legemque suam, moremque secutis

(Hi quoque falluntur) non sit habenda fides.

Ah! furor est oculos hic consuluisse, manusque:

Altior est tardis sensibus illa fides.

Demens, qui brevibus naturæ finibus arctat

Numen, & immensum claudit amantis opus!

Primus amor docuit naturæ excedere fines:

Primus amor nullum cœpit habere modum.

Ille etiam nobis epulas de Numine fecit:

Hic & convivas omnibus esse licet.

Sed tamen innocui veniant: procul impia turba,

Quam Venus, & vinum, prædaque, frausque

iuvant;

Cui scelus occultum malè conscia pectora terret,

Fabula cui præsens creditur esse Deus.

Conscia mens vt cuique sua est, ita semper in illam

Cum Domino veniunt vitæ, morsve suo.

Sic rosa turpe genus scarabæcs enecat illo

Quo capit, & castas nectare pascit apes.

Hæc, Sandere, doces: orbis probat: vna docen-

tem

Non fert Impietas, armaque vana movet.

Illam giganteo molitur bella furor.

Vecordes, quos hæc sub sua signa vocat:

Qui,

Qui, quia non capiunt, divina oracula damnant,
• Sensibus hæc menti sacra, Deumque suis.
Heu nox alta! Deo de se non creditur ipsi:
Illi est levior, quàm sua cuique fides.
I contra armatum solis clamoribus hostem,
I Sandere; tibi causa, Deusque favent.
Prisca Patrum series venit auxiliaribus armis:
Cum Latio in partes Græcia docta venit.
Et favet ipse tibi, pro quo pia bella capeffis:
Hac ope dux, miles, castraque solus eris.
Quaque feres gressus inimica per agmina victor,
Turbida disijcies cum duce signa tuo.
Ifelix, meritum victor molire triumphum:
Illius spatium, quàm patet, orbis erit.
Prisca Fides niveis præcedet vecta quadrigis,
Et dabit occultum signa venire Deum.
Ipse manu felix Cœlestia scripta tenebis,
Stans in laurigeris lauriger ipse rotis.
Ponè tuos currus captivo vincula collo
Turpi progenies edita Nocte feret.
Ibi detractis capiti Fraus perfida larvis,
Nudatoque suos deteget ore dolos.
Atque Odium veri, gaudensque ambagibus Error,
Consilijque experts, indocilisque Furor.
Impietas tortos agitans pro crinibus angues,
Per totidem linguas sibila vana dabit.
Totque trahi captam sese indignata catenis,
Discerpet colubros ore furente suos.
Hunc meritò, Sandere, parat tibi Fama trium-
phum:
At frustra meritis par cupit esse tuis,

ELEGIA VI.

IN OBITUM LAMBERTI VFRREYKEM,
EQVESTRIS TVRMÆ PRÆFECTI, AD SILVAM DVCIS
TORMENTI ICTV INTEREMPTI.

*Ex persona fratris, Ludovici Francisci, Baronis
de Geves, Audientiarij, &c.*

PLangite Picrides : citharamque aptate dolori,
Lætaque turbatis demite sarta comis :
Atratoque habitu lacrymis accedite nostris,
Aptaque funesto dicite verba die.
Occidit infelix Mavortis crimine frater,
Occidit, & secum gaudia nostra tulit.
Quod superest, mutam fusi lugemus ad urnam,
Et cineri lacrymas, altera iusta, damus.
Silva premebatur Batavis circumdata signis,
Nec spes obsessis parva salutis erat.
Fama prius, mox & miles percelluit hostem
Regius. Ah ! prohibet tangere plura dolor.
Instat Iber : Batavi erumpunt : in prælia missum
Te dolor, & virtus conscia, frater, agunt.
Non caput est tectum galea, non pectora scuto :
Pro scuto, & galea dextra, animusque tibi est.
Sic in sanguineam quondam leo prodit arenam,
Et viso tumidas excutit hoste iubas.
Non illum lato terrent venabula ferro,
Non illum valida lancea torta manu.
Pugna fit : impulso properè succurritur hosti :
Sed virtus numero cedere turpe putat.
Quid facis heu frater ? numero tibi cedere fas est :
Iam famæ satis est : ad tua castra redi.

Me miserum ! totum pulchrè temerarius agmen
Sustinet, & famæ nil nisi damna timet.

Collis erat : pugnam de colle videbat iniquam

Bergius, & : Redeant, signaque dentur, ait.

Signa tubæ dederant : illi parere coacti

Pugnando referunt in sua castra pedem,

Plauditur incolumi, mediaque è morte recepto :

Tam fortes procerat tangere quisque manus.

Macte animis frater : tibi Rex iam solvet honores,

Ad quos ipsa tibi Gloria fecit iter.

Expectat legio iam te Germana Tribunum.

Hæc meritis merces est tibi parta tuis.

Heu spes fallaces ! heu sortis vota futura

Nescia ! quàm parva stantque, caduntque
mora !

Quid miser exultas ? & Rex, & vivida Virtus

Imponunt capitiserta caduca tuo.

Frendet adhuc Batavus, tormenta que pergit in
hostem

Eminus, atque iras exonerare suas.

Machina detonuit : pila fulminis impete venit :

Tu cadis : avulsū dissipat illa caput.

Dextera tum primum, quæ sumpserat, arma remi-
sit :

Fortuito virtus vulnere tanta perit.

Voluitur in præceps hosti quoque flebile corpus,

Et tepidam latè sanguine tingit humum.

Chare iaces frater ; nec te tua dextera, nec te

Eripuit miseræ gloria parta neci.

Nil homini certum est : medijs transversa trium-
phis

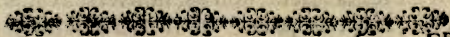
Mille repentè vijs mors inopina venit.

Non hic scuta valent, non æs, non ferrea cassis :

Non, Neptune, tuamœnia structa manu.

Quam

Quam bene pugnabant olim, cum moenia cives,
 Cum vigor, & robur gloria Martis erant;
 Cum spes in dextris, cum quod mittebat in hostem
 Bellica tormentum tela, lacertus erat.
 Tunc poterant fortes virtutem extendere factis;
 Tunc suus ex merito quemque manebat honor.
 Tunc aciem contra, belli mora, stabat Achilles:
 Tunc Hector murus civibus alter erat,
 At nunc, si redeant, Therfites sternat Achillem:
 Hector ab ignava concidat ipse manu.
 Ah pereat, quisquis fatalem repperit usum
 Pulveris, & saevo fulmine peius opus!
 Pila satis fuerant, & lethifer arcus, & ensis.
 Cur ad fata novas repperit ille vias?
 Imbuere, ut quondam Siculi fabricator aheni,
 Ipse suum primus debuit auctor opus.
 Tene igitur, frater, discerpit ahenaea pestis?
 Debuit haec titulum mortis habere tuæ?
 Hei mihi! quam multos globus hic percussit in vno!
 Spes nostræ quantas abstulit ille domus!
 At tu dignus eras satis melioribus uti,
 Pluraque virtutis præmia ferre tuæ.
 Sed tamen hoc melius, quam si sine laude perisses,
 Et procū ignota contegereris humo.
 Nunc tua te virtus magnis heroibus æquat,
 Gloriaque ad cineres, & tua busta sedet.
 Raraque res pietas, sanctique in milite mores
 Altera militiæ fama fuere tuæ.
 Quæ licet, hæc nostrum minuant solatia luctum;
 Hæc laudes totum te venire mori.
 Terra tuos cineres accepit, cætera Coelum.
 Famaque: pars minima est, quam tegit urna, tui.

EPISTOLA HEROICA.

ALEXANDER FARNESIUS,
DVX PARMENSIS,

PHILIPPO II. HISPANIARVM REGI.

*Suadet, ut in urbibus Belgij à se recuperatis Collegia
Societatis IESV colloquet, singula pro arcibus
futura.*

ENiterùm iustam Deus, & Victoria causam,
Proque tuis, & te quæ geris arma probant.
Auspicijs, Rex magne, tuis Antuerpia cessit :

Quo steterant hostis, stant tua signa loco.

Ære sonant turres, tormentis mœnia : plausu
Pars populi melior, totaque castra fremunt.
Ignes, lætitiæ testes, per compita lucent :

Pulsâ loco Pietas ad sua templa redit.

Ipse triumphali se cingit arundine Scaldis :

Supple Cuius eant, ipsæ scire videntur aquæ.

re Vrbs tam firma situ, tam lato flumine tuta,

corrupta Invia virtuti credita panè fuit.

con Hæc tamen vrbs, flumenque tuo iam Marte
receptum

Spem facit hoc recipi cætera posse modo.

Vrbs tibi succubuit, cuius dum mœnia lustrat,
Vallaque cum fossis, ingeniumque loci,

Et lato ad muros spatiantem gurgite Scaldim,
Voluentem refluas, æquoris instar, aquas,

Tanti operis molem humano cessisse labori

Ipse fidem victor vix sibi miles habet.

Ex quo scuta virum, galearque, & fortia voluens

Corpora purpureis Mosa cucurrit aquis,

Cum

Cum Traiectinos infecit sanguine muros
Perfidiae vindex militis ira tui,
Nulla fuit tanti victoria, nulla triumpho
Dignior : hac visa est Belgica pænè capi.
Flandria nunc salva est, nunc salva Brabantia; totque
Oppida quæ cepi, nunc ego capta reor.
Nunc de num (gratare tibi) tot vicinus vrbes,
Quot rapuit pulso noster ab hoste labor.
Vicinus heu vrbes, tumidum non vicinus hostem :
Victus adhuc vires; telaque fractus habet.
Tela, quibus frustrà clypei, galeæque resistant,
Nec quibus occludant murus, & vnda viam.
Quas habeant victi vires, quæ tela requiris,
Quæ dextra frangi non puto posse tua?
Sunt scelera, & fraudes, quas suggerit impius error,
Qui se fucata religione tegit.
Non hoc militibus, non hoc compescitur armis,
Hoc nulla belli vincitur arte malum.
Obijcias illi cum turribus ardua celsis
Mœnia, quas & humus, quasq; habet vnda moras;
Transiliet fossas, muros penetrabit, & arces,
Invenietque sibi, quâ via nulla, viam.
Mille seras portis, & ahenos obijce postes;
Laxabit nullo claustra, serasque sono.
In portis vigilet, vigilet per mœnia miles;
Quâ furtim subeat mœnia novit iter.
Troia stetit sospes, dum virtus miscuit arma,
Præliaque oppositæ conseruere manus,
Non armis illam Cœlestibus acer Achilles,
Non gemini Atridæ, non Telamone fatus,
Non anni domuere decem, non mille carinæ :
Tam fortem exitio fraus tamen vnda dedit.
Fraus metuenda tibi est : fraus Religionis amictu,
Tecta caput longa protrahit arma mora.

Ille furens latè per campos errat, & vrbes :
Horrida Styx illa nil, puto, peius habet.
Crinibus abruptos in vulgus proijcit hydros,
Pestiferaque implet pectora tacta lue.
Hæc ferro, & flammis, hæc cæde, & sanguine gaudet:
Inijcit hæc avidas in tua iura manus.
Vnica lex illi nullas agnoscere leges,
Quas libertati credit obesse suæ.
Pro Superi ! quid non peior successibus audet,
Dum lex, & iudex, & Deus ipsa sibi est ?
Ipso perfidiæ, & scelerum molimine credi
Sancta cupit : Causam Numinis, inquit, ago.
Plus tibi quàm Mavors nocet hæc : hæc vna rebellat:
Hæc amat in dominum quæ gerat arma suum.
Nec parcat Superis : Superos explodit, & ipsum
Accusat scelerum, quæ facit ipsa, Deum.
A se direptis infert incendia templis ;
Invitis fiunt ignibus illa cinis.
Cumque videt flammæ, animos accendit ab illis,
Adjicit & factis verba nefanda suis.
Vrite cum templis Divos, ait, vrite, flammæ,
In Divos animi pignora clara mei.
Talibus indignas sese exhortatur in iras,
Quodque Deum lædit, fasque, piusque vocat.
Quæ violat Superos, quæ Cœlū oppugnat, & ipsum
Numen, Principibus parceret illa suis ?
Nec terras malè grata tuas spoliaret, & vrbes ?
Nec, quidquid raperet, crederet esse suum ?
Credat vt esse suum, satis est rapuisse : rapinis
Pascitur ; has belli præmia iusta vocat.
Sed quia bacchantem reprimis, frænasque rebellem,
Nec sinis vt spolijs crescat inulta tuis ;
Et quia, quæ rapuit, repetis, repetita tueris,
Teque tuis opibus ne premat illa, vetas ;

Acriùs insurgit, convitiaque insuper addit,
Teque venenato livida dente petit.
Te vocat immitem iusto pro Rege tyrannum;
Quodque sibi credat mobile vulgus habet.
Hoc odium teneros cum lacte instillat in annos,
A teneris discit te violare puer.
Nota cano: non hoc, quamvis sit perfida, quamvis
Vana sit, & mendax, ipsa negare potest.
At tu bella moves, & multo milite pugnas,
Vt rapias illi quod priùs illa tibi.
Quid tamen arma iuvant toties victricia, quidve
Ante tuos supplex Flandria tota pedes?
Si maneant animi, quales, dum bella gerebat,
Telaque si solæ deposuere manus?
Si maneant animi sub amica fronte rebelles,
Et subito erumpat credita flamma cinis?
O quoties vincenda tibi tua Belgica restat!
O quoties Hydræ colla secanda novæ!
Hei mihi si frustra superasse tot oppida dicar,
Et toties frustra victor in hoste fui!
Vt tamen has vindex extinguere sanguine flammæ
Coner, & vltrici cæde piare nefas,
Vtque rebellantes tibi se submittere cogam,
Invitosque tuo subdere colla iugo,
Quid tibi submittent nisi vultum rursus, & ora,
Quæque iterùm fallant, quid nisi verba dabunt?
Credemus verbis iterùm celantibus iras,
Expertis, flammæ quas tegat illa cinis?
Eheu, quàm facile est animum non prodere vultu,
Quodque in mente latet, dissimulare nefas!
Ergo age, bellorum cum bellis ejice causam,
Inque suo tantum semine tolle malum.
Cum qua venerunt, discedent bella; redibit
Hac abeunte, abiit quæ veniente, fides.

Marte tuo pellis non est superabilis illa :
Si posset subigi Marte, subacta foret.
Infesto medici non sanant omnia ferro
Vulnera, nec quodvis tollitur igne malum.
Apta suo hæc medicina loco est : quibus obfuit
ignis,
Sæpè salus membris succus, & herba fuit.
Me quoque deficiunt artes : mea ferrea dextra est :
Vix mollem hæc possunt vulnera ferre manum.
Et tamen ut coeant, quaque est opus arte leventur,
Iudice me possunt militis illa manum.
Quæ tanto cupis, & que malo, possitque mederi,
Turma virum est : IESV nomen & arma gerunt.
Cum studia illorum (memini) moresque notasses :
Gens hæc, dixisti, nomine digna suo est.
Illa tuis addet, quod adhuc, Rex magne, trium-
phis
Defuit, & tandem plena trophæa feret.
Et quoniam sanare tuos, non perdere mens est,
Vtilis hæc victis hostibus hostis erit.
Non illi validis torquentur pila lacertis,
Nec sævo rigidum cingitur ense latus.
Nec gerit illa manu clypeos, nec spicula versat,
Nec ferro pectus, nec tegit ære caput.
Prisca fides illi, pictasque ante omnia curæ est :
His armis acies instruit illa suas.
Bella movet vitijs, virtute armata, Deoque,
Pulsaque sæpè suis sedibus illa fugat.
Vidi ego iuratos in mutua vulnera cives,
Qua tulerant ferrum, foedus inire manu.
Qui tantos motus, tantos compesceret æstus,
Ex isto solers agmine miles erat.
Viribus invadit, quoscumque invadit, amicis
Hæc manus : illa nihil palmarum timoris habet.

Aversas blandè capit hæc violentia mentes.

Ingenio populi convenit illa tui.

Adde, quod in teneros dum pervigil excubat annos,

Discat ab hæc, quid sit turpe, decensque, puer.

Discat &, vt Regum Domino, rerumque parenti,

Sic quoque servandam Regibus esse fidem.

Viderat hanc aciem, totoque expalluit ore

Impietas, vanas intonuitque minas.

Adversasque suis formidans artibus artes,

Crescit in exitium gens, ait, ista meum.

Gens pia, cresce precor, furiamque exscinde
nefandam;

Quod perdit populos regnaque, perde malum.

Tu monstri fraudes oculos deducis ad ipsos:

Tu quæ tecta cupit probra, latere vetas.

Per te mille doli, per te mendacia mille,

Fictaque religio, perniciesque patent:

Stulta quibus levitas, hebetisque amentia
vulgi

Plaudit, & insana credulitate favet.

Nil nisi libertas deceptis semper in ore est,

Ah quantum miseris impositura iugum!

At tu consilijs, precor ò, Rex, annue nostris,

Si tibi, si cupias consuluisse tuis.

Dum licet, illorum clades averte tuasque,

Et dubijs rebus, quam potes, affer opem.

Vt validum bello frangas, & viribus hostem,

Et Batavo figas regia signa solo:

Summa tamen belli restabit, vincere victos:

Huic operi vna cohors deficit, & vna sat est.

Vnam militiæ, vt vincatur Belga, cohortem

Adde tuæ: castris deficit vna tuis.

Illius auxilij citiùs, vigilique labori,

Quàm Marti cedit gens tibi chara tuo.

Illa cohors, belli causas, fera pectora plebis
 Flectet, & imperijs reddet amica tuis.
 Vincant castra viri, Belgas hæc vincet; & hostem
 Hac subiget, qua plus parte timendus erat.
 Hanc tua militiam partire per oppida victor :
 Quotque datis stabilem iusseris esse locis,
 Tot, mihi crede, tuis impones vrbibus arces,
 Quæ faciant, ne quis restet ab hoste metus.

EPISTOLA HEROICA.

HIPPOLYTUS PHÆDRÆ.

Responsio.

Mirabar, quid crebra tibi suspiria vellent,
 Fixaque luminibus lumina sæpè meis.
 Et blandæ nimium voces, quæque ora silentis
 Mutato toties signa colore dabant.
 Nec poteram veræ similem mihi fingere causam;
 Cur gemitus nullo læsa dolore dares.
 Iam scio, tendebas casses mihi : detegit illos
 Impia sacrilega littera scripta manu.
 Non tibi lædendi studium, dignumque novercæ
 Ingenium, quamvis magnus, ademit amor.
 Privignis aliæ miscent aconita novercæ,
 Tu me, quam possis lædere, peius amas.
 Perlegis? an primis te frangit epistola verbis,
 Tollere cum voto spem quoque visa tuo?
 Perlege; sed timeo, ne scribam mollius æquo,
 Et desint animo ne mea verba suo.
 Nec rescriptissem : sed, ut es sine mente, veremur,
 Ne tibi tu dicas: Vicimus, ille tacet.
 Ut tibi sim facilis, nec, quæ petis, ipse recusem,
 Turpiter, & nullo victa pudore, rogam.

Quod

Quod simul vt legi, de Divis questus, & ipso,
 Situus est proavus, quem pudet esse, love :
 Iuxta hoc probum, dixi, turpisque, tuumque
 Dissimulas, & adhuc credis esse Deus ?
 Placete, pater, crimen : quid in alta Ceraunia scævis ?
 Aut quid in immeritum fulmina perdis Athon ?
 Hæc spectas, & adhuc spectaris Phœbe ? neque illa
 Visa Thyestæa res tibi digna via est ?
 Non trepides avertis equos ? non conscia saltem,
 Ne videant neptem, lumina hube tegis ?
 Sic vbi te iussæ Superum devovimus iuræ,
 Visa minor merito nostra querela tuo est.
 Scilicet idcirco populos vitamus, & vrbes,
 Illecebrasque aulæ, scæmineosque choros ;
 Idcirco silvas colimus, castæque Dianæ,
 Laude pudicitia, proxima cura sumus,
 Vt spoliū nostri referas infame pudoris ?
 Hoc meruit virtus, hoc meus ille rigor ?
 Talia conanti merito tibi dicere lingua
 Hæsit, & in primo destitit ore sonus.
 Non calamum excussit digitis scribentibus horror ?
 Non opere in medio dirigere manus ?
 Non subiit saltem mandantem talia ceris
 Te pudor ? at ceras erubuisse reor.
 Quid queror extinctum tibi non venisse pudorem ?
 Pessima facundam te quoque causa facit.
 Exemploque Iovis tam detestabile crimen
 Contendis fieri posse, nec esse nefas.
 Hoc proprium sceleri est : larvam tibi semper honesti
 Quærit, & hoc velo cœpta pudenda tegit.
 Invitam sed ais, qui Divis imperat ipsis,
 Et Divum Deus est, scribere iussit amor.
 Ficta canis : nocuisse tibi sua tela, suisque
 Vri te flammis ipse Cupido negat.

Stipite te Stygio, sanieque tumentibus hydrys
Perculit, & stimulat de tribus vna soror.
Nec regnat lascivus amor (quid inania fingis
Regna?) nec in superos ius habet ille Deos:
Casta Dijs mens est, casti sine crimine mores,
Et Cœlo digni, dissimilesque tuis.
Sed finxit Superos peccandi exempla libido,
Vt nil turpe sibi duceret esse nefas:
Pirithoum Theseus, inquis, nobisque, tibi que
Prætulit: hoc quæ te credere causa iubet?
Nemo igitur fidum colat, aut inviset amicum:
Si facit, externum prætulit ille suis.
Quod carpis furiosa, tuoque in coniuge damnas,
Laudares, sana si modò mente fores.
Nomen inextinctum longo laudabilis ævo
Est habitura Patris, Pirithoi que fides.
Quid sit amor, fentis? furor est: post omnia
mentem
Eripit: exemplo res manifesta tuo est.
Quid quereris fratrem clava cecidisse trinodi?
Opprobrium vestræ sustulit illa domus.
Quod nisi fecisset, cæsus Pater esset ab illo.
Quis non, quod Theseus fecit, in hoste facit?
Curæ cuique sua est medio in discrimine vita:
Natura, vt perimas, ne perimare, docet.
Quamquam hæc culpa tuæ est, si qua est modò
culpa, sororis:
Illa viam docuit, consiliumque dedit.
Iudicium tibi pervertit, mentemque libido:
Quæ bona sunt damnas, impia facta probas.
In vitij recti speciem reperire laboras,
Ipsaque te virtus iudice crimen habet.
Crimen amicitia est, crimen tibi, nolle perire:
Res pia, quem ratio damnat, & horret, amor.

At repetit pœnas maternæ iniuria cædis :

Saucia Theseo concidit ense pater.

Esto : me genitor, quo matrem, læserit ense :

In te quod fecit, præter amare, scelus ?

Quàm benè Theseo caderes quoque victima
ferro !

Et, si digna Dij dent tibi fata, cades.

Occidit infelix sine causâ, & crimine mater :

Non satis in pœnas mors foret vna tuas.

Quam mihi tu suades, vindicta est tetrior illo

Crimine, quo genitrix à patre cæsa fuit.

Scilicet incesti causam placabimus umbram,

Pessima tu pellex, peior adulter ego ?

Si quid adhuc manes, matremque à funere posses

Lædere, quid gravius, quod pateretur, erat ?

Tene ut amem, quæ, cum revocas delicta parentis,

Me laceras ? nam sunt dedecus illa meum.

Ad genus, & natos maiorum infamia transit.

Huic pater est ; illi causa ruboris avus.

Tantalus est Pelopis, Menelai dedecus Atreus ;

Natarum Danaus, Patiphaeque tuum.

Multa patri licet obijcias, tamen omnibus illis,

Quod tibi nunc votum est, turpius esse puta.

Nec refero cæsæ solatia nulla parentis :

Fœmina iam non est vila verenda mihi.

Nunc omnes odisse licet : nunc odimus omnes ;

Te quoque, quam soleo matris habere loco.

Atria vestibulum sunt aulæ vasta paternæ :

Pendet in his veterum barbara præda ducum.

Hic spectare licet pictas ex ordine pugnas,

Cæsæque Thesea plurima monstra manu :

Immanemque suem, populumque è nubibus ortum,

Et bovis, & fratris cornua fracta tui.

Cercyonemque, Scininque, & cum Scirone
Procrusten,

Et pulsata nigri tertia regna Dei.

Hæc mihi spectanti, quamvis in imagine tantum
Visa, tamen causæ sæpè fuere metus.

Te tamen hæc inter pictam si monstra viderem,
Tu mihi, tu terror maximus vna fores.

Et meritò: quid namque tuis furiosius ausis?

Nullum odium est isto maius amore scelus.

Quòd magis admirror, quid sit tibi scribere, famam
Nunc quoque cum violas, labe carere tuam.

Quam, si labe vacat, cur non stultissima servas?

Cur, quod habes, summum prodigis ipsa decus?

Pulchrius hæc magnos ornat, quam purpura,

Reges:

Hinc sceptrum, hanc titulos, hanc diadema puta.

Hæc sine dedecorant honor, & sua nomina magnos:

Hæc sine maiestas Regibus ipsa probro est.

Nec tamen, ut iactas, fama est tibi criminis expers.

Perdidit hanc, quisquis non retinere cupit.

Quod tibi præ nostris sordet tua regia silvis;

Iudice me, silvæ te quoque, Phædra, decent.

Sed quales, meritoque, tuam tenuere sororem,

Cum sine se Thesei vidit abire rates.

In quibus humani nusquam vestigia cultus,

Sed videas solis cognita lustrateris.

Illic verandi studio tendere licetbit;

Illic horteris per iuga summa canes.

Ut pedibus nostras tangas impura nefandis?

Si ferat hoc, silvis non benè virgo præest.

Nec tibi mens damis, nec mens est retia cervis

Tendere, nec cursu præmia nostra sequi.

Præda tuis ego, quam captares, retibus essem:

Præda ego, per silvas quam sequerere, forem,

Antè precor novus Aethon in montibus errem,
Et lacer à canibus devorer ipse meis.

Quòd Venerem tollam, quòd agam sine coniugo
vitam,

Est mea iudicio rustica silva tuo.

Rustica sit sanè, vitijs aulæque, tuisque

Dum caret, & casta est, quodque sequamur,
habet.

At studijs est clara meis : infamis, & ipsis

Detestanda feris, te veniente, foret.

Cur, ne deficiam, metuis mihi ? nempe labores

Alternæ requie, vitæque nostra carent.

Falleris : alta quies sibi mēns est conscia recti ;

Hac fruor, hæc semper pectora nostra fovet.

Hæc mihi per montes, præruptæque saxa vaganti,

Qua recreor, comes est, ægræque corda levat.

Quàm iuvat hic aulæ strepitu, fumoque carentem,

Et procul invidia vivere, teque procul !

Ad requiem satis est patulæ sub tegmine fagi,

Et temerè in viridi procubuisse solo.

Illic è silvis veniens, aut vallibus aura,

Frondeaque ardores sat levat umbra meos.

Intereà gemit in patrijs avis Attica silvis,

Et violare toros admonet esse nefas.

Quid requiem ingeminas ? requies in crimine nulla
est.

Ex illo, si qua est, nata Megæra fuit.

Hoc vnum tædis animos ardentibus vrit,

Hoc vnum Stygias condit in ossa faces.

Ipsa tuas furias, & cæcos consule motus :

Non secus ac thyrso concita Baccha, furis.

Mentis inops raperis, nec adhuc, nisi mente, scelestas :

Si se peccasses, quòd raperere modo ?

At mihi (sic dives promissis littera spondet)
 Coniugij dos est Creta futura tui,
 Nil agis: vt violem tam sanctæ foedera legis,
 Non mihi tu tanti, totaque Creta tua est.
 Regna mihi spondes? vt te, sic odimus illa.
 Quæ mihi sunt odio, finge placere tamen.
 Qui potiar, nisi per fratrum, patrisque cruorem?
 Hoc quoque tu suades? hoc tuus ausit amor?
 Ah! te Demophoon miseror, teque inclyte Theseu:
 Te, quia Phædra vxor; te, quia Phædra parens.
 Forsitan hostiles iras, aut bella timetis:
 At Phædræ vobis est metuendus amor.
 Este tamen de me securi: tendere solis
 Insidias labor est noster, eritque feris.
 Vnicaque ambitio est, ne figat missi lacertis
 Alterius plures, quàm mea cuspis, aprôs.
 Quid mihi cum Regnis? si Rex, qui sustinet angî,
 Et semper trepida sceptrâ tenere manu.
 Omnes si Superi dicant mihi: Regna capesse:
 Hostibus hæc, dicam, Dij date, quæso, meis.
 Hei mihi, curarum quot millia, quotque timorum,
 Quot luctus circum regia tecta volant!
 Nec Regno careo: Regnum mihi libera mens est,
 Et proba, quam captam nulla cupido tenet.
 Imperat hæc odijs, & amoribus; imperat iræ,
 Et domat imperio spemque, metumque suo.
 Exulat hinc procerum livor, scelerumque repertrix
 Ambitio, & quidquid sceptrâ timenda facit.
 Et Regnum mihi sunt silvæ: dominamur in illis,
 Deque feris, tamquam gente, tributa peto.
 O valeant populi, Regum tormenta suorum:
 Ingenium sensi mitius esse feris.
 Has inter Pietas habitat, Rectumque, Pudorque,
 Cœlestesque ipsi: non habet aula Deos.

Historias quid stulta moneas peccare docentes?

Te petis, & telis conficis ipsa tuis.

Ex his, quos memoras, cuius placet exitus? aut
quod

Flagitium lentè poena secuta fuit?

Arserit Oenides in Mænalia Atalanta;

Prima sepulchralis fax fuit illa rogi.

Infelix iuvenis pariter cum torre flagrabat:

Tam miseri mater funeris auctor erat.

Mater erat: quid si, quod tu mihi, Phædra, fuisset?

Ah! ego sic potius sim tibi flamma, precor.

Vulcani temerasse torum quàm nollet Adonis,

Tunc cùm fulminei dente cadebat apri.

Auroram Cephalus, Cephalum vindicta secuta est,

Dum procùl vxorem credidit esse feram.

Credidit, & misso rupit præcordia telo:

Exitio, vnius vulnus utriusque fuit.

At tu, si pudor est, exemplis talibus uti

Parce: fugam sceleris, non scelus illa docent.

Pœna comes culpæ est: specta modò singula:
numquam

Impuros claudo deserit illa pede.

Nemo nocens impunè fuit: si cætera desint,

Mens sibi delicti conscia poena sua est.

Sic mihi pro stimulis addis, stultissima, frænos,

Et me, ne faciam, quod petis, ipsa moneas.

Esse putas aliquid, si fratrem Iuno, virumque

Det tibi, quod me sis præpositura Iovi.

At mihi si vel te, vel Erinnyda nubere cogat

Iupiter, huic dicam: Me, Dea tristis, habe.

Fata quid accusas? si vis ea vincere, vinctes.

Præ tendis vitio nomina vana tuo.

Cur metuis, vesana, parùm Minoia credi?

Curve times, ut sis dedecus ipsa tuis?

Pone metum tamen ; vt possis Minoia credi,

Quod pctis à nobis, hoc voluisse fat est.

Peccavit, quicumque cupit peccare : voluntas

Sola, nec admissio crimine, crimen habet.

Iam iam Cecropias hæc ibit fama per vrbes,

Et quâ spargit avus lumina, rumor eris.

Ipsa tui fies index manifesta doloris :

Conceptum haud poteris dissimulare nefas.

Cur ita vaticiner, quæris ? quia victa furor es.

Talis amor furor est, iudiciumque sui :

Si tamen hoc vrget fatum Minoidas : at nos

Sanguis Amazonidum, turba pudica, sumus.

Si legem legi vis cedere ; cedat honestæ

Turpis, Amazoniæ Gnostia, vestra meæ.

Sed benè conveniunt contraria, iudice Phædra :

Nam nitor, & nostro pulvis in ore decet.

Et rigor, & cultus, & vincti flore capilli,

Neglectæque decent, & sine lege comæ.

Horrida nunc placet, huius sitisque accommoda silvis ;

Quæ primùm placuit, candida vestis erat.

Et cur non mores potius imitare pudicos ?

Hæc tibi, non formæ laude probandus eram.

Cum faciem tantùm laudas, cultusque, comasque,

Ponentis laqueos vteris arte lupæ.

Sic blandum tenui dum fundit arundine carmen,

Decipit incautas carminis auctor aves.

Credula sic tenero dum Siren pectora cantu

Mulcet, in exitium, cæcæque saxa rrahit.

Scimus, quæ lateant illo sub gurgite Syrtes.

Nostra per has numquam cymba feretur aquas.

Nec precibus, nec me lacrymis, nec laude movebis,

Hic pergam silvis durior esse meis.

Hoc scopulos vincam, montanaque saxa rigore :

Quem melius celebres, me decet iste rigor.

Vt pelago rupes, tibi sic rigor ille resistet.
Sentiat hoc vno vir tibi, Phædra, modo.
Interea caput hoc, incensa dolore repulsæ,
Mille per insidias docta noverca pete.
Ex quibus vt partem vitemus, non tamen omnes,
Quamlibet admissis effugiemus equis.
Sive tamen ferro me perdes, sive veneno,
Multo, quàm nunc es, lenior hostis eris.
Non ego, ne peccem, discerpi in frustra recuso.
Sæpè, quod est durum ferre, tulisse iuvat.
Et iuvat, & pulchrum est vitæ præferre pudorem.
Sic occumbentes mors vetat ipsa mori.
Evenrura cano : sic nobis somnia dictant.
Non mea sunt nulla somnia digna fide.
Nunc deturbari videor mihi rupibus altis ;
In mare nunc inergi, vorticibusque premi.
Nunc mihi nocturnis fodiuntur viscera telis,
Perque cor, & venas ensis inanis abit.
Excutiunt pavidos simulacra minacia somnos,
Vt vigili quæro vulnera vana manu.
Nunc loris velut implicitus raptorque, trahorque,
Quàque trahor, longas sanguine signo vias.
Astitit ipse nigris Morpheus mihi nuper in alis,
Et querulo tales edidit ore sonos :
Infelix iuvenis, tua, si potes, effuge fata.
Non tibi nox vanos obijcit atra metus.
Mox inhibens cursum fugientis : Siste quadrigas,
Inquit, in ancipiti ne lacerere fuga.
Sic ait, & somnus me deseruere, Deusque :
At non deseruit pectora nostra pavor.
Inde vigil mecum repetens mea somnia, dixi :
Nox aperit nobis, quod feret vna dies.
Namque per hos semper volitas manifesta tumultus :
Igne micant oculi : dissipat aura comas.

Et modò ceu tædas fugienti tendis in ora :

Et modò ceu stimulas in mea fata patrem.

Hec me non modicè, fatcor, spectacula terrent ;

Parte aliqua voto sunt tamen apta tuo.

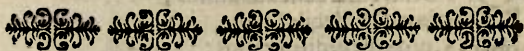
Ad nos dant aditum, & patimur : sic denique,

Phædra,

Non aliter nobis aspicienda veni.

Qua me cumque petes rabie, quocumque furore,

Nil audere tuo peius amore potes.

AD MAIOREM DEI
GLORIAM.

IACOBI BIDERMANI

E SOCIETATE IESU.

HEROVM EPISTOLÆ.

PROGRAMMA

Ad Angelum Tutelarem.

Qui quondam fragiles, rudesque Custos,
Fovisti teneri clientis annos;
Et vestigia parva, debilesque
Iuvisti Comes expedire gressus:
Mox per devia te sua curiosæ
Errantem pede libero laventæ,
Servasti, pius; ultimæque cladem
Cavisti miserabilem ruinæ:

Nunc, ò nunc, ades Aliger; tuisque
Totis utere viribus. Minantur
Iam clades aliæ; novoque magnæ
Incitant animum timore curæ.

En filium secat Atropos; diemque
Coepit dicere Prætor: ad supremum
Magni Iudicis evocor tribunal:
Oranda est ibi causa, Sordidatum
Tu causa iuva in ardua clientem.

Prælusit incus interim libellus;
Et penna faciem illius tremendæ
Depinxit lacrynamque palæstræ.
Erravit liber, inquis: illa quondam
Est multo tibi tetrior futura.

Ah cessa, bone Tutor; ah palæstræ
Illius faciem efferare cessa.
Est nobis fera plus satis vel ista.

IACOBI BIDERMANI

HEROUM EPISTOLÆ.

LIBER PRIMVS.

DE QUATUOR NOVISSIMIS.

EPISTOLA I.

Argumentum.

Alexius, cum à desponsa Virgine clam profugisset, suis, ut rediret, urgentibus, gesturum se morem pollicetur; dum consuetudo prius, quæ Romæ invaluerat, aboleretur. Quærentibus, quam consuetudinem? diceret; homines ibi, respondit, mori consuesse. Inhumanam utique patriam esse, quæ tam barbarum morem permitteret. Negantibus illis, mutari hunc morem posse; aliam ergo se patriam quæsiturum, scribit, in qua consuetudo tam odiosa non ferretur. Sur. Metaphrast. Martyrolog. 17. Iulij.

ALEXIUS VOLUNTARIUS EXUL, MŒSTIS PARENTIBVS.

De mortis horrore.

I Itera, quæ vestris mihi venerat vda querelis,
Vda fuit lacrymis ter quoque facta meis.
Omnibus in verbis inerat dolor: ipsaque
pronas

Materies oculis sufficiebat aquas.

Nam queritur, mœstos hærede carere penates;
Speratoque orbos esse nepote lares:

Et domino famulos squallere iacente : nec ullum,
 Quò domus aspiciat nobilis, esse caput.
 Et partum proavis, atavisque potentibus aurum,
 In quos condatur, non reperire sinus.
 Adde ; tot immensi flaventia iugera campi,
 Totque iterum patrij culta vireta soli :
 Totque iterum valles, tot in altis montibus arces ;
 Plenaque fumosis atria imaginibus :
 Hæc, & mille rogant lacrymis vnà omnia magnis,
 Tam fastiditæ cui famulentur opes ?
 Talia cum legerem, potui contemnere lecta,
 Digna que vix oculis illa putare meis.
 Verùm vbi Patris ego mandata suprema iubentis,
 Maturare citos ad sua busta gradus,
 Utque deinde preces, & vultu damna capilli,
 Pectoraque incussa legi ego tuncsa manu ;
 Immauere pijs (fateor) mea lumina guttis :
 Turpe erat in tali non lacrymasse malo.
 Vnguina credebam vestris fore idonea plagis,
 Vester ab hoc tactus si foret imbre dolor.
 Hactenus esse pio licuit : moremque Parenti
 Vt lacrymæ gererent, par (nisi fallor) erat.
 Ultra parce Pater, parce ultra tendere Mater ;
 Nec reditum porro me properare iube.
 Nam quæ causa mihi fuit, inde vt abire luberet,
 Est eadem, lubeat ne remeare mihi.
 Atque ea quæ fuerit (quia cogitis edere) dicam :
 Purgabitque meam cognita causa fugam.
 Vestra malum retinet (veniam date) patria morem,
 Qui vetus à primis vsque inolevit avis.
 Heu morem inuisi mihi nominis ! Odimus illum,
 Odimus : estque oculis ille, animisque gravis.
 Ille fugam suasit ; reditum vetat ille : reverti
 Protinus exierit mos simul ille, volam.

Hoc solum, dicetis, erat? Res salva; remotus
 Gras procul à patria mos erit ille: redi.
 Nos penes imperium est; populique, vrbisque
 potentes,

Civibus & mores, & nova iura damus.
 Restat, vti nutu, quis te mos læserit, edas:
 Nullus ei tota cras erit vrbe locus.

Obsequar: hac reducem, Genitor, me lege
 videbis,

Morem igitur, tollas vt ciuò, nosce ciuò.
 Nuper, Aventina cum fortè quietus ab Aula
 Despicerem. Latio quà via iuncta foro est;
 Obvia pompa fuit, lugubribus horrida signis;
 Pulla habitu, tristi murmure, lenta gradu.

Parebant mœsti per lina madentia vultus;
 Et gemitum rupti pectoris aura dabant.

Lurida præbebant piceam funalia flammam;
 Inque manu multis atra cupressus erat.

Terreor aspectu; & refusa cervice, gementem
 Damno, gemens illo non minus ipse, gregem.

Ecce autem medio sublimis in agmine lectus
 Sena sub hexaphoro subdita colla gravat:

Hunc super effigies hominis composita iacentis
 Extendit gelidos calce rigente pedes.

Fraëta labat cervix, humerique, & brachia languent;
 Nec tenor in venis est, nec in ossè vigor.

Stat macies, cecidere genæ; cutis arida pendet:
 Nec calor in membris est, nec in ore color.

Auctorata silent Samij labra lege magistri;
 Et nihil in surda proficit aure sonus.

Ipsa diem excludunt, obduētis humida valuis;
 Æternaque oculos nubila nocte premunt.

Clamanti, ò Superi, quod monstro est omen in ista?
 Verbis, nescio quis, reddidit ista meis:

Cuius

Cuius in hoc horres informi corpore formam,
 Fulchrior Idalio nuper Adone fuit.
 Cereus iste color, faciesque simillima buxo,
 Dentis heri Libyci nobile vicit ebur.
 Hi quoque, (congeries, inhonoraque turba) capilli,
 Aureus, in flavo vertice, cirrhus erant.
 Qui digiti gemina teretes arserunt Sabæa,
 Iam magis Riphæo dirigere gelu.
 Quamque vides aurem sensu obbrutescere surdo,
 Stabat ad Orphæam nuper aperta chelyn.
 Lingua tacet, cantarat heri. Manus utraque
 torpet,
 Utraque Circensi in pulvere plausit heri.
 Denique languet iners, immoto corpore, truncus;
 Saltarunt agiles inde heri, & inde pedes.
 Ille ita. Rursum ego: Cuium ferale cadaver
 Illud? an è Codri nomen inane tribu est?
 Imò, ait, Augusta genus haurit origine. Cernis
 Quorum titulis fulgeat vna ducum?
 Contigit antiquos deducto sanguine Reges;
 Cognatamque habuit Cæsaris Aula domum.
 Divitias fortuna pares cumularat: & vnum
 Multus anhelabat demeruisse cliens.
 At senio modò fractus erat? Flore imò iuventæ;
 Qui neque dum quinas norat olympiadas.
 Optabant generum matres, avidèque vove-
 bant,
 Exciperet teneros ut rosa Nata pedes.
 Ille duobus amor, hæresque Parentibus vnus
 Occubuit: magnæ magna ruina domus.
 Has lacrymæ, quibus ora vides manantia, tantæ,
 Has gemitus causas, has ululatus habent.
 Hic ego: Quæ iuveni tam dira noverca beato
 Obfuit? Exiguæ flammula febris, ait.

• Illa simul tacito præcordia contigit æstu,

• Certa secuturæ nuncia mortis erat.

Nemo laboranti potuit succurrere? Nemo.

Nec Pater infœlix ipse? Nec ipse Pater.

Displicet, aiebam. Quid agas? ait; omnibus vsque

Displicet: & fieri res tamen vsque solet.

Ergo solet? Neque mors iuvene ista quiescet in
vno?

Estque timenda mihi forsitan? Estque tibi.

Me miserum! exclamo: quid enim tam barbarâ
morem

Hunc mea permittit patria? Tolle Pater.

Tu Pater hunc morem, tuque ò mihi charior ipsis

Luminibus, morem hunc, Mater, abesse iube.

Vos penes imperium est: populique, vrbisque
potentes

Civibus & mores, & nova iura datis;

Hic nova iura date; hic mores proscribite priscos;

Hic patriæ mores esse iubete novos:

Nam nimius me terror agit, visumque cadaver

Illud, obest oculis semper, inestque meis.

• Effugiam quacumque licet, populumque requiram,

Nullus vbi à tali sit mihi more metus.

Verùm ego quò rapior? Nondum hæc mihi meta
timoris

Vltima; monstravit plus Libitina mihi.

Interea funus procedit, & ordine longo,

Compositi partes quisque doloris agit.

Donec ad exiguæ foveam venire lacunæ,

(Vix patuit senos tota lacuna pedes)

Hic iuvenem molli evolvunt (crudele) grabato,

Primaque direpta præmia veste legant.

Tum titulis vnam spoliant; vt imagine rapta,

Vix etiam, fuerit quis prius, ipse sciat.

Cætera nudatum, tegetis cum parte relictæ,
 In scrobis angustæ vile cubile trahunt.
 Mox alij super, atque alij discrimine nullo
 Inijciunt putrem, flebile pondus, humum.
 Nec sabulo vexare caput, neque pulvere parcant
 Lumina, nec molles lædere mole genas :
 Sed pedibus nares super, & super ora vagantur ;
 Cognatasque premunt calce gravante manus.
 Tum, ne quâ redeat veteres prior hospes in aedes,
 Muniri obiecto marmore claustra iubent :
 Inscribuntque : *Situs Patris hic est filius orbi ;*
Maluerat situs hic ipse iaccre Pater.
 Hinc ego, quem tragici finem mihi funeris horror
 Poneret, expecto. Terruit ille magis.
 Nam varijs vbi pompa vijs dilapsa, relictum
 In solo iuvenem destituere loco ;
 Nemo memor redijt ; gemitum pepulere cachinni,
 Et lacrymas oculi dedidicere suas.
 Ora serenantur ; facies hilarata renidet,
 Nullaque depositus pectora luctus habet.
 Coccina fumuntur ; rediviva sonare iubetur
 Chorda ; parat solitos turba soluta iocos.
 Hic, mera, dicebam, mera certè in funere ducto
 Edita sub pulla fabula veste fuit.
 Ipsa suas Genitrix egit non infima partes ;
 Pœnè mihi totam Mimum ea sola dedit.
 Nam sine quo durare diem se velle negarat,
 Hoc sine iam durat mille, valetque dies.
 Ipsa domi extructo cubat inter serica lecto
 Stragula ; sub gelida filius alget humo.
 Ipsa habitat Mauris pendentia tecta columnis ;
 Assiduo Nati spargitur imbre caput.
 Autem maternos pingunt aulæ penates ;
 Hunc fovet infirmi triste cubile situ.

Imperat ancillis famulantibus illa, capitque

• Perpetuas inter prandia lauta dapes :

Iste nec obsequijs colitur neglectus ; & exfors

Nil de maternæ munere lancis habet.

Sedula quin itidem nocturno tempore Mater,

Obvia ne Nati prodeat umbra cavet.

Vsq̃ue adeò fieri potuit de Matre noverca,

Vt Nati genitrix horreat ora sui ?

Sed quid ego ista queror ? Tenet hunc mea patria
morem.

Vt fugerem, hic causæ mos satis vnus erat.

Ac modò ne redeam, prohibet reverentia Mattis ;

Territa conspectu nolo sit illa meo.

Talia tunc mecum suppressa voce loquebar,

Addebatque meus talia plura comes.

Dic, demum aiebam : latebra quia funus in illa

Conditur, in quali cogitur esse statu ?

Hic status, inquit erit : populatur lenta medullas

Pestis, & in saniem sanguinis humor abit.

Tabida membra fluunt ; labuntur ab ossibus ossa ;

Teter in exanimi corpore regnat odor.

Viscera nudantur ; ruptus vomit ilia venter ;

Et iecur infamis vastat, & exta, lues.

Tum verò impasti veniunt ad pabula vermes,

Dat quibus appositas illa popina dapes.

Impavidi dein perque sinus, perque ossa colubri,

Nemine quondam illos impediante, ruunt.

Buffones ipsi vacua stabulantur in alvo,

Quam tibi natalem gens putat illa domum.

Plura parabat adhuc : Per ego te, quisquis es,
horum

Desine iam : satis est, inquit, plusque satis.

In cives si iura tuos buffonibus ipsis

Talia permittis, patria terra, vale.

Tuque vale genitor, natoque ignosce; nec artus
 Coge tuis escam vermibus esse meos.
 Terreor hospitio, & convivis terreor illis,
 Patria quos inter vestra cubare iubet.
 Antiqua, Pater, hunc, & finibus ejice, morem:
 Omnibus heu oculis morem, animisque gravem!
 Id simul effectum dederis, scribe ocyus, oro;
 Meque, redux visam ut tecta relicta, voca.
 Hic, sine, me profugum patria tantisper ab illa
 Degere, & à diris finibus esse procul.
 Quem tua si nequeat mutare potentia morem,
 O Pater, è patria tu quoque cede tua.

EPISTOLA II.

Argumentum.

Adolescens Romanum amentia, licentiaque perditum, Hieronymus ultimi tribunalis metu, ad vitæ mutationem invitat: & quâ epistola monet unum, alios omnes terret. Lege vitam, & epistolas S. Hieronymi.

HIERONYMUS EX EREMO,
 IUVENI ROMANO.

De ultimo iudicio.

Vivia, & Assyrio pergis temerarie luxu
 Ducere continuos, Sardanapale, dies?
 Improbæque oblectas Romanis ora theatris?
 Et, quidquid Circi pompa profanat, amas?
 Nec tangunt animum meditatæ Iudicis iræ?
 Nec mala, quæ talis parturit ira, times?
 Verte gradum, juvenis; non est tua semita, verte:
 Hac periere omnes, quotquot iere, via.

Iam mea, non nescis, quid in hac tibi littera charta

• Nunciet : at quis eam mittat, & vnde ? rogas.

Mittit eam senior tibi Dalmata, perpere nimbo

Accola Bethlemiaë qui lavat antra casæ.

Ecce Palæstinos deserta per horrida dumos

Dum sequor, & socias inter oberro feras ;

Aridaque incusso ferio præcordia saxo,

Et refero Mauram Solis ab igne cutem,

Nec molles inter condi sino lumina plumas ;

Sed rude non strato quæro cubile solo :

Hic mihi, seu potis Acheloius imbuit vndis

Torrida (nam procul est Massicus) ora liquor ;

Hordeæ, seu mando plebeiaë tosta polentæ,

Duratoque gravem pane repello famem :

Sive aliud quid ago ; validis mihi vocibus æther

Intonat, & tragicæ terreor ære tubæ.

Terreor. Heu quali marcentia buccina cantu

Funera, de tumuli surgere mole iubet !

Surgite funerei rediviva in corpora manes,

Oranda est æquo causa suprema foro.

Surgite. Iam meritis arserunt oppida flammis ;

Obruta sunt vno templa, domusque rogo.

Omnia Regna cinis : caret alite mobilis aer,

Solaque iam vacuos incolit aura lares.

Amisere suas vidui maris æquora Phocas,

Nec videt vlla feras silva, nec arva boves.

Surgite. Iura dari summus iubet vltima Prætor ;

Sontibus ille forum flebile Prætor ager.

Ecce tibi nondum tuba finijt vltima murmur,

Raucus adhuc tremulo stridet in ære sonus,

Iamque movet tellus ; maris æstuat vnda ; dehiscunt

Istius hinc omnes, illius inde, sinus.

Prolatoque seges Cadmeia vertice surgit,

(Tota nihil, præter vulgus inerme, seges)

Non missura suos hastarum fulmen in hostes,
 Sed rea divinos ante statura pedes.
 Nunquam alio tantæ coierunt agmine gentes :
 Horruit à numero territa turba suo.
 Quæ miseris facies ? Quæ informi in corpore forma ?
 Conscia quis pingit luridus ora color ?
 Frigidus ossa tremor, dolor ilia, guttura clamor,
 Atque oculos fletus, pectora planctus habet.
 Iam perijsse sciunt, se iudice, quisque : nec acta est
 Causa, tamen causa se cecidisse vident.
 Inde graves alius vocat in sua funera montes ;
 Totus ab iniecta possit ut Alpe tegi.
 Atque alius pelagi vovet omnibus esse sub undis,
 Dum queat aspectu Iudicis esse procul.
 Irrita vota ! Cavum Taumantias Iris in arcum
 Iam coit, extracto iam rubet aura throno.
 Iam tonitru Coelum quantiente fatiscit ; & omnis
 Aligerum æthera prodit ab arce phalanx :
 Purpurcoque vehens Coeli per inania curru
 Ipse triumphali cum trabe Prætor adest :
 Qui rapidum pernix, quacumque per æthera fertur,
 Spargit in infensas flammea tela tribus.
 Dant procul astra locum : trepidat Leo ; cedit
 Orion ;
 Parrhasis ad vetitas versa reccurrit aquas :
 Luna filet, pallensque gravem confessa timorem
 Abditur ; & radijs orbita Solis eget.
 Denique substructa cum sedet in Iride Prætor,
 Et stetit hinc actor plurimus, inde reus,
 Hei mihi ! quas lites intendere fontibus actor
 Ille ! Quibusque uti testibus ille solet !
 Vastum aperitur ibi, monstrosa mole, volu-
 men,
 Grandibus inscriptum parte ab utraque notis.

Omnis apex ibi pondus habet : leget omnia quisque

Qui nihil antè vnquam legerat, illa leget.

Quo tamen heu ! quo quisque metu leget ! omnia
coram,

Quæ malè vel dixit, vel malè fecit, erunt.

Pervia sunt oculo penetralia pectoris omni ;

Abdita, quæ numquam visa fuere, patent.

Hinc metamorphosis miseranda ! Videbitur albo

Candidior cygno, qui tibi corvus erat.

Quique tibi cygnis erat albior omnibus, ille

Iam tibi præ corvis omnibus ater erit.

Crimina nemo tibi reus exprobrata refellit :

Testis adest noxæ quilibet ipse suæ.

Quos igitur Iudex meliores dexter habebit,

Eximias illos inter amabit oves.

Sed scelerum quos atra teget caligo, manebunt

Dedecores inter, turba sinistra, capros.

Me miserum quantis trepidare ibi cernit tiaras !

Luget ibi sceptrum, purpura luget ibi.

Iulius abiectis metuens ibi supplicat armis,

Nec socero maior iam cupit esse gener.

Destituit mutum sapientia Graia Lycæum ;

Seque videt linguæ Tullius esse rudem.

Nec sua Lucillum delectant prædia : damnat

Crausus opes ; Cœlique æmula tecta Nero.

Artificemque gulam mutatus Apicius odit ;

Et Siculam Verres Mentoris odit ebur.

Naso suos plorat, ploratque Tibullus amores ;

Nec Læda memor cogitat ora Paris.

Sola metu virtus caret omni : ea tuta tribu-
nal

Ambit, & à nullo fulminis igne timet.

Illam oculis Iudex invitat amantibus vnam,

Sublimemque levi nube sedere iubet.

Protinus aeriam capit inter nubila sedem
 Illa, suumque iubet se comitare gregem.
 Ascendunt (miranda fides!) de paupere vulgo
 Lazarus, & misera pallida turba fame.
 Quisquis opes contempsit, habet; quique vltima
 primis
 Prætulit, hac primum repperit arte locum.
 Quos mala Circeis nunquam vlla fefellerat
 herbis.

Illecebra, aut volucris noxiis igne puer,
 Hos æternus ibi potato nectare rivus,
 Nec defecturi copia mellis alit.
 Suavior Orphea canit illis musica; & ipsi
 Suavius Orphea voce, lyraque canunt.
 Palma manus, diadema caput, collumque monile,
 Et digitos aurum, & gemmea palla gravat.
 Quosque attrita prius lacero centone iacerna
 Texerat, è Tyrio stamine læna tegit.
 Suspicit hos oculo populus livente mulier,
 Et positos illo ringitur esse loco.
 Hic natum excelsa residentem in nube tuetur
 Stratus humi, turba cum pereunte, Pater.
 Ridet ibi flentem facies fraterna sororem,
 Inque vicem ridet, fratre gemente, soror.
 Coniugis est coniux, comitis comes, hospitis hospes
 Immemor, & Matris filia, neptis avi.
 Sollicitum sua quemque tenet fortuna: nec ullam
 Alter ab alterius foedere sentit opem.
 Quæ sævum rabies agit hic inopina Neronem,
 Iussu, Petre, tuos ante iacere pedes?
 Quos prius ille (nefas!) insutos pelle ferina
 Ante impastorum miserat ora canuin,
 Aut oleo mersos ardere subegerat, (alta
 Suevimus ut piceas vrere nocte facès)

Invidus aërio dum fulgere cernet in arcu,

Et septemgeminum Solis habere iubar ;
Infremet ore, gemenſque, hos ſprevimus, inquiet,
olim ;

Hos olim & ludos fecimus, atque iocos.
Credita mentis inops, deliræque turba ; nec vltra
Quàm calcandus humi, res inhonora cinis ;
Heu malè decepti ! vident vt radiante, beati
Seminis, haud dubias præferat ore notas ?
Nos tandem, ah cæci ! (ſed tandem, & ſerò)
videmus,

Nos Hyperioniam nunquam habuiſſe facem :
Sed flexiſſe vagos per & avia, & invia grefſus,
Vnde, lucrum eſt, feſſos, grande, tuliſſe pedes.
Quid modò fallus opum, ſtolidæque ſuperbia vitæ
Proſuit ? Ah vacui corporis umbra fuit.

Umbra fuit, fugitque cita pernitiuſ umbra :
Sed brevis hæc quantum dedecus umbra tulit !

Ipfæ voluptatum Babylonia pocula, nobis
Hauſta ſemel, quantam progenere ſitim !
Hæc Nero cum ſocijs ; hæc altera turba querelas
Cum ſocijs ; atque hæc altera turba dabit.

Tunc collecta diu, ſic orſa noviffima, fontes
Ad populos perget Iudicis ira loqui.

I, mala progenies, terræque pudenda propago,
I procul, atque oculis turba faceſſe meis.

Dum mea torquebant vacuum ieiunia ventrem,
Vrebatque gravis guttura ſicca dolor,
Tu dapibus ſatiata tuus, depellere notam
Diſtuleras atro pane, rogata, famem.

Et riu tu, Bacchoque madens, inimica negaras
De ſaliente meam fonte rigare ſitim.

Nudus oberrabam, gelidiſque obiecta pruinis
Membra per hibernas diriguere nives :

Delicijs tu cincta tuis, ostroque gravata,
Abnueras trita me refovere toga.
Denique me morbus, me carcer habebat, & hospes
Cogebat media sternere membra via:
Te thalamos inter, mollique cubilia pluma
Tranquillus tenuit, nocte iuvante, sopor:
Nectibi cura mei: sed carcer, & hospes, & æger
Excidit ex animo, barbara turba, tuo.
I, Stygios pete prona lacus, vbi sulphure vivo
Bullit, & æterno pascitur igne focus.
Hæc vbi dicta dabit, centum vndique fulgura,
centum
Fulminis in turbas vndique tela ruent.
Adfremet immani tonitru circumfluit aer,
Et maris horrendo mugiet vnda sono.
Diffiliat laxata sinus, & ad infima rictu
Terra dehiscenti Tartara pandet iter.
Obviaque erumpet Lethæis flamma cavernis,
Vltor vt involvat corpora pacta rogos.
Inde omnes vno tellus sorbebit hiatu,
Æternoque teget clausa vorago situ.
Clamor ibi, stridorque, fragorque, dolorque,
furorque,
¶ Et facies, qualem nullam habet orbis, erit.
Quo feror? aut vbi sum? Tuba iam vocat vltima:
clagor
Ille meas aures verberat, ille tuas.
Hinc per membra fluit mihi frigidus omnia sudor,
Cogit & assiduus me lacrymare timor.
Quaque tuba quondam clangente resurgere
cogar,
Territus hac, propè abest, vt imminente cadam.
Nec possum, fateor, nec, si tentem omnia, possum
Ora mihi in tanto sumere læta metu.

Tu tamen, ò iuvenum confidentissime, ludo,
 Hac rebo ante, potes deditus esse, tuba?
 Et fora per, plateasque vagus potes ire per omnes?
 Atque hilares iuncta ducere nocte dies?
 Et testudineo securus stertere lecto?
 Et Sybarita meris sternere sigma rosis?
 Et latices prælo domitos potare Caleno?
 Et volucrum assiduas strage novare dapes?
 Et Paphiæ ridens animum indulgere palæstræ?
 Et Cyprios inter lætus ovare choros?
 Et condire potes Sotadeo prandia cantu?
 Et, quocumque lubet vivere more, potes?
 Ah nimium, nimiumque potes! Minus incipe
 posse:
 Et nimium exemplo desine posse meo.
 Iamque gradum, (repeto) non est bona semita,
 verte:
 Hac periere omnes, quotquot iere, via.

EPISTOLA III.

Argumentum.

Epulonem hunc Euthymius Ninensem vocat; virum luxu, opibusque affluentem: qui, ut nonnullis fabula fuerit, sibi certè ipsi historia est, dum hæc Inferorum supplicia describit. Qua penna, inquis? Qua, & Abrahamo suam prius flammam, sitimque descripserat. Luc. 16. Maldon. ibid. Spond. anno 33. num. 15.

EPULO DIVES, QUINQUE

FRATRIBVS.

De Inferorum supplicio.

SI qua potest stygias à me traiecta paludes
 Littera, in humanas vsque venire manus,

Ista

Ista, precor, veniat, notasque feratur in ades,

Vivit adhuc patriæ pars vbi magna domus.

Quinque ibi cognato superatis sanguine fratres,

Si nondum fratres vos pudet esse meos.

Mittitur vt rebus mea proffit epistola vestris:

Nam prodesse meis, vt velit ipsa, nequit.

Hei mihi quas veni miserabilis hospes in oras!

Quæ facies tetri, quàmque inamœna loci est!

Vos procul hinc, moneo, procal, ò, divertite:
vestros

Quà præiere mei, vos removete pedes.

Omnia funestis operit nox atra tenebris,

Horridaque offusum retrò agit vmbra diem.

Claudimur æratis circum vndique, & vndique
muris,

Ferratasque ligant vincula mille fores.

Obsidet hospitium gravis illætabile mœror,

Et socia æternus cum legione dolor.

Intus agit piceï rogas atra volumina fumi,

Sulphureamque domus tota Mephitin alit.

Ignea densatis in aheno carcere flammis

Regnat, & Ætneo plus farit, aura, foco.

Vrimur hoc semper, semperque renascimur igni,

Quoque necesse mori est, non licet igne mori.

Pergite crudeles, Vulcania tela, favillæ,

Vosque nimis segnes in mea fata faces,

Pergite reliquias miserandæ abrumperè vitæ;

Accelerata duplum mors mihi munus erit.

Verùm ego quid flammæ, & ineluctabile tento

Excidium votis sollicitare meis?

Stant rata perpetuis incendia legibus: omnes

Æternum in furdo perdimus igne preces.

Ille meos ambit piceata lampade manes,

Estque mihi Tyrij velleris ille vicem.

Quos prius Eois digitos incendere gemmis
Mos erat, hos tacis vitulat ille suis.
Aurea cingebat teretes armilla lacertos;
Nunc ignita pari pondere massa ligat.
Hic, ubi deformi pendet mala vipera nodo,
Antè mihi ex auro pendula torquis erat.
Quid miserum Tyrio bis cocta fefellit ahenò
Purpura, quid Coa stamina ducta colu,
Si mihi purpureo fuit emptus hic ignis amictu?
Emptaque si Coa stamine flamma fuit?
Ah pereant cirrhi! pereant, mea probra, capilli,
Foeminea compli quos ego sæpe manu!
Torva Medusæ nidos ibi monstra colubri,
Devotumque sibi collocat Hydra larem.
Circumeunt rictu, Briareia turba trifauci.
Perque humeros errat, perque cerasia sinus.
Visus erat Tityi quondam mera fabula vultur,
Vasa Ixionix fabula Graia rotæ:
Cogimur invitiam credere. Pascere vivo
Ipse Prometheam viscere cogor avem.
Molior adverso marmor revolvibile clivo,
Sisyphius fertur quale rotasse labor.
Tantalus idem ego sum, vanoque fugacia morsu
Esuriens stygijs pabula scëtor aquis.
Idem ego pertuso capto irrita flumina cribro,
Atque utinam pœnæ summa sit ista mea!
Mille aliæ torquent, aliæque, aliæque: nec ullum
Aut numerum, aut, pœnæ copia, nomen habet.
Nec mirum, quod scribo meas nullo ordine
pœnas:
In Phlegethonte suum non habet ordo locum.
Quidquid ubique boni est, & quidquid amabile
ubique est,
Id procul à stygiæ valle paludis abest.

Quidquid in orbe malum, aut miserum, aut
miserabile toto,

Aut dirum, aut dictu trille videtis, adest.

Est tamen è pœnis, pœna vna molestior illis,

Continua torret quæ mea labra siti.

Mille modis, & mille vijs ea sævit; anhelisque

Affiduas addit faucibus illa faces.

Heu quoties celebrata memor convivia ploro,

Poneret innumeras cùm mihi mensa dapes!

Cùm sua non caperet differtus prandia venter,

Et gravis aspectu Phasidis ales erat:

Prodiga cùm fluerent peregrino signata luxu,

Quæ Sybarita suos crederet esse toros.

Ebria tunc ibam spumantibus ora culullis

Mergere, & affuso me sepelire mero.

Et tepidus mihi potus erat, nisi vina viderem

Fusa per æstivas luxuriasse nives.

Hei mihi quàm luxu nunc vtor dispare! Nullos

Tænario, nullos in lare gusto cibos.

Et caruisse cibo, minus est plorabile: nullas

Hic habeo, nullas, quas sitis optet, aquas.

Extima vel modico labra si mihi rore maderent,

Sole diu coctus ros licet ille foret,

Is mihi vel nectar, vel ad instar nectaris, esset;

Nec gelidi peterem vina falerna cadi.

Sed neque tantillæ mihi copia suppetit vndæ,

Imbuat vda mihi tactus vt ora liquor.

Nuper (vt ærumnæ specimen lacrymabile pro-
dam,

Vnde fuit vitæ tracta ruina meæ)

Nuper, ab inferno cum sicca fatisceret æstu

Lingua, per infernam non minus vltima sitim,

Institui mœstos è flamma attollere vultus,

Sicubi quæsit as quis mihi ferret aquas.

Nemo ferebat aquas. Iterumque, iterumque
vocabam,

Si quis opem ferret : nemo ferebat opem.

Ecce per immensi demum chaos intervalli,

Agnita Thariadæ conspicio ora senis.

Ora verenda, nivesque aspectu imitantia primas :

Indicium placidæ frons ea mentis erat.

Conspicor, & quanta licuit mihi voce, per omnes

Auxilium natos, natus & ipse precor.

Abnuitt auxilium ; rursum precor : abnuitt ille.

Terque, quaterque rogo ; terque, quaterque
negat.

Illam mihi, fateor, misero mihi tristior ipsis

Tunc etiam flammis visa repulsa fuit.

Dum vacuas instauro preces, agnosco, receptum

Lazaron Abramio forte cubare sinu :

Lazaron, ante meas, quem vos meministis,

& agrum,

Et miserum, nuper decubuisse fores,

Cum gelido macies, & pallor in ore federet,

Nudaque vix tegeret decolor ossa cutis,

Cum tenuem micam Cereris rogaret adesse,

Viderat è quadra quam cecidisse mea :

Viderat ; à visa tamen ille facessere mica

Iussus, ad impallam rettulit ora famem.

Correxere meum scelus, humanique iacentis

Saucia coeperunt lambere crura canes.

Hunc ego Thariadæ senis inter brachia vidi :

Signa tamen formæ nulla prioris erant :

Sed facies astris lucentibus æmula fulsit ;

Presserunt vegetum gemmea ferta caput.

Pendebant niveo baccata monilia collo ;

Texta erat innumero tota adamante chla-
mys.

Lazare, vociferor, iam nullius indige micæ,
 Et dare iam melior, quàm rogare stipem,
 Te per ego, per quidquid habes iam ditiôr, oro,
 Huc stillam modicæ, quam potes, affer aquæ.
 Affer, & arentem summo tenus imbue linguam;
 Flumina, cùm dabitur stilla, data esse feram.
 Ille nihil : sed vultum ardens avertit; & aurem
 Vocibus occlusit surdus vtramque meis.
 Rursus ego : per quidquid amas, miserere;
 brevemque
 Porrige, dum nimio torreo igne, manum.
 Ille nihil. Senior tamen hæc : quid inania perdis
 Vota, miser ? Seras mittis ad astra preces.
 Digna luis mēritis. Micam, crudelis, eidem
 Non dederas : stillam non dabit ille tibi.
 Ille famem passus, te comessante, sitimque,
 Te mera de plenis vina trahente cadis,
 Pascitur ambrosia nunc, te esuriente; merique
 Nectaris illecebras, te sitiente, bibit.
 Dixit : & ex oculis sublimis vterque recessit;
 Spesque mihi æternam fecit adempta sitim.
 Audijt hos questus feralis vt aula tyranni,
 Et frustra factas à sitiente preces,
 Protinus insilijt legio Phegethontis, & huius
 Plena tibi mellis pocula, dixit, habe :
 Immanemque picis liquidæ, plumbique diotam
 Panda reluctanti fudit in ora mihi.
 Parcite caupones funesti, parcite : nunquam
 Hic ego post, nunquam, me sitijisse, querar.
 Inde Megæra suas, tria monstra iubata, colu-
 bras
 Ingerit, inferno prandia cocta foco :
 Et totidem informes sanie stillante rubetas,
 Et tria Lernæ sibilæ colla feræ.

Hæc,

Hæc, ait, esuriens ede fercula. Parcite: nolo.

• Vſque fui prima iam dape, & vſque ſatur.

Cætera quid referam miſeræ ludibria vitæ?

Nil ea, quod placeat, nil, quod ametur, habet.

Leſtulus ecce, mihi quem molli ſternere pluma

Sueverat, & multa ſpargere verna roſa,

Sternitur ardenti iuxtaque, infraque favilla:

Deſuper eſt tegetis pruna Sicana vicem.

Obſequio pars nulla domus famulante carebat,

Atque erat intento plena cliente cohors;

Hic, neque qui nutus, mandataque curet, habetur;

Et domini in fumum verſus abiit honos:

Vanuit omnis opum congeſta potentia; reque,

Speque rei æternum vivere cogor inops.

Mentior: æternum me nemo hic vivere cogit:

Æternum vivo cogor in igne mori.

Ante, per hortorum violaria culta vaganti,

Nexuit alternas Flora, vel Aura moras:

Iam premit horrendus nigrante voragine carcer,

Laſſatique terunt flammea teſqua pedes.

Quid? quod Echionio præluſere muſica cantu

Sueverat, ad ſomnos officioſa meos?

Qua ſine, mœſta dapum mihi fercula viſa fuere,

Condiret poſitas nichelys vlla dapes:

Nunc miſeræ ſtridunt vlulato carmine voces,

Confuſoque gement barbara clauſtra ſono.

Norror vbique, & vbique dolor, clamorque,

fragorque:

Quàm nihil hæc priſcæ muſica vocis habet!

Fingite vos pratis vegetos errare Sicanis,

Atque meras inter vitam agitare roſas;

Muſica ſi veſtris tamen auribus occinat iſta,

Muſica millenas afferet iſta neceſ.

Afferat ò vtinam ! mortem afferat omnibus illa.

Tunc mihi, sit quamvis abiona, suavis erit.

Vos liquidos Soles, vos astra minora, soletis,

Lunaique flatas semper habere vices,

Et placidum rorem, & tepidi solatia veris,

Deque gelu alternos, deque calore, dies.

Cimmerijs caligo tegit nos spissa tenebris,

Nec dat adempta suam Luna, nec astra, facem.

Nos pro rore picem, piceumque bituminis umbrem,

Et resinatæ sulphur habemus aquæ.

Orcas habet pro vere focum, soli que sinuntur

Hi Zephyri in nostra flare. Notique, plaga.

Hinc veni in rabiem nos dente laceramus artus,

Membraque agit demens in sua quemque furor.

Insequimur diris Solemque, diemque, Deumque,

Et quidquid tellus, quidquid Olympus habet.

Suppeditat maledicta dolor ; pergitque dolores

Suppeditare novos flamma, litisque novos.

Sed quid ego multis flammamque, litimque,

famemque,

Et mala, que cruciant, exteriora queror ?

Pectora cognatus cum torqueat intima lictor,

Consciaque impastus viscera vermis edat ?

Plus satis hic mihi tortor erat : sua cesset Erynnis.

Addere flagra, mens plura tyrannus habet.

Has ego vibices, occultaque verbera passus

Tunc quoque, cum vitæ spes superaret, eram :

Sed toleranda mihi, nocituro robore, duxi ;

Et stolidè patiens ad mea damna fui.

Me miserum ! studijs quid iuuit inanibus horas,

Inque iocis solidos atteruisse dies ?

Jam malè præteritos reminiscor, & execror

annos,

Q. sicque amissio tempora ducta lucro.

Vnica detur adhuc revocabilis hora ; sub horæ
 Vnius exigua, tentem ego quanta, mora ?
 Nulla laboris ibi detrectem tadia : nullum,
 Quod grave cumque feram, ferre videbor onus.
 Sera nimis voveo : tempusque, diesque negantur:
 Vnaque, quam voveo, non datur hora mihi.
 Vos, quibus vsus adhuc horæ datur illius; horæ
 Vsuram exemplo ne violate meo.
 Sitque mihi mea pœna dolor : sed fratribus illa
 Perpetuus fiat, perpetusque timor.

EPISTOLA IV.

Argumentum.

Suspiria hæc Augustinus, epistolæ vicem, ad Cœlites mittit: quorum felicitate captus, eosdem magnis desiderijs anhelat: & loci amoenitate, ubertateque descripta, nos una secum ad hauriendum perennis vitæ fontem invitat. Medit. S. Aug. & hymn. Petri Damiani.

AUGUSTINUS ÆGER,
CÆLITIBVS.*De Patriæ Cœlestis desiderio.*

Hæc ego Cœlicolis suspiria muta patronis
 Flebilis è Libyco littore mitto cliens.

Ipsè aditurus eram, coràmque rogare parabam,
 Quæ mea nunc tacita littera voce rogat :
 Sed via perque auras, mediasque per invia nubes,
 Reppulit audaces terque, quaterque pedes.
 Quid superest, dixi, toties, totiesque repulso ?
 Ire ego quàm nequeo, nuncius ire potest.
 Ire potest certè. Properet modò, & omnia vobis
 Deferat arcani sensa legenda mei.

Sed mihi talis vbi continget nuncius ? Illum,
 Illum ego, qua fas est quærere, quæro via.
 Charta rogata negat ; penna ipsa perita volandi,
 Tam sublime tamen posse volare, negat.
 Quin aded voces, & verba morantia, lentos
 Ad Cœlum mihi sunt visa movere gradus.
 Inveni demum suspiria : vocibus ille
 Nuncius, & pennis aptior vnus erat.
 Non alius poterat perniciosior ire per auras,
 Nec liquidum Cœli tam bene norat iter.
 Appendix etiam portatur epistola, nulla
 Scripta manu, solito nec meditata stylo.
 Estque ea non atro loliginis illita fuco ;
 Sed quanta est, lacrymis est perarata meis.
 Hunc scio gratum oculis Cœlestibus esse liquo-
 rem :

Nam minij vobis est color ille vicem.
 Tota dein gemita signatur epistola nostro :
 Signa ineam fuerunt illa probare manum.
 Nomen omitto ; satis fuit hoc subscribere : *Nota*
Ager in Hipponis sede colonus ago.
 Quid rogitem, dictura brevi suspiria questu,
 (Si tamen á vobis illa legentur) erunt.
 Pertæsum est (nec enim dubijs ambagibus utar)
 Pertæsum est longæ, qua traho fata, moræ.
 Exilij grave prestat onus, crescitque ferendo ;
 Inque annos vivo tristior, inque dies.
 Altera vita placet : placet illa, simillima vellæ,
 Sidereos inter vita fruenda choros.
 Fons vbi vitali saliens exuberat vnda,
 Alternamque liquor pellit, alitque sitim.
 Illo ego fonte trahor : mens illo è flumine
 vivam

Et sitit, &, spreto nectare, poscit aquam :

Poscit,

Poscit, ut æternis labra proluat ebria lymphis;

Ærietas vitij sola habet ista nihil.

Corporis obstantes ideò indignata recusat,

(Heu nimis angusto carcere clausa!) moras.

Suspiciensque procul Supera illa palatia; tentat

Ad patriam extorres irrita ferre pedes:

Et miseris malè pressa modis, circum inspicit; an sit

Villa capessendæ pervia rima fugæ?

Hei mihi! cur morsu perijisti patria pomo?

Iam quoties lacrymas es revocanda meis?

Atque utinam lacrymis etiam revocabilis esses!

Diffuerem usque mea totus ego in lacrymas.

Mille oculos, & mille genas superadderem; & ipsis

Mille quod est oculis charius, atque genis.

Nunc geminus dolor est: duplicant quia sænore
magno

Iacturam amissi tot mala parva boni.

Quis pacem illius patriæ, quis gaudia narret?

O pacem! ô patriæ gaudia rupta meæ!

Non ibi plebeia cæsa visitat vlla tabernæ,

Nec premit augustum vile mapale solum:

Grandia confurgunt sed ubique palatia Re-
gum,

Regibus optandas parque habet omnis opes.

Isthmico stant ære fores; postesque sinaragdus,

Et pretiosa domus limina fundat onyx.

Aurea tecta nitent; paries micat illitus aur o:

Materiemque suam cedere forma iubet.

Atria beryllo crassantur; & aula pyropo:

Porticas innumeri lucem adamantis habet.

Sternuntur radiante viæ, plateæque metallo,

Lucentemque frequens incola calcât humum.

Argenti vilescit honos: gemmæ omnia, gemmæ;

Has etiam viles copia mira facit.

Nulla locum infestant villo contagia tabo :
 Nulla lues illic, quam Lua purget, adest.
 Non ibi Solé diem torrente Canicula vexat ;
 Sæviti & hiberno bruma ibi nulla gelu.
 Veris adest facies, quæ totum floribus annum
 Pingit, & æternis induit arva rosis.
 Undique distillant opobalsama; lilia cudent,
 Et crocus innocuo plurimus igne rubet.
 Passim prata virent, ridet seges obvia passim;
 Et faciles rivi, per sata, mellis cunt.
 Hic nardi spiratur odor; hic rore beato
 Nobilis Elysium prodit aroma liquor.
 Parturiunt violam, & caltham, & colocasia
 campi,
 Et casiam, & pleno sparsa ligustra thymo.
 Hic itidem foelix, ab onustis pendula ramis
 Poma fover, Zephyro morigerante, nemus.
 Vitiferi colles, & dulcibus vva racemis
 Autumnum medio vere venire iubent.
 At neque Luna suas, neque Sol ibi mutat habena-
 nas,
 Et variant cursus astra ibi nulla suos.
 Totum ibi conspicuo dimanat lumen ab Agno,
 Et Lunæ, & Solis fungitur ille vicem.
 Nullam ibi habent noctes, nec habent vaga tempora
 sedem
 Continui durant, continuique dies.
 Quid memorem positos illa intra mœnia ci-
 ves?
 Ipsi omnes vestem Solis ad instar habent.
 Gemmiferis omnes redimiti tempora sertis,
 Victrici ter, io, voce Triumphæ, canunt.
 Et sua securi memorantes prælia, rident
 Omnia Lethææ vela hebetata feræ.

Sic, fuerint sævo quæ decertata Nerone

• Prælia, tu, victo, Paule, Nerone, refers.

Sic, tibi, Petre, tuam, (quanta inter gaudia) narras
Spectatam in Iani colle fuisse Crucem.

Tuque tuam Laurens, domita sartagine, pru-
nam;

Tuque tuam memoras Bartholomæe, cutem.

Tuque tuos enses, Cypriane; Sebaſte, ſagittas;

Ignes, Agna; rates, Vrsula; Thecla, feras.

Sic alij, atque alij, ſua quiſque trophæa. ſubactis

Quæ ſtatuerè ſibi de Phlegethonto, canunt.

Scilicet, exuti cognato pondere, nullas

A veteri poſſunt hoſte timere minas.

Quin etiam, quæ ſunt ibi corpora, ſida perenne

Iam cum mente ſuum corpora fœdus habent.

Lædere pars partem refugit, ſed compare voto,

Mutua iurata commoda pacis amat.

Fœderis vt durent hæc gaudia, perpete mentem

Vbere, vitalis vena liquoris alit.

Quid, quòd abeſt morbi timor omnis? & exulat
omnis

Cedere ab intacto iuſſa ſeneſta loco?

Multas vbique vigor: nihil illic debile: totam

Iure ſuo ſedem ſola iuuenta capit.

Inde, nec vlla trium metuuntur penſa Sororum:

Actio morti illo non datur vlla foro.

Vita ſed æterno ſancitur fœdere; quod mors,

Quamvis rumpatur, rumpere nulla queat.

Quæ porrò patriæ eſt, & quanta ſcientia? Noſtis

Omnia ibi, cives; omnia noſtis ibi.

Mentis adeſt acies, quæ fraudi obnoxia nulli,

Conſpicuum veri lumen vbique videt.

Non fugiunt animi vos ſenſa, nec abdita fallunt;

Alter in alterius quæ videt eſſe ſinu.

Mens eadem cunctis, eadem omnia vota; bonique
 Quidquid habere potest primus, id imus habet,
 Delicias quis deinde dapnum, & bellaria narret?

Temperat ambrosius res ibi quasque sapor.
 Non epulas ibi parca manus, sed opima ministrat.
 Fercula, de pleno fercula prompta penu.

O quales epulas! ò qualia fercula! sordent
 Omnia mortali prandia facta cibo.

Ite vagæ acrium volucres genus: æquoris ite
 Pinnigeri, & nullum rete time, greges:

Sigmatæ cum tali conviva recumbere cœpit,
 Iam nihil ad stomachum vestra sagina facit.

Panis adest vnus; sed pane redundat ab vno

Quidquid vbique dapnum nobile gustus amat,
 Inde licet, quod cuique libet, decerpere: sed quæ
 Carpere cuique licet plurima, plura libet.

Ipsa solet faterare fames: facit ipsa, repulsa
 Continua satias arte redire famem.

Talibus ò epulis mihi fas accumbere! solæ
 Implebunt tales omnia vota dapes.

Iam, quod ibi, vocis variæ discordia concors,
 (O Superi!) & quanta temperat arte melos!

Tale nec Aoniæ testudinis arbiter æquat;

Nec Methynneæ Lesbica plectra lyra:

Nec, quem Bistonio mentitur fabula cantu
 Detinuisse pigra flumina surda mora.

Vocibus vnum illis, & idem omnibus argumen-
 tum

Est Deus: hoc solo musica plena sono est.
 Hunc iuvat assiduo, iuvat vnum hunc psallere
 voto:

Materies suaves hæc facit ipsa modos.
 Ecce autem dum plena sonant hoc atria cantu,
 Alternoque domus plaudit, & aula choro,

Candidus è Coeli prodit penetralibus Agnus,

Quo nihil ipsa Dei mitius aula videt.

Agmina mille illum iuxta, mille altera circum,

Altera vicino mille secuta gradu.

Candida turba, omnes Cyprijs intacta sagittis

Virginis ora, omnes Virginis arma gerunt.

Quà secumque movent, subitos vestigia flores,

Et calcata suas suggerit Hybla rosas.

Suavius hi carmen reliquis, imitabile nulli,

Voce modos omnes exsuperante canunt.

Pergite foelices, ò pergite, cœpta choraulæ

Carmina per longas continuare moras.

Quæ, si forte nefas mihi erit cecinisse; profectò

Fas audire mihi, si faveatis, erit.

Sed quid ego hos rivos, neglecto fonte, laceffo?

Vvius inexhaustas ille propinat opes.

Inconniva Deum spectant ibi lumina, in ipso,

Iam solita obtutus figere Sole suos.

Quas ibi res, quantasque vident! Quod quisque

videre,

Et, quod habere cupit quisque ibi, quisque videt.

Quæque oculi nunquam videre, nec audiit auris

Vila, nec in mentis clausa fuere linu,

Hæc ibi quisque videt, gaudetque, ardetque

videndo;

Conspectoque Deo, pcenè fit ipse Deus.

Fœlices animos, quibus illud cernere Numen,

Et divina oculis ora videre licet!

Quis mihi, quis pennas properanti accommodet?

Ibo,

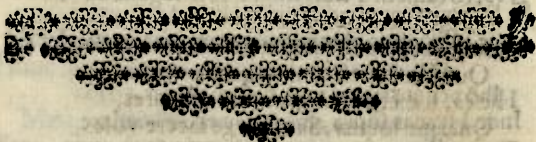
Ibo per aerias, ad inga vestra, plagas.

Inde Hyadas supra, supraque ero Pleiadas:

illic

Non Leo terrori, non erit Hydra mihi.

Indidem ab excelsa statione videbo rotari
Sub pede Cœlestes non titubante globos.
Quemque ego suspicio nunc inter sidera Solem,
Ille mihi è Cœlo despiciendus erit.
Et mea subtexet pallens vestigia Luna :
Vos solùm, ò, socias vos mihi ferite manus.
Tuque loci foelix optati Numen, in istos
Evehe cunctantem me, pie Christe, lares.
Ardeo dilectos iam dudum invisere cœtus,
Inque tua cives vrbe videre meos.
Ardeo te dignas meditari, & dicere laudes ;
Quas vtinam linguis dicere mille queam !
Mille velim linguas titulis impendere mille ;
Nec numerus voto par erit ille meo.
Annue, sis, voto ; placitosque reclude penates :
Quois sine, (parva licet sit) longa mora mihi
est.
Hanc etiam, ò, quamcumque brevem, properan-
tius vrge,
Et breviorè diem currere luce iube.
Functus vti statione cita , bellique solutus
Lege, triumphantes inter & ipse canam.
Tunc ego tunc gemitus, & tœdia nota relin-
quens,
A lacrymis vdas esse negabo genas.

EPISTOLA V.

Argumentum.

Valerianus Cæcilie sponsus, Cælestem ephebum, sponsæ suæ custodem conspicatus; repente, mortalibus valere iussis, mutatur; & Tiburtium fratrem, ad eundem visendum, advocat, pollicitus, viso Cælite, omne rerum humanarum desiderium ei periturum. Sur. & Breviar. Rom. 22. Novemb.

VALERIANUS SPONSUS,
TIBURTIO FRATRI.

De pulchritudine Cælitum.

Quam legis, ex hortis tibi littera mittitur illis,
Servat ubi nostros sponsa iugata lares.
Mittere cogit amor: nam quæ mea cumque fuerunt

Gaudia, tota mei gaudia fratris erunt.
Fratris erunt certè: & ditissimus inde videbor,
Vnde meus de me plurima frater habet.
Sed mea quæ fuerint, Tiburti. gaudia, quæris?
Ipse veni, atque oculis, quæ tibi narro, vide.
Narro tamen. Tædis mihi nupta iugalibus, ibat
Virgo, suas Cælo fundere sueta preces.
Insequor: arcano suberat penetrale recessu,
Quo procul est omnis turba remota loco.
Hic ea, si dictis faciles, ait, arrigis aures,
Quæque loquar, Samia lege tacere voles,
Pandam mira tibi, quæque ipse fatebere, rebus
Quondam operæ pretium grande tulisse tuis.

Anno;

Annuo ; rem fidis committat ut auribus : vnum
Signarum arcani te tamen esse sinat.
Gnarum, ait, esse sinam. Tum sic exorsa, modesto
Confudit niveas picta rubore genas.
Cœlitibus magnis curæ sumus, optime coniux,
Depulit ut primo me mea lacte Parens.
Aliger à Superis exinde tuetur ephebus,
Quo sine nusquam vllum profero teste pedem.
Ille meos servat suspensio lumine gressus ;
Ille omnes nutus, omnia verba notat.
Sed vigil in primis, thalami penetralia curat,
Tutus ut à Cyprio sit meus igne pudor.
Ipse tuo, ipse meo formosior ore : sed arcet
Undique mortales conscia forma procos.
Virginis ora refert, animosque, habitusque : videri
Nec nisi consimili virginis ore solet.
Denique virgineis ò qualia moribus offert
Præmia, mortali vix capienda sinu !
Sin temerare fidem, Gaudijque petita sagittis,
Auderem humani fœdera malle tori,
Tum capiti mala mille meo, thalamoque minatur
Altera mille ; meo millia plura viro.
Quare age, siue minas reverere volueris ephebi,
Grandia siue novi dona favoris amas ;
Mecum ades, & virgo cum coniuge virgine coniux
Vive libens : casto fœdere duret Hymen.
Dixit, & os lacrymis perfusa rigavit obortis ;
Prensavitque meos prona virago pedes.
At mihi, nescio quis, per corporis intima lapsus,
(Has ubi nupta preces finijt) horror ijt.
Matatique omnes, vno velet impete, sensus,
Iusserunt thalami vota valere mei.
Totus in aligerum rapiebar, vbi esset, ephebum :
Hunc avidæ votum cernere mentis erat.

Rumpe moras, dixi, meque hoc, age, Cælite viso,
Et sponsum, & castum, & quidlibet esse iube.
Illa, videbis, ait. Vix alter, & alter abactus
Inde mihi (centum rebar ego esse) dies,
Ecce tibi (ò oculis, ò centum digna theatris,
Tiburti! ò oculis forma videnda tuis!)
Ecce tibi, clausum subit æthere lapsus ab alto
Cæcilie foelix in penetrale puer.
O qualis, Superi, qualis puer ille! Tegebant
Obscurata suas altra minora faces.
Parrhalis erubuit, latuit Cyllenius ignis,
Et minus illustri Lucifer ore fuit.
Serica velabant generosum vellera pectus;
Fluxerat in niveos aurea læna pedes.
Gemmea mordebant Melibœam fibula vestem,
Et chlamys ignota picta nitebat acu.
Limbus Erythræis circumdabat ima lapillis;
Totaque divinum forma probabat opus.
Singula quid memorem? Cum dixero millia
centum,
Millia plus centum sunt reticenda mihi.
Talia vestis erant. Sed formam corporis
ipsam
Quærere, Tiburti, desine: forma vetat.
Omnia Mæoniæ si sint mihi flumina linguae,
Arpinasque meo Romulus ore tonet,
Illius exiguam vix sperem attingere partem;
Dicere ni vero verba minora iuvet.
Aurea cæsaries humeros umbrabat; & auro
Concolor, utroque in tempore, cinis erat.
Omnia naturæ nihil artis: eburnea cervix;
Collaque non tacta candidiora nive.
Frons radijs, vultus maioribus æmulus astris;
Æmula nativis bina labella rosis.

Ambrosius color ora, vigorque perennis habebat;
 Pinxerat impubes prima iuventa genas.
 Lumina certabant Soli, Lunæque: sed illis,
 Iudice me, primas Lunaque, Solque dabant.
 Par linguæ, vocisque modus; par gratia gestus,
 Cœliteque & digiti, & Cœlite digna manus.
 Denique cuique suus parti decor, omniaque
 vnum

Membra, merumque mihi visa fuere iubar. mist
 Tu tibi Phidiaco cælatum marmore signum
 Omnibus artificum nobile finge notis;
 Huic tamen illud vbi compones marmor
 ephebo,

Sordebunt oculis omnia signa tuis.
 Ille igitur tali specie vt puer adstitit ales,
 Vertit ad obtutus ora serena meos: 24
 Ignotoque duas è flore, rosaque corollas
 Monstrat; & has sponis porto duobus, ait.
 Texerunt manibus Charites Cœlestibus ambas;
 Par aliud nunquam Flora peregīt opus.
 Nullo Sole color, nullaque ætate senescet,
 Inque suo æternus flore vigebit odor.
 Hæc placida mihi fronte puer. Sertoque gemello
 Induit inde meam, Virginis inde, caput.
 Non ego Gnosiacæ quondam pretiosa coronæ. ill
 Maluerim capiti ferta data esse meo.
 Nam sensus simul ille meos odor imbuīt, omnis
 Vanuit humanæ conditionis amor.
 Mille mihi Siculis cantent Sirenes in vndis;
 Mille meæ ceras iam sinus auris habet.
 Clamabit vacuam cæcus puer esse pharetram,
 Matrisque imbellem sentiet esse facem.
 Intemerata toris stabunt connubia: visis
 Cœlitibus, cœlebs vivere discit Hymen.

Oserò monstrata mihi spectacula! Dudum
Debueram pueri hæc ora videre puer.
Tunc oculis & Arena meis caruisset, & insons
Tentasset nunquam scire theatra pudor.
Et neque me campus traxisset, & improba Circi
Iussissem studijs ludrica abesse meis.
Hei mihi! quanta meæ perijstis tempora vitæ,
Noxia dum Latio lumina pascor foro!
Iam spectasse pudor. Veniam date lumina, mecum
Vos ego sola dehinc astra videre sinam.
Astra videre placet, quibus huc mihi talis ab
astris
Et puer, & capiti missa corona venit.
Indigenas ibi mille pares, & millia centum,
Atque iterum centum millia campus habet.
Fas mihi sit numerum, Superi, hunc augere:
vel vno
Plus ego, vel centum è millibus vnus ero.
His quoque, Tiburti, precor, his superadditor
alter,
Per fratres numerus crescat vt ille duos.
Tunc mea, quæ vel erunt, vel quæ mea cumque
fuerunt
Gaudia, tota mei gaudia fratris erunt.
Vallor enim, aut certè simul hunc spectabis ephē-
bum
(Etpoteris; tantùm, sit mora nulla, veni.)
Ryus & vani fugies tua gaudia Circi,
Inque mei, diccs, nil placet vrbe Remi:
Sola sed astra placent, quibus huc mihi talis ab
astris
Et puer, & capiti missa corona venit.
Hæc, scio, Tiburti, longeque his pluria diccs,
Illa videnda tibi cùm dabit ora puer.

Et dabit illa tibi, non fallimur : ipse rogabo ;
 Aud. et ille meas, Cæciliæque preces :
 Audiet imò tuas, tali est puer indole : castis
 Ipse, venire prius quàm ivbeat, adest.

E P I S T O L A VI.

Argumentum.

*Dorotheam Uirginem, cùm summa hieme ad cædem
 rapcretur, Theophilus deriserat, quòd illa in sponsi sui
 hortulis tendere se diceret. Ibi jannio : mitteret ergo flo-
 res inde, fructusque sibi aliquos horti sui foetus. Illa missu-
 ram se pollicita, misit. Theophilus, missis Cœlite, &
 visis floribus, stupefactus ipsos videre hortos concupiscit.
 Ergò Christum confessus, ferro occubuit, & ad Dorotheam
 hortos pervenit. Spond. ann. 304. num. 14. Sur. 6. Febr.*

THEOPHILUS ADVOCATUS,
 DOROTHEÆ VIRGINI.

De Cœlitum rosis.

QUOS mihi missi, Cœlestia munera, flores,
 Lectaque de ramis mitia poma tuis,
 Illa tuus mihi (testor) heri, cùm fortè vagarer,
 Detulit ingenuo nobilis ore puer.
 Detulit attonito : nam nec satis, ille quis esset,
 Quæque, vel unde forent munera, gnarus erat.
 Ecquis enim hiberno videat seu stantia vitro
 Flumina, seu cano prata ligata gelu ;
 Seu iuga densatis nemorum squallere pruinis ;
 Seu nivea pressum mole rigere solum :
 Ecquis ibi teneros, hortenſia munera, foetus,
 Aut hiemi ignotas speret habere rosas ?

Attulit

Attulit ille tamen. Socij obstupuere, rosæque,
Et nova portendant quid mihi poma? rogant.
His ego (da veniam, Cœli decus) omnia dixi:
Rerum erat hic series nulla tacenda mihi.
Dorotheæ, dixi, venit hoc mihi munus ab horto:
Illius hi flores, illius iste puer.
Has ibi Virgo rosas, atque hæc ibi mala (recentes
Ruris opes) omni crescere mense videt.
Ille nec hibernos, Aquilonis murmura, ventos,
Tædia nec nostri frigoris hortus habet.
Sed veris violas solet, autumnique racemos,
Et mera Pomonæ gaudia ferre, locus.
Ipse tamen potui ridere, bonæque puellam
Esse inopem mentis credere, mentis inops.
Cum traheret nexis illam inter vincula palmis,
Dederet vt iussæ, turba scelestæ, neci;
Ipsa nihil deiecta viam carpebat, ad omnes
Lætæ suæ mortis visa salire minas,
Non minus, ac patrio solita est per littora ritu,
Ducere securos virgo Lacæna choros.
Stant sociæ, & gemitu, quid vitæ prodiga,
clamant,
Quid properas? via quò desinat ista, vide.
Desinit irriguos, ait, hæc via lenis in hortos;
Pictus vbi æterno vere perennat ager.
Campus odoratas illic abit omnis in herbas,
Et croceis operit floribus arva seges.
Ambiguos ibi pugna tenet suavissima sensus;
Hos color, hos alia parte lacescit odor.
Hic violam tondebo manu, calthamque, thymum-
que;
Deque rosa molli plena canistra legam.
Nec deerunt avidis argentea lilia votis,
Nec fugient digitos alba ligustra meos.

Sive Terapnæo generatum sanguine quæram,
 Sive mihi florem quæram, Amaraute, tuum,
 Copia floris erit. Mihi suavis amaracus illic,
 Illic, si cupiam, mollis acanthus erit.
 Quid pyra? quid dulci melimela madentia succo?
 Milleque de ramis pendula poma suis?
 Nulli aberunt fructus: omnis mihi seruiet arbor:
 Vix penus innumeras vlla recondet opes.
 Nam quod Hymettus habet, vel habent Phæacia
 rura,

Id meus, & multò plus, meus hortus habet.
 Desinit in talem via, qua de quaritis, hortum:
 Ita meæ non est meta pigenda viæ.
 Sponsi invitat amor: lubet hac decurrere, si qua
 In dotale velit sponsa venire nemus.
 Maturemus iter: comitum si fortè recuset
 Vlla sequi, nostrum nulla moretur iter.
 Finierat virgo. Stolidis ego protinus illud
 Et nemus, & nemoris carpo rosæta iocis.
 O bona, clamabam, simul hos penetrabis in hortos,
 Implebuntque tuos poma, rosæque sinus,
 De calathis, rogo, prome tuis (nam copia restat)
 Prome libens aliquas, & mihi mitte, rosas.
 Nempe ego delicias, Cœli inter frigora, vernas,
 Putida deliræ sômnia rebar anus.
 At non illa iocis itidem mihi talibus, horti,
 Ne dubita, nostri dona videbis, ait.
 Sic moritura mihi. Nec plura morata, resectum
 Deposuit, fuso læta cruore, caput.
 Advolat extemplò puer; os, oculosque, manus-
 que,

Membraque mortali pulchrior ore puer.
 Aligeri extabant humeri, color aureus alis,
 Cœruleus manicis, vestibis albus erat.

Balteus ambibat croceo stellatus acantho;
Picta cothurnatos texit aluta pedes.
Vimiucus læva calathus pendebat ab vlna,
Quem findon Phrygia facta tegebat acu.
Utque stetit, porrecta manu propiore canistra
Obtulit, & paucis, hæc tibi, dixit, habe.
Florea dotali quæ dona remittit ab horto
Dorothea; (autè tuo dona petita ioco)
Misit dona libens: sed in ipso plura roseto,
Et meliora tibi crescere dona, monet.
Ergete, fœlix; nec in vno munere siste:
Tota sed illa oculis visere prata stude.
Dixit, & ætherias abijt sublimis in auras.
Quàm cupij pennas tunc habuisse pares!
Utque oculos tandem puero á fugiente removi;
Aggredior calathi dona videre mei.
Invenio, quæ poma Deus! Color omnibus auri;
Omnibus Assyrij roris inhæret odor:
Omnibus ambrosiæ sapor: & si nectaris vlla
Poma ferunt succum, succum ea poma ferunt;
Mox video & velo summa de parte reducto,
Veras, hiberno tempore, veris opes.
Nec nostri modò veris opes, meliloton, anethum;
Et violam, & thymbram, & quem parit Hybla,
thymum,
Linaque, aut calthas, aut, altera nomina, flo-
res,
Quos neque Corycius curet habere senex:
Sed quibus Elysij redolent violaria campi;
Et quibus hic noster par nihil orbis habet.
Ite rosæ, ite croci, morituri gloria ruris:
Altera perpetuo prata colore virent.
Quorum ego cùm flores tetigissem pollice summo;
Obvia tam grati copia odoris ijt,

Vt, vel odoratæ fegetis quod olentibus arvis,
 Vltus ab assiduo Sole recondit Arabs,
 Vel quod Trinacrijs exhalat floribus Hybla,
 Vel Corcyreus vere quod hortus olet,
 Villas acciderit morientis odore lucernæ,
 Et putrida stagnat si qua Mephitis aqua.
 Nempe, odor aut non est Cœlestibus vllus in
 hortis,

Aut ibi si quis erit, certè ibi talis erit.

Ergo valete mei, quondam agmina chara,
 sodales;

Et, malè quod risi, vos benè amate nemo.

Sic ego tum socijs mirantibus omnia dixi:

At modò quid potero dicere, virgo, tibi?

Si mea lingua tui veniam temeraria dicti

Speret, ego veniam supplice voce rogem.

Nam risibile pudet, nimis ah! pudet. Improbis illas,

Quas pia misisti, risi ego, virgo, rosas.

Sed quia prona graves Cœli indulgentia culpas

Excipit, & meritis est minor ira meis,

Tu saltem hesternis, mea lacryma, plecte cachinnos;

Ac, nisi sufficiat lacryma, plecte cruor.

Commerui. Huc ferrum, ferrum vibrare Tyranni,

Vester in hoc iugulo nolo sit entis hebes.

Non timet elatas moritura puella secures,

Dam subeat sponsi florea rura sui:

Sed quàm non potuit perrumpere sola, patentem

Ipsa tibi vestro repperit ense viam.

Nolo, puella mea sit fortior illa iuventa;

Fœmina quàm præijt, quis timor ire viro?

Ibo vir, ibo. Tuos mihi mittere omite ministros

Nympha, dehinc lectas mittere parce rosas.

Cras ego monstrati nemoris violaria visam

Ipse, & odora meo pollice prata metam.

PROGRAMMA.

Ad S. Franciscum Xaverium.

LOIOLÆ comes, & cliens, Eois
 Magnum gentibus, vltimæque fuscis
 Exortum iubar Indiæ colonis :
 Cœlesti placidos ab axe vultus
 Huc advertere ne gravare : magno
 Indignus liber indiget Patrono :
 Maiori tamen Author. Ille totos,
 Queis Maura cute, & ore nigricantem
 Portasti Æthiopem arduus, sibi alter
 Supponi rogat Æthiops, lacertos.

Quamquam non eget, æquoris minaces
 Portari per Atlantici procellas,
 Nec Scillas per, & invias Charyòdes :
 Sed vitæ per inhospitæ, nocentes
 Plus mille insidijs, dolisque Syrtis.

Hic Atlante opus est, & hic Patrono :
 Quem si non potis est habere vterque,
 Et libri simul Author, & libellus ;
 Prona est optio : dum iuvetur vnus
 Te, Francisce, suo Author à Patrono,
 Totitas erit interire libro.

IACOBI BIDERMANI

HEROUM EPISTOLÆ

LIBER SECVNDVS,

DE PRIVATIS QUORUMDAM
CALAMITATIBVS.

EPISTOLA I.

Argumentum.

Eustachius familie cladem deplorat, qua ex opulento repente miser, cum coniuge, liberisque profugerit; sed in fuga, uxorem sibi nauta, liberos hinc leo, inde lappus eripuerint. Somniasse tamen se scribit, omnes incolumes recepisse, somnium eventa non sperata comprobant. Brev. Roman. 20. Sept. Sur. ibidem. Baron. ann. 12.

EUSTACHIUS PATER ORBUS,
MAURO ROMANO.

De Liberorum iactura.

ON cupis esse tuo pereunte superstes
amico,

Sed properas fato, Maure, perire meo,
O meritum meliora caput! Mihi sedula
planctus

Rettulit, & gemitus nuncia fama tuos.
Dixeris, abrupto me sæpè requirere somno,
Et mecum infracto murmure multa loqui:

Atque

Atque alios, vbi sim? atque alios, quis abegerit?
& quæ

Illam in æ fuerit, quærere, causa fugæ?

Causa fuit, qualem tibi coram aperire volebam:

Sed meus impedit promere verba pudor.

Nunc data malis sunt pectora: quæque pudebat

Dicere tunc, absens scribere verba sinor.

Causa fuit, rerum facies mutata in earum;

Aulaeue in infernum Regia versa casam.

Abstulerat famulosque lues, Libitinaque servos

Hauferat; & pecudam mors inopina greges:

Et reliquas vexarat opes fortuna; brevique

Redditus è Cræso divite Codrus eram.

Sed cecinere mihi prius hanc oracula sortem;

Edita quæ tali fortè fuere modo.

Quæ præceps Anio rapitur, Nilumque Latinusj

Æmula mentitur per Catadupa fragor,

Stabat villa, meo domus opportuna recessu;

Proxima Tiburtes inter, amœna, lares.

Huc ego subiectas oculis dum examino valles,

Et video Latij sparsa vireta iugis,

Venandi subit ardor; & ocyus arma, viri, arma,

Retiaque, & comites huc mihi, clamo, canes.

Bella feris indico: feris indicta repente

Bella viri, & iuvenes bella repente parant

Egredimur. Iam villa procul, procul alta Catilli

Mœnia: vicinum iam nemus umbra dabat.

Quimus sylvam, cinctosque indagine saltus:

Foverat innumeras intima sylva feras.

Tum dare signa duces: iuvenum ruere ardua

pubes;

Et latrare canes, & trepidare greges.

Fit fuga: perque omnes sternuntur inertia campos

Agmina: pars iaculo, pars cane victa cadit.

Non leporem virgulta tegunt, nec inhospita
damas

Culmina, setigeros nec sua vallis apros.

Hæc hominum cursus, hæc fertur odora canum

vis;

Prædaque diversos, & sua quemque rapit.

Illic capra iugis deiecta minacibus; illic

Cingitur obiectis anxia cerva plagis.

Iamque adeò, dum quisque ruunt in devia, cervus

Per nemus aëria fertur inane fuga:

Fertur. Ego, socij, vos cætera turba moretur;

Hæc, aio, hæc nostra est præda petenda manu.

Insequor inde ferox: fugit ille ferocior, & quâ

Invia cuique foret, pervia utrique via est.

Sæpe feram ferro, iaculoque volante lacerisso:

Irrita sed ferri vis, iaculique fuit.

Ultima lunato tamen ut direximus arcu

Tela, fatigatæ iam prope terga feræ,

Immani sese illa supra Marpesia saltu

Saxa (putes alis non caruisse) levat.

Bellerophonteï sic visa volasse caballi

Vngula, Pegasiæ cum fodiebat aquas.

Utque pedem posuit sublimi in rupe, nec villos

Eminus à pharetra credidit esse metus,

Restitit; & verso directâ ad spicula vultu,

Ardua, cornigerum tollit in alta caput.

Hic video monstrum (monstrum admirabile!)

fixam

In medijs cervi cornibus esse Crucem:

Inque Crucis summa fixum video arbore

Numen:

Sed plenum innumero vulnere Numen erat.

Attonitæ cecidere statim, mea tela, sagittæ;

Cæteraque in manibus dirigere meis.

Hæret

Hæret in obiecta suspensus imagine vultus,
Atque animum sensus destituit. re sui.
Dumque amens in hio, cœpere soluta repentè
Fatidici mecum Numinis ora loqui.
Quæ mihi, quæ (Superi) Deus ille, & qualia cœpit
Dicere ! Verba ingens singula pondus erant.
Da veniam : non ipse tuus si commodet ora
Tullius, illa Dei dicta referre queam.
Inde tamen clades (nam cætera parco) futuras,
Et casura meæ noram ego fulcra domus.
Noram equidem : sed quando forent casura,
quibusque,
Quotque ea fulcra modis ; tunc mihi nosse
nefas.
Interea ex oculis ubi visa recessit imago,
Fugitque illa spei debita præda meæ,
Ipse relinquo nemus, sociisque ex valle receptis,
Ad mea lassatos prædia verto pedes.
Bidenos ibi dego dies ; cùm lenta subegit
Hinc hominum, hinc pecorum funera flere
lues.
Mox aliæ ex alijs, capto velut impete, clades
Absumpserunt meas, non leve fulmen, opes.
Iamque super sola vxor erat, Patriisque gemella
Pignora, nondum annos pignora nata duos,
Quæcumque aspicio, merum ubique occurrit
inane ;
Visaque res tota, spesque migrasse domo,
Erubuit fortuna meos mutata sodales ;
Erubuit cœtus vxor egena suos.
Quid facimus, coniux ? alium fuga fiat in orbem,
Externosque inter vita trahatur inops.
Non dolet ignoti, peregrinos inter, egestas ;
Pauperies noti divitis illa dolet.

Dixi ego. Nec dictis perterrita ressitit vxor ;
 Quà mihi cū : que præis, hæc comes, inquit ; erep̃
 Ergo iter ingredimur, plenæ quâ cornua Lunæ
 Mostravere breves ad maris alta vias.
 Prole sed è gemina, Patris vna sedebat in vlnis ;
 Sarcina maternos presserat vna sinus.
 Hanc profugi pompam stans littore cymba recepit,
 Carbasa velivolo cymba data ra salo.
 Solvimus ; & portus, Italasque relinquimus arces,
 Acturi fragilem per freta vasta ratem.
 Intereâ crebris agitari fluctibus æquor,
 Et fremere alternis ventus, & vnda minis.
 Iamque alijs Coeli vicina tacta procellis ;
 Atque alijs stellis silva patebat aquis.
 Ipsa dies atra noctis circumdata palla
 Omnibus instantis nuncia mortis erat.
 Nos duplices astris (quæ se tamen ipsa negabant)
 In simul effuso tendimus imbre, manus.
 Auditæ post multa preces ; tumidique resedit
 Ira maris ; cessit nox, redijtque dies.
 Prospiciamus terram : sed barbara littora circum,
 Barbariorque omni littore nauta fuit.
 Nam, simul exscendi, natosque è puppe recepi,
 Reppulit infidam à littore nauta ratem.
 Relpicio, natos ne Parens, vxorque maritum.
 Ponè sequatur ? Abest vxor, abestque Parens.
 Illam obluçantem, Superosque, hominesque
 vocantem
 Abstulit ex oculis perfida cymba meis.
 Perfide verte ratem : thalami pars altera nostri
 In refugio est cymbæ lintre relicta tuæ.
 Cum dicto, insilio : puppinque per æquora
 longè
 Coniugis ereptæ cæcus amore sequor.

Vxor & ipsa mihi longè occursura parabat
 Nare per infestas, si fineretur, aquas :
 Iniectæ vetuere manus : neque nostra carinæ
 Æquabant celerem brachia lenta fugam.
 Ergò redux, & inane querens, ad littora tendo,
 Spes vbi depositæ bimula prolis erat.
 Hic mihi quos animo, dicam, incubuisse dolores,
 Exciperem infantes cùm sine matre duos ?
 Baiulus infœlix ! qua quemque in parte locarem ?
 Indignit toto Patris vterque sinu.
 Dividor, & geminam suppono infantibus vlnam,
 Pondere quæ nunquam est visa minore premi.
 Atque vtnam, vt geruli licuit mihi munere
 fungi,
 Ferre ita nutricis mi licuisset opem !
 Totus opem pueris, impranso Patre, tulissem,
 Functus vt altricis crederer esse vicem.
 At neque lactis erat, solitæ nec copia pultis :
 Sola sed in sterili creverat alga solo.
 Progredior lacrymans, sabulique per invia lassus
 Non exploratum carpo viator iter.
 Ventum erat ad vastum ripis declivibus amnem ;
 Glandiferum in ripa stabat vtraque nemus.
 Pons nusquam, & nusquam vacuæ spes vlla
 carinæ :
 Vnda erat invento trajicienda vado.
 Et facilem daret vnda viam, si remige corpus
 Nare manu, medijs pensile posset aquis :
 At pueris aperiret iter quæ lympa duobus ?
 Non capiet cervix, si natet, vna duos.
 Ergò vel alternas timidi Patris occupet vlnas
 Sarcina, vel neurri pervius amnis erit.
 Occupet alternas potius : divisa seorsim
 Pondera transferri forsitan vnda sinit.

Sic ego dimidium depono crepidine pondus ;

Dimidiumque humeris pondus adopto meis.

Nec mora : sollicitis vada quæro latentia plantis,

Vix totum ex alta dum caput extat aqua :

Et penetro adversam, traiecto flumine, ripam ;

Atque ibi in herboſo pignora pono ſolo.

Mox tumidum, ſtudio properante, remetior
amnem ;

At miſerè in medio perditus amne fui.

Namque ibi dum luſtor cum gurgite, cœpit
vterque

Vagire inſolitum, ripa in vtraque, puer ;

Et lingua Matrem titubante, Patremque vocare.

Erigor, atque oculis littus vtrumque lego :

Bellua plorantem in puerum furioſa ruebat,

(Monſtra Lycaoniæ credo fuiſſe feræ)

Quæ citiùs, quàm ferret opem mea dextera,
raptum

Ad ſua converſo ſuſtulit antra gradu.

Inſequor, & querulis dum vocibus omnia turbo,

Fertur ab immani præda voranda lupo.

Iamque è conſpectu cum pignore bellua raptò

Fugerat, heu ! membris bellua paſta meis ;

Quam, miſer, ærumnas ego tales inter, omiſi

Impiorare hominum, Cœlituumque fidem ?

Hoc ſcelus, hoc, exclamo, meum eſt : ego beſtus
nato

Ipe meo, ipſe lupi dirior ore fui.

Obiecto poteram defendere corpore, & vltrò

Pro percunte nocens prole perire Pater.

Quis ſtupor, infantem deſertæ credere ripæ ?

Debuit ille meo nuſquam abiſſe ſinu.

Cur ego non ambos vna cervice ſubiſi ?

Ferre ſimul geminum non prohibebar onus.

Ipſa feros poterat pia ſarcina ſillere fluctus :

Parſurus geminis ſiatribus amnis erat.

Talia vociferans repeto vada fluminis, &, qua

Filius alter adhuc parte iacebat, eo :

Et mecum, hunc, dixi, certè hunc, fortuna,
relinques :

Nam, fratre amiſſo, & Matre, ſuperſtes hic eſt.

Heu ! nihil humanis ſas quemque fidere votis !

Sublata hæc etiam ſpes mihi, reſque fuit.

Dum loquor, è denſis ecce altera bellua ſylvis

Proſilit, impexis bellua ſulva iubis.

Non Maſſyla pares iuga, nec Getula leones

(Vtraque monſtrorum ditia regna) ſovent.

Hoc magis, obſtantes ego territus ire per vndas

Occupo, & ad ripæ valla venire prior.

At nimis hæc etiam ſtudia, heu nimis irrita !

Prolem

Præripit immanis, Patre vidente, leo.

Præripit, & pleno victor mea pignora riſtu,

Accelerat catulis pabula ferre ſuis.

Hic ego ſemianimis viduatæ in margine ripæ

Depoſui vita triſte labante caput.

Non aliter, quàm genua labant, cùm ſanguine
fuſo,

Intima vitalis deſerit oſſa calor.

Ut rediere tamen longo poſt tempore ſenſus,

Et nemo eſt oculis viſus aſſeſſe meis,

Actandem, hic totum, fortuna, exclamo,
triumphas :

Quidquid erat, tolli quod mihi poſſet, habes.

Vna mihi coniux, natiq; ſuere gemelli ;

Eſt data pars nautis, pars data præda feris.

Maiori nè Pater ſervandus præda tyranno eſt,

Qui magis & nautis ſit ſerus, atq; feris ?

Ah ! mihi, quisquis erit, minus, ah ! minus ille
nocebit,

Quàm nocuere prius nautâ, feræque mihi.
Fac, fodiat iugulum ferro ; sensisse negabò :

Est modò fulminibus vita perempta tribus :
Nec novus ad plagam superest locus. Hostis,
ut vltra

Esse gravis possit, vivere cogat ; erit.
Hæc ego supremis iterabam verba querelis,
Languida dum ferus conderet ora sopor.
Procubui vetulæ sub opaco tegmine quercus ;
De viridi lectum cespite terra dabat.

Hic mihi prima quies oculis infusa, diurnis,
Ordine mutato, lufit imaginibus.
Credebam, excitos cursare per arva colonos :
Ilignæ fuerant omnibus arma fudes.

Clamor ijs diversus erat, labor omnibus idem,
Eripere impasto furta revulsa lupo.

Ille scelus trepidare metu ; prædaque relicta,
Effugere agrestes, per iuga nota, manus.

At parte ex alia, Pastorum cruda iuventa,
Plurima decursa fervet anghela via.

Altera dum iaculis, balearibus altera fundis,
In refugii vnanimes terga leonis eunt.

(Raptum ille immani puerum portabat hians :
Aut meus, aut similis certè erat ille meo)

Instat quisque ferox ; dum sedula denique sævis
Faucibus illæsum turba recepit onus.

Ipsa deinde Parens, natis onerata duobus,
Sospes ad amissum est visa redire virum.

Ego Pater teneris dare melior oscula natis,
Consortemque mei clamo redisse tori.

Illa suos narrare levi mihi murmure fletus,
Rapta per infestas cùm vcheretur aquas :

Vtque

Utque animam subitis efflarit navita pœnis;
 Et steterit pacto tutus amore pudor.
 Illi ego narratis nihilo leviora renarro,
 Me quibus infœlix luserit vnda modis.
 Denique, dum læti citroque, vltroque videmur
 Talia de gestis rebus vterque loqui,
 Excitor; atque oculis, vbi sint ea gaudia? quæro:
 Hei mihi! sunt oculis gaudia rapta meis.
 Omnia somnus erant: ita vir, bis coniuge rapta,
 Bis didici rapta prole perire Pater.
 Ergò ne crudelēs etiam vos luditis vmbrae?
 Suffecere suis damna diurna iocis.

EPISTOLA II.

Argumentum.

Theodosium Imperatorem, cætera clementissimum, quòd temerè septem hominum millia trucidarat, graviter obiurgat Ambrosius: & exemplo Davidis, ut facinus patratum lacrymis eluat, adhortatur. Ruffin. Theodor. Paulin. Sozom. Ambros. epist. 28. Baron. ann. 390.

AMBROSIUS THEODOSIO

IMPERATORI.

De cæde Thesalonicensi.

UI domitum Augullis moderaris fascibus
 orbem,

Et mare cum terris omnibus vnus habes,
 Ore serenato, quam mittimus, aspice chartam;
 Nil ea, quod possit lædere, charta feret:
 Ni medico lædat Podalirius vngvine, quando
 Putria Pæonia vulnera sanat ope.

Nolo

Nolo, Machaonia tamen artis, opisque peritum
 Esse putes : animi vulnera tracto tui.
 Plus ea mortis habent ; quantòque pericula
 celant

Altiùs, hoc artis dexterioris egent.
 Non renues molli fomenta medentia tactu :
 Sæva manus medici, ni premat vlcus, erit.
 Forsitan (ægrotis quod quondam vsuvenit)
 ægrum

Cæsar, adhuc nescis te esse, vel esse negas ?
 Esse nega : mihi fama tamen, quid nunciet, audi :
 O utinam falsi nūcia fama foret !

Quà super Æmathij circumflua littora ponti,
 Erigit alta suum Thessalonica caput,
 Diceris, in pleno Circi admisisse theatro
 Invisum Superis, terrigenisque nefas.
 Spectatura tuos Circensi in pulvere ludos,
 Venerat abiecto civica turba metu.

Iam Cuneos implerat eques ; summaque locarat
 In cavea lassos pulla caterva pedes :
 Iam bijuges audire rotas ; iam læta videre
 Carceribus missos incipiebat equos :

Hic alij Prasiuæ palmam spondere quadrigæ,
 Hic alij Veneto malle favere Sago :

Ter propè contractam rota flexerat æmula me-
 tam ;

Ovaque erant avido iam tria capta sinu :
 Iam secura manus plausum tentare, locataf-
 que

Insidias structis nemo timere dolis :
 Cùm tuus, ecce tuus (quid enim formido?) satelles;
 Iussus ab arcanis profilit insidijs :
 Et cuneos, mucrone ferox, bacchatus in omnes,
 Obruit armata vulgus inerme manu.

Tollitur

Tollitur extemplò feralis ad æthera clamor ;
Et mera naufragij symbola Circus habet.
Pœmina, virque pares iugulantur : frater eodem
Quo soror, & natus quo Pater, ense cadunt.
Infantes cum fonte luunt ; cum civibus hospes ;
Patrono tenuis cum locuplete cliens.
Pars dum tela fugit, rapidis perit obvia bigis ;
Pars animam, Cuneis præcipitata, vomit.
Et pueros nullo, & iuvenes discrimine truncant ;
Decrepitosque secant impia tela senes.
Clamor vbique, & vbique cruor ; mixtæque
cruori
Lacrymæ, & humectæ nimbo ab utroque genæ.
Obijciunt alij gladijs fulgentibus aurum :
Spretus apud gladios aureus umbo fuit.
Ast alij veniam, moribunda voce, rogabant :
Ad veniam surdus miles, & ensis erat.
Quid, quod & infantes (miserabile vulgus) in
ipso
Funere, cur pereant, dum periere, rogant ?
Et certè, mihi, Cæsar, adhuc (permiseris) ipsi
Urbs tua cur pereat tanta, rogare libet.
An, quia plebeius volucris furor impete, nuper
Ausus erat fascis ludificare tuos,
Cæsar, utinamque sacro maculare cruore tribunal,
Dedit vno omnis funere turba rapi ?
Consule te, Cæsar : tua te clementia talem
Civibus ob culpam posse nocere negat.
Quod nocuisse tamen potuit, fuit impetus ille,
Et subitus, ferro præcipitante, calor.
Non ego vesanæ facinus defendo iuventæ ;
Crimen erat certè, nec leve crimen erat :
Essè tamen (fas esto loqui mihi) crimine magno
Debuerat magni Cæsaris ira minor.

Grandiæ non plectunt Superi periuria semper
Fulmine, sed lacrymis saepe piare iubent.

Cum tua par Superis, & poenè sit æqua potestas,
Cur etiam mores non finis esse pares?

Adde; quòd, & socijs (cùm te per sacra rogassent
Omnia, perque tuam, voce gemente, fidem,)

Et tua prestanti mihi genua; remittere, dixi,
Quanta eacumque reis debita poena foret.

Astæ ideò grates (memini) tibi, Cæsar: & ægris
Quam desperarant, redita visa salus.

Quis subitus promissa calor mutavit, ut iræ
Iam semel obstrictam panderet ira viam?

Quemque datæ meruit veniæ clementia plausum,
Eriperet Circi tristis arena tibi?

Verùm age, plecte reos: meruere. Perire iuebant
Cum fonte insontem, quæ nova iura, gregem?

Nempe, decem ut luerent commissa piacula
Fontes,

Præstitit innocuus funera mille cruor.

Atque utinam vel mille satis Libitina putasset!
Sæva putaremus tela fuisse minus.

Nunc septena vorax populavit millia ferrum:
Erubuit factas ensis, & hasta neces.

Hoc quid erat, Cæsar? quid erat, nisi Cæsaris iram,
Plecteret ut parvum, grande patrasse, nefas.

Grande nefas, Cæsar, lacrymisque piabile magis;
Et, lacrymis (si res vera fatenda) tuis.

Nec grave fit lacrymas tibi fundere, Cæsar: & illis,
Quod leve credebas fundere, sanguis erat.

Si tamen ista negas, quamvis atrocita, fletu
Digna; aliud dignum, quod lacrymetis, habe.

Nam, dederim, (quod nemo dedit) licuisse pe-
remptis

Sortibus insontes iungere, (nemo dabit)

Quis

Quis monstrum ferat istud, ut advena pauper,
& hospes

Cogatur populi solvere furta tui?

Iam nihil in vacuo, nisi trunca cadavera, Circo

Obvium; & in tota vivum erat vrbe nihil,

(Nam reliqui, notas pars quæsiere cavernas,

Pars sibi non lenta consulere fuga)

Et necdum Libitina tamen compleverat omnem;

Quem tua finierat cædibus ira modum:

Defuerant numero duo funera. Militis ingens

Nempe scelus, ~~numcrum~~ non superasse, fuit.

Ergò iubetur, adhuc tot mortibus addere mortes

(Heu nimis obsequij sedula turba!) duas.

Advena fortè senex cum Graijs baiulus ibat

Mercibus in vacuo quærere lucra foro.

Ponè gemella Patrem comitantur pignora: rebus

Charior appendix omnibus illa Patri.

Attigerant visu iam mœsta suburbia; iamque

Transierant nullo limina prima metu;

Barbara cùm strictis legio ruit obvia telis,

Sparsa cruentatas cæde recente manus,

Mox cædes factura novas. Ceu triste luporum

Vastavit pavidas cùm semel agmen oves,

Sint licet à raptis iam fessa bidéntibus ora,

Obvia restinctam suscitât agna famem.

Haud aliter se turba furens subeuntibus offert,

Edere mox geminas turba parata neces.

Erruit occursum Pater, & cum prole refugit,

Ni foret obiecta clausa phalange fuga.

Quò furor hic, quò spectat? ait: si quæritis

hostes,

Nos pauci, & pavidî, & vulgus inerme sumus:

Aut spolia, & prædas agitis? Nos paupere censu

Vivimus, & nullas arca flagellat opes.

Condite tela viri ; sine causa perditis iras :
 Servetur Parthis, iste Getisque calor.
 Hæc Pater. Illi instare, merumque sitire cruorem ;
 Iamque adeò in pueros cominus ire duos.
 Ergò novare preces, lacrymasque opponere ferro,
 Quamque habuit, tota merce rogare senex.
 Irrita cœpta, novumque in avaro milite monstrum!
 Nec positæ merces, nec valere preces :
 Nec placare sitim lacrymæ potuere cruentam :
 Sedanda à iugulis illa duobus erat.
 Vos per ego vestros, si cui sunt pignora, natos,
 Et per adhuc quidquid charius esse potest,
 Vos precor, à natis divertite tela duobus :
 Vnus ero vobis nati vtriusque vicem.
 Dixit, & in medios avidè Pater insilit enses,
 Vnius ut redimat pignora bina cruor.
 Sed Patris vnus pactum Libitina cruorem,
 Respuit in geminæ proles habere loco.
 Sit licet vberior sanguis Patre, dixit, in vno ;
 Non tamen est numero mors satis vna meo.
 Pro nato satis ergò, Pater, potes esse ; sed vno :
 Alter erit Patris, cum perimere, comes.
 Elige de geminis, quem cæso vivere Patre ;
 Elige, quem iubeas cum genitore mori.
 Hic misero sensum quem par erat esse Parenti.
 Quem mihi ? quem, Cæsar, par erit esse tibi ?
 Stare iubes dubium gemina inter pignora Patrem
 Et medium huc, medium huc, partem in vtra
 que rapis.
 Hunc prior optet, an hunc ? Illum eligat ? Abdicet
 illum ?
 Huius agat causam partis, an huius agat ?
 Viscera, crede mihi, Metij, in diversa fuere
 Vix per quadrijuges sic lacerata rotas.

Hunc ego, clamat, amo : sed & hunc amo, clamat.

Vterque

Æquali Patris est dignus amore puer.

Atque hanc de gemina si vivere prole iubebo,

Hanc ego de gemina prole iubebo mori.

Ergò iubebo mori? Superi, hunc à Patre furorem,

Et procul hæc animo tollite sensa meo.

Vivere vtramque volo : sed vivere Cæsar vtramque

Non finit : est parti pars adimenda suæ.

Quid moror ergò? Pius si non sinor esse duobus,

Vnuserit, qui me sentiat esse pium.

Festinata mihi sobolem optio vindicet vnam,

Cunctanti perdat ne mora lenta duas.

Sic ait ; atque oculos modò ad hanc, modò flexit
ad illam ;

Charior hæc oculis, charior illa fuit.

Iamque manus illi, rursusque tenebat illi :

Inde retracta tamen rursus, & inde manus.

Quas lites natura facis? Secum ipsa voluntas.

Dimicat, & quidquid vult modò, velle negat.

Interea pueros in lite, quis explicet, illa

Egerit in partem quantus vtramque timor?

Stant circum trepidi, nutuque Parentis ab vno

Fili videt vitæ pendula quisque suæ.

De tenent lacrymis manantibus ambit, & ille ;

Illeque & ille suum clamat, & ille Patrem.

Vivere vterque cupit : sed enim dum quærit

vterque

Vivere, se fratri frater obesse videt.

Vndique discrimen stat ineluctabile mortis :

Hinc timor, hinc fratris vincere pugnat amor.

Quid faciant? Dubij dum longa in lite moran-
tur,

Lis decisa brevi militis ense fuit.

Occubuere pares, doluitque miserrima proles,
 Altera in alterius vulnere, neutra suo.
 Hoc genitor viso, quid senserit; edere, Cæsar,
 Non ego, non genitor, si velit ipse, queat.
 Res, fateor, narrata, simul pervenit ad aures,
 Sæpe cadente meas abluit imbre genas.
 Et, nisi vana rei me fallit opinio, Cæsar,
 Sæpe cadente genas abluet imbre tuas.
 Nam levius quid agas? Pro sanguine funditur
 vnda:

Cenferi an pretium sanguinis vnda potest?
 Vnda nequit, mihi crede, nequit. Nihilominus
 vndam

Quam potis est oculus fundere, Cæsar, ama.
 Purgat, & hærentem sensim abluit illa cruorem;
 Nec, querulus poenas ut petat ille, finit.
 Poscit enim poenas alicui, & vindice Cælo
 Pugnat in aspersas illius ira manus:
 Ira gravis; qualem latro senserat ille, recentem
 Sanguine cognato qui macularat humum.
 Ira gravis; qualem metuit Iesscius heros,
 • Fecerat Vriæ quem cruor esse reum.
 Vnius ille fuit cruor; vnus ille cruorem
 Continuis omni nocte piabat aquis.
 Nec gemitu caruere dies; lunaque silente,
 Hoc etiam stratos diluit imbre toros.
 Æmulus huius eras, faciendis cædibus? Idem,
 Si sapias, in lacrymis æmulus huius eris.
 Imò decet, lacrymis superes maioribus illum,
 Quò cæde in facta te fuit ille minor.
 Nam minor ille fuit; qui per fera bella, doloso
 Non nisi in vnus sæviit ense caput.
 At tibi, de populo concidere milia septem,
 Quid nisi Circensem vidimus esse iocum?

Desine, magne, iocos; hos ludere desine ludos;

Et mecum lacrymans serua, Cæsar, age.

Hæc moneo Ambrosias, Mediæ qui mœnia Lanæ

Tempero: siue nefas est monuisse, rogo.

Non pigeat morem Ambrosio gessisse precanti:

Vult, minus has nulli, quàm tibi obesse preces.

EPISTOLA III.

Argumentum.

Eutropius ab infimo summus; quoniam ex infimo summus; corrasis Regum opibus, & collecto Cæsaram, populique favore tanto, ut aureas ei statuas ponerent: in ipso consulatu ad ima relapsus, fascibus, opibus, honoribus exiit: & ad eadem quæsitus, in Templo (quod latis legibus ante violarat) asylum quæsit; mox obtinendus. Ei Chrysostomus fortune (quam non metuerat) inconstantiam ostendit. Niceph. 13. cap. 4. Claudian. Chrysost. Spond. ann. 399. num. 3.

CHRYSOSTOMUS, EUTROPIO

EXCONSULI PROSCRIPTO.

De fortune inconstantia.

Enit heri attonitas inopinus rumor ad aures,

Eutropium sacras ante iacere fores;

Quæque pallenti monstrare simillima ceræ,

Anxiaque assiduo colla rotare metu;

Et lacrymis turpare genas; & ad illa, supinas,

Quæ modò calcarat, tendere templa manus.

Possit etiam, ut porta fuerit bipatente receptus,

Semianimein fracto procubuisse genu;

Taetaque consertis prensare altaria palmis,
 Et tremulo insuetas ore movere preces.
 Quæ mihi cùm rumor memorasset, omittite, dixi,
 Conciliat nullam fabula vestra fidem :
 Novimus Eutropium. Quis eo foelicior vno ?
 Divitias magni Cæsaris vnus habet.
 Ille duos terret bisseis fascibus orbes,
 Cæsareque est paullo Consul utroque minor.
 Idem, vbi quadrijugos agitant Circenia currus,
 Audit, & applausus non capit ipse suos.
 Mille trahit sella comites sublimis eburna,
 Et latus innumerus impat virumque cliens.
 Vix fora sufficiunt statuis ; & publica nusquam
 Vlla Corinthiaco porticus ære caret,
 Marmoraque Eutropium, fastique, librique lo-
 quuntur ?
 Non habet, hoc fulcro stante, ruinæ locum.
 Hæc ego perstabam memorans : & sacra citato
 Cum socijs propero viscere templa gradu,
 Et video (heu quanti video documenta co-
 thurni !)
 Eutropium nuda volvere corpus humo,
 Oraque pallenti monstrare simillima ceræ,
 Anxiaque assiduo vertere colla metu ;
 Taetaque consertis prensare altaria palmis,
 Et tremula insuetas edere voce preces.
 Heu, quantum humanis, exclamo, in rebus inane e-
 lam nihil est, fieri quod potuisse negem.
 Ecce suas Consul timet ipse, fugitque secures ;
 Licetorisque videt pallidus ora sui.
 Et metuit fascès, & fulmina conscius horret ;
 Et mala, quæ populis intulit, ipse subit.
 Est, fateor, nostris etiam, est, in rebus inane :
 Sed fuit in rebus maius inane tuis.

Nam quid erant plausus, & opum portenta tuarum,

Et tituli, & pleno signa reposita foro?
Quid blandita tibi Melibœo purpura fuce?

Tota merus fuerat spes ea, resque vapor.
Aut vapor, aut omni si vanior esse vapore,

Exoriens vel aquæ bulla, vel ymbra potest.
Respice quot gladij tergum insectentur, & hostes:
Mille tuam expectant undique tela necem.

Coniurata fremit manus, & violenta minatur:
Siquid opis possunt ferre theatra, ferant.

Illa voluptatum coniecta sagina tuarum,
Infamisque suis illa palæstra probris,

Et toties ornata tuo Circensia luxu,
Et Veneto toties factio culta sago,

Quin properant, operaque iuvant servare patrum

Mutua? Age, atque datam reddere coge vicem.
Cessant, inquis, & est impeni oblita favoris
Factio. Res alias demque Circus agit.

Sanè alias res Circus agit: nunc ille quadrigas,
Pisæoque actos pulvere laudat equos;

Atque alijs plaudit; te verò sibilat: imò
Cum tibi Circus adhuc plauderet, egit idem.

Non tacebam ego tunc inscius; omnia noram:
Et quæque erant à me non semel ista tibi.

Sapè, quid obsequio, dixi, lassaris inani?
Verus emi tali non solet arte favor.

Vulera caduca time: studium est mutabile vulgi
Crede mihi, non te, sed tua, Circus amat.

Dixi ego: sed sùrdo cantata est fabula. Circi
Charior & Cælo, & Numine plausus erat.

Ergò age, sis, illosque ad signa recurrere plausus
Nunc tibi, nunc arma, & tela parare iube.

Hic elypeos obtende tuos, hic vtere vulgo;
 Quasque vides, Circi, vince favore, minas.
 Nempe vapor fuit ille favor; fueritque : iuvabunt
 Te paratitorum, ne perimare, greges.
 Nullus adest : quique antè tuas obsederat ædes
 Creber adulator (respice) nullus adest.
 Absit & hic : poterunt tituli defendere. Nuper
 Dictus es & patriæ, & Cæsaris esse Pater.
 Ah titulos fragiles ! ò scutum imbelles ! retundi
 Obice tam vano spicula nulla solent.
 Adde, quod hos Cæsar titulos iam sustulit
 omnes ;

Et patriæ Patrem te vocitasse, pudet.
 Ne quâ etiam fieret, te Consule, vilior annus,
 Tempora iam titulos erubuere tuos.
 Vtraque te tabulis erasit Roma ; probrumque
 Eutropij fastis iussit abesse suis.
 At potes ad statuas fortasse recurrere ; quales
 Isthmiaco multas vivere in ære vides ?
 Curre miser ; steterant tua quo simulacra,
 videbis

Mota loco, & vacuo strata iacere foro.
 Hic informe caput, fracta cervice ; resectas
 Inde manus ; truncos inde rigere pedes.
 Quæritur Eutropius nunc ipse : repertus, cernitur
 Diruta quas poenas signa dedere, dabit.
 Restat adhuc rutili moles congeffa metalli,
 Qua tibi vix Crassos passus es esse pares ;
 Restat & Assyrij luxus consueta voluptas,
 Qua novus hic nobis Sardanapalus eras :
 Hac potes, hac ferat tela potes mollire. Quid aras
 Curris ad has ? Aurum ferre sponndit opem :
 Hac ope dum fidis, Cœlum ruat omne, movebit
 Eutropio nullos vlla ruina metus.

Sic, puto, dicebas, cū quondam ego sana monebam,

Rumperet vt fastus nostra medela tuos.
Ecce fefellit opem fidissima gaza : nec auri
Copia promissa in præstat amata fidem.
Quò fugias porrò, miser ? En penetralia templi
Spreta tibi toties, iam tibi sola favent.

Quæque tuis numquam fuerant altaria donis
Culta, tuum gladios in caput ire vetant.

Excipiuntque sinu, longèque infesta coercent
Agmina ; & avelli nulla per arma sinunt.

Scilicet ara tuos his vindicat artibus hostes ;

Quos prius infensos senserat esse, iuvat.
At tua quas referunt tibi iam Circentia grates ?

Perfida patronis, quos habuere, nocent.
Hæc tibi si quondam (& poterant) prævisa
fuisent,

Humida iam lacrymis non foret ara tuis.
Flecte tamen moestos etiamnum ad pristina
vultus,

Et quæcumque putas fida fuisse, vide.
Exclamare voles : vere est in rebus inane :
Tota merus fuerat spes mea, resque vapor.

Quid iuvat hæc, inquis, serò exprobrare ? Iuva-

bit, quamvis serò, discere vera velis.

Denique dum tactam procumbis inermis ad
aram,

Vera licet nolis discere, vera doces.

EPISTOLA IV.

Argumentum.

Gilimer totius Africae Rex à Belisario victus, cum in arcem confugisset, fame ad eam necessitatem adactus erat, ut misso ad hostem Nuncio, triumphum sibi rerum gratiam fieri suppliciter postularet. Spongiæ, ut oculos lacrymis defluentes extergere: citharæ, ut ea mœrorem temperare: atripanis, ut famem, prius quam mureretur, sedare semel adhuc posset. Impetravit, etiam ab hoste; sed illacrymante. Procopius lib. 1. & 2. de Bello Wandal. Baron. ann. 533. & 534.

GILIMER REX OBSESSUS,
BELISARIO VICTORI.

De fame, & ærumna Regis.

QUI dolor ad Nomadum me barbara culmina
traxit,

Ultima ubi Libyæ pascua Maurus habet,
Ille itidem voces, itidem ille madentia dictar
Verba mihi; ille stylum commodât, ille manum.

Vda proin maculis si squallet epistola, parce:
Non didicit verus scribere pulchra dolor.

Scripta tamen sic sunt, legere ut, Belisarie, possis;
Et, quæ non poteris, res leget ipsa tibi.

En ego, qui Tyriæ domitor Carthaginis, Afros
Vsque meo pressi dives, & vsque iugo,

Omnia qui Libyci maris æquora classe tenebam,
Et longinqua etiam per freta terror eram,

Gilimer

Gilimer ille, tuis nunc ultima passus ab armis,
Hic miser amissis faucibus exul ago.

Fallor, & exilij sum nomine abusus honesto;
Carcere, debebam dicere, claudor ego.

Carcer enim certè (vel si quid tristius illo)

Est meus, in tali quem colo rupe, locus.

Vndique vel saxi, vel ahenis mœnibus arctor;

Semita vix oculis restat ad altra meis.

Respiciant quascumque alias mea lumina partes,

Vndique, quos metuant, arma, virosque vi-
cent.

Arma, virisque tamen timor est grave cernere:
solum

Esse molesta foris arma, virique solent.

Sevior intus agit, multòque propinquior hostis,

Qui cruciat longa viscera sicca fame.

Inde ego Massylæ Regnator gentis, opimas

Regia cui fuerat mensa parire dapes,

Cui volucrum stragem cœna olim fecerat vna,

Prandia cui magnæ funera cortis erant,

Ille fame iam victus, opem, Belisarie, parvam

Oro; sed oratam, me nisi fallo, dabis.

Quanta rogem, expectas? Tria sunt, quæ Gilimer
oro,

Et tria, quæ Regum nemo poposcit adhuc.

Andior hæc video præfatio terret. Ego oro in

Neque, quod oratum à nemine Rege sciam.

Quidquid id est, dices, magnum esse necesse pro-
fectò est,

Omnia si Regum vincere vota potest.

At neque, victorem promittere talia victo,

Talia nec victum poscere dona, decet.

Posce minora; dabo. Poscam, Belisarie, poscam:

Ipsæ tuo dices esse minora metu.

Prima mihi, fateor (quis enim pudor ista fateri?)

Exigui panis, pro stipe, dona peto.

Nam nova ter plenæ coierunt cornua Lunæ,

Cùm Cereris nulla est micula tacta mihi.

O semel illa mihi, semel, ò (neque summa precabor)

Detur adhuc oculis illa fruenda meis!

Tum ferus insultabo fami; victorque videbor,

Fragmine conspecto panis, obire satur.

Hæc mihi prima trium præstetur gratia: Reges

Illam alios nunquam credo necesse prius.

Gratia, quam votis ego ~~unquam~~ oro secundis,

Spongia sit, madidas apta levare genas.

Mitte libens illam; Libyæ Rex indiget illa:

Deficiunt lacrymas cætera lina meas.

Affiduo vitata fluunt duo lumina rivo,

Oraque decurrens pallida nimbus habet.

Ex opibus, gazaque tamen de divite, nullus

Est mihi, quo tergam lumina, cento super.

Uteriora mihi si fas orare, sonoræ

Postremum citharæ, quod peto, munus erit.

Fortunæ minus est cithara, inquis, idonea tali:

Non placant surdam tinnula plectra famem.

Apta meæ minus est (non abnuo) musica vitæ.

At comes esse mei funeris apta potest.

Ipse mihi, ante meum lugubria carmina bustula,

Et querula lessum Præfica voce canam.

Huc faciet citharæ (neque sum rudis illius)

vsus:

Non alium fidibus nostra dat aula locum.

Nec timor est, nimio tumeant ne gaudia cantu:

Turbabit lætæm crebra querela sonum.

Et mihi materies ego non sum tota querendi:

Sunt alij, quorum damna perinde querar.

Et faciam certè, si finis, illa scias.

Cum vidi (ò oculis tristia visa meis !)

Iam duo lustra minor, plus duo maior habet.

Rege nepos alter dignus, & alter avo.

Non cadere in totam debuit illa domum.

Et feta coniecta bene erere manu.

Imber, & alterno sparsus ab ore cruor.

A fratre, inſœlix, abſtine vterque manus.

Sistite, proclamo: furdus vterque mihi est.

Non nisi cum belli cognita fine fuit.

Cætera concordēs, egit in arma fames.

~~benedictus, plebeia cruda farinae~~

epperit hanc vt fortè minor, plenam ille favilla,

Crudamque esuriens ore patente rapit.

Regius infucto mandare dente nepos.

In fratrem ergò furens, cfuriensque ruit ;

Et raptim, in fauces ingerit ipse suas.

Impatiens

Inpatiens id ferre minor, dum rapta reposcit,
Fraterna exsertis vnguibus ora ferit.

Mutuus inde furor pueris. Mihi plurimus inde,
Pectora qui posset rumpere athena dolor :

Qui licet è proprio mihi vulnere creverit ingens,
Maior ab istoru n clade, fame que venit.

His, precor, ignoscas. Avus ut peccaverit, illi
Nec timuere tuas, nec meruere, minas.

Si Libyes vel scepra mihi, vel pristina Regni
Gaudia, vel Serum texta, togasque rogem,

Vel fimiles illis, potui quas perdere, gazas,

Vel, quibus assueram; negem mihi edapes,
Iure tuo mihi quæque neges: Sunt carceris huius,
Et sunt exilij vota minora mei.

Frustrula semetæ Cereris mihi parva poposci:
Da Regi, dederas qualia sæpe cani.

Nec soli dabis illa mihi : de fragmine parvo,
Obveniet ducta pars mihi forte minor.

De maiore duos ego pascam parte nepotes;
Aut ne iterum pugnent, totum ego vtrifque
dabo.

*Spectando saturabor ego : citharaque loquente,
Quæ comedent illi, dona tua esse canum.*

Flens tamen illa canam: sed flentibus arida
lappas,

Quam dabis, ex oculis spongia tollet aquam.
Mox ubi de Libyæ Regnoque, & Rege triumphum
Aurea Romanæ per fora plebis ages,

*Pl. bi jugis in vectus equis, me pone sequentem.
Victor ad usque tui Caesaris ora trahes.*

Illum ego sublimi cùm videro sede locatum,
 Et pavidum armata cingere gente latus,
 Auratumque tholo radiante micare lacunar,
 Et positos supra picta tapeta pedes :

Stans ibi Rex Libyæ, manibus post terga revinctis,
Infœlix populi fanna iocantis ero.

Tum mihi fortunæ species obiecta prioris,
Materiem risus, quam modò ploro, dabit.

Quippe superba videns vestri diademata Regni,
Exulis, hesternæ luce, gravasse caput;

Est citius fortasse, dies quàm crastina vertat,
Possè etiam vestra sceptrâ labare manu;
Democritus fiam, & ruptis clamabo cachinnis;
Iam, fortuna, tuos cesso timere iocos.

Nil ubi, quod ludas, reliquum est ibi sæva, nec
aurum,

Tollere, nec sceptrum, nec diadema, potes.
Te metuant, qui Regna tenent: cui perdita iam
sunt

Omnia, nil porrò, quid minitere, timet.
Sic ego ridebo, Belisarie, quando triumphum
Aurea Romanæ per fora plebis ages.

Ut fortuna suos ubi desultoria ludos
Egerit, infida circumagere rota.

Quarè ego quos demens ludos vitare nequivi,
Dum potes, ingenio tu meliore cave.

Scribere plura dolor, penna renuente, iubebat:
Sed scripsisse, tibi plus satis, ista, fuit.

Quamquam penna velit, renuet iam sepia, pridem
Soluta à lacrymis, albaque facta meis.

Interea è titulis crescet tibi gloria nostris,
Quos tua mox inter quisque trophæa leget.

Cassis ibi, & galeæ, & clypei, & thoraces aheni,
Fractæque captivi multa sarrissa ducis,

Laxatque arcus, & inermis theca pharetræ;
Non ita conspicuæ symbola laudis erunt,

Sicut erunt, hinc visa Ceres; cithara inde; madensq̃
In medio lacrymis spongia plena meis.

Tunc neglecturi signa omnes cetera, quærent,
 Hæc tria præcipue quid sibi signa velint?
 Tu Libyci dices hæc esse insignia Regni.
 Invideat Regnum iam mihi nemo meum.

EPISTOLA V.

Argumentum.

*Belisarius, Persis, Wandalis, Gothis gloriose triumphatis, Roma recepta, imperio firmato; felicissimus poterat videri, ni Imperatrici gratificatus, nefarias manus Silverio Rom. Pont. inieciisset. Nam inde fortuna destitutus, & oculis à Iustiniano privatus, eò ludibrij decidit, ut cæcus, porrecta manu, stipem à prætercun-
 tibus mendicaret. Crinitus. Volat. Pontan. Baron.
 ann. 561.*

BELISARIUS CÆCUS, IUSTINIANO
 IMPERATORI.

De calamitate cæcitatís.

Ille tuos quondam non vitimus inter amicos
 Dum traherent nostram velâ recunda carina;
 Nunc etiam, hibernis lacerata carina procellis
 Dum natat, & medijs obruta pugnat aquis,
 Ille tuus (licet esse neques) Belisarius oro,
 Pauca legas alia verba notata manu.
 Ipse mea scripturus eram: sed cassa volentem
 Lumina se! vitio destituere suo:
 Lumina, (da veniam, non exprobro;) lumina,
 quæ te
 Iudice, sunt oculis nuper adempta meis.

Hinc

Hinc aliena manus ; propriæ sed lacrymæ : ab illis
Hæc, quamcumque vides, facta litura venit.

Unicus hic oculis vñs mihi restat adeptis :

Unicus hic illis eripiendus erat.

Quem tamen vñsum illi ne quâ dediscere possint,

Hæc mea, quam cogor vivere, vita facit.

Quamquam ea, non video, cur possit vita putari,

Quæ nusquam visa vivere luce sinit.

Fac, sine luce tamen, vitam mihi posse vocari ;

Vita mihi dici non sine pane potest.

Panis enim (quis credat ?) abest Belisario ; & illi,

Qui modò mœnuerat Crægara, panis abest.

Quemque onerata dapum strue pascere mensa
solebat,

Arida iam queritur membra rigere fame.

Ah dedimus, damno dedimus non impare poenas ;

Præteritamque fames expiat ista gulam.

Non accisso sitim : nam quæ fuit antè falerno

Pulsa mihi, gelida nunc relevatur aqua.

Obvia sunt vudæ salientis murmura ; cæcisque

Omnibus accessus, pauperibusque patet.

Si mea lege fames vti sinceretur eadem,

Gratuitam illi vt opem ferret inempta Ceres,

Ego mihi locuples iam parte viderer vtraque,

Nec gravis orato civibus ære forem.

Quia venduntur Cereris mihi fragmina
nummo,

Et tamen est numinis orba crumena suis,

Flagito devexi lacrymabilis accola clivi,

Affiduam turbæ prætereuntis opem :

Porrectaque manu, qua quondam ego fundere mille

Prodigus assuecam munera, capto stipem :

Et, *vestram huc, cives, huc, clamo, tendite vestram*

(*Brachia si nondum diriguere*) *manum* :

Induperator opem Belisarius orat, & affem :

Affe, & ope esuriens induperator eger.

Hac, puto, voce tigres mollireim, hac voce leones,

Et, tigre si qua magis, si qua leone, fera est.

Tc quoque, præteriens si vocem senseris illam,

Sis licet iratus, molliet illa tamen ;

Et gemitus non sponte dabis, lacrymansque,
clientes

Fortè meos, dices, inter hic vnus erat ?

Vnus eram certè, nunquam inficiabor : & idem

Donce vivo, tuos inter ego vnus ero

Si tamen, an fuerim tuus, amovigis immemor,
edam

Symbola servitij non dubitata mei.

Quære, Semiramio quis castra tumentia fastu

Ruperit ? Eoo quis fera Bactra solo ?

Clamabunt, se capta meo Babylonia ductu

Mœnia, scque mea Bactra subacta manu.

Quære, tibi Reges quis cedere iussèrit Afros ?

Mauraque sub pedibus scepra iacere tuis ?

Edomitos Reges, Maurique vetusta Syphacis

Regna subacta meo Marte fuisse scies.

Quære, quis infestis à mœnibus egerit Hunnos ?

Quis sua barbaricis fregerit arma Gothis ?

Quis Tarpeia tuis Capitolia fascibus : & quis

Subdiderit Latium fascibus omne tuis ?

Ausonibus, discos, Romæque, Hunnisque,

Gothisque

Inpositum esse tuum nostra per arma iugum.

tunc ego nempe tuus ; data tunc mea nomina

fastis ;

Inque tua niveis vrbe vehebar equis.

Proximus à curru magni Belisarius ibam

Cæsaris, & nusquam me sine, Cæsar eras.

Nunc

Nunc ubi nulla Gothi, nulla Afri bella minantur,

Notitiæ, Cæsar, tu nihil huius eges.

Nec solum nihil huius eges, sed triste perosus

Exulis invisi nomen abesse iubes.

Hinc rebus fortuna meis illudere gaudet :

Quippe sequi vultum Cæsaris illa solet.

Blanda mihi fuerat, dum Cæsaris ora favebant;

Duraque, mutato Cæsaris ore, fuit.

Et fuerit : quid multa queror ? nihil illa fefellit :

Ipsa mihi, hos ludos, dixerat, esse suos.

Dixerat id. Cæsaris enim mucida frustra rogantem

Ad me Getulum compunt ire ducem.

Tunc ego, cum legerem, quas agri dives, & auri

Gilimer, humenti fuderat ore preces,

Tunc poteram cavisse mihi : tunc omnia, versa,

Damna mihi fuerant ista timenda, rota.

Æramnis modò disco meis, & sentio, nullam,

Heu ! nullam humanis rebus inesse fidem.

Serò nimis, fateor. Quid enim cum perdita iam sunt

Omnia, ne perdam plura, cavere iuvat ?

Mille meos soliti nutus servare clientes,

Ante meas servi mille sedere fores ;

Me stipare frequens (nec incrimis turba) fatelles,

Ex comitum innumeri me comitare greges.

Disfugere omnes, & verna, cliensque, comesque ;

Immemores domini verna, cliensque sui.

Tecta mihi Phrygijs steterant effulta columnis,

Penfileque è Mauro dente lacunar erat.

Calcabatur onyx, pariesque refulserat auro ;

Expavere meos picta a farota pedes.

Plenaque fumosis pendebant atria ceris,

Visæque erat fumo cera superba suo.

Tota tamen subitis sunt versa palatia ventis,

Maximaque est vna strage sepulta domus.

Adde, tot infecti, factique talenta metalli,

Æra Corinthiaco tot liquefacta rogo;

Quæ Crassi potuisse sitim sedare putares:

Omnia fors vno sustulit illa die.

Aspice bissenos, socio cum Consule fasces:

Iam nihil ex illis fascibus exul habet.

Cerne triumphatos, victa Carthagine, Reges:

Iam nihil ex victis Regibus ille tenet.

Sic bona, quæ virtus mihi longa paraverat, vnâ

Omnia fortunæ rapta fuere ioco.

Ensis erat, (fulva qui pictus iaspide. Gerat

Cingere, multorum terror, rerum latus.)

Hunc mihi, dicebam, certè hunc, fortuna, relin-
ques;

Vt pia pro magno Cæsare tela feram.

Raptus & ille fuit. Fuerit; cogemus inermes

Cæsare pro magno belligerare manus.

Restabant oculi, pars corporis optima nostri;

Et, saltem hæc, dixi, pars mihi sospes erit.

Dixi ego: sed dictum rapidæ exceperere præcellæ;

Pupulaque est oculis eruta bina meis.

Heu subitas noctes! quantis cadit vmbra tenebris!

Vndique Cimmerio pingitur ore dies.

Nusquam Hyperioniae lucent mihi lampadis
ignes;

Occulit ipsa suas invida Luna faces.

Urgeor æterna caligine; nigraque circum

Omnia: me solus non fugit iste color.

Inde vagus preno vestigia dirigo muro,

Aut baculo incertos pono regente pedes:

Unus hic & comes est, & cæci anteambulo gressus;

Non alium novit semita nostra ducem.

Sic regit ille tamen miseri vestigia, cæcum

Ut sinat infido sæpe labare solo.

Tum,

Tum, neque qui teneat titubantem, est verna ;
nec vlla

Sunt, quibus imponam debile fulcrum genu.
Abstulit ira tui mihi fulminis omnia, Cæsar :

Nec scio quid post hæc omnia resset adhuc.
Restat adhuc vnum ; memini : tu tollere id
vnum

Parce, quod vnum ipsis charius est oculis.
Restat amicus adhuc, oculis mihi charior ipsis :

Hunc vnum, ut tuleris cætera, linque mihi.
Dum loquor hæc, medio recubantem cæcus
amicum

Quæro finu : at raptus iam mihi amicus erat.
Fortuna labente, fidem mutavit ; & illum
Quo sine vix poterat vivere, nosse negat.

Do victas, fortuna, manus ; nihil abnuo ; vincis.
Rapta mihi iam sunt, quæ potuere rapi.
Nec mala plura tibi superant, quæ, sæva, mine-
ris ;

Nec bona, quæ possis tollere, plura mihi.
Inde suis mea vita malis non sponte superstes,
Molitur tacitam, quæ data porta, fugam.
Apponetque lucro, mortis si copia fiat :

Præus instantes optat, amatque minas.
Dum tamen inveniat tanti compendia voti,
Exor gite quasitam vos, pia turba, stipem :

Induperator opem Belisarius orat, & assensum :
Nullum assensum esuriens Induperator habet.

Sic meritum, dices, qui, coniurante iuventa,
Impulerim cives in tua fata tuos.

Falleris, ò Cæsar ; non hoc tuo nomine poenas :
Expertem vitam criminis huius ago.

Nam, nihil ut videant aliud mea lumina ; culpæ
Infonem istius me tamen esse vident.

Et, nisi nova meam gravis vreret altera mentem,
 Conscia nullius criminis illa foret.
 Nunc ego non omnis sceleris me prædico purum ;
 Læsi, quod magno Cæsare maius erat.
 Extorrem, infœlix, egi Silverium : ab illo
 Crimine, res omnis est mihi versa retrò.
 Da veniam, Tarpeie Parens ; à vertice sacro
 Debueram iussus abstinuissè manus.
 Iniecisse pudet. Romani, ignoscite, vestrum
 Impius in vasi nullo ego iure caput.
 Nec scelus excuso, fieri quòd fœmina iussit :
 Iusserit : à titulo est maior mercede pudor.
 Qui priùs ora virum terrere, ducumque valebam,
 Vna repentè mihi fœmina terror erat.
 Inde meum scelus, inde dolor ; Silverius vltor
 Criminis est, oculos eruit ille meos.
 Sed pœnis satiare, Pater mitissime, sumptis ;
 Læsaque pacari Principis ora sine.
 Tuque libens vltro tua mittere fulmina cessa
 Cæsar, & augusta mitis ab arce tona.
 Cæcus vt inteream repetito funere, non est,
 Non opus est, trifido me ferus ingne petas :
 Rem perages nutu : meque illo, siue labantem
 Sternere, seu lapsam me relevare potes.
 Et spero, relevare voles : decet ista potentes
 Gloria: nil miri nomine maius habent.
 Ipse tuis etiam (quod vidimus) hostibus vltro,
 Tu solitus sæpe es parcere, sæpe soles.
 Mæris veniæ neque prima, nec vltima fiam :
 In medijs aliquem mi dabis esse locum.
 Et, quem pauperies diram perferre coegit
 (Heu mala, vix servis perpetienda !) famem,
 Lenior hunc atro tu pasci pane iubebis,
 Aut, si quæ dapibus decideret esca tuis.

Sitamen hoc etiam dignum esse favore negabis,
 Cæcus ut ambeli fragmine panis alar;
 Hunc saltem oranti supremum impone favo-
 rem,

Ære parata tuo condat ut vina senem.
 Et patere, hæc illi in paupere carmina saxo,
 Aut hoc, aut simili scripta tenore legi.
*Emeritus victi domitor Belisarius orbis,
 Hoc totum à magno Cesare marmor habet.
 Cætera quisquis habet, dum sese credit habere,
 Cogitet. exemplo perdere posse meo.*

EPISTOLA VI.

Argumentum.

*Conradinum Suevorum Regem, vix quindecim
 annorum adolescentem, Regna Paterna bello repeten-
 tem, hostis vicerat: & è fuga, cum Friderico Austrio
 equali, retractum, Neapoli in vinculis aliquandiu ha-
 buerat; donec lata capitis sententia, utrumque obtrunca-
 ret. Ipso pridie quam plecteretur, has ad Matrem vi-
 duam, Suevorum Reginam dedit cum lacrymis legen-
 das. & istius exemplis polit, lib. 2. cap. 14.*

CONRADINUS ADOLESCENS MORI-
 TURUS, ORBÆ MATRI.

De suo carcere, & morte.

Hinc, ubi Campano Siren vicina Vesevo
 Rauca Dicarcheæ murmura frangit aquæ,
 Ite breves elegi, Septemque remota Trionum
 Arva, per Ausonios usque sub te sinus.

Mater

Mater ibi viduos se: vat Regina penates,
 Et dolet aspectu se procul esse meo.
 Ite, precor, querulæque meum portate Parenti,
 Ipsa Parens mitti quod sibi nolle, Ave.
 Imò merum portate Vale: nam missa fuisset
 Multa salus Matri, si foret vlla mihi.
 Dum tamen hinc itis, pede vobis claudicet vno
 Versus; & hac lentam nectite parte moram.
 Nam iuvat ignorare diu, cùm moesta propinquat
 Non expectatæ nuncia charta rei.
 Pòst quoque, transmissò cùm venerit Appennino,
 Sera ad maternas littera nona manus,
 Parcite præcipiti simul omnia fundere lingua;
 Tota cadat subitis ne domus icta malis.
 Prima sed obscuris memorate ambagibus, vdas
 Quæ faciant nullo credita rore genas.
 Indè aliud super, atque aliud; dum denique luctu
 Exsuperante, genis omnibus imber eat.
 Verba præbo. Dies vix primo Sole rubebat,
 Plena viris acies, plena fremebat equis:
 Iamque aberant teli non amplius agmina iactu,
 Mugijt immenso cùm turba rauca sono.
 Nec mora miscentur confertis ensibus enses,
 Et clypei clypeis, pes pede, virque viro.
 Vulnera vulneribus pensantur, sanguine sanguis;
 Et nece, quam timuit, vindicat ira necem.
 Intumuit Vultur aquis; stupuitque colore
 Non proprio fluctus Cuma rubere suos.
 Et Ica Parthenope, Siculique Triquetra profundi,
 (Agnita quondam atavis vtræque Regna meis.)
 Eminus attonito trepidabant pallida vultu,
 Proximus alterutri præda futura duci.
 Pœnè triumphato iam victor in hoste videbar;
 Cùm vertit subitas sors inopina vices.

Incipiunt

Incipiunt nutare meis in partibus, & mox,
Cornibus impulsis, cedere fusus eques.
Inde fugam sperare pedes, ruere omnia: campos,
Et nemora, & prata, & littora victor habet.
Ipse (fatebor enim) numero desertus ab omni,
Non explorato tramite carpo fugam.
Austrius à tergo Fridericus inhæret; & vno,
Nescio quo, profugi condimur ambo specu.
Hic ego, tot iuvenes inter fidissime, dixi,
Digne loco, & socio prosperiore comes,
Cernis, vr à nostris fortuna recesserit armis?
Terga præmit; clauumque omne habet hostis
iter:
Quid superest in rebus opis? Qua fallimus arte?
Vix satis hæc vnum fida erit vmbra diem.
Prodita turba sumus. Vel enim lux crastina
coget,
Vel (nisi lux cogat) coget abire fames.
Res aliud tentare monet. Saga proijce mecum,
Proijce Sidonio vellera pota cado.
Rustica nos vilio circumdabit endromis hirtio;
Pellibus inuersis fallere forma solet.
Nox erit auxilio. Quid multa? Repertus agaso,
Fragore informi, & paupere velle iuvat.
Separi contra nos tegmina tradimus ostri,
Et Phrygia textum tradimus arte Sagum.
Purpura non potuit vendi mea pluris: & emptus
Maiori nequijt cento fuisse lacro.
Nam fuga sub tali secura patebat amictu,
Qua brevior Thuscum trames ad æquer erat.
Picta phaselus ibi, gemino cum remige; iam iam
Candida Tyrreno vela datura mari.
Cursus ei Hetrutcas Alphea ab origine Pisas,
Mœnia consilij non inimica meis.

Consensurus eram: sed nusquam copia nauli.

(Hic recidisse meas vnda videbat opes.)

Vnus in articulo digiti mihi manserat imi

Annulus, exiguus mole, sed arte gravis.

Gemma Pyropus ibi fulvo quam palla metallo

Clauserat, intacta docta flagrare manu.

Hæc mihi Trinacrijs minitanti finibus arma

Tradita. materni in pignus amoris, erat.

Et tamen hanc nautis (Genitrix irascere) gem-
mam,

Hanc stolidus, naulo deficiente dedi.

Vtque dedi, perij. Me, eneas: me perdidit illa;

Tam dilecta licet, perdidit illa tamen.

Quippe oculos rapuit species Eoa pyropi,

Dignandusque manu nobiliore lapis.

Nec mea bardiaco quadrabat forma cucullo,

Cumque suo discors endromis ore fuit.

Ergò latere dolos conclamat turba: videndum

Continuòque quales, qui genus, vnde domo?

Prendimur, & larva cognoscimur ambo revul-
sa;

Illi signa nocent Austria, Sueva mihi.

Vincula mox teneris induntur ahenea palmis,

Et duò victori tradita præda sumus

Inde triumphati, patriæ Sirenis in vrhem

Retrahimur; proavis mœnia fida meis.

Hei mihi! quantum illo nunc differo Conradino,

Quem comitata suum est Suevia terra ducem!

Quòmodo compleram populos terrore Latinos,

Littoraque armato Parthenopea metu;

Et caput imposita sperabam cingere lauro,

Victoremque inter signa referre pedem;

Idem ego regnata iam captus in vrbe triumphor,

Quemque habuit Patris regia, carcer habet.

Atque

Atque utinam solo sæviret carcere victor!

• Intervalla meus posset habere dolor.

Nunc miseris alterna iocis iniuria ludit;

Alternis iterum terret; agitque minis.

Denique (cur spatijs ego inanibus ultima vito?)

Ultima sunt oculis subiicienda tuis.

Postquam longa satur tulerat fastidia carcer,

Et mora victori longior omnis erat,

Plurimus, ecce, fores fragor impulit: ostia cedunt:

~~Adstirrit armata cum lectione senex.~~

Territus ingressa Fridericus, viximus, inquit,

Conradine; ferunt omnia visa necem.

Tristia signa viden? viden arma, virosque?

Satelles

Nil, nisi decretæ symbola mortis, habet.

Contra ego: parce metu; fieri imò benignior hostis

Incipit: immunes carcere abire sinet.

Esse f. rus nescit Ludovici sanguis: ut audit

Ipse pius, fratrem sic docet esse pium.

Quod voluit, dum vicit, habet: nunquam ille cruenta

~~Societ in pueri dedita colla manu.~~

Adde, quod arma puer, quanquam infœlicia, sumpsi,

Arma tamen studui sumere iusta puer.

Non peregrina vagus mihi littora prædo petivi,

Sed mea quæ moriens dixerat esse Pater.

Si tamen aut meus hic fuit, aut Patris error; vtrumque

Iam diuturna mei carceris umbra luit.

Plura sibi nunquam petet ipse piacula victor:

Vivere sed gratum me sibi, teque volet.

Nuper vt Eoo germanum è carcere vidit,

Pacto ad liligeros ære redisse lares,

Barbarico laudasse fidem memoratur in hoste,

Clementesque feri Regis amasse manus.

Æmulus has laudes imitabitur ipse: nec vllō

Carolus in pueri sanguine sævus erit.

Talia causantem, spes heu, quàm vana ! fefellit :

Tradita sunt rapidis vota ferenda Notis.

Ecce nigram interca submota veste tabellam

Promit, & hæc tristi fulminat ore senex:

Venit summa dies, & inextinguibile lumine.

Mors rata iam patulas exēubat ante fores.

Cras, vbi sexta sonum Temesei excluderit æris

Hora, meus præco lege iubebit agi.

Ferrum utriusque caput iugulo cedente revellet.

Hæc duo damnatis fata duobus erunt.

Dixit; & ambobus senior sine voce relictis,

Obdidit æratas post sua terga feras.

Hic mea quis verset præcordia sensus, omitte

Quætere: de sensu conijce nostra tuo.

Carceris angusti, rima faliente, dehiscit

Valvula; vicinum cernitur inde forum:

Applico dimidios oculorum proximus orbes,

Quis novus adversa turbet in urbe fœderis?

Conspicor excelsum tabulati afflūgere molem.

Lugubreque in media crescere pegma via.

Funereo circum paries operitur amictu,

Tenfaque sunt toto pulla tapeta folo.

Abit athena locum manus vndique ; ponitur illic

Cippus, & extremo bina feretra situ.

Nempe erit hoc nostrū, exclamo, Friderice, theatrū.

O mihi plus oculis frater amate meis!

Hæc aulæa meo pingenda cruore, tuoque :

Parturienti strages ista feretra duas.

Parturiant: bis ego, bis cædar ego vnus: ego vno
 Implebo gremias funere sandapilas.
 Solus ego bellum, solus, duce nemine, movi
 Extera Campanis arma, virosque plagis.
 Si scelus, est, movisse, tuam scelus ipse: recedant,
 Prælia quos infans ad mea traxit amor.
 Parce victores sociorum à sanguine: totus
 Transeat hæc vester per mea colla furor.
 Nam tua quid meruit, Friderice, iuventa? Nocere
 Necpetuere tuæ, nec voluere, manus.
 Solus amor, si cecidit fides, servata, nocentem
 Fecit: habet laudem tam pia culpa suam.
 Ah! miserrande puer, mihi fors vbi lætior esset,
 Pars tibi de Regno cederet æqua meo:
 Meque novum Pyladis sequeretur nomen;
 at ipsum

Maior Orestea te nova fama fide.
 Hinc vbi mutatis exterrita suppara ventis
 Abstraxere meam per vada cæca ratem,
 Tu sequeris, Syrtes per, & vltima quæque, sode-
 lem,
 Dignus amicitia prosperiore puer:
 Tu tamen & talem sequeris. Fortuna profugit
 Tu tamen, tota tu fugiente, manes;
 Et mecum perquite peris. Ne fabula Nisum
 Laudet, & Euryalum, tu, Friderice, facis.
 Audiet hoc annis melior volventibus ætas,
 Claraque de pueris fama duobus erit.
 Finicram lacrymis hæc omnia. Plura loquendi
 Cum socio nullam mi dabat hora moram.
 Cætera servabam tibi tempora, Mater: & anni
 Mille ea si fierent, vix satis illa forent.
 Debuit hora tamen satis esse vel vna, iuberent
 Vltima qua Matrem verba valere meam,
 Vltima

Vltima: nam properant momenta rotata,
meumque

Incipiunt vesper, condere, & vmbra diem.

Inde gravem, & tristi patiar caligine noctem;

Hei mihi! quæ tetricæ somnia noctis erunt!

Occurrent animo simulacra minantia; lictor,

Carnifices, vncus, vincula, furca, rotæ.

Hic acies nudæ iam iam vibranda macheræ;

Hic aderunt querulæ tristia signa tubæ.

Hic geminas tortis alij post terga lacertis,

In nodum adducto ~~trahere fore manus.~~

Hic ego met collum nudare videbor, & imò

Non surrecturus ponere genuta solo.

Fortitan occurres, laceros effusa capillos,

Tu quoque, & in gladios, Mater, & arma
rues:

Iratique pedes prensabis iudicis, omnesque

Implebis lacrymis, me miserata, sinus:

Miscebisque preces, medio dum funere raptum

Me patrio reddas exhilarata lari.

Talia forte mihi per noctem somnia ludent;

Somnia, si demas vltima, vera nimis.

Mox, vbi deserto Tithoni Aurora cubili,

Nascentem ostendet Sole rubere diem.

Aspectabo vigil mea somnia: veta sonabunt

~~Ara, strepent armis septa, virisque fora.~~

Horridus accurret (iam non mera somnia)

liktor,

Et socios enses, carnificesque trahet.

Victima postremus sequar ipse; gemenisque

madebit

Omnis ab aspectu foemina, virque meo.

Solus ab occulta victor (neque credo) fenestra,

Pascere velle mea dicitur ora nece.

Parcat, & è nostro discat pallere theatro,
Versaque fortunæ terga timere suæ.
Est mihi Cæsar avus, Siculæ est Pater arbiter
aulæ;

Et proavis tellus paret Ibera meis:
Nomina vana! Genus succurrit imagine nulla:
Cæca inter titulos lumina lictor habet.
Nec Patris ille videt, nec avorum sceptræ meo-
rum;

Et rigida Suevos præterit aure duces.
Quis stabili durare loco sperabit, in isto
Si mea conpiciat fulcra tabasse iugo?
Fulcra labant cerè: nusquam vlla potentia
Patris;

Nusquam implorati nobile nomen avi.
Sola vocata mihi (sed & hæc per somnia) Mater
Nil profecturam ferre laborat opem.
Nunc fatigatas, Genitrix, impendere vires:
Ut venias verè, serò nimis venies.

Utque etiam venias in tempore, fabula agetur,
Cuius ego, ò Mater, non bonus actor ero.
Hanc quoque te madido legisse fatebere vultu:
Quid faceres, eadem si tibi visa foret?
Ergò vale, & sine te per mitte, ut fabula aga-

tin.

~ utinam sine me fabula posset agi!

EPISTOLA VII.

Argumentum.

Cum Sosa Lusitanus ex India solvisset, iamque Bonæ Spei promontorium flecleret, tempestas coorta, navim divitijs onustam afflixit. Ibi annona vndis corrupta: sociorum alij naufragio hausti, alij fraude circumventi, armisque, & vestibus exuti: vxor cum liberis fame extincta: ipse Sosa à feris dilaniatus. Massæus hist. lib. 16.

EMMANUEL SOSA NAUFRAGUS,
LVSITANIS.

De clade ex naufragio.

VOS ego Sosa meos, ò pectora fida, sodales,
Patria quos tuto servat libera sinu,
Vos ego Memnoniæ navisfragus hospes arenæ,
Ad mea ferali funera voce voco.
Funera: nam vitæ superat mora parvula, verbis
Quæ neque supremis tota sat esse potest.
Illa tamen legitis dum verba suprema. finetis
Pectora me lacrymis vestra rigare meis.
Sic gemitu inclusum modico laxabo dolorem.
Hæc mora continui parva doloris erit.
Nec tamen aggrediar cladis mala singula nostræ
Pandere; plus vno singula digna libro.
Mepotius passum semel omnia, & omnia dicam:
(Inquinat hic nostram fabula nulla fidem)
Nam neque terra mihi, neque lympa, nec aura
pepercit:
Aptus eram causis Sosa perire tribus.

Certavit!

Certavit natura minis, dubiumque reliquit,
Savior aura meis rebus, an vnda, foret.
Vicit terra duas, comitum quæ sola meorum;
Innumero plenum funere littus habet.
Mille per infames sabuli squalentis acervos,
Ossa relicta feris, alitibusque iacent.
Vix mihi ter deni socijs de mille supersunt:
Barbarica perijt cætera turba fame.
Ultima iam cogit penuria carpere dumos,
Quærereque agrestes per inera tesqua rubos;
Invenisse vnam tria post ieiunia glandem,
Est, Luculle, tuas pæne comisse dapes.
Nulli etiam fontes, labra nulli arentia rivi;
Sordida sed mixto recreat vnda luto.
Quæritis, vnde sit hæc feritas tam barbara terræ?
Imbuitur gentis moribus illa suæ.
Credite, dirorum gens est minus aspera fratrum,
Quos fovet in Siculo Trinacris Ætna specu.
atior intrarem Getulas navita Syrtes,
Massylæ peterem tutior antra leæ;
Littora quàm tetigi fallacis inhospita gentis,
Nullus vbi sceleris, perfidiæque timor.
Foris & hoc aliqui cupient ediscere, nostram
Littora quis tulerit casus ad ista ratem?
Appulimus non sponte ratem; sed fluctibus actos
Exposuit tali fracta carina loco.
Me miserum! Quid prima iuvat momenta
doloris
Intempestivo pingere velle stylo?
Pingo tamen. Fessus rerum, dormitisque super;
bis
Auroræ populis, divitijsque satur,
Defensaque Dio; (magnis vbi cladibus Indum
A metuente meus repulit arce locus;)

Exar si, patriæ iam dudum tactus amore,
 Deserto Hesperium visere Gange Tagum.
 Hoc socij, hoc optabat idem, cum pignore bino;
 Illa mei consors Eleonora tori.
 Expedior: celsamque argento divite puppim;
 Quaque alia est fœlix India merce, gravo.
 Nec decrant gemmæ, nec Eois raptus ab undis
 Vnio; (dignandum pollice Regis onus.)
 Vix omnes rostrata (ingens licet omnia posset
 Cætera ferre) suas ferre valebat opes.
 Vnda querebatur molem portæ: nec infum
 Insoliti patiens ponderis æquor erat.
 Provchimus portu tamen, &, pede carbasa factio
 Corripiunt iussam per vada falsa fugam.
 Iam procul ex oculis discesserat India nostris,
 Et vicina Bonæ luxerat ora Spei.
 (Mentior: ora mihi fuerat dicenda sinistra
 Ominis illa; Spei non erat ora Bonæ.)
 Ecce nigræ cocunt trepidante sub æthere nubes.
 Et rutilum involvit nox violenta diem.
 Inde micare feri ruptis è nubibus ignes,
 Et fremere irato murmura rauca polo;
 Eurique, Zephyrique manus, Boreæque, Noti-
 que
 Ardua per latum bella movere salum.
 Ingeminant fluctus, scopulisque illisa rebellant
 Æquora, & infenso plus furit vnda Noto.
 Expavere novas stridentia vela procellas,
 Et nusquam auditas Tethyos autè minas.
 Iamque regi indocilis, non arte, sed impete
 fertur,
 Per coniuratas territa puppis aquas.
 Tollimur alterno nunc vsque in sidera fluctu:
 Hei mihi! quos montes, cum tumet, æquor habet
 Alterno

Aterno rapimur nunc vsque in Tartara lapsu:

Hei mihi! quas valles, cum cadit, æquor habet!

Tres sine Sole dies, & tres sine fidere noctes,

Tresque aliæ noctes, tresque abiere dies,

Dum lacerata suos ruperunt vela radentes;

Ludibrium ventis vela relicta suis.

Turbine mox fracti ceciderunt robora mali,

Exanimemque ruens abstulit vnda ratem.

Hic clamare viri, trepidique pavescere nautæ,

Et dubias inter, vota vovere, preces.

Proieci mas tum quisque suas, & mergimus vndis

Quas avræ super quæraminus, opes.

Fulvi aded (quis credat?) honos ibi viluit auri;

Nec suis est onychi, sardonichique valor.

Fastidita natat spretum inter iaspis achaten,

Et cum berryllo vile smaragdus onus.

Nunquam ita divitias me spernere posse puta-
ram,

Mortis vti didici spernere posse metu.

Evacuata ratis gaza tam divite, tutum

Sperabat modicis iam fore rebus iter.

Parcite vel vacuis Cœlestes puppibus iræ,

Parcite: nil vltra quod repetatis, habent.

Quidquid erat, dedimus: superest, quam cernitis,

vinum

Refugiat vestras ista carina manus.

Hæc ego cum lacrymis: rapit hæc tamen omnia

ventus,

Omniaque hæc, ventis durior, vnda rapit.

Dum loquor, ingentes agit vndique, & vndique
rimas

Navis, & in medijs fissa dehiscit aquis.

Hic, neque si calamis utatur dextera centum,

Chartaque vel votis suppetat æqua meis,

Expeditam miseræ lamenta immania turbæ,
Aut varium visæ cladis inibo modum.

Omnia turbantur clamoribus : obruit alter
Alterum ; & auxilio fœmina, virque caret.

Hauritur rapido pars gurgite naufraga : partem
Detulit in Libycum parvula cymba solum.

Triste licet fuerit, comitum vidisse meorum
Innumeros illa morte perire greges,

Evasisse tamen vicina in littora vivos,
Tristrior hac ipsa morte medela fuit.

Nam quibus aura Noti, quibus ira depercerat
vndæ,

Exitium inventi littoris ora tulit.

Vix emersa cohors tumidis è fluctibus, agros
Arenti in sabulo constituere pedes,

Cùm furva Æthiopum magno ruit agmine pubes ;
(Nullum Erebi quondam nigrius agmen erat.)

Pars iaculis, arcuque ferox ; pars horrida fundis ;
Vibrabat quernas pars numerosa sudes.

Obruimur numero : tamen arma capeffimus,
& qua

Possumus, hostiles pellimus arte metus.

Pellimus : at facilem deserto in littore victum
Qui mihi, qui socijs suppeditaret ager,

Nullus erat. Discurro vagus, portumque requiro :
Portus in ignoto littore nullus erat.

Quid iuvat hostiles igitur pepulisse pharetras,
Si fugiente potest hoste necare fames ?

Au' quid ab æquoreis iuvat evasisse procellis,
Arida si torrens enecat ora sitis ?

Enecet ora tamen sitis, & penuria perdat ;

Nam merui : at socios non meruisse puto.

Non meruit tædis desponsa iugalibus vxor ;

Et pueri certè non meruere mei.

Parce fames istis : quibus aura pepercit, & vnda,
Hos orata, mihi perdere parce, fames.
Dixi ego : sed surdæ. Nihil illa remittere : nusquam

Villus in ingrato littore adesse cibus.
Cogimur ergo, datisque alimenta paciscimur
armis.

(Nunquam aliàs tanti res fuit emptæ mihi.)
Hostibus arma damus, quæ sola reliquerat æquor :
Sed tamen accepta tradimus illa fide.

Omnibus vna viris generosior obstitit vxor,
Arma viri, ingeminaus, arma tenete viri :
Nulla fides hosti ; fraus barbara fallit in ermes :
Arma cibos nobis, arma retenta dabunt.

Præpotuit væfana fames ; victique cruentis
Hostibus accepta tradimus arma fide.

At venti rapuere fidem. Gens impia postquam
Discinctam Hesperio viderat ense latus,
Asso gavisæ metu, nudavit Achivos,
Quos personato texerat ore, dolos.

Iniectaque manu, nostris modò savior armis,
Pulsatum totis finibus agmen agit ;
Et cunctas avidè spoliato à corpore vestes,
Invida quas nondum miserat vnda, rapit.

Næc mihi, nec socijs trama vlla relicta tegendis :
Inde oculos refugit quisque, timetque suos.
Vmbra omnes, noctemque petunt : castusque
subire

Alterum in alterius non finit ora pudor.
Abdita se coniux fabulo defodit in alto,
Quæque nequit fabulo condere, crine tegit.
Ad latus hinc, atque hinc miserabilis accubat
infans,

Atque inopem, plorans, Matrem alimenta rogat.

Quid faceret Genitrix? pueros qua pasceret esca?

Ambrosiam, si quâ posset habere, daret.

Pectore si rupto, vel pascere sanguine posset;

Prodiga materni sanguinis illa foret.

Quod super vnicum erat, geminis dedit oscula
natis:

Hæc cibus, hæc in opis fercula Matris erant.

Quis mihi sensus ibi, Genitor cum bina viderem

Pignora iam certa, iamque perire fame?

Ipsa perinde Parens anima defecta cadebat,

Quamque ego non poteram ferre, rogabat
opem.

Ergò, licet mea fracta fame mihi genua labarent,

Vix etiam ut plana stare liceret humo,

Moverunt me dira tamen lamenta, putarem

Ut iuvenile meos robur habere pedes.

Silva procul vasto squallebat opaca vepreto,

Horrida, & obstructa vix adcunda via.

Huc feror, &, si quâ rudis hæreat arbore foetus,

Si qua vel in sterili, quæro, sit herba solo.

Nocte, dieque nemus dum pervagor omne,
reporto

Vix demum gemini munus agreste pyri.

Latus & hoc curro, veluti si lecta referrem

Alcinoi farto plurima poma sinu.

Me miserum! Cur lenta nimis vestigia fixi?

Nec properata meos impulit aura gradus?

Debueram mollem citus evulsiſſe myricam,

aut teneram è prima fronde tulisse comam.

Forſitan annonâ vitam producere tali

Fas erat, & paucos fallere fata dies.

Nunc ego dum lentus remeo, tria cerno meo-
rum,

Non apportato, funera facta, cibo.

Quartum ego (quo sine me, Nati, sine coniuge,
coniux,

Quo properi ruitis?) quartum ego funus ero.
Tardum etiam quartum est : signem excusate ;
futurus

Primum ego met funus, si licuisset, eram.
Talia lamentans, dum littora, & æquora testor,
Nudaque crudeli pectora plango manu,
Labor inops animi, tenebrisque repentè coortis,
Destituunt sensus luxque, colorque meos.
Et geminos patrio superobruo corpore Natos :
Pondere credō illōs hōc voluisse regi.

Erigor à socijs : iterum inde, iterumque relabor;
Cumque tribus cœpi terque, quaterque mori.
Vt sensus rediere tamen, vultusque dolori

Non potuit lacrymas suppeditare novas,
Intuor adstantes, vt erant ; gemituque represso,
Mandata ad socios hæc referenda dedi :

Vos ego Sosa meos, ò nomina chara, sodales,
Quotquot adhuc estis, vos ego Sosa precor,
Vivite contenti proprijs, quas Bætica vobis,
Quasque Tagus patrio flumine vectat opes.
Neu petite Hesperio peregrinum Nerea velo,
Eoo cupidi cymbam onerare lucro.

Hei mihi ! Qui vobis hæc suadeo serus amicis,
Cur eadem suasi non prior ipse mihi ?

Lætus Vlyſseo vobiscum ego gaudia portu
Nunc agerem, noto gaudia tuta sinu.

Saltem ibi pane famem, vilique levare polenta
Sperarem, & liquido pellere fonte sitim.

Aut morienti oculos, qui claudere posset, haberem ;
Qui ve rudi corpus condere vellet humo.

Hic, neque littorea moriturus humabor arena ;
Sed rapient Asiæ corporis ossa tigres.

Nec me terra sitim lymphâ recreare lacustri,
 Nec finit inventa pascere glande famem.
 Iamque iterum vires, dum scribimus illa, labas-
 cunt,

Destituuntque ægram brachia lassâ manum;
 Et nova diffusis oritur caligo tenebris;

Scilicet agnata nunciat vmbra necem.

Nil moror: amissis vnâ cum coniuge Natis,

Res me nulla iubet vivere, multa mori.

Vos tamen exequias absenti solvite Sosæ;

Illud & in vacua scribite carmen humo.

Ne Sosæ cineres hic quære, nec ossa viator:

Nam locus hic Sosæ nil nisi nomen habet.

Cætera Memnoniæ rapuerunt omnia tigres,

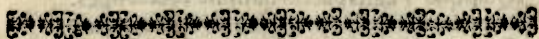
Et præ Memnonia tigride, se va fames.

Dives opum fuerat, gemmaque gravatus, & auro;

Hinc spoliū terris, æquoribusque fuit.

Nunc illi ex opibus reliquum manet omnibus
unum,

Civibus exemplum possit ut esse suis.

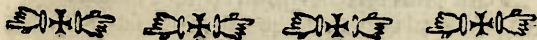
PROGRAMMA.

Ad S. Franciscum Borgiam.

Qui partas proavis opes, & arcas,
 Et ceras, & imagines, & Aulas,
 Et quas Sidonio recocta vestes
 Fucat purpura nobilis veneno;
 Et quos prodigus alteros parabat

Fortunæ

Fortunæ sinus hinc, & hinc favores;
Et mille altera, iusseras cupitis
Quondam cedere pauperum lacernis:
Perge hunc, Borgia, perge amare morem;
Et præ carmine nobili Maronis,
Hos amplectere pauperis libelli,
Vultu non nimis abnuente, versus,
Iam mortalibus expeditus Aulis,
Calcas sidera; perditasque gaudes
Tam largè tibi scenerasse gazas;
Dum spreti Ducis, vnicus, priores
Penam vitulos, beatus, omnes.
O magnum tituli lucrum abdicati!
Illustris minus esse credereris
Iam, Franciscæ; nisi approbante Cælo,
Illustrissimus esse delijsses.

IACOBI BIDERMANI

HEROUM EPISTOLÆ

LIBER TERTIVS.

DE MISCELLANEIS.

EPISTOLA I.

Argumentum.

Asotus hic, profuso per luxum patrimonio, suam porcis pascendis operam locavit. Sed cum ibi ne fursures quidem domandæ fami suppeterent, animum ad Paternæ domus fortunas reflexit: memor, quæ rerum copia v. vernulæ ibi abundarent. Patri suas ærumnas describit. & quondam filius, locum sibi vel inter mercenarios deposcit. Evang. Luc.

FILIUS PRODIGUS, PATRI.

De calamitate famis.

Rdiar vnde meas, Genitor longæve, quæ
relas,

Illa Paternarum vera Charybdis opum?

An tacitus lacrymas, & singultantia fundam

Verba prius? Mixtas his an vtrisque preces?

An potius calamo, chartaque madente, fatebor

Consciis, exilij probra pudenda mei?

Sed calamos, chartasque manus cunctata recusat,

Et meditata fugit scribere verba rubor,

Scribere

Scribere dira tamen renuentem cogit egestas,
Illa rubore meo est fortior, illa manu.
Scribo Patri. Titulo iam littera peccat in ipso:
Inscribenda meo rectius esse Hero.
Nam quid ego Patrem voco, degener indole? vita
Hoc mea me genitum Patre fuisse negat.
Fac tamen, agnoscat Genitor; res abdicat ipsa:
Peccatum est, tali dicere Patre satum.
Sed peccare iuvat: veniam hæc mea culpa mere-
tur:

Patris enim debes nomen habere, Pater.
Solutus ego titulo cessabo priore vocari
Filius; & famuli nomen, onusque feram.
Hei mihi! Cur abij? Cur ditia tecta reliqui?
Omnia cum patria mi periere domo.
Inque vicem subiere novæ, mala tristitia, plagæ;
Quas mea me prohibet dissimulare fames.
Im ferulæ subducta manus, nucibusque relictis,
Edomitos ætas apta regebat equos,
Cum cupij terras alio de Sole calentes
Noscere, Materni iam satur orbe soli.
Intigabat amor, stimulosque addebat amor
Degener ad mores facta iuventa meos.
Sed nummos poscebat iter. (Nam divite Patris
Asse saginandus venter alotus erat.)
Ergo ferox (meminisse pudet) bona patria pos-
co:

Plangebamus, Genitor, pectora: posco tamen.
Acceptoque amens semisse, larique, Patrique,
Et fratri, siccis dico valere genis.
Ut fastidito miser à Genitore recessi,
Hospitaque incautos intuli in arva pedes,
Continuò cemitæ, & pectora ficta, sodales,
Armarunt oculos ad mea damna suos.

Aurea mirantur pendere monilia ; & ambas
Vndique gemmata luce nitere manus.
Et Tyrio missas, Serumque à littore vestes,
Quasque Patris dederat gaza, tuentur opes.
Hæc pretium fecere mei. Sociæ inde cohortes,
Et parasitorum, prodiga pompa, greges ;
Hi stipare latus, operam hi præstare rogati :
Gens vltro in clades officiosa meas.
Denique quidquid agi placuisset, quidquid omitti ;
Vnicus ista mihi turba Senatus erat.
Ergò dies epulis Saliaribus ælluat omnis ;
Continuatque suas fella culina dapes.
Potaque coguntur per grino extinguere luxu
Non expectatam Cæcuba vina sitim.
Nec cyathis bibimus, modicisque infusa culullis ;
Ebria sed totis mergimus ora cadis.
Luditur intercæ pereuntibus alea nummis,
Et iacitur rarus senio, sæpe canis.
Ne mea damna tamen sentire canicula cogat,
Obstat Arionæ tinnula chorda lyræ,
Pectine quæ blando dum plurima personat, omnem
Avocat à damnis sensum, animumque meis.
Inde chori, & choreæ. Pudet, ah pudet, vltima fari !
Maior erat, fierent cùm reticenda, pudor.
His primi cessere dies, cessere secundi ;
His studijs alter mensis, & alter ijt.
Sol duodena suo iam signa peregerat ortu,
Bisque etiam senas æmula Luna vices :
Necdum nota mihi violatæ damna crumenæ,
Nec ioca fortunæ, quæ struerentur, erant :
Cùm subitò ventis detecta carina secundis,
Restitit in medijs, interiqtque vadis.
Nam simul exhausti mihi copia vanuit auri,
Deque omni reliquum mi fuit asse nihil,

Mutavit fortuna fidem. Fugere sodales,
Et parasitorum deseruere greges.
Prætereunt veteres, oculo nectante, clientes,
Et semel affari, quam coluere, piget.
Iam nosci mihi nemo cupit, iam noscere nemo;
Iam dare promissam nemo rogatus opem.
Tunc ego, quid fieret postremo, denique sensi:
Poenituit patria tunc abiisse domo.
Tunc odisse choros, & inertia damna, choraulas;
Et procul Orpheas velle fuisse cheles.
Sed nimis sapere Phryges. Iam rebus adefis
Pacere, consilium segne, & inane fuit.
At nondum ista meæ mala sunt extrema querelæ:
Altera me telo fors graviore ferit.
Ecce novæ subeunt agitæ Mænades oestro,
Vnanimæque in me, turba pudenda, ruunt.
Hinc digitos gemmis, hinc colla monilibus orbant;
Hinc prædam è Tyriæ vellere vestis agunt:
Expulsumque domo gravibus risere cachinnis
Stultitiæ fuit hæc debita poena meæ.
Debita poena fuit, sed non fuit ultima: plecti
Pluribus, ut sciperem, debuit illa modis.
Pallida compensant veteres ieiunia mensas,
Et macie lenta vindicat ora fames.
Inpransus traduco diem; ventrique soporem,
Pro veteri cœna præparat atra Ceres.
Quid faciam porro? Per compita publica tendam
& Gratuita insuctas pauper ad æra manus?
Quique meas rapuere dapes, mendicis ego horum,
Mucida semeti fragmina panis edam?
Erubuit sua probra fames: consultius illi
Visum, apud ignotos eturisse, fuit.
Omnibus ignaris, damnosam prodigus urbem
Desero, & obscuri tecta requiro soli.

Devenio post longa fugæ divortia, serus
 Hospes, ad antiquæ vile mapale casæ.
 Hic gelidæ valles, hic, edita culmina, montes;
 Cætera non scilicet occupat arva seges.
 Frondea silvarum circum querceta susurrant,
 Et pluit innumera fertile glande nemus.
 Tum miser audebam, posita formidine, primam
 Poscere, iam nulli cognitus hospes, opem.
 At mihi cum Cererem lingua titubante precarer,
 Quàm rudia ad tales verba fuere preces!
 Utque dein frustum dedit atri villica panis,
 Quàm rudia ad tales ora fuere dapes!
 Credita massa mihi terræ fuit illa subactæ,
 Aut si quid terra nigrius esse solet.
 Sed didicit condire fames sua fercula: mollit
 Corna, gravesque vetat dentibus esse rubos.
 Et morsu spoliare docet nemora; inque ferinos
 Irruere, & stomacho non renuente, cibos.
 His ubi me sperare fames meliora vetabat,
 Cœpi operam in vili corte locare meam.
 Nec tamen aptus eram, aut validas librare bi-
 pennes,
 Aut ruere impacto putre ligone solum.
 Aut sociale iugum domitis aptare iuvenis,
 Finderet ut putrem vomer ahenus humum.
 Pascua restabant. Ego fortior illa; peditoque
 Pascua setigeros in sua duco fues.
 Quis mihi tunc sensus, socijs si fortè viderer
 Talis in immunda stare subulcus hara?
 Ipsa suam quoties hic forma notaverat um-
 bram,
 Lugubris est umbra territa forma sua.
 Et mea iam nullis onerantur tempora cirrhis;
 Lurida cæseries, & sine lege coma est.

Quosque

Quosque humeros torques hamato presserat auro,
Scorte a nunc vili pondere pera premit.

Et quondam armillis, gemmisque gravata, colur-
num

Circumfert baculum, pondus agreste, manus.

Quique rosam calcare prius, violamque solebant,

Aut aliquid viola mollius, atque rosa,

Illuvie pleni saxeta per horrida, perque

Aspera coguntur currere tesqua, pedes.

Calcatis refero vestigia læsa vepretis,

Et malè vitatis crura notata rubis.

Tum, nimio vertex Hyperionis vritur æstus,

Aut madidum lapso torpet ab imbre caput.

Vtque fatigati gemuere laboribus artus,

Et saturnum è pastu depulit umbra gregem,

Triste cubile parat lassis humus obvia membris,

Et macra jejunos corripit ora sopor.

hic verò ipsa famem mihi somnia noctis acerbant,

Fingere præsentis, nec dare sueta, cibos.

Sæpe sinu tostæ depromere frustra farinæ,

Atque avidè impresso mandere dente iubent.

Sæpe pyrum videor prono mihi poscere morsu,

Quærereque amissam, vel reperire, nucem.

At saturnum hac fingunt dape dum mihi somnia

ventrem,

Deliciasque breves dentibus umbra facit,

Excitor infœlix, epulisque fugacibus inсто,

Veraque nocturna de dape frustra peto.

Nulla nucum species, mensæ pyra nulla secun-

dæ;

Mobilis illuso fugit ab ore Ceres.

Improba nox, dapibus miserum quid inanibus

imples?

Non satis ærumnis lux erat ipsa meis?

Dum

Dum queror, ecce, dies radijs properantibus urget
 In tua consuetos occidere rura greges.
 Surgo, manumque pedo, peramque accommodo
 collo;

Notaque cum socia rura reviso fame.
 Actus ibi sine pane dies, in prandia glandem,
 Et lecta in coenam de vepre mora parat.
 Mox eadem cum nocte fames, eademque perennis,
 Sive oriente die, sive cadente, redit.
 Ah, quoties vili desidero fui fure pasci!
 Sed neque de vili fui fure pastus adest.
 Ergonè, quæ gregibus præbentur pabula brutis,
 Non eadem esuriens pabula pastor habet?
 Non habet. Utque habeat, voti miserabilis escas,
 Quis dignas lacrymis omnibus esse neget?
 Verùm ego iam tantis vota irrita perdo querelis:
 Dura vel ad filiquas fit mihi terra suas.
 Interea patria, memini, quàm largus in aula
 Mendicis pateat, servitijsque penus.
 Victus ibi, atque ingens operas annona saginat,
 Et media stinos copia panis alit.
 Fastiditque satur plebeiam verna polentam,
 Nec spatium venter, quo sua condant, habet.
 At peregrina meas tenuant ieiunia vires;
 Inque dies cogit fata timere famem.
 Quid moror ergo amens, nondumque revertor
 ad illos,
 Quos malè deserui, Patre querente, lares?
 Ire iuvat; iuvat. Ite pedes. Patria illa, meus-
 que
 (Ah, meus!) est, ad quem vos iuvat ire, Pater.
 Vtraque causa moram iubet omnem abrumper.
 Surgo,
 Et patriam, & patriæ visere pergo Patrem.

Non feret ille meos macie pallefcere vultus,
 Nudaque brumali membra pavere gelu.
 Forſitan & lacrymis manantibus ora rigabit,
 Viderit ærumnæ cum ſimulacra meæ:
 Occurratque libens; & victus amore Paterno,
 Cogit in amplexus me prior ille ſuos.
 Nolo tamen Nati veteri me nomine dicat:
 Excidit à Nati conditione nepos.
 Sed famuli tantùm, vel ſervi nomine dicar:
 Dummodò ſim Patris, quidlibet eſſe volo;

EPISTOLA II.

Argumentum.

*Petrus è ſpelunca, in qua ſeſe amariffime deſlebat,
 ad B. Virginem ſcribit: & lacrymans, de ſcelere confeſ-
 ſus, Matris patrocinium apud offenſum filium precat-
 ur. Evangel.*

PETRVS POENITENS, B. VIRGINI.

De Chriſto ter negato.

Accipe Virgo, mei Genitrix dilecta Magiſtri,
 Mittitur è latebris quæ tibi charta meis.
 Illam oculo dignare pio: licet impius auctor
 Miſerit, auctoris nil habet illa ſui.
 Quid velit, expectas, quidque oret episto-
 la? Ferre;
 Quam prope ſola mihi tu potes, orat opem.
 Mater es, affer opem: læſi tua pignora, læſi:
 Auxilio Matris tam grave crimen eget.
 Culpa fuit lacrymis ſi digna perennibus vlla,
 Dilueret totis quam neque Nilus aquis,

Illā fuit, fuit illā meā (nihil abnuo) linguæ ;

Illā fuit linguæ culpa pudenda meā.

Hæc lacrymas, hæc poscit aquas : satis esse nec Isiri,

Nec satis immensæ Tethyos vnda potes.

Non potes esse satis, scio, non potes : indiget omni

Quæque fuit, quæque est, quæque erit, auctor,
aqua.

Qualis, ais, tua culpa fuit ? Pudor impedit illam

Prodere : sed pudeat prodere, culpa fuit.

Sit mihi, ter dixisse, satis. Quid sapius vrget

Dicere, lingua nocens fiat vt vna quater ?

Tu tamen, vt crimen, quod prodere lingua re-
cusat,

Noveris, invitam scribere cogo manum.

Cogo : repugnat enim manus ipsa, timetque fa-
teri.

Sed quamvis renuat, scribere cogo tamen.

Hei mihi ! Quis mentem rapuit tinor ? Ille Mag-
tri

Quondam individuus nocte, dieque comes,

Prævia qui suam celeri vestigia passu

Ante alios, animo nil trepidante, sequi,

Sive per apricos, excelsa cacumina, montes,

Sive humile in planis vallibus esset iter,

Qui simul audaces, ipso duce, figere gressus

In liquidis memini me didicisse vadis :

Pollicitus medios incurrere nuper in enses,

Obviaque impavidum mittere in arma caput :

Ite ego nunc (miseram) profugus iurata reliqui

Agmina : sunt domini prodita castra mei.

Nox erat, & plenam tremula face Delia bigam

Cœperat in medijs Cœli agitare plagis ;

Corpora nos inæsti virides abiecta per herbas

Sternimus : irrepit lentus in ossa sopor.

Ter conatus eram languentia tollere Cœlo
Lumina : ter vigiles prefferat vmbra genas.
Audiri interea fragor, & crebescere ; circaque
Omnia nocturno plena sonare metu.
Excutor somno : circum, arma, virique, facesque,
Et bellum, & bello tristius omen erat.
Ipse ibi se Iudas ante arma, virosque forebat :
Quid, miser, hoc, Iuda, clamo, quid agmen aget ?
Ille nihil contrà ; sed pallidus occupat ambas
Indivina (scelus) mittere colla manus.
Osculaque impingit Cœlestibus impia malis,
Et trepido saxum murmure dicit Ave.
Inde alij super, atque alij feriantque, trahuntque
Vnanimes captum, turba rebellis, herum.
Hic ego, nescio quò, per & avia, & invia lapsus
Indecorem vano tento pavore fugam.
Et veniam fuga fortè aliquam meruisset : at illud,
Quòd redij, crimen, quam fuga, maius habet.
Nam redij pulsa, vt lieuit, formidine ; & hostes,
Non observatus, quàm præiere, sequor.
Sed procul heu ! longo procul insequor intervallo :
Quosque petunt illi, clàm peto & ipse lares.
Debueram Scyllæ potius, vel inhospita Thracum
Tecta, vel Hircanæ lustra subisse feræ.
Ac nisi læva mihi mens illa nocte fuisset,
Abditus in fœtæ rigidis antra forem.
Nam domus illa mihi crudelior omnibus antris,
Sævior & lustris omnibus vna fuit.
Vix ingressus eram, video atria fervere turbis,
Et media structos nocte calere focos.
Affocior, gelidoque repello à corpore frigus :
Sed maiora meæ frigora mentis erant.
Fortè puella foco digressum vt viderat ; hic est
Certè, ait, hic lesu est de grege miles, hic est.

Falleris, exclamo, malè, falleris improba : nun-
quam

Vllo ego sub Iesu me meruisse scio.

Sic ego. Sic alius lateri vicinior : Audax,

Tunc, ait, istius te comitem esse negas ?

Esse nego, dixi ; verbum ò lacrymabile ! dixi,

Et stupuit gemino territa lingua probro.

At satis est iam, lingua tace ; cave lingua, ter esse

Perfida : crimen erit iuge, fuisse semel.

Fustrà ego. Volvor adhuc, scelerumque per vlti-
ma longè

Ad stygium præceps vsque barathron agor.

Ecce ruunt alij diversa parte, probantque

Testibus vnum omnes pluribus, esse reum.

Ille, timor te prodit, ait. Galileus es, alter

Inquit, & ex illo te grege lingua facit.

Rursum alius, medijs errantem in collibus horti

Vidi ego te, Iesum cum caperemus, ait :

Excusare nequis ; plus telle gravaris ab vno :

Res habet hic nullum dissimulata locum.

Quid facerem ? Demens per sidera conscia, nus-
quam,

Nusquam oculis visum, iuro, fuisse meis.

Atque adeò vindex, inquam, mihi terra dehiscat,

Inque meum recidat fulminis ira caput.

Pluraque periurus (pudor est meminisse) fure-
bam,

Spretaque casuri est fulminis ira mihi.

Sic ego, quem vivi sobolem laudare Tonantis

Ausus de socijs omnibus vnus eram,

Iam neque dignabar mortalem agnoscere, cuius

Crederer extrema parte fuisse comes.

Tertia finieram stolidæ periuria lingua,

Et mea ter fuerat iam temerata fides,

Cum cristatus adest, corremque exfuscitat ales ;
Finitimamque iugis nunciat esse diem.
Tunc oculis depulsa meis caligo, patratum
Exhibuit, frustra nocte tegente, scelus.
Et subiere ægram, sed serò, oracula mentem,
Edita quæ Domini voce fuere mei:
Excubias dum lucis avem cantare secundas
Audieris, ter me, Petre, negabis, ait.
Ast ego passurum me (magna, & vana locutus)
Mille prius plagas spondeo, mille neces.
Spondeo : sed galli didici Thraso denique cantu,
Vera nimis Domini verba fuisse mei.
Nam neque mille neces, neque plagas mille mi-
natus,
Intenta ferri cuspide, miles erat:
Sed trepidum, verbo me fœmina debilis vno
Impulit ignava vertere terga fuga.
Quis mea tunc (Superi !) rapuit præcordia sen-
sus ?
Nusquam erat exangui vivus in ossè calor :
Protinus egredior, Luvamque perosus, & altra
Vito ; mei testes quos pudet esse probri.
Et vagus, inventæ subeo spelæa cavernæ :
Vivus ibi tumulto non renuente tegor.
Hic lacrymis maduisse iuvat ; iuvat, ora perenni
Flumine, & infames vsque rigare genas.
Hic Cœli, Solisque expers, damnabo tenebris
Lumina ; & æterna membra domabo fame.
Quæque ter erravit, pœnas dabit improba mille,
Milleque cum dederit improba, mille dabit.
Hic ululans, gemitu suspiria mixta ciebo,
Et feriam cruda pectora dura manu.
At matutino cum cantus ab alite posthac
Obstrepet, in promptu lacryma maior erit ;

Donec ab assiduis exesa liquoribus ora
Permutent oculos perpetue nocte suos.
Fabula Graiorum fuerit Sypyleia mater,
Saxea quam nimius vertit in ora dolor :
At Solymis ego vera dabo documenta ; perenni
In lacrymas verti posse dolore petram.
Interea, pia Mater, opem, quam flagito, præsta,
Et veniam, à Nato, quam rogo, posce tuo.
Hoc precibus dabit ille tuis : neque vota Parentis
Irrita abire suæ filius vlla sinet.
Ipse genu prensare velim, pronusque verendos
Terrarum dominos accidere ante pedes :
Sed prohibet prodire pudor ; divinaque coràm
Vsurpare oculis fontibus ora, vetat.
Adde, quod accessum mihi circumfusa negaret
Impia lictorum, carnificumque cohors.
Nam talis rabies agit illam, & tanta cohortem,
Quanta nec Arimenias incitat ira feras.
Incubuerè sacris pugnorum pondera malis,
Oraque sacrilegas sustinere manus.
Illa eadem sputis, & olentis pure salivæ
Oblita, vix formæ signa prioris habent.
Fluxa coma est, lacerisque caput lugubre capillis
Squallet, & evullis barba soluta pilis.
Infinita vomunt spurcæ convitia linguæ,
In patrijs Erebi sconiinata nata focis.
Ipse tamen muto stat ibi patientior agno,
Ignarus populi de feritate queri.
Hac facie poterat rabiem exarmare leonum ;
Hac poterat pardos, hac domitare tigres.
Hac quoque dum ruerem gravia in periuria præceps,
Hac, inquam, intuitus me simul ille fuit,
Amisere suas periuria territa vires,
Et vetuit linguam dicere plura dolor.

Saxea quin etiam rupit præcordia ; versaque
 Indole, de petra currere iussit aquam.
 Currere iussit aquam : neque desinet illa. Made-
 bunt
 Hac oculi semper, donec erunt oculi.
 Quondam etiam, sculparve, licet, pingarvè ma-
 debunt
 Ora mihi; & lacrymis semper imago fluet.

E P I S T O L A III.

Argumentum.

*Alipius adolescens, in Amphitheatrum à socijs per-
 tractus, oculis aliquandiu fortiter clausis assederat : sed
 repentino clamore concussus, cum suspexisset, furorem
 hausit, quo deinde ad spectacula per se ipse ruebat. Re-
 spiciens, hisce litteris suum periculum apud Augustinum
 deplorat. Confess. S. August. lib. 6. cap. 8.*

ALIPIIUS RESIPISCENS, AUGUSTINO.

De profanis spectaculis.

Ars animæ, Augustine, meæ, patieris, vt aures
 Pauxillum obtundat nostra querela tuas?
 Non aliena querar : sed ego, te iudice, solus
 Et reus, ipse meæ litis, & actor ero.
 Me miserum ! Quæ causa duos violenta sodales
 Tam procul & terris, & procul egit aquis ?
 Te Libycus rigua delectat Bagrada ripâ,
 Spectat vbi Tyriam Punica Byrsa domum.
 At mea me patrio rapuerunt carbasa portu,
 Et tulit in Latium, ventus, & vnda solum.

Tiberis vbi infuso dominos Aniene Quirites
 Alluit, & septem est edita Roma iugis.
 Hei mihi! Cur sine te Tarpeia culmina vidi?
 Indiguit ductu nostra iuventa tuo.
 In Sicula poteram divertere tutius Ætna;
 Non ibi sæva magis lustra Cyclopi erant.
 Et nocuisse minus potuissent littora, nautas
 Attonitos cantu sueta ligare suo.
 Infidet hic Siren; iuga blandior omnia, & omnes
 Occupat illecebris, insidijsque vias.
 Nexuit ista mihi laqueos; & nulla timenti
 Damna, suis peperit grandia damna dolis.
 Namque ego, (qui Circi deceptus amore, peribam,
 Dum rota quadrijugis acta volabat equis,)
 Te retuli revocante pedem, cessique monenti;
 Et iussa est oculis meta valere meis.
 At Capitolinos dum rursus obambulo colles,
 Romanique tero Martia septa fori,
 Alter ibi incautum rapuit me turbo: nec alter
 Augustinus ibi, qui revocaret, erat.
 Agmine densato iuvenum globus obvius ibat,
 Flavia qua surgunt Amphitheatra via.
 Munus ibi populo crudelis Arena parabat,
 Mutua scedaret quo ferus ora cruor.
 Iam fori concursu, plateæque, viæque calebant:
 Inde frequens plebes, inde ruebat eques.
 Implentur cunei: podio pars spectat ab imo:
 Pars cavæ summa de statione videt.
 Hic aliquis nostram, reliquis audentior; imus
 Vnâ omnes; superest dum locus, imus, ait.
 Excipit alter, eo. Mox alter, & alter, eamvis:
 Atqui ego vobiscum, parcite, nullus eo.
 Ibis enim verò: neque tu damnabis id vnus,
 Quod populo toti munus Arena dabit.

Non lubet ire : geram vobis ego cætera morem ;
Nunc mihi nec lubet illd ire, nec ire licet.
Rumparis, licet, ibis. Et inter verba minati
Verbera, luctantem, quò voluere, trahunt.
Ducite, clamo ; pedes si libertate carebunt,
Nostra sui certè lumina iuris erunt.
Ilicet ingressos, media inter equestria iussit
Lectius aptato quemque sedere gradu.
Sedimus. Arrecto socij in spectacula vultu,
Hoplomachosque dari, pinniraposque, vident.
Mox, sua quæ pavido præludat palmula Threci,
Mox, sua quæ Samnis ventilet arma, notant.
Hinc mirmilloni qua retia parte minentur ;
Inde secutorem qua petat arte tridens.
Confusique favent, irascunturque : cachinnos,
Plausumque alterno turba furore ciet.
At meus interea labor est, divertere mentem,
Et matura oculis obdere vela meis.
Aut intenta libro de figere lumina, & illic
Seria priscorum volvere facta vitum.
Scilicet Euganeo quæ quondam pota Timavo
Penna, Antennorij docta ministra Titi.
Hæc mihi Barchinos Itala inter signa furores
Rettulit, & luscii Punica bella ducis.
Et Trebiam, & Latio stagnantes sanguine Cannas,
Et Fabij lentas, hoste vagante, moras.
Hæc oculos tenuit ludo meliore voluptas,
Et gladiatorum mille mihi instar erat.
Inde diu nusquam mihi sic furentis Arenæ
Visa ; diu strages obvia nulla mihi.
Donec ab effuso populus clamore cachinnum
Suttulit : *hoc Dorylas, hoc Periander habet.*
Tunc mihi quis ceras Ithaci de nave petitas,
(Opportuna meis auribus arma) daret ?

Tunc egui, tunc nemo dabat : suspecta tegebam
 Lumina nequiequam : proditus aure fui.
 Illa tegenda fuit : quia dum reboante theatro,
 Vox eadem toties ingeminatur, *Habet*,
 Insequiturque fragor : simul omnia visa moveri
 Me circum, inque suo nemo manere loco :
 Excidit hic oculis constantia : clausa resigno
 Lumina, visurus, quid novi Arena ferat :
 Et video Dorylam (quem pinguior ante sagina
 Paverat, ac multus ventre gravarat adeps)
 Extentum recubare solo, dum crassus hianti
 Vulnere inanaret, non minor amne, cruor.
 Is populi imbellem renuens orare favorem,
 Indecorem pressi pollicis odit opem ;
 Victoremque iacens irritat, & ocys ense
 Porrecta iuguli mergere parte iubet.
 Nec mora, sævit atrox repetito vulnere victor,
 Et punctum immerso trajcit ense gulam.
 Triste nefas oculis, dignumque perennibus vndis,
 In mera plaudentis gaudia plebis abit.
 Quid misera de plebe queror ? Vicinior vrget
 Materies : probro torqueor ipse meo.
 Nam veluti magnis aucti torrentibus amnes
 Prata per, & nulla per sata lege ruunt,
 Mox solidas quercus, & celsa cacumina, pinus,
 Grandiaque insueto pondere saxa rotant,
 Raptantur fragiles etiam inter magna myricæ,
 Nec servare locum victa genista potest,
 Sic vbi diffusus per hiantia vulnera, (nunquam
 Antè mihi viso,) bullit amne cruor,
 Æneadas rapuit magnos furor ; abstulit idem
 Me calor ; & magnam pars ego parva sequor.
 Continuo tædis mihi pectus Erinnyes atris
 Cingere, & arma oculis arma placere meis.

Claudo repentè libros ; & prælia læta perosus,
Ad fera, quæ possim cernere, bella ruo.
Iam mirmillo placet, cristæque insignia Piscis ;
Et iactum Gallo rete cavente placet.
Threçibus applaudo prior ; & mox pollice verso
Pinnirapos, iæti cùm cecidere, premo.
Me, gladiatorum genus omne ab origine, nomen-
que,

Et famam, & vires discere, & arma, iuvat.
Quas nunc eret palmas, quot vulnera quisque :
merenti

Quam dederit tardus, cuique lanista rudem ?
Tota dies teritur cavæ inter, & inter Arenæ
Dedecora : & longam se negat esse dies.
Nam licet edantur spectacula plurima, votum est
Plura dari : saturum copia nulla facit.

Crescit amor ferri : cumque auctorata quievit
Sica, auctoratus gaudia culter habet.

Dividere diem Mars, & Diana ; suoque
Ille gregi alternas servat, & illa, vices.

Hinc inatutinas gladiator surripit horas,
Tempora venator posteriora, mihi.

Quando Cleoneum venabula fixa leonem
Excipiunt, rabidam quando machæra tigrim,

Luçtantesque reos immambus obijcit vrsis,
Aut alios alijs terret Arena feris,

Tunc oculis, tunc ore libet, tunc corpore toto
Indulgere ; measque esse putare dapes.

Et iocus est, strages, faciunt quam cornua tauri,
Dum vacuas iactat vanus in astra pilas.

Empta furore placent ; rabidi cùm vera bisontes
Prælia, venantum pacta cruore, gerunt.

Nec satis, illa semel spectasse : redire voluptas
Vsq; pedes, oculos vique videre iubet.

Sic, iuvenum quò turba prius violenta nequibat
 Pertrahere, huc, animo sponte ruente, feror.
 Adscitasque traho mecum ad spectacula turmas,
 Et doceo exemplo quemque perire meo.
 Hei mihi! quàm subita mutata libidine mens est!
 Antè, minus siliens nemo cruoris erat.
 Horror erat, pavidas cùm, me spectante, bidentes,
 Aut fessos traheret carnificina boves.
 Visa Thyesteæ dape res immanior olim,
 Sontibus illatam cernere posse necem:
 Nunc, etiam infantes ubi barbaras trucidat,
 Rideo; & innocuum gaudia funtis alit.
 Hinc ego me, (fateor) primæ memor iudolis,
 odi;
 Dissimilemque mei nunc nimis esse pudet.
 Tu quoque si videas talem, Augustine, negabis,
 Talem de socijs ante fuisse tuis.
 Non ego talis eram; dolet, Augustine: precanti
 Parce modò, & nunquam possè ego talis ero.
 Atque: adedò, inecum si Romam nuper ijsse,
 Talis ego nunquam, credo, futurus eram.
 Sed dum lenta tuos illic Carthago moratur,
 Implicuitque meos hic sibi Roma pedes,
 Incepere tuas fungi bona sidera partes,
 Et faciles lapsò supposuere manus.
 Meque mihi, &, longi post intervalla furoris,
 (quod propè plaris erat) restituere tibi.
 Namque ubi sacrilegæ, solique intentus Arenæ,
 Nullam operam studijs, quæis dederam antè,
 dabam,
 Fortè quiescenti cuneis in equestribus, illud,
 Quod quondam memini te monuisse, subit.
 Ut mea, Circensi nimio plus dedita ludo
 Ad solitos vellem vertere sensalibros.

Verti ego tum certè ; & Piseo à pulvere vultus
 • Converte ad fontes, Aoni vnda, tuos.
 Utque prius bijuges tua vox vilescere currus
 Iussit, ita hoplomachi nunc iubet arma mihi.
 Nec mora, iussa sequar : caveæ exsecranda faceffat
 • Fuscina ; damuati parvula Threcis eat.
 Vana secutorem tollant spectacula ; cesset
 Ferro agitare suas sera Diana feras.
 Quæ plaudente prius me fecit Arena, relinquat :
 Iam spectent lacrymas Amphiteatra meas.
 Denique vos socij, caput horum, & causa malo-
 rum,

Ite, meisque omnes meribus este procûl.
 Plus satis est, hæsisse semel : vestra omnia quan-
 tum,

(Heu quantum !) in falso nestare virus habent !
 Vosque alij, quos aura meæ vchit æqua iuventæ,
 Hoc Zephyro vestram flante inhibete ratem,
 • Iuvenes. Vbi triste minis furit æquor apertis,
 Cautior iratus navita sulcat aquas :
 Subtrahit Æolijs maturè lintea flabris,
 Et puppim tota providus arte regit.
 Hinc fragilis vastas, Nereo mirante, per vndas,
 In patriæ portum salva carina subit.
 • Ast vbi decepto blanditur remige pontus,
 • Et Zephyri nullos incutit aura metus,
 Vela volant, clavoque obdormit rector omisso,
 • Mersa perit cæco cymba repentè vado.
 • Tunc facies mentita maris, tunc illa Favoni
 Ira, per insidias dissimulata, patet.
 • Sera quidem nautis, qui, subsidente carina,
 Iam coràm & scopulos, & vada cæca vident :
 • At vobis non sera, quibus licet æquora longè
 Discere, & è nostris vestra cavere malis.

EPISTOLA IV.

Argumentum.

Bernardus rebus humanis valere iussis, plures è fratribus secum abducebat, relicto ad Patris, sororisque solatium Nivardo etiamdum puero; cui omnem hereditatem soli obventuram ostentabat. Puer, questus sibi terram, fratribus Cælum relinqui, cum Bernardo expostulat: simul de arcta custodia, è qua erumpere cogitet, ut fratres imitetur, commemorat. Sur. in vita S. Bernardi. 20. Augusti.

NIVARDUS, E CUSTODIA PATERNA
BERNARDO FRATRI GERMANO.

De desiderio imitandi.

Cuia sit hæc lacrymis insignis epistola, quæris?
Inque tuas à quo venerit illa manus?
Est calamo, Bernarde, tui perarata Nivardi,
Et tibi de patria, clam Patre, missa domo.
Clam Patre: nam vigiles senis (ut timet omnia)
vultus

Vix mea, quidquid agam, fallere cura potest.
Ille meos servat suspensio lumine nutus:
Nec studio servat cauta minore soror:
Atque ego ne fratres sequar æmulus, altera, & alter
Excubijs obstant scœmina, virque suis.
Non odio, sed amore nocent; vnoque relinqui,
Postquam omnes alij deseruere, timent.
Sæpe suos Genitor, cano mihi vertice crines
Exprobrat, & Pyliatempora tæta nive:

Et

Et tremulos artus, & genua labantia monstrat,

Et quidquid senium triste coloris habet.

Hæc per, ait, quæcumque precor, miserere relictæ;

Nec, mihi quod reliquum est de Patre, tolle
mihi.

Sæx modò mi fuerant, fœlicia pignora, nati :

Vix hodie nomen restat inane Patris.

Ac, nisi tu numeri pars manseris vltima tanti,

Cras, Patre de toto, nil mihi Patris erit.

Si tamen vsque ad hæc fraterna per omnia, certum est

Ire tibi, & patrijs iam procul esse plagis,

Nec propera; super alter adhuc est mensis, & alter,

Altera vix imò, atque altera fortè dies.

Cùm mea tu solito curabis funera luctu,

Et super iniecta contumulabis humo,

Iam propera quæcumque voles nullo obice,
tutamque

Ipsa tibi capito per Patris ossa fugam.

Nulla ego voce querar : calcato impunè sepultum :

Exiguum intererit, pectus, an ossa premas.

Ignosceatur & hoc, oculis vbi fortè Paternis

Insultare tuos senserit vrna pedes.

Quidquid erit, patiar : spiranti, animamque trahenti

Dum prius hanc operam gratificare seni.

Has vbi mille preces, & mille movere quærelas

Desijt; has pergit mille movere soror.

I, licet, i, pertæse tuos : fuge dure, Parentis

Ora, silex : oculis est gravis ille tuis.

Et gravior fortasse soror. Cognata relinque

Limina : ad ignotæ littora gentis abi :

Longa vbi te generis capiant oblivia nostri,

Sitque soror lacrymis nulla molesta tuis.

Si tamen vlla pij superest tibi gutta liquoris,

Admittitque breves auris athena preces,

Te soror hanc per ego oro fugam, quam prae-
 pis, vnam,

Me, Patremque tua ledere parce fuga.
 Lædimur ambo: parum est; ab eadem occidimur
 ambo;

Vna ea funeribus causa duobus erit.

Scilicet in fratres pius ut simul esse puteris,

Impius in Patrem, meque bis esse voles?

Quin agis, & mihi te, Patrique, Nivarde, reservas?

Hac potes, hac vna, bis pius esse, mora.

Te pene omnis erit, generisque, domusque vetusta

Gloria: te patrius verna, clientique colet.

Solus & hæc (viden? inquit) & hæc opulentus
 habebis;

Nec minuet census æmula turba ruos,

Fratre cares; certusque domus non pauperis hæres,

Quæ bona sufficerent pluribus, vnu habes.

Finge, alium iam iamque domo fugisse: rediret

Quilibet ad tantas, non revocatus, opes.

Tu prece, tu lacrymis locuplete retentus in aula,

Diffugere ex aula tam locuplete paras?

Nempe soror merui? Merui fortasse, quid virges?

Aio, tuum certè non meruisse Patrem.

Talia vociferans, passis soror ægra capillis,

Vngue fero frontem sauciat, vngue genam.

Quæris in hac quid fessus agam, Bernarde, procel?

Num lacrymata meam subruat vnda ratem?

Iactor adhuc, medio veluti cum navita ponto

Per coniuratas velificatur aquas:

Et procul à portu, quem vos germana tenetis

Pectora, maturam postulo frater opem.

Maturate: videt scapulos mea cymba, tremi-
 que,

Et pelagi Syrtes, & vada cæca timet.

Vix scio, quàm pavidam liceat inodò flectere puppim;
Quidque miser fugiam vix scio, quidque petam.
Vos mihi, qui Clara securi in Valle sedetis,
Evettra fieri valle iubete Pharon,
Et proferte citam de claro lampada portu,
Ut mea monstratam sentiat umbra facem.
Vincula tunc obitent adamantina, Dædalaque;
omnes

Implicitet ambiguo tramite Creta vias;
Quàm dabitur mihi rima, ruam; Patremque,
sororemque

• Effugiens, fratres, quàm præiere, sequar.
Hæret adhuc (reminiscor enim) vox illa, supremum
Qua mihi dixistis turba abitura, Vale.

Hæret adhuc. Dum fortè pares vagus inter ephebos
Mitto pilam, aut celerem turbine verso trochum,
Aut nuce, nescio quos, aut cursu exerceo ludos,
(Qua pueri totos fallimus arte dies)

• Hæc ego dum secors, ridenda crepundia, scctor,
Et pueros inter ludere pergo puer,
Seria tum vobis animi, tum seria Coeli
Cura, sed excluso fratre minore, fuit.

Iam coniuratum, spretis mortalibus, aginen

Pectora ad æternas transluleratis opes,
Iam fuga, iam tacito vobis quæsit recessu,

• Et nemora, & Claræ gaudia Vallis erant;
Iam Genitoris amor, calidusque remiserat imber,
Fuderat ex oculis quem soror ægra suis;

• Iamque dies suberat, qua vos mutare paternos
Expectata diu iusserat hora lares:

Tunc ego tercentum Fabios exire putabam;
Visa nec est numero vestra minore cohors.

Quid facerem? Cecidere manu mihi tela, pilæque,
Et trochus, & ludi tota palæstra meæ.

Et lacrymans, sine me, sine me, quò tenditis ?
inquam :

Sanguine de vestro me quoque sanguis habet.
Noscite concordem, & fugiuri iungite fratrem :

Appendix vestræ parva cohortis ero.

Seu petitis vicina ingis sylvestribus antra,

Horrida sint quamvis autra, subibo prior.

Seu procul Eos sedem inter quæritis Indos,

Quærenda est sedes & procul luda mihi.

Nil metuo : scopulis habitabo colonus in ipsis,

Seu locus vsquam vllis durior est scopulis.

Quæ vos cumque domus capiet, domus horrida
quamvis

Illa sit, illecebris plena erit illa suis.

Hæc ego si verbis totidem non omnia dixi,

Omnia sunt lacrymis, pluraque dicta meis.

Tum simul iniectis fraterna in brachia palmis,

Distlinui vestras sarcina parva manus.

Ter reiectus ego, ter ego violentior hæsi,

Terque novas vires ipsa repulsa dedit.

Denique Guido meus (Gaidoni ignoscite) blanda

Oppugnare meam coeperat arte fidem.

Nos procul imus, ait, tectisque. Nivarde, Paternis

Cedimus ; inque alio quærimus orbe locum.

Tecta, laremque tibi, tibi culta relinquimus vni

Prædia, frugiferi iugera mille soli.

Vnus habes, quas cernis opes ; nihil ista reposcet

Turma : frui toto tu Patris assere potes.

Nos iuvat ire ; Vale : manuumque hæc vincla
remitte :

Arctius his Patris stringere colla licet.

Hæc iterumque, iterumque meus dum Guido
canebat,

Plus solito blanda voce disertus erat.

His puerum speret quis posse resistere donis,
Sæpe solent visæ quem superare nuces?
Me nequiere tamen nec sparsa papavere verba,
Nec promissarum fallere fucus opum.
Nam mihi, nescio quis tacitè novus omnia labi
Membra per, & iubitus tota per ossa calor,
Et nusquam in puero puer esse; sed omnia miro
Versa modo, in sensus mecum abiere novos.
Egregium, exclamo, donum, & memorabile! vobis
Aurea servantur sidera, terra mihi?
Et mihi sensus inest: quid inanibus æra lupinis,
Quid Cœli à cœno differat aula, scio.
Terram habeant quicumque sibi, mihi sidera
servent:
Plus satis, hoc solo mi dabit asse Pater.
Omnia quin etiam vos cætera tollite: sola
Hac fieri vobis parte iubete parem.
Sic ego vociferans, dum fratris inhæreo palmis,
Vilius eram vestræ iam comes ire viæ.
At mea tum nullam metuentia brachia fraudem
Avulit vestro vis inopina sinu:
Invitamque Patri puerum, fratremque sorori
Rettulit. Hic clausas servat vterque forēs.
Intereà castris procul arceor, ardua pugnat
Maior vbi nostræ pars, meliorque domus;
Et Cœlum precibus, lacrymisque perennibus vrget,
Vimque audita Deo, Cœlitibusque facit.
Fœlices, quos arma tegunt adamantina, quan-
do
Iusta triumphanda cum styge bella gerunt.
Surgite concordēs, & me quoque iungite: discam
Vt pia cognato cum grege signa sequi.
Tuque prior, fratrum si cætera turba moretur,
Tu, Bernarde, tuam mi prior affer opem.

Exorare senem blando potes ore Parentem ;
 Non renuente pias audiet aure preces.
 Fac tamen ille preces vt ferreus abnuat, ille
 Vincetur lacrymis, fratre iuvante, incis.
 Finge nec his flecti: quid agam, Bernarde? Docebo,
 Ex Patre tunc aliquid charius esse mihi.

EPISTOLA V.

Argumentum.

Thomas Aquinas fratrum insidijs exceptus, in arce custodiebatur, ubi impuram Sirenem cum effigere nequirit, correpto titione, quem focus suffecerat, fortiter abegit. Pugnam hic omnem Alberto Doctore suo renarrat; adolescentibus cunctis emulandam. Sur. in vita S. Thom. 7. Mart.

THOMAS AQUINAS, E CARCERE,
 ALBERTO MAGNO.

De sua pro castitate pugna.

Vinctus in obscuro fraterni carceris antro,
 Exaro captiva paucula verba manu.
 Plura velim; sed dura metu custodia terret,
 Vix etiam ista finit scribere paucus locus.
 Nam mea qui curat Lynceus ad ostia custos,
 Non exorandas obserat ære fores.
 Omnia tutatimet. Sed enim quæ crimina, tali
 Reddiderint dignum carcere, nosse cupis?
 Accipe. Calcatis ego iam mortalibus ibam
 Subdere divino libera colla iugo.
 Infamia Mater erat: nec enim, si gnara fuisset,
 Magna erat inceptis fulcra datura meis.

At mihi Parthenope, mihi tunc Sebethidos vnda

Hospita mutatam ripa dedere domum.

Hic ego tyro novis assuescere legibus, &, qua

Sacra mihi præijt turba, meare via.

Donec ad Aonios, Musarum gaudia, colles

Mittor, vbi doctis Sequana ludit aquis:

Inde Alberte, tuo studia ad sublimia ductu

Facturus properos (spes erat ista) gradus.

Eccet tibi patrio temerè vicinus Aquino,

Non expectatas labor in insidias.

Vis armata viam stricto occupat ense; minisque

Inde duos comitum pellit, & inde duos.

Solus ego, iniectis vepreta per invia vinclis,

Abstrahor, à socijs præda relicta meis.

Abstrahor: & valido circumdatus aggere, cœpta,

Qua tecum optaram, vivere lege vetor.

Oblat amore Parens, vterique molesta labores

Exprobrat, & lactis me meminisse iubet.

Accedant geminæ, lacryma pugnante, sorores;

Spemque suam, querulo carmine, remque

vocant.

Ariete maiori quatiant mea mœnia fratres,

Et nova nescio quo bella furore movent.

Duro tamen, Matremque puer, fratresque

triumpho;

Blandaque vim nullam tela sororis habent.

Ergò nihil metuens, porrò fore lenia duxi

Vincula; nec daris iam mihi carcer erat:

Cùm subito crepuere meæ (quas indita more

Fecerat insueto clavis hîare) fores.

Ingreditur (Superi, terris avertite monstrum)

Ingreditur Stygio fœmina digna lacu.

Thaidis illa soror, vel Thaide nequior, ausa

Ferre Dionæas in mea damna faces.

Terreor aspectu, Venerisque à nepte revulsus,
Sappetias hominum, Cœlituumque voco.

Desuit humanus capto favor omnis, & omnem

Hinc locus, hinc custos ferre negavit opem.

Illa ter, illa quater pede calci trante repulsa,

Reppulit iratum terque, quaterque pedem.

Sæpe suas, & sæpe manus inferre paranti,

Sæpius iniectas ipse repello manus.

Quid misero restaret adhuc? Animabat Erynnis

Impia Tartarcam perpetue folle pyram.

Sævibatque calor. Fuga nusquam erat villa, nec
usquam

Tam validas contra tuta latebra faces.

Æmula Nicetæ tentassent vulnera centes,

Si sperata pari vulnere palma foret.

Nuda volutassent lacerantibus ossa vepretis,

Area Nurtinos si daret villa vepres.

Si, Bernarde, tuas Cœlo glaciant paludes,

Aut, Franciscæ, nives fas habuisse tuas,

Tecum ego frigentes voluisseni nudus in vndas,

Nudus in hibernas tecum ego abire nives.

Aut ieram præceps de caligante fenestra,

Si daret in præceps villa fenestra viam.

Nunc ubi nulla fuit dictarum copia rerum,

Siqua mea capiam tela, requiro, manu.

Quæro; sed omnis abest, qui cominus arceat ensis;

Qui procul insidias arceat, arcus abest.

Saltem aderunt, dixi, filicis mihi fragmina duræ:

Quæro manu filicem: nusquam erat villa
filiex.

Torris adhuc, moriente foco, restabat: is hasta,

Et lapis, & gladius, tunc mihi, & arcus erat.

Corripio, tædæque hostem fumante lacefio;

Totaque cum sparsis crinibus ora cremo.

Non

Non tulit hæc calamistræ Venus : sed Manados
instat

Summa per incerto fugit, & in a gradu,
Non expectata face territa. Liber ego illa
Pesse, citas verso cardine claudo fores.
Detergoque oris sudore, supinus ad astra,
Incolumes Superum munere tendo inanus.
Tum subitus defecta mihi per lumina fundi
Somnus, & illabi lenis in ossa quies.
Ecce fatigantes visæ discedere nubes,
Et gravis in medijs nubibus esse puer.
Is propter Cœlo descendere iamque propinquus,
Ante meos nutu stare favente pedes.
Nunquam obiecta mihi species formosior vlla ;
Nec facies oculis blandior vlla meis.
Candida vestis erat ; croceis coma pendula cinnis ;
Frons, radij, stellæ, lumina ; vultus, ebur.
Fascia cingebat latus aurea, cuius adunca
Fibula, cælati pars adamantis erat.
Hæc ubi Cœlestis lateri detraxit ephēbus,
Immortale mihi donum, ait, illud habe.
Cingulaque ambitis circumdedit aurea lumbis ;
Nec visum zonæ pondus inane fuit.
Omnis enim flagrante calor de corpore cessit,
Convulsi que novo tacta medulla gelu.
Excitor, atque oculis obco vigilantibus omnem,
Presserat Aligeri quem modò planta, locum.
Hei mihi ! Nullus adest oculis vigilantibus Ales ;
Quodque datum est somni tempore, munus
abest.
Sed patiar, donata mihi si fascia desit ;
Munera dum maneat interiora mihi.
Et mansura reor ; nec enim donantis ephēbi
Dicta volent pactam fallere verba fidem.

EPISTOLA VI.

Argumentum.

Carolus V. exemplo memorabili, imperium abdicat, ut reliquam vitam in Dei obsequijs traduceret. Quæ de re ad Franciscum Borgiam scribit: laudatque eius consilium, quo & ipse iam antea curis mortalibus renuntiarat. Historia Surijs.

CAROLUS V. CÆSAR, FRANCISCO
BORGIAE.*De abdicatione Imperio.*

CAROLUS ille, suos qui fulmina nuper in hostes
Suerat, & in cives spargere dona suos,
Iam solitas Regni discedere pectore curas,
Sceptraque pertæsa iussit eburna manu;
Et Martem positus inglorius exiit armis,
Calcataque inter vivit egenus opes:
Et fastiditis nudatus honoribus, aulam
Daminat, & angusti septa mapalis amat.
Tam subitam rerum faciem, Francisce, mearum,
Quæ nova mutarit discere causa, cupis?
Illa eadem, quæ causa fuit tibi nuper, ut aulæ
Ipse tuæ fugeres tædia, causa mihi est.
Nam tua, conspecto non dudum funere nostræ
Coniugis, informis terruit ora color.
Cum prius illa oculis mortalibus immortalis,
Digna que vel Superis credita forma foret,
(Talis enim fuerat, qualis cum mala decolor
Inficit æterna candida parte rubor.)
Sed Libitina simul Lethæa decolor umbra,
Aurea funesta contigit ora manu,

Nativum.

Nativum absterfit generosa à fronte nitorem,
Et veteres texit lurida forma genas.

Pallida mœrebant fugiente rubore labella,
Implebantque duos lumina casta sinus.

Omnia mortis erant: nec ibi color vilis in illo
Funere, quem posses noscere testis, erat.

Tum perhibent, riguisse tibi, Francisce, capillos,
Et tenuisse oculos te, sine voce, tuos:

Et fragilem formæ ambrosiæ expavisse ruina,
Et vanam in magno stemmate flecte fidem.

Hæcine tot proavis illa edita Regibus? Illa
Cæsarei consors est Isabela tori?

Est illa, est Isabela quidem: sed ut ipsa rogetur,
Ipsamet esse illam sese Isabela neget.

Languet à toratum populis caput: æmula Lunæ
Lumina Cimmeria nocte sepulta iacent.

Frons in honora (meris quondam prætexta smar-
ragdis)

Oraque sunt oculis ipsa timenda suis.

Heu magnum humanis in rebus inane! Quid vnus
Vertere mortali sivevit in ore dies!

Hæc ibi voluebas animo, Francisce; fuitque
Principium vitæ, mors aliena, tuæ.

Nam fragiles exolus opes, æterna caducis
Gaudia cœpisti præposuisse bonis.

*O factum sapiens! ð dignum in fonte magistrum
Invidia! Ex ipsa vivere morte doces.

Sint utinam, (ð utinam!) factum qui imitentur,
alumni!

Ipse ego primus cos inter alumnus ero.

Ac, nisi tu tantis properasses passibus, ipse.

Author ego facti te prior huius eram.

Nam tuaceu viso Regiæ funere, teter

Vultus, & informis terruit ora color;

Sic simulacra mei cum vidi ego pallida Regni,
Insolito Regni territus ore fui,
Quæ facies illi? Quæ forma? Colore nec ipsum
Exilium pingi deteriore queat.
Anxia suspensio vigilant dno lumina somno,
Et latus obvallat iugis vtrumque timor.
Observata premunt pavidæ vestigia curæ,
Et mille invidias, infidiasque trahunt.
Hæcine, clamabam, species est illa, tot olim
Regibus (ò votum triste!) cupita procis?
Quid furor est, hanc Marte tibi deposcere formam,
Cognita quæ toto Marte fuganda foret?
Vix mea bis denos ætas impleverat annos,
Obvia cùm species iam fuit illa mihi.
Et placuit cæcæ (nihil excusabo) iuventæ:
Falsis enim rapuit lumina capta nitor.
Ipsa suos fauces fuko mendace tegebat,
Quodque inerat scepro, dissimularat onus.
Et trabecæ ostro, & diademata pinxerat auro;
Sternebatque suas flore, rosæque vias.
Circùm, hilares Ritus, & amœno Gaudia vultu,
Trinaque cum blandis Gratia picta locis.
Ergò ego rivalet ante omnes occupo Regnum,
Visæque sunt votis omnia parta meis.
Ah malè deceptus, formaque illusos inani!
Non decet in Regno, non color ille fuit:
Sed labor, & denso coeunt agmine curæ;
Et mala, quæ verus plurima carcer habet.
Barbarus Odryssio ruit, ecce, Gradivus ab Hæmo;
Thraciæque in fines intulit arma meos.
Atque alibi Libyca me classe laceffit Enyo;
Atque alibi armatis Celtica signa minis.
Hinc Italiæ traxere manus: hinc perfida Cattus
Instat excessu bella movere iugo.

Saxones, ante alios : quorum de sanguine vidit
Iure cruentatas concolor Albis aquas.
Otia turbabat Rheni modò ripa, modò Istri :
Nec plaga Germanæ conscia pacis erat.
Denique Lerneam pugnare videbar in Hydram,
Visaque de bellis sunt nova bella seri.
Scilicet ex alijs alias diademata semper
Insidias capiti progenuere meo.
Hæc mihi ter denos ierant neglecta per annos,
Vivida dum fulus palceret ossa calor.
Pòst, oculis tot monstra meis vbi visa fuerunt,
Concussere gravi territa corda metu :
Abiecitque manus seiptri grave pondus eburni,
Et posuit fessum gemmea fersa caput.
Ite procul, dixi, Regni que faceffite curæ ;
Atque alios porrò sollicitate sinus.
Me satias formæ huius habet : poteratis amari,
Tectus adhuc vester dum mihi vultus erat.
Nunc vbi se species nudavit vestra, valete :
Me rapiet formæ nobilioris amor.
Talia dicebam ; versoque ad sidera vultu,
Regna statim iussi res sibi habere suas.
Tectaque innox socijs, turbisque remota petivi :
Hic vacuos totos iam mihi fumo dies :
Secessuque fruor ; placitæque intenta quieti
Pectora cognatis ablucio creber aquis.
Nec Martis tunicas, adamantinaque induor arma ;
Qualibus vsa ferox antè iuventa fuit :
Sed latus arctatis, amor est, circumdare fetis ;
Nudaque contextis membra ligare pilis.
Et mea nodoso contundere tergora loro,
Donec ab innumero vulnere sanguis eat.
Inde preces, noctisque bonam vigil exigo partem ;
Vt veniam culpis impetret umbra meis.

Impetret

Impetret ò vtinam ! Quod enim decepta iuuentas
 Gaudia peccarunt, mœsta senectâ luit.
 Quanquam ego, cur mœstam quicor hanc aded
 esse senectam,

Quæ toties lacrymis læta fit ipsa suis ?
 Tunc ego mœstus eram, cùm Regni mole pre-
 mebar ;

Cùm Tyrio ardebam murice, mœstus eram.
 Nunc nihil est nœtoris, vbi me nulla caduci
 Nec bona sollicitant, nec mala vota, boni :
 Sed rapiunt animum Cœlestia : quasque reconducunt
 Sidera, mens illas tota requirit opes.
 Ite profana tamen, studiumque hoc ludite, turbas ;
 Sunt oculi vobis ad bona nostra rudes.
 At, Franciscæ, (suas eadem cui sidera gazas,
 Illecebrasque meis exhibuere parcs,)
 Tu studijs gratæ meis : erit, vt tua quondam
 Facta secuturos sint habitura Doces.
 Et mea fortè trahent aliquos vestigia Reges.
 O quantum hoc voto Regibus opto boni !

E P I S T O L A VII.

Argumentum.

*Constantinus Magnus Romam novis, pulchrisque
 operibus quotidie crescentem intuitus; sibi, civibusque
 suis gratulatur. Thesaur. Mirabil. Rom.*

CONSTANTINUS MAGNUS IMPERA-
 TOR E CŒLO, VRBANO VIII. PONTIFICI
 ROMANO.

De Vrbe ab ipso exornata.

MAXIME Tarpeie Pater urbis, & arbiter orbis,
 Cui par terra nihil, par nihil æquor habet ;
 Scit

Seu Vaticano de culmine prospicis, omneque
Imperio claudis Cœlum, aperisque tuo ;
Seu placidè monstras, vicino è colle Quirini,
Inconniva tuo pervigil ora gregi ;
Ælia seu moles te distinet, vnde Quirites
Providus æterna vivere pace iubes ;
Seu magis Albana sublimis ab arce, tueris
Per iuga deductos prodigiosa lacus ;
Sive alia de parte, novis labentia firmas
Legibus, & populos iura, fidemque doces ;
Solve graves animi pauxillo tempore curas,
Pondere quarum ingens pressus anhelet Atlas.
Ut mea, quæ medio stellantis in æthere mundi
Verba, inter Superos dicta fuere, notes.
Hellepontiacas cùm mœnia primus ad vndas
Fundassem, à muris, Roma, secunda tuis,
Cœlestes petij, pertæsus cætera, sedes :
Sic tamen, ut Romæ tangar amore meæ.
Tangor adhuc ; faveoque tuis, Urbane, meisque
Civibus ; & partes tecum ego Patris ago.
Fortè Petro stabam, Pauloque propinquior,
inter
Alituum innumeros, Cœlituumque greges
Nuper : ibi, è nostra, studiis concordibus, Aula,
Vertere ad Ausonias cœpimus ora plagas.
Præcipue partes avidi respeximus illas,
Thusca ubi septenis obstrepat vnda iugis.
Attonitus fulgore loci, dum singula lustro,
Alloquor hac socios de nunc ego voce meos :
Quas, Superi, spectamus opes ! Quæ templa !
Videri
Aut Cœlum, aut Cœli Roma gemella potest.
En Vaticano quæ surgat in aggere moles :
Ardua vicinus sidera terret apex.

Quàm facies augusta loci ! Rubet omnis ab auro,
Et vario pectus lucet Appelle tholus.

Art e sua pars nulla caret. Latera omnia gemmæ
Sed pretium gemmis forma, laborque facit.

Hic ego tot numerem licet in penetralibus aras,
Pulchrior ex aris omnibus illa placet,

Quæ mihi de fœctis Cœlestia bella lapillis
Exhibet ; aligero bella patrata duce.

En quantam assurgat volucer divinitus in hastam :
Quàm sua calcatus torqueat ora draco.

Spirat vterque ; suis tamen ille simillimus astris ;
Et facie flammis æmulus iste suis.

Ecce iterum Ithyniaco radiantes ære columnas
Quatuor, æternæ inolis, & artis opus.

Pœnè suas Temese vacnavit Graia fodinas,
Lassaque mittendo tota erat ære Cyprus.

Machina si Cœli timeat labefacta ruinam,
Impositumque Atlas ferre recuset onus ;

Possit in hoc moles secura quic scere fulcro,
Expleretque ratas iussa columna vices.

Quatuor hic Phrygio lucentes marmore sellæ,
Et totidem sellis signa reposta suis.

Inde pluunt madidi divino sanguine vultus,
Inde rubet sacro Lancea fixa sinu.

Hinc Helenæ simulacra tua Cruce, Christe,
triumphant :

Andræ monstrant hinc simulacra suam.
Sed q uali cælata manu ! Myrmecide dignus
Quisque suo, dignus quisque Bryaxe labor.

Hic iterum argenti video grave pondus, & auri ;
Hic iterum bimari fusa metalla foco.

Hic mera (quid numero ?) mera sunt miracula
Possit

Omnibus hæc Superis vna sat esse domus.

Iam Laterana suis vicina palatia templis,
Quam faciem, & quantæ Religionis habent!
Nosco situm. Hic instructis fuerat mihi sanguine
thermis,

Abstersura meam turba Quirina luem.
Mutavit Silvester opem: morbiq; peritus,
Balnea de sacris hic mihi fecit aquis.
Hic, memini, hic locus est: sed quam mutatus
ab illo!

Ante, rudis fuerant ista sacella lapis.
Divite nunc radiant laquearia fulva metallo;
Et pretiosa locus marmora totus habet.
Hic ambit niveo vacuum Paros aera gyro:
Hic Nomas impositum purpura fulcit onus.
Hic habet Eoam medium penetrabile Syenen,
Quodque laboratum Synade marmor erat.
Ipsa superbit humus, seque hic miratur Ophites;
Et pede calcari poenè recusat onyx.
Ecce pavementum non vno Sole relucet;
Perque asarota piæ sacra vagantur apes.
Fallor? an Urbani mihi sunt ea symbola Magni?
Sunt certè: Urbani sunt ea signa mei.

Ille meæ solus cunabula prima salutis,
Et totam hanc geminis talibus ornat humum.
Principe iam locuples Urbano Roma vocari
Incipe: me quondam Principe, pauper eras.
Talia Coelituum memorabam adstante Senatu;
Curiaque in laudes tota ista tuas.
Atque aliquis, molem viden hanc? ait. Ælia
quondam est:

Maius ab Urbano nunc ea nomen habet.
Hanc circum & vallis, & munijs vndique
fossis;

Liminaque æratis sepsit æthena seris.

Omnitus è pinnis Siculum Balista minatur
Fulmen, & immani n. urmure tela vomit.

Tarpeia tonuisse Iovem de rupe sinamus :

Hac hodie Urbanus maior ab arce tonat.

Quod si iterum Brenno trépident redeunte
Quirites,

Certus in hac illis arce Camillus erit.

Sæpe labare suum sensere iuga Ælia pontem,

Turbida cum Thuscas volveret vnda nives ;

Cum Tybris assuetos renuens transire per arcus,

Restagnante novas quæreret vrbe vias,

Et pontis super alta ruens fastigia, Pyrrhæ

Fingeret haud vano secla redire metu,

Et refugos ageret super arva natantia fluctus,

Naufraga dum medio natet in amne seges.

Hæc Tyberi facies hos vsque remanserat annos ;

Nuper ab Urbano Principe versa fuit.

Ille novos alijs superaddidit arcubus arcus,

Laxavitque arctas per iuga plura vias.

Iamque redux aderat Thuscis è montibus am-
nis,

Parturiens plenas & nive, & imbre, minas.

Tum stagnare suos credebat Martia campos,

Perque forum effusos currere Roma lacus :

Pons etiam pridem Tyberinæ conscius iræ,

Visus erat pilis ipse timere suis.

At, propria rotans iam, iamque volumina
Tybris

Rapturus solitis obvia quæque minis,

Vidit in antiquo, iuga iam non Ælia, ponte ;

Plura sed Urbana iam iuga facta manu :

Detumuit, mora nulla, Tybris ; placidèque
subire

Tam veneranda suas sub iuga iussit aquas.

scussoque metu, Romana, dixit, in vrbe
 Nulla meæ posthac signa paludis erunt:
 gnabit enim, quos fecerat Ælius, arcus:
 arvus erat lymphis transitus ille meis.
 ne alios arcus domini maioris adoro,
 novus Urbanum disco subire iugum.
 rat; plausuque dato, sic cœperat alter:
 a aqua Flaminix prodigiosa viæ.
 vbi deductos immisso Tybride vidit
 Fervere sub Calvo Roma Nerone lacus,
 currereque infestas per Martia prata biremes,
 Nereaque in medio belligerare foro:
 spiciunt placidas ibi nunc iuga Pincia valles;
 Securosque inter compita plana lares.
 Non ibi nec Thetidos manant, neque Tethyos
 vndæ:

Sed rigat Urbanum Virginis vnda locum.
 Nam vetus ut signo sibi Roma superstita vivat,
 Auditaque oculis præstet imago rates,
 Huc Urbanus aquam de Virgine fonte peren-
 nem

Docta per artificum currere saxa iubet.
 Currere iussa, subit rorantia Solis in ora;
 Frigidiorque illo in Sole manere solet.
 tque suo mellis trahat haustum é fonte sapo-
 rem

Vnda, per Urbanas provida transit apes.
 Subtèr hiante labro stat saxea puppis, & imbrem
 Continuum patulo captat avara sinu;
 Inque sinu dum servat aquam, simul ipsa, refusæ
 Virginis ambitur septa carina lacu.
 Atque ibi, siue natat, seu visa est nare, vetus-
 tam,

Flavia quam dederant tempora, ridet aquam.

Nam mea Virginis est ; erat altera Tybridis,
inquit :

Purior hæc illa, limpidiorque fuit.

Hanc dedit Vrbanus, sed Flavius ultimus illam ;
Parvus ad Vrbanum Flavius ille fuit.

Denique si geminas etiam contendero naves,
Vincam etiam naves, Flavia lympha, tuas.
Quippe tuæ, mera pinus erant. Quis nesciat,
vndis

Impositas vltro posse natare trabes ?

At mihi prora, lapis ; lapis est mihi puppis : & ima,
Summaque cum media sunt mihi parte lapis.
Et tamen, ecce, lapis mirante supernato Roma ;
Saxeaque in liquida nunquam ego mergor
aqua.

Indole tam placida, dominoque simillimâ, lym-
pha est :

Mergerer, Vrbanus ni foret ille latex.

Adfremuere omnes. Superos ego denique coetus
Ad repetenda Petri maxima templa voco :

Quâ Vaticanæ patet ingens area campi,
Vnaque Cœlesti stat minor orbe domus.

Stabat ibi Petri, sed Cœlo stabat aperto,
Parrhasia pingi digna carina manu.

Tessellata meris, & vermiculata lapillis,
Et similis gemmæ quisque lapillus erat.

Hic rabies Euri, Boreæque procella furentis,
Et facies, tumidi quam maris æstus habet ;
Navitaque, & pavidi pendentia carbasa mali,
Et quidquid veri rebus inesse potest.

Omne laborati simulatum erat arte lapilli :
Reddiderat molles pœnè lapillus aquas.

Hanc tamen Olenij vexabant imbribus Hædi
Sæpius ; hiberno sæpius Vrsa gelu.

Nunc

Nunc Aquilone frequens, nunc cana sparsa
pruina,

Nunc pulsata fera grandine puppis erat.

Denique Romano iam pœnè fatiscere nimbo
Cœperat, assiduus vsque gravata notis.

Tendere proinde manum, & naviam, iamque
labanti

Visus erat properam poscere Petrus opem.

Attulit Urbanus; raptamque minantibus vndis

Vivere, Petre, tua iussit in æderate m.

Hic neque Tyrreni timet æquoris illa procellas,
Deucalionco nec tremit vda metu.

Sicca sed vndantes rupto cadere æthere nimbos

Audit, & Urbani tuta senescit ope.

Hæc fortuna tuæ nimirum, Petre, carinæ est;

Insidias illi ventus, & vnda facit.

Quæque prius fuerat lymphis propè merfa marinis,

Obruta nunc pluvijs pœnè perisset aquis.

Sic ego: mox oculis monstrat nova templa Se-
bastus,

Templa Palatino suspicienda iugo.

Mox alio nova templa iugo Bibiana: sitosque

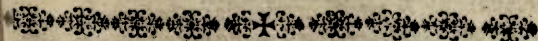
Gaudet ibi cineres, per tua dona, suos.

Parte alia spectat positi nova culmina templi

Caius; inque tuo se quoque colle videt.

Quid meritis, Urbane, iubes dare sideratantis?

Exige: sunt votis plura datura tuis.

* AD MAIOREM DEI GLORIAM: *

LIBER I. IN HOMINIS NOVISSIMIS
totus consumitur.

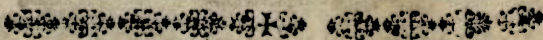
1. *Alexius, in explicanda morte.*
2. *Hieronymus, in iudicio.*
3. *Epulo dives, in Inferis.*
4. *Augustinus, in Cœli gaudijs.*
5. *Valerianus, in Angelis.*
6. *Theophilus, in Cœlitum rosis.*

LIBER II. PRIVATAS QUORUNDAM
calamitates deplorat.

1. *Eustachius, liberorum iacturam.*
2. *Ambrosius, Theſſalonica cladem.*
3. *Chryſoſtomus, fortunæ rotam.*
4. *Gilimer Rex, ſuam famem.*
5. *Belifarius, cæcitatem.*
6. *Conradinus, carcerem, & necem.*
7. *Emmanuel Soſa, naufragium.*

LIBER III. MISCELLANEA CONTINET,
in quibus narrat.

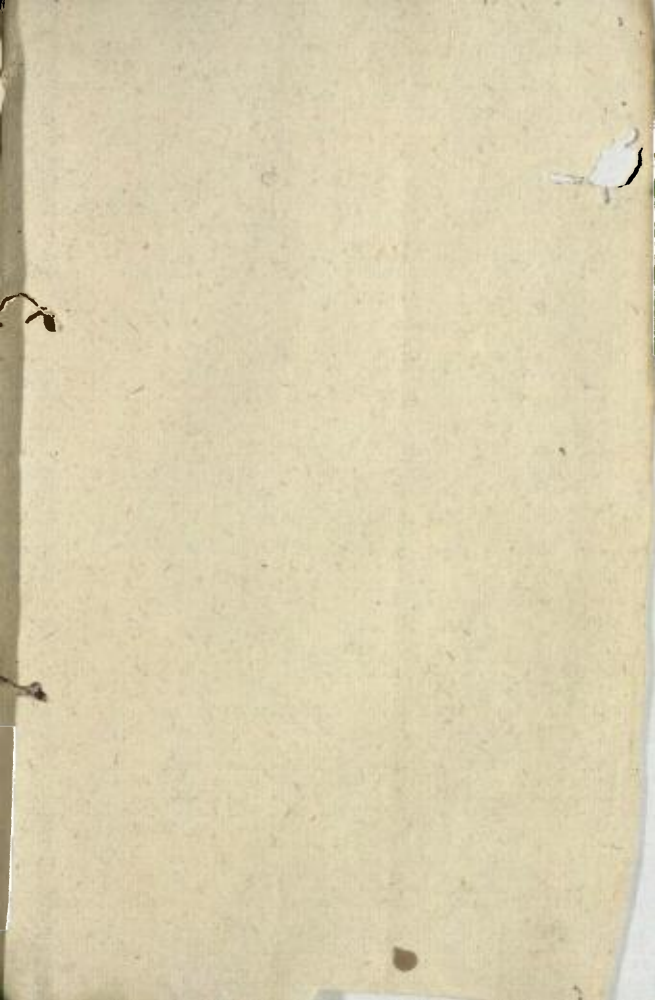
1. *Filix prodigus, ſuam inopiam.*
2. *Petrus, ſuam ipſius culpam.*
3. *Alipius, profana ſpectacula.*
4. *Nivardus, pia deſideria.*
5. *Thomas Aquinas, ſuam pugnam.*
6. *Carolus V. p̄dicatum Imperium.*
7. *Conſtantinus Imp. ſuam Romam.*

FINIS.

Am facca ta legante / ossa erui

*O Am be ba'z, atum e Mucce
Zedidas, que en los Oidos
Zedidas de Bayas, Bora
na mada avar, Ghazian
Omas vile zar*

*Premiam scato obiciere
el pinto sela torpeza, flecti
adai ala mala mujer.*

